

Herindelingsadvies

Tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

Provincie Noord-Brabant

Gemeente Nuenen

EINDHOVEN

Inhoud

Samenvatting	1
1. Doel en totstandkoming herindelingsadvies	6
1.1 Doel	6
1.2 Totstandkoming	6
2. Aanleiding en voorgeschiedenis	10
2.1 Aanleiding herindelingsadvies	10
2.2 Beste oplossing voor Nuenen c.a.: herindeling met Eindhoven	13
2.3 Van herindelingsontwerp tot herindelingsadvies	16
3. Kenmerken gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven	29
3.1 Kerncijfers gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven	29
3.2 Kenmerken gemeente Nuenen c.a.	29
3.3 Kenmerken gemeente Eindhoven	33
3.4 Financiële aspecten van beide gemeenten	37
3.5 Bestaande samenwerkingsrelaties	39
4. Perspectief voor inwoners, organisaties en ondernemers	40
4.1 Drie invalshoeken	40
4.2 Nuenen c.a.	41
4.3 Eindhoven	42
4.4 Brabant	43
5. Visie op nieuwe gemeente	45
5.1 Visie gebaseerd op het verdiepingsdocument	45
5.2 Primaire thema's	46
5.3 Secundaire thema's	48
5.4 Overige thema's	49
5.5 Personeel en organisatie	51
5.6 Financiële aspecten	52
5.7 Herindeling en regionale samenwerking	52
6. Toetsing aan criteria gemeentelijke herindeling	54
6.1 Toets herindelingsvoorstellen aan criteria	54
6.2 Toetsing aan criteria 'Beleidskader gemeentelijke herindeling'	54
6.3 Provinciaal criterium 'schaalniveau'	60
6.4 Nieuw Beleidskader gemeentelijke herindeling	61
6.5 Conclusie	61
7. Uitgangspunten voor de herindeling	63
7.1 Vier uitgangspunten	63
7.2 Grenzen	63
7.3 Herindelingsdatum	64
7.4 Rechtsvorm	64
7.5 Naamgeving	64
8. Vervolgproces	65
8.1 Vaststelling herindelingsadvies en vervolgproces	65
8.2 Verkiezingen en zittingsduur raden	66
8.3 Voorbereiding op de herindeling	66

Inhoud

Bijlagen I.	Achtergrondinformatie	
i.	Detailkaart grenzen nieuwe gemeente	68
ii.	Conclusies onderzoeken gemeente Nuenen c.a.	69
iii.	Logboek maatschappelijk draagvlak	74
iv.	Overzicht van samenwerkingsverbanden	76
v.	Financiële aspecten	84
vi.	Verslagen open overleg	97
Bijlagen II.	Reactienota zienswijzen	
Bijlagen III.	Bijlage bij de Reactienota zienswijzen	
	(seperaat document)	

Samenvatting

Inleiding

Provincies hebben een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal en regionaal bestuur. Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant (hierna: GS) hebben de bevoegdheid om een procedure op te starten om gemeenten samen te voegen indien herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een bevredigende uitkomst of naar het oordeel van de provincie urgente problemen spelen die alleen opgelost kunnen worden met een herindeling.

Op 11 juli 2017 hebben GS aangekondigd om het proces van de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. over te nemen (zie hierna). Vanaf 15 augustus 2017 heeft het zogeheten 'open overleg' plaatsgevonden met de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel, gericht op het verkennen van een duurzame en bestuurskrachtige oplossing voor de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. Op basis van de resultaten van de gevoerde gesprekken en uitgevoerde onderzoeken hebben GS op 30 januari 2018 besloten tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. Het herindelingsontwerp is onder regie van de provincie opgesteld. Het uitgangspunt voor GS daarbij was om het proces samen met de twee betrokken gemeenten vorm en inhoud te geven. Het college van Burgemeester en Wethouders (hierna: college van B en W) van de gemeente Eindhoven heeft, op verzoek van GS, intensief en constructief medewerking verleend aan het herindelingsontwerp. Het gemeentebestuur van Nuenen c.a. heeft bij brief aan GS laten weten geen medewerking te verlenen en heeft ervoor gekozen niet aan ambtelijke en bestuurlijke overleggen deel te nemen.

Herindelingsontwerp en zienswijzen

Op 15 mei 2018 hebben GS het herindelingsontwerp vastgesteld en toegezonden aan de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, en aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK). Het herindelingsontwerp is op 16 mei 2018 in de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ter inzage gelegd en heeft gedurende acht weken, dat wil zeggen tot en met tot 11 juli 2018, ter inzage gelegen.

Tijdens de periode van terinzagelegging konden onder meer inwoners, (maatschappelijke) organisaties en instellingen, ondernemers, omliggende gemeenten, samenwerkingsverbanden en andere bestuursorganisaties hun zienswijzen indienen. De raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven konden tot en met 29 augustus 2018 hun zienswijzen op het herindelingsontwerp aan GS kenbaar maken. Beide betrokken raden hebben hun zienswijze op het herindelingsontwerp ingediend (zie verder hierna onder 'Toets aan criteria').

Bestuurlijke zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. is geen optie

Het provinciebestuur is van mening dat het politiek-bestuurlijk samenspel tussen college en raad van de gemeente Nuenen c.a. jarenlang onvoldoende functioneert. Dit is in de afgelopen twee jaren niet wezenlijk verbeterd en er is geen duurzaam perspectief op verbetering dat een zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. rechtvaardigt. Ook het samenspel met de samenleving is in de afgelopen twee jaren niet wezenlijk verbeterd. GS constateren een kloof tussen de opvattingen van het gemeentebestuur en de samenleving over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. en een gebrek aan maatschappelijk vertrouwen in het lokaal bestuur.

Het voorgaande komt voort uit de volgende voorgeschiedenis en constatering:

- De door GS ingestelde commissie Huijbregts heeft in 2013 haar zorgen uitgesproken over het functioneren van de gemeente Nuenen c.a. en heeft een bestuurskrachtonderzoek geadviseerd, gevolgd door een bestuurlijke fusie indien de resultaten hiertoe aanleiding zouden geven.

- Op herhaaldelijk aandringen van GS heeft de gemeente Nuenen c.a. medio 2015 een bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren. De eindconclusie daarvan was dat de bestuurskracht 'matig' was. Zo lagen de grootste belemmeringen bij onder andere de invulling van het politiek-bestuurlijk leiderschap en het politiek bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college van B en W.
- Naar aanleiding van de resultaten van het bestuurskrachtonderzoek hebben GS in februari 2016 de 'commissie Demmers' ingesteld. Zij komt in haar rapport 'De wil tot verschil' (september 2016) *'tot het oordeel dat de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig kan blijven. Niets doen is geen optie. De commissie beoordeelt - gezien het krachtenveld waar Nuenen deel van uitmaakt - de huidige bestuurskracht als onvoldoende toereikend om maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingskansen nu en in de toekomst adequaat aan te pakken'*.
- De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft vervolgens op 17 november 2016 zelf besloten tot *'bestuurlijke fusie/herindeling als voorkeursvariant voor de bestuurlijke toekomst'*.
- Op 23 december 2016 hebben GS de gemeente Nuenen c.a. verzocht om uiterlijk op 1 juli 2017 een keuze te maken voor de beoogde herindelingspartner. Dat is niet gelukt en gelet op het langdurige traject sinds 2013 hebben GS op 11 juli 2017 besloten hun verantwoordelijkheid te nemen en een provinciale Arhi-procedure gestart.
- In het kader van deze Arhi-procedure hebben GS een aantal onderzoeken laten uitvoeren, waaronder een analyse van opvattingen van belanghebbende partijen en een enquête onder de Nuenense bevolking gebaseerd op een representatieve steekproef. Dat de gemeente Nuenen c.a. volgens veel inwoners beter af is met een fusie komt duidelijk naar voren. Op de vraag of Nuenen c.a. moet fuseren of zelfstandig blijven vond 61% van de respondenten dat Nuenen c.a. moest fuseren en 34% vond dat de gemeente zelfstandig moest blijven. Het resterende percentage van de respondenten had geen mening. Vervolgens werd aan alle respondenten de vraag voorgelegd met welke andere gemeente de gemeente Nuenen zou moeten fuseren (los van de vraag of men wel of niet voor een fusie is). Op die vraag gaf 52% van de respondenten aan een voorkeur te hebben voor de gemeente Eindhoven en 40% voor de gemeente Son en Breugel. De overige 8% van de respondenten had ofwel geen mening, een andere mening/voorkeur of gaf aan dat men voorstander was van het zelfstandig blijven van de gemeente Nuenen c.a.
- Op 16 november 2017 heeft de raad van de gemeente Nuenen c.a. zijn standpunt van 17 november 2016 als volgt gewijzigd: *'Concluderende dat, momenteel, gezien de financiële en bestuurlijke positie van de gemeente Nuenen, er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven'*¹.
- Eind 2017 heeft de gemeente Nuenen c.a. een actualisatie laten uitvoeren van het in 2015 gehouden bestuurskrachtonderzoek². De conclusie hieruit is dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. de afgelopen jaren dermate is verbeterd dat deze zelfstandig zou kunnen voortbestaan. GS herkennen dat beeld niet, met name voor wat betreft het punt dat al jaren zorgen baart: het politiek-bestuurlijk samenspel tussen het college van B en W en de raad. Zo zien GS een gebrek aan consistentie in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst vanwege verdeeldheid in politiek-bestuurlijk draagvlak voor een bepaalde oplossingsrichting. Overigens wordt ten aanzien van het politiek-bestuurlijk samenspel door GS geconstateerd dat dit samenspel onvoldoende was en onvoldoende blijft. De interne sleutelpersonen blijven heel kritisch op dit punt. Ambtenaren zijn het meest kritisch, gevolgd door collegeleden. Raadsleden zijn op dit punt het minst kritisch. Meer in het algemeen zijn GS van mening dat er ten behoeve van de actualisatie van het bestuurskrachtonderzoek in verhouding veel interne betrokkenen zijn geraadpleegd. Daarnaast is de bestuurskracht als het gaat om het aspect 'samenspel met de samenleving' in de afgelopen twee jaar niet verbeterd.

Eindhoven is de meest geschikte fusiepartner

In het realiseren van een herindeling is de gemeente Eindhoven voor de gemeente Nuenen c.a. de beste partner, om verschillende redenen:

- De oriëntatie van de inwoners van de gemeente Nuenen c.a. (woon-werkverkeer, bezoek aan vrienden en familie, recreatie, zakelijk verkeer) is zeer sterk gericht op Eindhoven. Deze oriëntatie (*daily urban*

¹ De resultaten van de actualisatie van het bestuurskrachtonderzoek, dat in opdracht van de gemeente Nuenen c.a. is uitgevoerd door Partners+Pröpper, waren op dat moment overigens nog niet bekend.

² Partners+Pröpper, *Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet. Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.*, 9 januari 2018, Deel 3, 'Herijking van de bestuurskracht'.

system) is in mindere mate gericht op Geldrop-Mierlo en Helmond en in nog veel mindere mate op de gemeente Son en Breugel.

- Een bestuurlijke fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is ook logisch gezien algemene economische ontwikkelingen en de wijze waarop het maatschappelijk middenveld zich organiseert. Er zijn veel ambities en opgaven die de beide gemeenten binden. De gemeenten werken beiden bijvoorbeeld aan versterking van de economie, een goed vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid. Een herindeling van de twee gemeenten draagt bij aan een effectievere, integrale aanpak van deze vraagstukken, omdat de beleidsbepaling en aansturing in één bestuurlijke hand terecht komen. Met de vorming van de nieuwe gemeente komt er bovendien een verbinding tussen de stad en het landelijk gebied in de regio tot stand. Die vullen elkaar aan en versterken elkaar.
- Uit de in opdracht van GS uitgevoerde enquête bleek dat 61% van de inwoners voorstander is van een herindeling van de gemeente Nuenen c.a. Los van de vraag of men al dan niet voor een herindeling was, gaf een meerderheid van 52% van alle respondenten aan een voorkeur te hebben voor een herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven.
- De gemeenten Laarbeek, Helmond en Geldrop-Mierlo hebben laten weten niet met de gemeente Nuenen c.a. te willen fuseren. De raad van de gemeente Son en Breugel heeft op 2 november 2017 besloten *'de visie op de bestuurlijke vorm in 2019 opnieuw te bezien'*.

Visie van de provincie Noord-Brabant op het lokaal bestuur in Brabant

De visie van GS op de inrichting van het lokaal openbaar bestuur in Brabant is helder en komt tot uiting in de langjarige en consistente procesaanpak van (Veer)Krachtig Bestuur dat door GS samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten in 2011 is gestart. De basisvraag daarbij was en is tot op vandaag: 'zijn de Brabantse gemeenten in staat om de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen?'

De door GS ingestelde adviescommissie (commissie Huijbregts) heeft in 2012 en 2013 een SWOT-analyse gemaakt van alle Brabantse gemeenten. Op grond van deze gegevens en op basis van een inventarisatie van de toekomstige opgaven hebben GS in 2014 in het beleidsdocument 'Leiderschap en dienstbaarheid' een samen-op-weg-traject omschreven. GS hebben op voorhand geen blauwdruk voor de bestuurlijke inrichting van Brabant voor ogen maar hanteren wel een drietal uitgangspunten, die kunnen worden gezien als onze visie op de manier waarop Brabant zich in de toekomst zou moeten ontwikkelen en waaraan we de bestuurlijke inrichting van de Brabantse gemeenten dan ook toetsen.

- Groter is niet per definitie beter. Om de economische positie in een regio te versterken moet afhankelijk van de situatie bekeken worden wat de beste oplossing is. Oplossingen moeten zoveel mogelijk van onderop komen, maar dit is geen vrijblijvend proces.
- De overheden staan voor een dubbelopgave: aan de ene kant is er meer slag- en schakelkracht nodig en aan de andere kant is het belangrijk om herkenbaar te zijn voor de burger en betrokken te zijn bij wat er lokaal gebeurt.
- De rode draad is, wat GS betreft, een bestuur dat is gericht op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in algemene zin en daarnaast op de oriëntatie van de inwoners van een gemeente.

Oplossingen moeten zoveel mogelijk van onderop komen, maar dit is geen vrijblijvend proces. Daar waar GS dat vanuit hun algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit het lokaal bestuur nodig achten, zullen zij regisserend optreden.

In de Arhi-procedure voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven hebben GS conform de bovenstaande uitgangspunten gehandeld.

Het perspectief: een gemeente van betekenis

De nieuw te vormen gemeente Eindhoven zal ruim 250.000 inwoners tellen en een oppervlakte van ruim 120 km² hebben. De gemeente is een belangrijke motor van de Nederlandse economie en centrum-gemeente van sociaal-culturele voorzieningen en robuuste gemeente van bestuurlijke betekenis. Een gemeente die in staat is om complexe opgaven van nu en in de toekomst aan te kunnen.

De herindeling leidt tot een duurzame versterking van de bestuurskracht van de huidige gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. De huidige gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven versterken met de herindeling de slagkracht voor bovenlokale opgaven, terwijl tegelijkertijd de lokale kwaliteiten en identiteiten geborgd en gekoesterd worden. De nieuwe gemeente is in staat de opgaven op het meest passende schaalniveau en in verbinding met hun inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers op te pakken.

Inwoners, ondernemers en organisaties op het gebied van cultuur, welzijn en zorg, krijgen met de nieuwe gemeente een daadkrachtige samenwerkingspartner. De samenvoeging biedt verbeteringen in inhoudelijke kwaliteit, continuïteit en zakelijkheid van de nieuwe gemeente. De ambtelijke deskundigheid, middelen en capaciteit zijn in de nieuwe gemeente beter geborgd en de nieuwe gemeente is beter in staat vraagstukken in regionaal, nationaal en Europees verband aan te pakken. De nieuwe gemeente kan haar rol voor de regio bovendien verder versterken en provinciaal, landelijk en internationaal meer invloed uitoefenen.

Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing voor de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven:

1. de grenzen van de nieuwe gemeente zullen bestaan uit de huidige buitengrenzen van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven;
2. de beoogde herindelingsdatum is 1 januari 2021;
3. met dit herindelingsadvies wordt het voorstel gedaan om de figuur van de 'samenvoeging' toe te passen, waarbij de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven worden opgeheven;
4. de naam van de nieuw te vormen gemeente is Eindhoven.

Uit de zienswijze van de raad van de gemeente Eindhoven op het herindelingsontwerp komt naar voren dat de voornoemde uitgangspunten kunnen rekenen op unaniem draagvlak. De raad van de gemeente Nuenen c.a. gaat in zijn zienswijze niet specifiek in op deze uitgangspunten. In hoofdstuk 7 worden de voornoemde uitgangspunten nader toegelicht.

Toets aan criteria

De voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven voldoet, naar het oordeel van de provincie, aan de criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling en aan het aanvullende provinciale criterium schaalniveau. Zie voor een nadere toelichting hoofdstuk 6 van het herindelingsadvies en de 'Reactienota zienswijzen' en bijlagen.

De provincie concludeert dat de nieuw te vormen gemeente voldoende bestuurskrachtig is, ruim voldoende interne samenhang heeft en dat haar bestuurlijke schaal tevens goed aansluit bij het schaalniveau van gemeenschappelijke opgaven tussen beide betrokken gemeenten. Tevens is de nieuwe gemeente duurzaam en draagt zij bij aan evenwichtige regionale verhoudingen.

Het herindelingsvoorstel kan rekenen op bestuurlijk draagvlak van de gemeente Eindhoven. De raad van de gemeente Eindhoven is unaniem positief over het voorstel. De raad van de gemeente Nuenen c.a. is voorstander van voorlopige zelfstandigheid van de gemeente. Het regionaal (bestuurlijk) draagvlak bij omliggende gemeenten, samenwerkingsverbanden en overige bestuursorganen is overwegend neutraal en kan als voldoende worden beschouwd.

Maatschappelijk draagvlak: onafhankelijk representatief onderzoek laat zien dat het opgeven van zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op draagvlak kan rekenen onder inwoners en maatschappelijke organisaties in Nuenen c.a. Ook een herindeling met de gemeente Eindhoven kan blijkens dit onderzoek rekenen op draagvlak. Hoewel de ingediende zienswijzen overwegend negatief zijn, zijn wij, het gelet op het aantal zienswijzen in relatie tot het aantal inwoners, terughoudend met het verbinden van conclusies hieraan.

Vervolg

Vaststelling van een provinciaal herindelingsadvies is een bevoegdheid van Provinciale Staten (artikel 4, eerste lid, van de Wet algemene regels herindeling). Uiterlijk vier maanden na afloop van de zienswijzenperiode van de beide betrokken raden (29 augustus 2018) stellen Provinciale Staten van Noord-Brabant (hierna: PS) het herindelingsadvies vast. Het vastgestelde herindelingsadvies wordt vervolgens aan de Minister van BZK gezonden (artikel 8, vijfde lid, van de Wet algemene regels herindeling).

1. Doel en totstandkoming herindelingsadvies

1.1 Doel

Voor u ligt het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven per 1 januari 2021. In het herindelingsadvies wordt de voorgestelde samenvoeging van beide gemeenten toegelicht en onderbouwd.

Een herindelingsadvies is een met toepassing van de Wet algemene regels herindeling (hierna: Wet arhi) voorbereid advies aan de Minister van BZK over "wijziging van gemeentelijke grenzen" (artikel 1, eerste lid, onder e, van de Wet arhi). Dit herindelingsadvies heeft tot doel de voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven toe te lichten en de contouren van de nieuwe gemeente te schetsen. Daarmee is het tevens een informerend document voor de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in de twee gemeenten en daarbuiten. De stappen die volgen na vaststelling van dit herindelingsadvies, worden beschreven in hoofdstuk 8.

1.2 Totstandkoming

Aankondiging open overleg

Op 11 juli 2017 hebben GS van de provincie Noord-Brabant aangekondigd het proces met betrekking tot de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. over te nemen en te starten met het zogeheten 'open overleg' als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi. Deze stap was erop gericht samen met de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel te verkennen of in het belang van de inwoners van deze gemeenten gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen.

Herindelingsontwerp

Op 30 januari 2018 hebben GS van de provincie Noord-Brabant, op basis van de resultaten van de gevoerde gesprekken en de uitgevoerde onderzoeken die in het kader van het open overleg vanaf 15 augustus 2017 hebben plaatsgevonden, besloten een herindelingsontwerp op te stellen tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Dit besluit is op 15 februari 2018 in werking getreden. Met dat besluit kwam de periode van het open overleg formeel ten einde.

De provincie is bij een provinciale Arhi-procedure verantwoordelijk voor een zorgvuldige totstandkoming van het herindelingsontwerp. Uitgangspunt voor GS is dat proces samen met de betrokken gemeenten vorm en inhoud te geven. Om deze reden hebben GS de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven uitgenodigd medewerking te verlenen aan het opstellen van het herindelingsontwerp, door participatie in de daartoe ingerichte bestuurlijke en ambtelijke overlegvormen. Het bestuur van de gemeente Eindhoven heeft op verzoek van GS intensief en constructief medewerking verleend aan het herindelingsontwerp.

Bij brief van 15 februari 2018 heeft het gemeentebestuur van Nuenen c.a. moeten concluderen dat, met de raadsverkiezingen in zicht:

Er op dit moment geen ruimte is om (bestuurlijk en/of ambtelijk) medewerking te verlenen aan het voorbereiden van een herindelingsontwerp. U zult begrijpen dat met de gemeenteraadsverkiezingen in

*zicht het voor het gemeentebestuur van Nuenen niet gepast is om een nieuw gemeentebestuur voor de voeten te lopen*³.

Bij brief van 31 mei 2018 kondigt het college van de gemeente Nuenen c.a. aan dat de raad gebruik zal maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze *'tegen het herindelingsontwerp'* en daarom niet in zal gaan op uitnodigingen voor bestuurlijke en ambtelijke overleggen:

*'Wij vinden het, als indiener van een zienswijze, niet passend om deel te nemen aan bestuurlijke en ambtelijke overleggen waarin onder andere wordt gesproken over zienswijzen, de verwerking daarvan in een reactienota en de tekst van het op te stellen herindelingsadvies. Wij gaan dan ook niet op uw uitnodigingen in.'*⁴

GS respecteren dit standpunt, maar hechten desalniettemin aan een zorgvuldig en zoveel mogelijk gezamenlijk proces. Vanuit de wens de voorbereiding van het herindelingsontwerp alsook het vervolgproces samen met de gemeente Nuenen c.a. gestalte te geven, is de gemeente Nuenen c.a. na haar brieven van 15 februari en 31 mei 2018 voor ieder bestuurlijk overleg uitgenodigd en heeft het telkens alle agenda's, verslagen en documenten ontvangen. De gemeente Nuenen c.a. heeft, vanuit het in de brieven van 15 februari en 31 mei 2018 verwoorde standpunt, ervoor gekozen niet aan bestuurlijke en ambtelijke overleggen deel te nemen.

Communicatie

Inwoners en (maatschappelijke) organisaties in beide gemeenten zijn geïnformeerd en betrokken bij het proces. Om zo goed mogelijk zicht te krijgen op de aspecten die van belang zijn bij de vorming van de nieuwe gemeente, hebben GS vier avonden georganiseerd voor inwoners en (maatschappelijke) organisaties in de kernen Nederwetten, Gerwen, Nuenen/Eeneind (gemeente Nuenen c.a.) en Eindhoven. Daarnaast is in Nuenen c.a. een inwonersavond georganiseerd speciaal voor jongeren. Hier waren zowel Nuenense jongeren als jongeren uit Eindhoven welkom. Tijdens de inwonersavonden hebben aanwezigen hun zorgen, wensen, suggesties en aandachtspunten voor het herindelingsontwerp meegegeven. De opbrengsten van deze inwonersavonden zijn opgenomen in het document 'Weergave en opbrengst van de inwoneravonden' dat als bijlage was opgenomen bij het herindelingsontwerp.

In de periode van de terinzagelegging van het herindelingsontwerp heeft de provincie een herindelingskrant uitgegeven, die huis-aan-huis is verspreid in de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Daarnaast hebben GS twee inloopavonden gehouden, een in de gemeente Eindhoven en in een de gemeente Nuenen c.a., waar inwoners informatie konden krijgen over het herindelingsontwerp, de visie op de nieuwe gemeente en de vervolgprocedure. Tevens konden aanwezigen een zienswijze indienen tijdens beide inloopavonden.

Terinzagelegging herindelingsontwerp en zienswijzen

Op 15 mei 2018 hebben GS het herindelingsontwerp vastgesteld en toegezonden aan de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, en aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK). Het herindelingsontwerp heeft van 16 mei 2018 tot en met 11 juli 2018 ter inzage gelegen in de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Tijdens deze periode van acht weken kon 'een ieder' zijn of haar zienswijze indienen op het herindelingsontwerp. Hiermee was een ieder in de gelegenheid voor de zomervakantie een zienswijze in te dienen.

In dezelfde periode zijn de gemeenten Best, Oirschot, Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meijerstad in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven. Eenzelfde verzoek is gedaan aan de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei.

De raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven konden uiterlijk tot drie maanden na ontvangst hun zienswijzen op het herindelingsontwerp aan GS kenbaar maken. In verband met de zomervakantie,

³ Brief van het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. d.d. 15 februari 2018 aan GS inzake vervolg Arhi-procedure.

⁴ Brief van het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. d.d. 31 mei 2018 aan GS inzake Uitnodigingen voor overleggen in kader van Arhi-procedure.

hebben GS deze periode met 14 dagen verlengd tot en met uiterlijk 29 augustus 2018. Beide betrokken raden hebben binnen deze termijn een zienswijze ingediend.

In totaal zijn er 677 reacties ontvangen, waarvan 673 als zienswijzen zijn aangemerkt. De gemeenten Best en Heeze-Leende, en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost geven in hun reactie expliciet aan dat zij geen zienswijze geven op het herindelingsontwerp. Daarnaast is er één niet-inhoudelijke reactie onder een fictieve naam en zonder te verifiëren NAW-gegevens ontvangen. Deze reactie en de drie voornoemde reacties zijn niet als zienswijzen aangemerkt.

Van de 673 zienswijzen zijn er 6 ontvangen na de datum van 11 juli 2018. Deze 6 zienswijzen zijn niet in behandeling genomen. Van de 667 in behandeling genomen zienswijzen zijn in totaal 640 zienswijzen ingediend door burgers. Hiervan zijn 628 zienswijzen afkomstig van inwoners uit de gemeente Nuenen c.a., 7 zienswijzen van inwoners uit de gemeente Eindhoven en 5 zienswijzen van inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben 16 maatschappelijke organisaties en instellingen een zienswijze ingediend, waarvan 11 zijn gevestigd in Nuenen c.a. en 5 in andere gemeenten. Tot slot hebben 11 bestuursorganen een zienswijze ingediend. Hierin zijn de zienswijzen van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven meegeteld.

GS hebben alle ingediende zienswijzen van een (geclusterde) reactie voorzien in een 'Reactienota zienswijzen', die als Bijlagen II is opgenomen bij dit herindelingsadvies. In de Reactienota is tevens aangegeven of, en op welke specifieke punten, zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot wijzigingen of aanvullingen in het voorliggende herindelingsadvies ten opzichte van het herindelingsontwerp.

Op 2 oktober 2018 hebben GS het Statenvoorstel ter vaststelling van het voorliggende herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven vastgesteld.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de aanleiding en voorgeschiedenis van het voorliggende herindelingsadvies geschetst. De huidige gemeenten worden feitelijk beschreven in hoofdstuk 3, waarin hun sociaal-maatschappelijke, ruimtelijk-economische, organisatorische en financiële kenmerken op een rij zijn gezet.

Perspectief voor inwoners, organisaties en ondernemers

Hoofdstuk 4 duidt het perspectief op de toekomstige gemeente voor zowel de inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven alsook van de provincie Noord-Brabant.

Visie op de nieuwe gemeente

Hoofdstuk 5 bevat de visie op de toekomst van de nieuw te vormen gemeente. In deze toekomstvisie wordt ingegaan op de meest essentiële beleidsthema's voor de nieuwe gemeente.

Toets aan criteria gemeentelijke herindeling

Hoofdstuk 6 bevat de toetsing van het herindelingsvoorstel aan de criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling en het aanvullende criterium uit het provinciaal 'Ontwikkeldkader samenwerking en herindeling' van de provincie Noord-Brabant.

Uitgangspunten voor de herindeling

Vervolgens worden in hoofdstuk 7 de belangrijkste uitgangspunten voor de beoogde herindeling beschreven: de grenzen, naamgeving, ingangsdatum en rechtsvorm.

Vervolgproces

Tot slot wordt in hoofdstuk 8 een schets gegeven van het vervolgproces, zoals dat eruit ziet na vaststelling van dit herindelingsadvies.

Bijlagen

In bijlagen I van dit herindelingsadvies is de volgende achtergrondinformatie opgenomen:

- i. detailkaart grenzen nieuwe gemeente;
- ii. conclusies onderzoeken over gemeente Nuenen c.a.;
- iii. logboek maatschappelijk draagvlak;
- iv. overzicht van samenwerkingsverbanden;
- v. financiële aspecten;
- vi. verslagen open overleg.

In bijlagen II van dit herindelingsadvies is de 'Reactienota zienswijzen' opgenomen.

In de separate bijlagen III zijn de bestuurlijke zienswijzen en de reactie van GS opgenomen alsmede alle originele reacties en zienswijzen.

In het separate document 'Weergave en opbrengst van de inwonersavonden' zijn de weergaven en de opbrengsten van de inwonersavonden opgenomen.

2. Aanleiding en voorgeschiedenis

2.1 Aanleiding herindelingsadvies

Gemeenten zijn primair zelf verantwoordelijk voor versterking van hun bestuurskracht, voor het vinden van oplossingen en het nemen van maatregelen om de huidige en toekomstige taken en maatschappelijke opgaven goed aan te kunnen. Van gemeenten mag worden verwacht dat zij kunnen aantonen dat hun keuzes met betrekking tot hun bestuurlijke toekomst robuuste, toekomstbestendige en bestuurskrachtige gemeenten in regionaal perspectief opleveren.

Het provinciebestuur heeft ook een eigenstandige verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal en regionaal bestuur. In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling van 28 mei 2013⁵ is daarover het volgende opgenomen:

'Provincies spelen vanuit hun algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur vaak een modererende rol in de discussie over bestuurskracht van gemeenten en kunnen deze ook in regionaal verband bezien. Vanuit deze rol als moderator dienen provincies waar nodig sturing te geven aan de discussie die kan leiden tot een herindelingsvoorstel'.

Het provinciebestuur heeft vanuit deze verantwoordelijkheid onder meer de bevoegdheid een procedure te starten om gemeenten samen te voegen. Onder zijn regie wordt een herindelingsontwerp opgesteld, dat vervolgens leidt tot een herindelingsadvies van PS aan de Minister van BZK. Deze verantwoordelijkheid en bevoegdheid heeft het provinciebestuur op grond van artikel 8 van de Wet arhi en het Beleidskader gemeentelijke herindeling.

In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt aangegeven dat provincies de regie kunnen (over)nemen om te komen tot een herindelingsvoorstel indien herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een bevredigende uitkomst. Dit terwijl er urgente problemen spelen die alleen opgelost kunnen worden met een herindeling. Ten aanzien van de gemeente Nuenen c.a. is naar het oordeel van GS van de provincie Noord-Brabant van een dergelijke situatie sprake⁶.

[Onvoldoende bestuurskracht gemeente Nuenen c.a.](#)

GS komen op grond van alle gevoerde gesprekken, uitgebrachte adviezen en onderzoeken tot het oordeel dat een zelfstandige gemeente Nuenen c.a. geen optie is voor een duurzame versterking van de bestuurskracht van deze gemeente in regionaal perspectief.

Doorslaggevend voor dit standpunt is dat GS van oordeel zijn dat er geen perspectief op structurele verbetering is ten aanzien van de belangrijkste voorwaarde die nodig is voor een duurzaam bestuurskrachtige zelfstandige gemeente Nuenen c.a.: namelijk een toekomstgericht en constructief politiek-bestuurlijk samenspel tussen het college van B en W en de raad. Het politiek-bestuurlijk samenspel tussen beide bestuursorganen is in de gemeente Nuenen c.a. langdurig van dien aard, dat GS het gemeentebestuur van Nuenen c.a. niet in staat achten om bestuurlijk consistent en daarmee

⁵ Beleidskader gemeentelijke herindeling, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 28 mei 2013.

⁶ Brief GS d.d. 11 juli 2017 aan de raden en colleges van B en W van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel inzake start Arhi-procedure voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

voorspelbaar te opereren. De commissie Huijbregts⁷ oordeelde in juni 2013 reeds kritisch over het politiek-bestuurlijke samenspel tussen de raad en het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. Ook het bestuurskrachtonderzoek van Partners+Pröpper in 2015⁸, dat in opdracht van het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. is uitgevoerd, bevestigt dit beeld.

Uit de op 9 januari 2018 opgeleverde rapportage 'Herijking van de bestuurskracht', die in opdracht van de gemeente Nuenen c.a. eveneens is uitgevoerd door Partners+Pröpper⁹, blijkt dat de gemeente Nuenen c.a. de afgelopen jaren stappen heeft gezet en dat de bestuurskracht op de onderdelen politiek-bestuurlijk leiderschap, regionale samenwerking, organisatie en financiën is verbeterd. Tegelijkertijd is het rapport kritisch over punten die moeten worden verbeterd (doelmatig werken, kwaliteit van planning en control). Over de ambtelijke organisatie wordt in bovengenoemd rapport opgemerkt, dat deze "nog steeds kwetsbaar [is], maar door de samenwerking in de Dienst Dommelvallei aanzienlijk is verminderd". De gemeente Nuenen c.a. heeft inderdaad relatief veel uitvoerende taken ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei. Dit laatste raakt aan het criterium 'bestuurskracht': een gemeente moet voor haar taakuitvoering ook weer niet *te* afhankelijk zijn van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die als nadeel hebben dat de taakuitvoering op een grotere afstand van het lokaal bestuur en de samenleving komt te staan.

Tegelijkertijd is de conclusie in het rapport dat het politiek-bestuurlijk samenspel ('was onvoldoende en blijft onvoldoende') en 'samenspel met de samenleving' niet voldoende wezenlijk zijn verbeterd in de afgelopen twee jaren. De provinciale zorgen over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. van de afgelopen jaren richt zich juist op deze beide aspecten. De provincie heeft er daarmee onvoldoende vertrouwen in dat de gemeente Nuenen c.a. in staat zal zijn haar bestuurskracht juist op deze punten verder te versterken en constateert dat de gemeente Nuenen c.a. zich hier in negatieve zin van andere gemeenten onderscheidt.

Voor de gemeente Nuenen geldt dat, ondanks de bestuurlijke inspanningen, is de provincie van oordeel dat het de gemeente aan de mogelijkheden heeft ontbroken om krachtig, adaptief en resultaatgericht aan de slag te gaan met de strategische opgaven. Daarin onderscheidt de gemeente Nuenen c.a. zich van andere gemeenten. Daar waar het enkelvoudige operationele basistaken betreft (zoals de basisdienstverlening) heeft Nuenen c.a. de zaken op orde, maar dat geldt niet voor de meervoudige strategische opgaven. In een stedelijk gebied met sterke onderlinge afhankelijkheden is dat voor ons (en uiteindelijk voor de burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties) echter noodzakelijk. Illustratief voor het gebrekkige samenspel tussen het college van B en W en de raad achten GS onder meer het volgende.

- a. Gebrek aan een heldere rolverdeling en consistentie in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst. De raad komt op 17 november 2016 tot de conclusie dat herindeling onderzocht dient te worden als voorkeursvariant voor de bestuurlijke toekomst. Niet het college wordt belast met het proces, maar een zogeheten Begeleidingsgroep uit de raad, welke te verdeeld is om een eenduidige oplossingsrichting te formuleren wat leidt tot vertraging in de besluitvorming. De raad slaagt er vervolgens niet in om in meerderheid zijn keuze te bepalen voor een herindelingspartner. Op 16 november 2017 neemt de raad als zijn standpunt in dat er "geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven", waarbij de rapportage van de actualisatie van het bestuurskrachtonderzoek wordt opgeleverd na het raadsbesluit.
- b. De rol die de raad heeft bedongen om het convenant in het kader van de samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) goed te keuren, terwijl het sluiten van convenanten een collegebevoegdheid is, wat duidt op een gebrek aan vertrouwen tussen raad en B en W.
- c. Het regelmatig lekken van vertrouwelijke informatie uit de raad in het recente verleden en de weinig constructieve samenwerkingsbereidheid binnen de raad. Iets wat meerdere malen leidt tot vertraging in besluitvorming over een aantal dossiers met een hoog politiek-bestuurlijk gehalte. Voor wat betreft

⁷ Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant (commissie Huijbregts), *Veerkrachtig Bestuur in Brabant. Een advies voor versterking van regionale samenwerkingskracht in Noord-Brabant*, 14 juni 2013.

⁸ Partners+Pröpper, *Bestuurskrachtonderzoek gemeente Nuenen c.a.*, 15 oktober 2015.

⁹ Partners+Pröpper, *Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet. Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.*, 9 januari 2018, Deel 3, 'Herijking van de bestuurskracht'.

deze achterblijvende resultaten kunnen de volgende dossiers¹⁰ genoemd worden: het accommodatiebeleid, de situatie rond Het Klooster, de realisatie van de ambities op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid van het centrum, benutten van de grotere potentie van Van Gogh voor Nuenen c.a., *village-marketing* en de hoge gemeentelijke lasten voor bewoners.

- d. Het ontbreken van regie vanuit de raad en B en W ten tijde van het KAFI-onderzoek naar fraude in de ambtelijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a. In dit dossier is onlangs een schikking getroffen. GS hebben er geen vertrouwen in dat het politiek-bestuurlijke samenspel in de gemeente Nuenen c.a. dusdanig zal verbeteren dat Nuenen c.a. als duurzaam bestuurskrachtige, zelfstandige gemeente in regionaal perspectief gaat functioneren. Voor een aantal toekomstige opgaven zoals economische structuurversterking, de implementatie van de Omgevingswet en de sterke afhankelijkheid van de gemeente Nuenen c.a. van private partijen op het gebied van woningbouw hebben wij grote zorgen. Over het samenspel met de samenleving constateren GS dat interactieve beleidsvorming vanuit een positieve intentie wordt gestart, het college echter in een later stadium gebrekkig communiceert over de plannen en dat er geen gezamenlijk gedragen resultaat tot stand komt.

Bovenstaande bevindingen worden naar het oordeel van GS weerspiegeld in de uitkomsten en analyse van de representatieve steekproef¹¹ onder inwoners van Nuenen c.a. en de stakeholdersanalyse¹². Daaruit komt een groot draagvlak voor beëindiging van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. naar voren. Dit draagvlak voor beëindiging van de gemeentelijke zelfstandigheid wordt (mede) ingegeven door negatieve waarderingen door inwoners en stakeholders van het lokaal bestuur. GS constateren tevens dat de verbeteringen in de bestuurskracht die in de afgelopen twee jaar zijn geboekt in de Nuenense samenleving als zodanig onvoldoende worden (h)erkend. Dit wordt bevestigd in de rapportage 'Herijking van de bestuurskracht', waaruit blijkt dat er ten opzichte van 2015 geen verbetering is geboekt ten aanzien van het aspect 'samenspel met de samenleving'¹³. De kloof tussen lokaal bestuur en samenleving en het gebrek aan maatschappelijk vertrouwen in het lokaal bestuur hebben voor GS zwaar gewogen in de overwegingen.

Een andere overweging die GS in hun besluitvorming hebben meegewogen, is dat de keuze van de raad voor voortzetting van de zelfstandigheid niet is gestoeld op een duurzaam perspectief op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De raad geeft in zijn overwegingen en conclusies bij het besluit van 16 november 2017 inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. aan:

'Geen acute noodzaak te zien om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven, er daardoor ruimte ontstaat om de besluitvorming en processen met betrekking tot een mogelijke fusie tussen Son en Breugel en Nuenen op elkaar af te stemmen'.

In hetzelfde besluit spreekt de raad van Nuenen:

*'Een voorkeur uit voor een fusie met Son en Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven.'*¹⁴

Voor dit perspectief bestaat thans echter geen draagvlak bij de raad van de gemeente Son en Breugel. Dit maakt de uitkomst van een mogelijk toekomstig herindelingsproces tussen beide gemeenten zeer ongewis. Bovendien is in voorgenoemd raadsbesluit niet nader geduid wanneer de situatie aanleiding geeft om te fuseren met de gemeente Son en Breugel.

¹⁰ Idem, p. 67.

¹¹ Bureau Dimensus, in opdracht van de provincie Noord-Brabant, rapportage *Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van de inwoners*, 22 december 2017.

¹² B&A, *Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a.*, 11 januari 2018.

¹³ Partners+Pröpper, *Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet. Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.*, 9 januari 2018, Deel 3.

¹⁴ Raadsbesluit gemeente Nuenen c.a. inzake bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a., d.d. 16 november 2017.

2.2 Beste oplossing voor Nuenen c.a.: herindeling met Eindhoven

Op basis van de verkregen informatie uit de gevoerde gesprekken, adviezen, onderzoeken en documenten hebben GS twee herindelingsvarianten vergeleken en gewogen:

1. de herindelingsvariant van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Son en Breugel;
2. de herindelingsvariant van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven.

Centraal stond daarbij voor de provincie de vraag in welke van beide varianten de beste voorwaarden aanwezig zijn. Dit gelet op de regionale opgaven om te komen tot een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. Een perspectief dat op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen. GS hebben hun bevindingen getoetst aan de criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling en het provinciaal criterium 'schaalniveau'. Hierop wordt in hoofdstuk 6 nader ingegaan.

Alles afwegende zijn GS van oordeel dat een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven de beste oplossing biedt voor de gemeente Nuenen c.a. op grond van de volgende overwegingen.

De nieuwe gemeente die uit de samenvoeging ontstaat is voldoende bestuurskrachtig

De nieuwe gemeente, die ontstaat door samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is vanwege haar omvang voldoende bestuurskrachtig om de gewenste en noodzakelijke bestuurs- en uitvoeringskracht te ontwikkelen, in termen van ambtelijke deskundigheid, capaciteit en middelen die aanwezig zijn. Tevens zijn in de gemeente Eindhoven de bestuurlijke voorwaarden (politiek-bestuurlijk leiderschap en samenspel) van dien aard dat de tekortkomingen in het politiek-bestuurlijk leiderschap en samenspel in de gemeente Nuenen c.a. goed kunnen worden ingebed en weggenomen.

Samengaan van Nuenen c.a. en Eindhoven sluit aan bij maatschappelijke patronen en oriëntatie inwoners

Een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven sluit het meest aan bij de oriëntatie van inwoners van Nuenen c.a. Aan de hand van geregistreerde verplaatsingen van inwoners van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel zijn verplaatsingspatronen inzichtelijk gemaakt. Dit wordt ook wel het 'daily urban system' genoemd.

Uit onderzoek¹⁵ blijkt dat er duidelijke patronen zichtbaar zijn. Inwoners uit de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel zijn primair georiënteerd op de gemeente Eindhoven. Na Eindhoven zijn inwoners van de gemeente Nuenen c.a. vooral georiënteerd op de gemeenten Helmond en Geldrop-Mierlo. Andere buurgemeenten, zoals Son en Breugel, worden verhoudingsgewijs beduidend minder bezocht. Als het gaat om verplaatsingspatronen tussen Nuenen c.a. en Eindhoven, bezoekt 25% van de inwoners van de gemeente Nuenen c.a. de stad Eindhoven zo'n tien keer per maand. Dat doen zij voor onderwijs, winkelen, vrijetijdsbesteding en natuurlijk voor werk. Eindhoven is het centrum van veel sociaal-culturele voorzieningen waar inwoners van de gemeente Nuenen c.a. veelvuldig gebruik van maken. Circa 3,5 % van de inwoners van Nuenen c.a. bezoekt frequent Son en Breugel en vice versa. Op werkdagen wordt vanuit Nuenen c.a. vooral Ekkersrijt (gemeente Son en Breugel) bezocht. Op weekenddagen vooral het centrum van Son en Breugel. Inwoners van Son en Breugel bezoeken vooral het buitengebied van Nuenen c.a.

Evenals in het onderzoek van bureau 'Zicht op Data' komt ook in het onderzoek door prof. dr. P.P. Tordoir naar voren dat de oriëntatie van inwoners uit zowel Nuenen c.a. als Son en Breugel primair gericht is op Eindhoven. De oriëntatie op Eindhoven houdt verband met werkgelegenheid, het aanbod van onderwijs en met de regionale centrumfunctie van Eindhoven.

De nieuwe gemeente die ontstaat uit de samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven heeft ruim voldoende interne samenhang, omdat zij goed aansluit bij de ruimtelijke en sociaaleconomische

¹⁵ Bureau Dimensus, in opdracht van de provincie Noord-Brabant, *Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van de inwoners*, 22 december 2017. En: bureau 'Zicht op Data,' in opdracht van de provincie Noord-Brabant *Onderzoeksrapport Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving gezien vanuit verplaatsingspatronen*, 11 januari 2018. En: prof. dr. P.P. Tordoir en dr. A. Poorthuis (Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir), *Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht*, januari 2018.

samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven alsook de maatschappelijke oriëntatie van veel inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven (*daily urban system*).

Samengaan van Nuenen c.a. en Eindhoven heeft maatschappelijk draagvlak

In opdracht van de provincie Noord-Brabant zijn meerderjarige inwoners van de gemeente Nuenen c.a. in een representatieve en betrouwbare steekproef door een onafhankelijk en gekwalificeerd bureau naar hun mening gevraagd over de bestuurlijke toekomst van deze gemeente. Belangrijkste conclusie is dat de gemeente Nuenen c.a. volgens de inwoners beter af is met een herindeling. Op de vraag of Nuenen c.a. moet fuseren of zelfstandig blijven vond, om precies te zijn, 61% van de respondenten dat Nuenen c.a. moest fuseren en 34% vond dat de gemeente zelfstandig moest blijven. Het resterende percentage van de respondenten had geen mening. Vervolgens werd aan alle respondenten de vraag voorgelegd met welke andere gemeente de gemeente Nuenen zou moeten fuseren (los van de vraag of men wel of niet voor een fusie is). Op die vraag gaf 52% van de respondenten aan een voorkeur te hebben voor de gemeente Eindhoven en 40% voor de gemeente Son en Breugel. De overige 8% van de respondenten had ofwel geen mening, een andere mening/voorkeur of gaf aan dat men voorstander was van het zelfstandig blijven van de gemeente Nuenen c.a.

Nieuwe gemeente daadkrachtige partner voor ondernemers en maatschappelijke organisaties

Professionele stakeholders zijn gevraagd naar hun ervaringen met en opvattingen over (de bestuurlijke toekomst) van de gemeente Nuenen c.a.¹⁶ Deze instellingen en organisaties zijn partners van de gemeente Nuenen c.a. Uit de gevoerde gesprekken komt naar voren dat een deel van de partners van de gemeente Nuenen c.a. aangeeft dat er meerjarig sprake is van 'politiek gedoe', verdeeldheid in de raad en een moeizame relatie tussen raad en het college van B en W. Negatieve ervaringen betreffen: de kwaliteit en deskundigheid van de ambtelijke organisatie, het ontbreken van een professionele en betrouwbare counterpart op bestuurlijk niveau en de regievoering op domein overschrijdende vraagstukken. Voorts wordt aangegeven dat de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie achterblijft op wat heden ten dage nodig is om de complexiteit van regelgeving en andere eisen adequaat te vertalen naar beleid en uitvoering. Als positieve ervaringen in de samenwerking met de gemeente Nuenen c.a. worden genoemd: de benaderbaarheid, de consistentie in beleid en de bereidheid tot samenwerken.

Een grote meerderheid van de geïnterviewde stakeholders is van opvatting dat bestuurlijke opschaling (herindeling) van de gemeente Nuenen c.a. uiteindelijk onvermijdelijk is. Een klein aantal respondenten opteert voor zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. Dit betreft een aantal lokale verenigingen. De meeste respondenten opteren voor twee bestuurlijke scenario's:

1. het samengaan van de gemeente Nuenen c.a. met meerdere, kleinere omringende gemeenten (argumenten: behoud eigenheid, niet passende aanpak van stad op dorpen en laagdrempeligheid). Uitgesproken wordt dat dan meerdere kleinere gemeenten samengaan om een corridor te vormen tegen de verstedelijkte gemeenten;
2. het samengaan van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven (argumenten: vraagstukken worden steeds vaker op regionaal niveau georganiseerd en natuurlijke relaties).

De meeste partners van de gemeente Nuenen c.a. zien de optie van samengaan van Nuenen c.a. met Eindhoven als de enige wenselijke. Voor ondernemers en organisaties op het gebied van cultuur, welzijn en zorg, ontstaat door de samenvoeging van Nuenen c.a. met Eindhoven een daadkrachtige samenwerkingspartner. Een herindeling van deze beide gemeenten zorgt volgens de maatschappelijke partners namelijk voor verbeteringen in inhoudelijke kwaliteit, continuïteit en zakelijkheid van de gemeente. De ambtelijke deskundigheid, middelen en capaciteit zijn volgens hen in de nieuwe gemeente beter geborgd en de nieuwe gemeente is beter in staat vraagstukken in regionaal, nationaal en Europees verband aan te pakken. Met de toenemende regionalisering en globalisering, is dit voor ondernemers en het bedrijfsleven van groot belang. De nieuwe gemeente kan haar rol voor de regio bovendien verder versterken en landelijk en internationaal meer invloed uitoefenen.

Nuenen c.a. en Eindhoven: gemeenschappelijk en aanvullend

¹⁶ B&A, *Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a.*, 11 januari 2018.

De gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven werken al langdurig en op veel gebieden samen. Er zijn namelijk veel ambities en opgaven die hen inhoudelijk binden. Beiden werken aan versterking van de economie, een goed vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid. Een herindeling van de twee gemeenten draagt bij aan een effectievere, integrale aanpak van deze vraagstukken, omdat de beleidsbepaling en aansturing in één bestuurlijke hand terecht komen. Met de vorming van de nieuwe gemeente komt er bovendien een verbinding tussen de stad en het landelijk gebied in de regio tot stand. Die vullen elkaar aan en versterken elkaar.

[Nuenen c.a. en Eindhoven: dorp en stad ineen](#)

De stad Eindhoven is ontstaan uit de samenvoeging van dorpen. Het karakter van die oorspronkelijke dorpen, zoals Stratum, Gestel en Acht, is nog steeds herkenbaar. De gemeente Eindhoven verenigt hierdoor grootstedelijkheid met kleinschaligheid en eigen identiteit op wijk-, buurt- en stadsdeelniveau. Voor de gemeente Nuenen c.a. is het een veel geuite wens het dorpse gevoel te behouden. Samengaan met Eindhoven biedt hiervoor – juist gezien de ontstaansgeschiedenis en het karakter van Eindhoven als stad van dorpen – goede mogelijkheden. Beide gemeenten hechten eraan herkenbaar en aanspreekbaar te zijn voor hun inwoners. Dat zal daarom onverminderd gelden voor het bestuur van de gemeente die uit de herindeling ontstaat. Dit gemeentebestuur zal inzetten op maximale betrokkenheid van inwoners bij wat er speelt in wijk, buurt, dorp, kern, stad en regio.

[Een samenvoeging van Nuenen c.a. en Son en Breugel is op korte termijn niet mogelijk](#)

In het functioneren noch in de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel zien GS een aanleiding om deze gemeente te betrekken bij het herindelingsontwerp. Bovendien heeft de raad van de gemeente Son en Breugel zich op het standpunt gesteld geen wijziging aan te brengen in zijn op 2 november 2017 genomen besluit. Derhalve kan de conclusie getrokken worden dat een herindeling tussen Nuenen c.a. en Son en Breugel op de korte termijn niet mogelijk is. De gemeente Eindhoven heeft zich een bereidwillig fusiepartner getoond.

[Een oplossing in het perspectief van het Stedelijk Gebied Eindhoven \(SGE\) is niet haalbaar](#)

Voor wat betreft het SGE hebben GS over het advies van de commissie Demmers als standpunt ingenomen, dat een besluit over overdracht van taken, bevoegdheden en middelen van de gemeenten in

Visie van de provincie Noord-Brabant op het lokaal bestuur in Brabant

De visie van GS op de inrichting van het lokaal openbaar bestuur in Brabant is helder en komt tot uiting in de langjarige en consistente procesaanpak van (Veer)Krachtig Bestuur dat door GS samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten in 2011 is gestart. De basisvraag daarbij was en is tot op vandaag: 'zijn de Brabantse gemeenten in staat om de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen?'

De door GS ingestelde adviescommissie (commissie Huijbregts) heeft in 2012 en 2013 een SWOT-analyse gemaakt van alle Brabantse gemeenten. Op grond van deze gegevens en op basis van een inventarisatie van de toekomstige opgaven hebben GS in 2014 in het beleidsdocument 'Leiderschap en dienstbaarheid' een samen-op-weg-traject omschreven. GS hebben op voorhand geen blauwdruk voor de bestuurlijke inrichting van Brabant voor ogen maar hanteren wel een drietal uitgangspunten, die kunnen worden gezien als onze visie op de manier waarop Brabant zich in de toekomst zou moeten ontwikkelen en waaraan we de bestuurlijke inrichting van de Brabantse gemeenten dan ook toetsen.

- Groter is niet per definitie beter. Om de economische positie in een regio te versterken moet afhankelijk van de situatie bekeken worden wat de beste oplossing is. Oplossingen moeten zoveel mogelijk van onderop komen, maar dit is geen vrijblijvend proces.
- De overheden staan voor een dubbelopgave: aan de ene kant is er meer slag- en schakelkracht nodig en aan de andere kant is het belangrijk om herkenbaar te zijn voor de burger en betrokken te zijn bij wat er lokaal gebeurt.
- De rode draad is, wat GS betreft, een bestuur dat is gericht op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in algemene zin en daarnaast op de oriëntatie van de inwoners van een gemeente.

Oplossingen moeten zoveel mogelijk van onderop komen, maar dit is geen vrijblijvend proces. Daar waar GS dat vanuit hun algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit het lokaal bestuur nodig achten, zullen zij regisserend optreden.

In de Arhi-procedure voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven hebben GS conform de bovenstaande uitgangspunten gehandeld.

het SGE op basis van vrijwilligheid zou moeten plaatsvinden. De negen binnen het SGE samenwerkende gemeenten hebben besloten om niet in te stemmen met een gezamenlijk met de provincie uit te voeren verkenning naar de mogelijkheden daartoe¹⁷. In de rond de jaarwisseling van 2018 door alle negen raden vastgestelde 'SGE-samenwerkingsagenda 2018-2025' is geen sprake van een dergelijke overdracht, noch van een perspectief daarop.

2.3 Van herindelingsontwerp tot herindelingsadvies

Het voorliggende voorstel tot herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven kan niet losgezien worden van de voorgeschiedenis en context van het provincie-brede programma 'Veerkrachtig Bestuur in Brabant' met als hoofddoel het toekomstbestendig maken van Brabant. Samen met gemeenten, inwoners en maatschappelijke organisaties formuleert de provincie via dit programma een antwoord op de wijze waarop de organisatorische en bestuurlijke slagkracht van gemeenten in Brabant kan worden versterkt.

¹⁷ Zie voor verdere toelichting paragraaf 2.3.

Hieronder wordt chronologisch de voorgeschiedenis van de totstandkoming van het voorliggende herindelingsadvies beschreven.

VBG-manifest van de Brabantse Gemeenten

In maart 2011 nam de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) met haar 'Manifest van de Brabantse Gemeenten' (tien punten voor het nieuwe provinciaal bestuur) het voortouw voor (veer)krachtig bestuur in Brabant. In dit manifest zijn de uitgangspunten voor een krachtig bestuur als basisvoorwaarde opgenomen. Dit om de voornaamste opgaven, uitdagingen en kansen voor Brabant te kunnen verzilveren. Vanuit de VBG wordt samen met het provinciaal bestuur gewerkt aan het toekomstbestendig maken van alle Brabantse overheden. Brabant wil bij de Europese top van kennis- en innovatieregio's blijven behoren. Op die manier kunnen welzijn en welvaart in Brabant duurzaam behouden blijven. Dat vraagt om sterke, bestuurskrachtige gemeenten.

Adviescommissie Krachtig bestuur in Brabant, commissie Huijbregts

Om meer zicht te krijgen op de slimme samenwerkingsstructuren en potenties van Brabant, ging de Adviescommissie Krachtig bestuur in Brabant (de commissie Huijbregts), in 2012 in opdracht van de VBG en de provincie aan de slag. De commissie deed dit in samenwerking met een klankbordgroep bestaande uit een brede vertegenwoordiging van het maatschappelijke middenveld. De commissie onderzocht het vermogen van gemeenten om de Brabantse ambities (mede) te realiseren en om tegelijkertijd het groeiende lokale takenpakket adequaat te vervullen. Op basis daarvan gaf zij gemeenten, (sub)regio's en de provincie meerdere adviezen. Ze riep de provincie op om (sub)regionale ontwikkelingen actief te ondersteunen en waar mogelijk versnippering van de denk- en doe-kracht van gemeenten te voorkomen. Dit om robuuste (sub)regio's te vormen waarin gemeenten waar mogelijk congruent, dat wil zeggen zoveel mogelijk georganiseerd binnen één samenwerkingsverband, met elkaar samenwerken.

In het rapport van de commissie Huijbregts, getiteld 'Veerkrachtig Bestuur in Brabant' (juni 2013)¹⁸, was veel aandacht voor en discussie over de bestuurlijke organisatie in het stedelijk gebied Eindhoven. Zorgen over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. namen daar een centrale plaats in. De commissie Huijbregts adviseerde om voor de gemeente Nuenen c.a. een bestuurskrachtonderzoek te laten uitvoeren, en indien de resultaten hiertoe aanleiding zouden geven, over te gaan tot een herindeling met de gemeente Eindhoven.

Provinciaal visiedocument

Gemeenten zijn primair zelf verantwoordelijk voor versterking van hun bestuurskracht, voor het vinden van oplossingen en het nemen van maatregelen om de huidige en toekomstige taken en maatschappelijke opgaven goed aan te kunnen. Van gemeenten mag verwacht worden dat zij kunnen aantonen dat hun keuzes met betrekking tot hun bestuurlijke toekomst robuuste, toekomstbestendige en bestuurskrachtige gemeenten in regionaal perspectief opleveren.

Dit uitgangspunt is neergelegd in een brief van 2 juli 2013 aan alle Brabantse gemeenten waarin GS een reactie gaven op de bevindingen van de commissie Huijbregts en een aanzet deden tot het opstellen van het in 2014 vastgestelde provinciale visiedocument 'Leiderschap en dienstbaarheid: Samen op weg naar een (Veer)Krachtig Bestuur voor Brabant'¹⁹.

Daarnaast is op 10 november 2015 in het document '(Veer) Krachtig Bestuur in Brabant; hoe verder?'²⁰ de vervolgaanpak geschetst rondom Veerkrachtig Bestuur. In dit document wordt onder andere gewezen op het belang van het werken aan een gemeentelijke toekomstvisie en de rol die de provincie op zich neemt indien gemeentelijke visies binnen een bepaalde combinatie van gemeenten en/of de voorstellen voor de bestuurlijke toekomst niet overeenkomen. In dat geval worden voor het bepalen van de bestuursvorm de belangrijkste maatschappelijke opgaven in de regio en op welke gemeente(n) de inwoners van bepaalde kernen vooral gericht zijn, het zogeheten '*daily urban system*' van belang geacht. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in het eerdergenoemde beleidsdocument dat aan alle Brabantse gemeenten is gezonden.

¹⁸ Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant (commissie Huijbregts), *Veerkrachtig Bestuur in Brabant. Een advies voor versterking van regionale samenwerkingskracht in Noord-Brabant*, 14 juni 2013.

¹⁹ Brief van GS aan de raden en colleges van B en W van alle gemeenten in Noord-Brabant en de besturen van de regionale samenwerkingsverbanden in Noord-Brabant d.d. 2 juli 2013, inzake Eerste reactie op het rapport Veerkrachtig bestuur in Brabant. En: provincie Noord-Brabant, *Visiedocument: Leiderschap en dienstbaarheid, Samen op weg naar een (Veer)krachtig bestuur voor Brabant*, 22 september 2014.

²⁰ Provincie Noord-Brabant, *Beleidsdocument (Veer)Krachtig Bestuur in Brabant: hoe verder?*, 10 november 2015,.

Dit uitgangspunt is doorslaggevend voor GS om de verbinding tussen Nuenen c.a. en Eindhoven te realiseren.

Provincie vraagt om een toekomstvisie in 2014

Het proces dat destijds samen met de VBG in gang is gezet, heeft ertoe geleid dat de bestuurlijke toekomst onderwerp van gesprek is in alle Brabantse gemeenten en regio's. Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 hebben GS alle Brabantse gemeenten verzocht om binnen één jaar tot een bestuurlijk gedragen en concreet uitgewerkte visie op de toekomst van de gemeente te komen. Verzocht werd dit te doen op een interactieve wijze, dus in samenspraak met inwoners, bedrijven en het maatschappelijk middenveld. Vertrekpunt daarbij waren de gemeentelijke uitdagingen op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Gevraagd werd om hierbij rekening te houden met 'het totale spectrum aan mogelijkheden, variërend van voortzetting van de huidige situatie tot en met herindeling'.

In de gemeente Nuenen c.a. lag echter nog steeds de vraag om een bestuurskrachtonderzoek op te stellen, naar aanleiding van het advies van de commissie Huijbregts. Nuenen c.a. heeft naar aanleiding van het verzoek uit 2014 geen visie opgesteld, maar wel in het najaar van 2015 een bestuurskrachtonderzoek uit laten voeren door bureau Partner+Pröpper, gevolgd door een oriëntatie van de raad op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. In navolgende paragrafen wordt hier uitgebreid stil gestaan bij het procesverloop ten aanzien van de gemeente Nuenen c.a.

De gemeente Eindhoven heeft in haar reactie²¹ aan de provincie aangegeven - desgevraagd - open te staan om met buurgemeenten te spreken over de kansen voor samenwerking op de korte en lange termijn, maar in het opstellen van een nieuwe visie over de (bestuurlijke) toekomst van de gemeente Eindhoven onvoldoende meerwaarde te zien ten opzichte van de bestaande strategie hoe met samenwerking in de regio wordt omgegaan.

Bestuurskrachtonderzoek gemeente Nuenen c.a. in 2015

In 2015 hebben B en W van de gemeente Nuenen c.a., conform het advies van de commissie Huijbregts, een bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren door het bureau Partners+Pröpper²². Dit onderzoek resulteert in het volgende algehele beeld van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a.

- a. *'De bestuurskracht van de gemeente Nuenen is matig – dat geldt voor de realisatie van maatschappelijke opgaven, maar ook voor de invulling van bestuurlijke voorwaarden.'*
- b. *Afhankelijk van de opgave zijn er zeer grote verschillen. De bovengrens van de bestuurskracht is goed tot zeer goed. De ondergrens is sterk onvoldoende.'*
- c. *In de gemeente Nuenen is de afgelopen 1 à 2 jaar zichtbaar gewerkt aan het verbeteren van de bestuurskracht – dit heeft resultaten opgeleverd en er is een stijgende lijn in de ontwikkeling van de bestuurskracht waarneembaar.'*
- d. *De in de toekomst benodigde bestuurskracht zal eerder toenemen dan afnemen –als gevolg van een groot aantal ontwikkelingen. De huidige bestuurskracht is niet toereikend om hier goed op in te spelen'.*

Specifiek met betrekking tot de invulling van bestuurlijke voorwaarden worden in het rapport de volgende conclusies getrokken.

- a. *'Over de hele linie is de invulling van bestuurlijke voorwaarden onvoldoende. Dit vormt een grote belemmering voor de bestuurskracht.'*
- b. *De afgelopen 1 à 2 jaar is rond een groot aantal bestuurlijke voorwaarden sprake van een stijgende lijn of een kentering'.*

²¹ Brief gemeente Eindhoven, kenmerk 973451, 25 juni 2015.

²² Partners+Pröpper, *Bestuurskrachtonderzoek gemeente Nuenen c.a.*, 15 oktober 2015.

Verschillende punten vallen in het bijzonder op.

- a. *'De ambtelijke organisatie is in tijden van grote politieke onrust en forse bezuinigingen toch in staat veel te presteren. De ambtelijke organisatie stelt zich tegelijkertijd zeer loyaal op richting raad en B en W. De organisatie is in dat licht een stimulans voor bestuurskrachtig optreden.*
- b. *De grootste belemmeringen liggen bij de invulling van politiek-bestuurlijk leiderschap, het politiek bestuurlijk samenspel tussen raad en B en W en de financiële situatie.*
- c. *De verdeeldheid binnen de gemeenteraad en het vaak gebrekkige samenspel tussen raad en B en W werken negatief door op verschillende andere voorwaarden, zoals besturen vanuit een strategische visie, politieke knopen doorhakken, alsmede eenheid en continuïteit van leiderschap. Een groot deel van de raadsleden zet zich op een goede manier in en stelt raadswork in dienst van de samenleving, maar dit heeft onvoldoende invloed op het functioneren van de raad als geheel'.*

Commissie bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a. (commissie Demmers)

Op grond van de bevindingen uit het bestuurskrachtonderzoek uit 2015 hebben GS in 2016 de 'commissie bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.' (commissie Demmers) ingesteld, die in september 2016 haar advies heeft uitgebracht²³. De opdracht aan de commissie luidde als volgt:

'De commissie heeft als opdracht om aan de hand van bestaande onderzoeksgegevens waaronder het recente bestuurskrachtonderzoek, bestuurlijke en ruimtelijke taakstellingen en regionale/plaatselijke omstandigheden en op grond van gesprekken met gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven te komen tot aanbevelingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. en het gemeentebestuur van Nuenen c.a. en GS hierover te rapporteren. Daarbij in acht nemende:

- a. *De belangen van de aangrenzende gemeenten van Nuenen c.a., zoals Geldrop-Mierlo, Son en Breugel, Eindhoven, Helmond en Laarbeek en van het Stedelijk Gebied in zijn geheel.*
- b. *De doorontwikkeling van het Stedelijk Gebied.*

Verder vragen wij de commissie om:

- a. *GS en de gemeente Nuenen c.a. tussentijds te informeren over de resultaten van haar werkzaamheden en hierover nadere afspraken te maken.*
- b. *Verslag te doen van de aanbevelingen, zowel aan het gemeentebestuur van Nuenen c.a. als aan GS.*
- c. *De werkzaamheden af te ronden voor de zomer.*

De werkzaamheden van de commissie eindigen op het moment dat GS en de raad van de gemeente Nuenen c.a. een besluit hebben genomen over de aanbevelingen in het rapport.'

De commissie Demmers komt in haar rapport tot het oordeel dat de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig kan blijven:

'Niets doen is geen optie. De commissie beoordeelt – gezien het krachtenveld waar Nuenen onderdeel van uitmaakt – de huidige bestuurskracht als onvoldoende toereikend om maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingskansen nu en in de toekomst adequaat aan te pakken.'

De commissie constateert voorts dat ook de ambtelijke organisatie kwetsbaar is en dat er nagenoeg geen sprake is van maatschappelijk draagvlak voor het zelfstandig verder gaan als gemeente Nuenen c.a.

Verder merkt de commissie op:

'dat een ruime meerderheid van de raadsfracties van mening is dat de huidige vorm niet toekomstbestendig is'²⁴.

²³ Adviescommissie Bestuurlijke Toekomst Nuenen c.a. (commissie Demmers), *De wil tot verschil. Eindrapportage adviescommissie Bestuurlijke Toekomst Nuenen c.a.*, 8 september 2016.

²⁴ Idem, p. 20.

Als advies voor de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. adviseert de commissie Demmers als volgt:

'Kom tot een bestuurlijke fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel en draag taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van regionale economie, mobiliteit, wonen, werken, ruimtelijke inrichting en voorzieningen aan de stad Eindhoven.'

De commissie adviseert een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel onder de volgende voorwaarden:

- a. *'de nieuw te vormen gemeente draagt de taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van regionale economie en mobiliteit over aan de bestuursautoriteit van de Metropoolregio Eindhoven, zijnde de stad Eindhoven.'*
- b. *De nieuw te vormen gemeente draagt de taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van wonen, werken, ruimtelijke inrichting (inclusief bedrijventerreinen) en voorzieningen (inclusief de daarbij behorende financiële risico's) over aan de bestuursautoriteit van het Stedelijk Gebied Eindhoven, zijnde de stad Eindhoven.'*
- c. *De nieuw te vormen gemeente draagt zelf de verantwoordelijkheid voor de taken en bevoegdheden op de overige gebieden en is daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van taken dichtbij de inwoners van de gemeente.²⁵*

In hun brief van 23 december 2016 hebben GS aan de gemeente Nuenen c.a. aangegeven²⁶:

'In navolging van het in september jl. verschenen rapport van de commissie Demmers zijn wij van mening dat het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. geen reële optie is.'

Tevens hebben GS in deze brief aangegeven het advies van de commissie Demmers te omarmen om:

'de gemeente Nuenen c.a. bestuurlijk te laten fuseren met de gemeente Son en Breugel in combinatie met een nader te definiëren overdracht van taken, bevoegdheden en middelen op in ieder geval het gebied van wonen, werken en voorzieningen aan de gemeente Eindhoven of naar een andere slagkrachtige entiteit voor het stedelijk gebied als geheel. Een verdere uitbreiding van zo'n fusie met de gemeente Geldrop-Mierlo vinden wij niet wenselijk. Indien u dit niet wenst of indien dit om andere redenen niet mogelijk blijkt te zijn dan zijn wij van mening dat een bestuurlijke fusie met de gemeente Eindhoven de enige overige reële optie zou zijn.'

Voor wat betreft de mogelijke overdracht van taken aan een andere slagkrachtige entiteit voor het SGE als geheel, hebben GS over het advies van de commissie Demmers als standpunt ingenomen dat dit op basis van vrijwilligheid plaats zou moeten vinden.

Eind oktober 2016 is door de provincie een procesvoorstel²⁷ voor een gezamenlijke verkenning naar de mogelijkheid om te komen tot een *'democratisch gelegitimeerde overdracht van taken, bevoegdheden en middelen van de gemeenten in ieder geval op het gebied van wonen, werken en voorzieningen in het Stedelijk Gebied Eindhoven aan de gemeente Eindhoven of naar een andere slagkrachtige entiteit voor het stedelijk gebied als geheel'* voorgelegd in het bestuurlijk platform van het SGE.

In zijn vergadering van 4 november 2016 heeft het bestuurlijk platform van het SGE besloten om niet in te stemmen met dit procesvoorstel en zelf een procesvoorstel opgesteld voor de evaluatie van de intergemeentelijke samenwerking in het SGE en een daaruit voortvloeiende actualisatie van de samenwerkingsagenda. Dit proces is in januari 2017 gestart en heeft rond de jaarwisseling 2018

²⁵ Idem, p. 26 e.v.

²⁶ Brief van GS aan de gemeente Nuenen c.a. d.d. 23 december 2016 inzake stand van zaken (Veer) krachtig bestuur.

²⁷ Provincie Noord-Brabant, *Voorstel vervolproces Stedelijk Gebied Eindhoven naar aanleiding van het advies van de Commissie Demmers*, 28 oktober 2016.

geresulteerd in de door alle 9 raden vastgestelde SGE-Samenwerkingsagenda 2018-2025. Van een hierboven omschreven overdracht van taken, bevoegdheden en middelen of een perspectief daarop is in deze agenda geen sprake.

Bestuurlijke oriëntatie gemeente Eindhoven (2017)

Bij brief van 20 december 2016 hebben GS aan het college van B en W van de gemeente Eindhoven verzocht te komen tot een verdieping van de Eindhovense visie ten opzichte van de bestaande strategie inzake samenwerking in de regio²⁸. Daarbij geven GS aan dat het belang hiervan is toegenomen door een tweetal ontwikkelingen:

1. de ontwikkelingen in en rondom de gemeente Nuenen c.a.;
2. de doorontwikkeling van het SGE.

Voorts schrijven GS:

‘De gemeenteraad van Nuenen c.a. heeft op 17 november jl. gekozen voor bestuurlijke fusie als voorkeursvariant voor de bestuurlijke toekomst voor de gemeente Nuenen c.a. Dit met een nader te bepalen partner. Ook de gemeente Eindhoven is ons inziens zo’n mogelijke fusiepartner. Wij verzoeken u dan ook om u zowel in B en W als raad voor te bereiden op dit proces...’.

De gemeente Eindhoven heeft mede ingegeven door deze brief van GS haar visie op regionale bestuurskracht geformuleerd. Deze visie is op 14 maart 2017 door de raad(scommissie) unaniem omarmd. De Eindhovense visie komt tot uitdrukking in de volgende twee lijnen²⁹:

- a. Lange termijnperspectief: We hanteren de visie dat gemeenten zelf over hun bestuurlijke toekomst gaan en dat Eindhoven geen herindeling initieert. In het geval een andere gemeente in het Stedelijk Gebied besluit over te gaan tot bestuurlijke fusie, dan is aansluiting bij Eindhoven voor de hand liggend. Omdat dit aansluit op de maatschappelijke oriëntatie van de inwoners in het Stedelijk Gebied en ter versterking van (bestuurlijke) massa op nationale schaal, ingegeven door de mainportpositie. We hechten hierbij aan twee parallelle en gelijktijdige bewegingen:
 1. Schaalvergroting ter versterking van bestuurlijke slagkracht.
 2. Borging van lokale kwaliteit, opgaven en identiteiten op verschillende niveaus van de gemeenschappen.*
- b. De gemeenteraad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 17 november jl. de optie voor samenvoeging als richtinggevend voor de bestuurlijke toekomst van deze gemeente vastgesteld en neemt naar verwachting voor 1 juli 2017 een besluit omtrent fusie met een nader te bepalen partner. Zeggenschap en momentum zijn aan de gemeente Nuenen.*

Indien de raad van Nuenen besluit een bestuurlijke fusie met Eindhoven te willen verkennen, dan is Eindhoven –vanuit onze bredere visie op regionale bestuurskracht - graag bereid om hierover met Nuenen in gesprek te gaan en te verkennen wat Nuenen en de Nuenenaren nodig hebben om de kwaliteit van leven en van omgeving te borgen, evenals lokale identiteiten en eigenheid.

Daarbij heeft de raad(scommissie) van de gemeente Eindhoven het mandaat gegeven aan B en W om:

- a. In een gesprek met vertegenwoordigers van de gemeente Nuenen c.a. te onderzoeken of en hoe een bestuurlijke fusie mogelijk is.*
- b. Dit in een zorgvuldig, open en transparant proces te doen, zowel met de gemeente Nuenen, in onze eigen gemeente, als met alle andere betrokken gemeenten (waaronder de gemeenten in het stedelijk gebied).*
- c. In overleg met het presidium een vorm te vinden om dit gesprek samen met de raad vorm te geven.*

²⁸ Brief van GS d.d. 20 december 2016 aan het college van B en W van de gemeente Eindhoven inzake (Veer)Krachtig Bestuur.

²⁹ Raadscommissienotitie d.d. 31 januari 2017 inzake Visie op Regionale bestuurskracht.

Op 19 december 2017 heeft de raad van de gemeente Eindhoven deze visie op regionale bestuurskracht – in geactualiseerde vorm – unaniem vastgesteld en daarmee het karakter van een formeel raadsbesluit gegeven, dat luidt³⁰:

'In lijn met uw advies zoals verwoord op 14 maart 2017 de in dit raadsvoorstel geformuleerde visie op regionale bestuurskracht vaststellen. Deze visie komt tot uitdrukking in de volgende hoofdlijn:

- a. We hanteren de visie dat gemeenten zelf over hun bestuurlijke toekomst gaan en dat Eindhoven geen herindeling initieert.*
- b. In het geval een andere gemeente in het Stedelijk Gebied besluit over te gaan tot bestuurlijke fusie, dan is aansluiting bij Eindhoven voor de hand liggend. Omdat dit aansluit op de maatschappelijke oriëntatie van de inwoners in het Stedelijk Gebied en ter versterking van (bestuurlijke) massa op nationale schaal, ingegeven door de mainportpositie.*

We hechten hierbij aan twee parallelle en gelijktijdige bewegingen:

- a. Schaalvergroting ter versterking van bestuurlijke slagkracht;*
- b. Borging van lokale kwaliteit, opgaven en identiteiten op verschillende niveaus van de gemeenschappen.*

Daarbij hanteren we de volgende kernwaarden die wij in onze wijze van besturen nastreven en waaraan wij ons handelen nu en in de toekomst toetsen:

- a. Aansluiting bij maatschappelijke opgaven, processen en patronen (daily urban system).*
- b. Aansluiten bij behoeften en identiteiten van gemeenschappen en inwoners, op niveau van wijk, buurt, dorp, stadsdeel, stad, stedelijk gebied en regio.*
- c. Draagvlak bij onze inwoners, instellingen en bedrijfsleven (maatschappelijk draagvlak).*
- d. Daarbij hoort ook herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van de overheid door inwoners op lokale opgaven die inwoners rechtstreeks raken.*
- e. We zoeken de ruimte binnen het huis van Thorbecke (in bestaande wet- en regelgeving).*
- f. Transparantie voor colleges, raden én inwoners.*
- g. Democratische legitimiteit, bij voorkeur door een rechtstreeks gekozen vertegenwoordiging.*
- h. Efficiëntie en effectiviteit. Zo min mogelijk bestuurlijke en ambtelijke drukte.*
- i. Een overheid die snel en flexibel kan inspelen op de veranderingen waarmee de maatschappij wordt geconfronteerd (disrupties).*

Bestuurlijk oriëntatie gemeente Nuenen c.a. (2016-2017)

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 17 november 2016 besloten de optie 'herindeling/fusie richtinggevend vast te stellen als voorkeursvariant van de raad van Nuenen c.a.'³¹. Daartoe heeft de Nuenense raad een raadsbegeleidingsgroep bestuurlijke toekomst (hierna: begeleidingsgroep) ingesteld en mandaat en opdracht verleend 'om, de gekozen voorkeursvariant nader uit te werken voor uitvoering en het resultaat middels een raadsvoorstel voor besluitvorming voor te leggen aan de raad van Nuenen c.a.'

In reactie hierop hebben GS in hun brief van 23 december 2016 op dit raadsbesluit aangegeven:

'Wij vinden dit een moedig besluit dat past bij de wijze waarop u vorig jaar zelf de handschoen hebt opgepakt om een bestuurskrachtonderzoek te laten uitvoeren. Ook de wijze waarop u hebt geparticipeerd in het onderzoek van de commissie Demmers en uw eigen traject naar de totstandkoming van een dialoognota verdient lof. Dit heeft u ons inziens in staat gesteld om tot een gefundeerd en afgewogen besluit te komen. In navolging van het in september jl. verschenen rapport van deze commissie³² zijn wij van mening dat het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. geen reële optie is.'

In deze brief verzoeken GS de gemeente Nuenen c.a. om:

³⁰ Raadsbesluit gemeente Eindhoven d.d. 19 december 2017 inzake Visie op Regionale Bestuurskracht.

³¹ Raadsbesluit gemeente Nuenen d.d. 17 november 2016 inzake Bestuurlijke Toekomst Gemeente Nuenen c.a.

³² Gedoeld wordt op de commissie Demmers.

'op zeer korte termijn een interactief proces met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen (maatschappelijke partners) en mogelijke fusiepartners in gang te zetten.'

Daarbij geven GS aan dat het besluit over de gewenste herindelingspartner vóór 1 juli 2017 genomen dient te zijn en spreken GS de bereidheid uit in de tussentijd en de periode daarna de gemeente Nuenen c.a. hierbij de helpende hand te reiken³³.

De gemeente Nuenen c.a. heeft in april 2017 oriënterende gesprekken gevoerd met de vijf buurgemeenten die grenzen aan Nuenen c.a.: Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek en Son en Breugel. In het raadsvoorstel van 29 juni 2017 vat de begeleidingsgroep het resultaat van deze gesprekken als volgt samen:

'In de oriënterende gesprekken met de 5 buurgemeenten hebben de gemeenten Laarbeek, Geldrop-Mierlo en Helmond aangegeven geen behoefte te hebben aan verdere vervolggesprekken met de gemeente Nuenen over een bestuurlijke fusie. De gemeenten Eindhoven en Son en Breugel gaven tijdens de eerste oriënterende gesprekken aan graag verder te willen praten over een mogelijke fusie met Nuenen'³⁴.

Daarop heeft de Begeleidingsgroep in de periode mei tot en met september 2017 gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel om te verkennen of deze twee gemeenten mogelijk geschikte herindelingspartners zijn.

Op 29 juni 2017 heeft de raad van Nuenen c.a. besloten *'de raad uiterlijk in november 2017 een definitief besluit te laten nemen over de beoogde fusiepartner'³⁵*. Hierbij geeft de begeleidingsgroep aan dat de oriënterende gesprekken met de buurgemeenten Eindhoven, Son en Breugel, Laarbeek, Geldrop-Mierlo en Helmond zijn afgerond en dat met zowel de gemeente Eindhoven als Son en Breugel een vervolggesprek heeft plaatsgevonden. Deze tweede gespreksronde vraagt meer tijd. Hierbij schrijft de Begeleidingsgroep in het raadsvoorstel: *'Het doel blijft ongewijzigd. Op basis van een zorgvuldig proces neemt de raad uiterlijk in november 2017 een definitief besluit inzake de beoogde fusiepartner'*.

Provinciale Arhi-procedure voor gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel

Het besluit van de Nuenense raad van 29 juni 2017 om de keuze voor een herindelingspartner uit te stellen, in combinatie met de sterk uiteenlopende opvattingen in de raad, hebben GS op 11 juli 2017 doen besluiten om het proces over te nemen en een Arhi-procedure te starten. GS schrijven hierover in een brief van 11 juli 2017 aan de raden en colleges van B en W van de gemeente Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel³⁶:

'Wij zijn er van op de hoogte dat de gemeente Nuenen recent gesprekken heeft gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel. Het uitstel van het uitspreken van een voorkeur heeft ons, mede in combinatie met de sterk uiteenlopende opvattingen binnen de raad, echter doen besluiten om het proces met het oog op het gewenste tempo en kwaliteit over te nemen. Dit geeft uitzicht op een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief.'

In verband met gedegen voorbereiding en het zomerreces start het open overleg vanaf 15 augustus 2017. Doel van het open overleg is om *'samen met de drie betrokken gemeenten te verkennen of in het belang van de inwoners van deze gemeenten kan worden gekomen tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen.'*

Start Open overleg vanaf 15 augustus 2017

Op 28 augustus 2017 hebben GS een nadere toelichting gegeven op de aanleiding, het doel, de structuur en het proces van het te voeren open overleg tijdens een informatiebijeenkomst voor de raden en colleges van B en W van de drie betrokken gemeenten. Van deze bijeenkomst is een verslag gemaakt, dat is geplaatst op de provinciale website³⁷.

³³ Brief van GS d.d. 23 december 2016 aan de gemeente Nuenen inzake stand van zaken (Veer) krachtig bestuur.

³⁴ Raadsbesluit gemeente Nuenen d.d. 29 juni 2017 inzake Bestuurlijke Toekomst Gemeente Nuenen c.a.

³⁵ Idem.

³⁶ Brief GS d.d. 11 juli 2017 aan de raden en colleges van B en W van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel inzake start Arhi-procedure voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

³⁷ provincie Noord-Brabant, *Verslag informatiebijeenkomst 28 augustus 2017. Herindelingsprocedure Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.*

In het kader van het open overleg hebben GS in de periode van september 2017 tot en met januari 2018 afzonderlijke gesprekken gevoerd met zowel de colleges van B en W als (een vertegenwoordiging van) de raden van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel. GS hebben de gevoerde gesprekken ervaren als open, informatief en constructief en GS spreken hun erkentelijkheid uit aan alle deelnemers voor hun inbreng en bijdragen. De informatie uit de gevoerde gesprekken is door GS betrokken bij zijn afwegingen en besluitvorming met betrekking tot het vervolgproces. De verslagen van deze gesprekken maken integraal onderdeel uit van de bijlagen bij dit herindelingsontwerp.

Bestuurlijke oriëntatie gemeente Son en Breugel (2016 - november 2017)

Bij brief van 20 december 2016 hebben GS gereageerd op de visie van het bestuur van de gemeente Son en Breugel op de bestuurlijke toekomst van deze gemeente van 30 juni 2015.³⁸ In deze brief verzoeken GS:

'Om na het doorlopen van een interactief proces met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen (maatschappelijke partners) en mogelijke fusiepartners voor 1 juli a.s. een uitspraak te doen over de door u gewenste bestuurlijke toekomst.'

De gemeente Son en Breugel heeft vervolgens in 2017, in vervolg op de visie op de bestuurlijke toekomst 2014-2015 een aantal varianten bekeken³⁹. Daarbij is sprake geweest van een intensief participatieproces, waarbij de samenleving actief is betrokken en een weloverwogen besluit is genomen conform het verzoek van GS bij brief van 20 december 2016. In de raadscommissie Algemene Zaken op 8 maart 2017 is besloten drie scenario's verder uit te diepen: zelfstandig blijven, een herindeling met de gemeente Nuenen c.a. of een herindeling met de gemeente Eindhoven. Vervolgens heeft de raad van de gemeente Son en Breugel op 2 november 2017 het volgende besluit genomen⁴⁰:

1. *'De uitgewerkte scenario's voor kennisgeving aan te nemen.*
2. *De notitie "Bestuurlijke Toekomst Son en Breugel 2017, spreek je uit! Son en Breugel" voor kennisgeving aan te nemen.*
3. *Het besluit omtrent de Bestuurlijke Toekomst van 18 juni 2015 te herbevestigen, inhoudende:*
 - a. *Intensiveren van de samenwerking in de Dommelvallei;*
 - b. *Intensiveren van de samenwerking in het stedelijk gebied Eindhoven;*
 - c. *de visie op de bestuurlijke vorm in 2019 opnieuw te bezien.*
4. *In het geval Nuenen fuseert met Eindhoven, zal onze gemeente naast de samenwerking met Geldrop-Mierlo onderzoeken of samenwerking met andere gemeenten, zoals de gemeente Best en / of de gemeente Oirschot mogelijk is, waarbij dezelfde kaders en doelstellingen als uitgangspunt worden genomen zoals die ook gehanteerd zijn toen het om de samenwerking met Nuenen ging.'*

Besluit bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a. 16 november 2017

Tijdens de periode van het open overleg heeft de raad van Nuenen c.a. een nader besluit genomen met betrekking tot de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a., in aansluiting op het eerdere raadsbesluit d.d. 29 juni 2017. Parallel aan het doorlopen van het open overleg zijn door de Begeleidingsgroep gesprekken gevoerd met zowel een – daartoe door de Eindhovense raad gemandateerde – delegatie van het Eindhovense college als met een delegatie van de raad van de gemeente Son en Breugel. Op basis van deze gesprekken is door de Eindhovense delegatie en de Nuenense begeleidingsgroep gezamenlijk een Verdiepingsdocument⁴¹ opgesteld, dat op hoofdlijnen op alle voor de Nuenense raad belangrijke thema's beslisinformatie biedt op basis waarvan de Nuenense raad op

³⁸ Brief van GS d.d. 20 december 2016 aan het college van B en W van de gemeente Son en Breugel inzake stand van zaken (Veer)Krachtig Bestuur.

³⁹ Zie hiervoor 'Globale verkenning scenario's bestuurlijke toekomst', maart 2017.

⁴⁰ Raadsbesluit gemeente Son en Breugel d.d. 2 november 2017 inzake Bestuurlijke Toekomst.

⁴¹ Verdiepingsdocument/Memorandum of Understanding gesprekken Nuenen-Eindhoven inzake bestuurlijke toekomst Nuenen c.a., 15 september 2017.

16 november 2017 een standpunt kon bepalen. De gesprekken met de gemeente Son en Breugel hebben geleid tot het document 'Reactie Son en Breugel profieloverzicht Nuenen'⁴². Ook dit document maakte onderdeel uit van de beslisinformatie voor de Nuenense raad bij het raadsvoorstel van november 2017.

Als uitkomst van de gevoerde gesprekken met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel heeft de Begeleidingsgroep het raadsvoorstel 'bestuurlijke toekomst' opgesteld, met als voorgesteld besluit:

- a. *'De voorkeur uit te spreken voor een bestuurlijke herindeling/fusie met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven.*
- b. *De burgemeester opdracht te geven om in gesprek te gaan met GS met als doel het beëindigen van de provinciale Arhi-procedure.*
- c. *De begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst opdracht te geven om in samenwerking met het college een herindelingsontwerp op te (laten) stellen.*
- d. *Als streefdatum voor de herindeling/fusie 1 januari 2020 te hanteren (...).'*

De Begeleidingsgroep geeft ter toelichting bij dit raadsvoorstel aan te beogen een heldere keuze te maken voor de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. als uitwerking van het raadsbesluit van 17 november 2016. De Begeleidingsgroep beoogt daarmee tevens te bereiken dat de provinciale Arhi-procedure kan worden beëindigd en dat de gemeente Nuenen c.a. samen met de te kiezen herindelingspartner(s) het vervolg in het herindelingsproces zelfstandig ter hand kan nemen. De Begeleidingsgroep geeft aan daarbij het volgende dilemma te ervaren:

'Het is de opdracht aan de begeleidingsgroep om zo objectief mogelijk in het belang van Nuenen c.a. gesprekken te voeren en informatie te verzamelen, zodat de raad tot een onderbouwde en geïnformeerde keuze kan komen. Het is echter niet de taak van de begeleidingsgroep om deze keuze te maken. Tegelijk dient een raadsvoorstel zo geformuleerd te worden dat er éénduidig mee ingestemd of niet mee ingestemd kan worden. De begeleidingsgroep heeft er daarom voor gekozen een voorstel met besispunten voor te leggen dat slechts het politieke debat faciliteert. Vanuit dit dilemma is er bewust voor gekozen het meest verstrekkende voorstel te formuleren. Het raadsvoorstel moet dus niet worden opgevat als voorkeur van de begeleidingsgroep, maar dient slechts als startpunt voor het debat'⁴³.

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 16 november 2017 het raadsvoorstel bij amendement vervangen, waarin na een aantal overwegingen en conclusies het volgende standpunt wordt ingenomen:

- a. *'Momenteel, gezien de financiële en bestuurlijke positie van de gemeente Nuenen, er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven.*
- b. *Daardoor de ruimte ontstaat om de besluitvorming en processen m.b.t. een mogelijke fusie tussen Son en Breugel en Nuenen op elkaar af te stemmen.*
- c. *Samenwerking in de regio op een aanvaardbaar niveau is en de gemeente Nuenen bereid is deze samenwerking te versterken en uit te breiden.*
- d. *De raad van Son en Breugel in haar besluit van 2 november jl. een fusie met Eindhoven expliciet uitsluit maar een fusie met Nuenen niet'⁴⁴.*

Besluit:

- a. *'Op voorhand een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven af te wijzen.*

⁴² Reactie Son en Breugel profieloverzicht Nuenen, *Profieloverzicht thema's Nuenen inzake proces bestuurlijke toekomst*, najaar 2017.

⁴³ Raadsvoorstel gemeente Nuenen c.a. d.d. 16 november 2017 inzake Bestuurlijke Toekomst.

⁴⁴ Dit is feitelijk onjuist. In het raadsbesluit d.d. 2 november 2017 kan niet worden gelezen dat de gemeente Son en Breugel een herindeling met de gemeente Eindhoven expliciet uitsluit maar een met de gemeente Nuenen niet.

- b. *Een voorkeur uit te spreken voor een fusie met Son en Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven.*
- c. *Opdracht te geven aan het college van de gemeente Nuenen c.a. om in overleg te treden met GS van de provincie Noord-Brabant, ten einde de reikwijdte en comfort van dit besluit te bespreken.*
- d. *Tevens in dit overleg met de GS de door de provincie ingestelde arhi-procedure ter discussie te stellen.'*

Over de twee laatstgenoemde punten heeft op 20 december 2017 een gesprek plaatsgevonden tussen (een delegatie van) B en W van de gemeente Nuenen c.a. en GS in het kader van het open overleg. Ook dit gesprek hebben GS meegewogen in hun standpuntbepaling ten aanzien van het vervolgproces.

Op verzoek GS stelt gemeente Nuenen c.a. twee verbindende documenten op, december 2017

Op 31 oktober 2017 hebben GS aan B en W van de gemeente Nuenen c.a. verzocht om - in samenspraak met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel - twee verbindende documenten op te stellen, waarin een nadere verkenning wordt uitgewerkt van een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven respectievelijk van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel⁴⁵.

Op eigen initiatief hebben B en W van de gemeente Nuenen c.a. daarnaast ook een hernieuwd bestuurskrachtonderzoek laten verrichten door Partners+Propper en een visie op de bestuurlijke toekomst opgesteld. Op 11 januari 2018 heeft de gemeente Nuenen c.a. het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet - Visie op de bestuurlijke toekomst van gemeente Nuenen c.a.'⁴⁶ aan GS doen toekomen. De door GS gevraagde verbindende documenten maken onderdeel uit van deze rapportage, evenals de twee hierboven genoemde documenten ('Visie op de bestuurlijke toekomst' en 'Herijking van de bestuurskracht') die de gemeente Nuenen c.a. op eigen initiatief heeft laten opstellen.

In het deelrapport 'Herijking van de bestuurskracht' wordt aangegeven dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. op de onderdelen 'politiek-bestuurlijk leiderschap, regionale samenwerking, organisatie en financiën in de periode 2015-2017 is verbeterd ten opzichte van de periode 2010-2015. Daar staat tegenover dat de onderdelen politiek-bestuurlijk samenspel en samenspel met de samenleving niet voldoende wezenlijk zijn verbeterd in de afgelopen twee jaren. Er zijn kanttekeningen te plaatsen bij de opzet, de timing en de methode van het onderzoek die bepaalde conclusies in het rapport relativeren. De eerste kanttekening heeft betrekking op de tamelijk scheve verhouding tussen het aantal interne en externe 'sleutelfiguren' die zijn geïnterviewd. Het aantal 'interne sleutelfiguren' (raadsleden, collegeleden en ambtenaren) is veel groter dan het aantal externe stakeholders. Opvallend is dat het vooral raadsleden zijn die vinden dat het samenspel tussen raad en college de laatste jaren is verbeterd, terwijl ambtenaren - en in mindere mate collegeleden - daarover nog steeds bijzonder kritisch zijn. Een tweede kanttekening is dat niet echt inzichtelijk is hoe verbeteringen en kritiekpunten (in het rapport: 'argumenten pro' en 'contra') binnen de verschillende (sub)onderdelen tegen elkaar zijn afgewogen. Dit geldt in het bijzonder voor het onderdeel politiek-bestuurlijk leiderschap. In het deelrapport 'Visie op de bestuurlijke toekomst' is de gedachte opgenomen van een "dynamische overdracht van bevoegdheden aan een éénmalig te formeren hogere democratische autoriteit". Het doordenken van deze nieuwe variant zien GS in eerste aanleg, net als zoals destijds ten aanzien van de aanbevelingen van de commissie Demmers, als een regionale intergemeentelijke aangelegenheid.

Provincie laat onderzoeken doen om herindelingsscenario's goed te kunnen beoordelen

GS hebben in de periode december 2017 - januari 2018 een aantal aanvullende onderzoeken laten uitvoeren om de twee herindelingsvarianten, Nuenen c.a. – Eindhoven en Nuenen c.a. – Son en Breugel, goed tegen elkaar af te kunnen wegen.

⁴⁵ Brief van GS d.d. 31 oktober 2017 aan het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. inzake nadere verkenning van twee fusievarianten.

⁴⁶ Partners+Pröpper, *Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet. Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.*, 9 januari 2018.

Op grond van de gevoerde gesprekken, uitgebrachte adviezen en onderzoeken is een veelheid aan opvattingen en feitelijke informatie verzameld.

- a. Er is een representatieve steekproef gehouden onder inwoners van de gemeente Nuenen c.a., waarin is gevraagd naar hun opvattingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. Dit onderzoek is uitgevoerd door Bureau Dimensus, in opdracht van de provincie Noord-Brabant. De rapportage 'Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van de inwoners' is opgeleverd op 22 december 2017. Er is een steekproef getrokken van 2.000 huishoudens uit het doelgroepenbestand Cendris, een onderdeel van PostNL. Dit bedrijf beschikt over een bestand van woonadressen waaruit een betrouwbare steekproef is te trekken. Deze adressen worden voortdurend gecontroleerd op correctheid. In minder dan 1% van de gevallen sprake was er sprake van een foutieve tenaamstelling.
- b. Er is een onderzoek verricht naar de verplaatsingsstromen en -motieven van en naar Nuenen c.a., waarmee inzicht wordt verkregen in het *daily urban system*. Het 'Onderzoeksrapport Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving gezien vanuit verplaatsingspatronen', is opgesteld door bureau 'Zicht op Data' in opdracht van de provincie Noord-Brabant en is opgeleverd op 11 januari 2018.
- c. De ruimtelijke samenhang is in kaart gebracht tussen de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven. Dit onderzoek is uitgevoerd door prof. dr. P.P. Tordoir en dr. A. Poorthuis (Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir). De rapportage 'Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht' is opgeleverd in januari 2018.
- d. Er zijn interviews met professionele stakeholders van instellingen, organisaties en bedrijfsleven gehouden over hun opvattingen over de (bestuurlijke toekomst van de) gemeente Nuenen c.a. Dit onderzoek is uitgevoerd door Bureau B&A, in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Tevens is op 3 januari 2018 een bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van lokale verenigingen en organisaties, waarbij is gevraagd naar hun ervaringen met en opvattingen over de (bestuurlijke toekomst) van de gemeente Nuenen c.a. evenals zaken die, ongeacht de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a., geborgd zouden moeten blijven. De analyse van de interviews en het verslag van de bijeenkomst met de lokale verenigingen en dorps- en wijkraden zijn opgenomen de rapportage 'Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a. - Uitkomst van de stakeholdersanalyse' is opgeleverd op 11 januari 2018.

Een uitgebreide samenvatting van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken kunt u vinden in bijlage I.ii van dit herindelingsadvies.

[Besluit GS tot opstellen herindelingsontwerp voor gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven](#)

Op 30 januari 2018 hebben GS het besluit genomen tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Dit onder de voorwaarde dat de raad van Son en Breugel niet alsnog onomwonden besluit onderdeel te willen uitmaken van het herindelingsontwerp⁴⁷. GS hebben besloten tot:

1. *'het afronden van het open overleg, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wet algemene regels herindeling, voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel;*
2. *het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven en de bijgevoegde brief met bijlagen aan de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven vast te stellen;*
3. *het onder 2. geformuleerde besluit uiterlijk 15 februari 2018 in werking te laten treden onder de voorwaarde dat de raad van Son en Breugel niet alsnog onomwonden besluit onderdeel te willen uitmaken van het herindelingsontwerp, zoals verwoord onder 2.*

⁴⁷ Brief van GS d.d. 30 januari 2018 aan de raden en colleges van B en W van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel inzake vervolg provinciale Arhi-procedure Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

4. *indien geen sprake is van de onder 3. geformuleerde voorwaarde de procedure van artikel 8 van de Wet algemene regels herindeling voor de gemeente Son en Breugel met ingang van 15 februari 2018 te beëindigen;*
5. *indien wel sprake is van de onder 3. geformuleerde voorwaarde een herindelingsontwerp op te stellen tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.'*

Bij brief van 9 februari 2018 heeft de raad van Son en Breugel onomwonden bevestigd dat de gemeente Son en Breugel geen onderdeel wenst uit te maken van het herindelingsontwerp⁴⁸. Het GS-besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is daarmee op 15 februari 2018 in werking getreden.

GS hebben hun besluit gebaseerd op de besluitvorming van de drie betrokken raden met betrekking tot hun bestuurlijke toekomst, de feiten en beelden uit de verschillende onderzoeken met betrekking tot de bestuurskracht en duurzaamheid in regionaal perspectief van de gemeente Nuenen c.a., de onderzoeken die de provincie tussen december 2017 en januari 2018 aanvullend heeft laten verrichten, de door de gemeente Nuenen c.a. opgeleverde verbindende documenten en de resultaten van de gesprekken met de drie betrokken gemeenten die in het kader van het open overleg zijn gevoerd.

Herindelingsontwerp en zienswijzen

Op 15 mei 2018 hebben GS het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven vastgesteld. Het herindelingsontwerp, inclusief de verslagen van het open overleg, zijn op dezelfde datum verzonden aan de raden van beide gemeenten en de Minister van BZK, conform artikel 8, tweede lid, van de Wet arhi. De colleges van B en W van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven hebben het herindelingsontwerp op 16 mei 2018 ter inzage gelegd voor een periode van acht weken en de terinzagelegging bekend gemaakt.

In de periode van 16 mei 2018 tot en met 11 juli 2018 kon 'een ieder' zijn zienswijze kenbaar maken aan GS (artikel 8, derde lid, van de Wet arhi). In dezelfde periode zijn de gemeenten Best, Oirschot, Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meijerstad door GS in de gelegenheid gesteld tot het geven van een zienswijze. Eenzelfde verzoek is gedaan aan de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei.

De raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven konden uiterlijk tot drie maanden na ontvangst hun zienswijzen aan GS kenbaar maken (artikel 8, vierde lid, van de Wet arhi). In verband met de zomervakantie, hebben GS deze periode met 14 dagen verlengd tot en met uiterlijk 29 augustus 2018. Beide betrokken raden hebben binnen deze termijn een zienswijze ingediend.

In totaal zijn er 677 reacties ontvangen, waarvan 673 als zienswijze zijn aangemerkt. Van de 673 ontvangen zienswijzen zijn er in totaal 647 zienswijzen ingediend door burgers. Hiervan zijn 635 zienswijzen afkomstig uit de gemeente Nuenen c.a., 7 zienswijzen uit de gemeente Eindhoven en 5 zienswijzen uit andere gemeenten. Daarnaast hebben 16 maatschappelijke organisaties en instellingen een zienswijze ingediend, waarvan 11 zijn gevestigd in Nuenen c.a. en 5 in andere gemeenten. Tot slot hebben 11 bestuursorganen een zienswijze ingediend. Hierin zijn de zienswijzen van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven meegeteld.

Alle ingediende zienswijzen zijn door GS van een (geclusterde) reactie voorzien in de 'Reactienota zienswijzen', die als Bijlagen II is opgenomen bij dit herindelingsadvies. In de Reactienota is tevens aangegeven of, en op welke specifieke punten, zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot wijzigingen of aanvullingen in het voorliggende herindelingsadvies ten opzichte van het herindelingsontwerp.

Op 2 oktober 2018 hebben GS het voorstel aan Provinciale Staten ter vaststelling van het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven vastgesteld.

⁴⁸ Brief van het college van B en W van de gemeente Son en Breugel d.d. 9 februari 2018 inzake provinciale Arhi-procedure gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

3. Kenmerken gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

3.1 Kerncijfers gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de huidige beide gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven op een rij gezet.

De gemeente Nuenen c.a. is een gemeente met een oppervlakte van ruim 33 km², bestaande uit 3 kernen (Nederwetten, Gerwen en Nuenen) en telt circa 23.000 inwoners. Gerelateerd aan deze bevolkingsomvang heeft de raad van de gemeente Nuenen c.a. 19 zetels en bestaat de ambtelijke organisatie uit circa 80 formatieplaatsen. Deze formatie is exclusief de formatie voor de taakuitvoering, die de gemeente Nuenen c.a. elders heeft ondergebracht, zoals in Dienst Dommelvallei⁴⁹.

De gemeente Eindhoven is qua inwonersaantal een factor 10 groter dan de gemeente Nuenen c.a.: circa 230.000 mensen zijn woonachtig en ruim 160.000 mensen zijn werkzaam in deze stad met een oppervlakte van een kleine 90 km². Eindhoven telt 20 wijken en 3 kernen. Gerelateerd aan de omvang van Eindhoven heeft de raad 45 zetels en bestaat de ambtelijke organisatie uit ruim 1.800 formatieplaatsen.

In onderstaande tabel zijn deze feiten op een rij gezet:

Tabel 1. Kerncijfers gemeente Nuenen c.a. en Eindhoven.

Gemeente	Inwoners	Banen	Oppervlakte (km ²)	Wijken en kernen	Raadszetels	Personeel (fte)
Nuenen c.a.	22.984 ⁵⁰	7.400 ⁵¹	34,11 ⁵²	3 kernen	19	81,84
Eindhoven	229.184 ⁵³	157.600 ⁵⁴	88,87 ⁵⁵	20 wijken en 3 kernen ⁵⁶	45	1842

3.2 Kenmerken gemeente Nuenen c.a.

Historie

De namen Nuenen en Gerwen zijn van Frankische oorsprong en behoren tot de zogenaamde "heimnamen". Nuenen komen van Nuen-heim, wat 'nieuwe plaats' betekent. De naam Gerwen - Gerwin's-Heim – verwijst naar de woonplaats van een oud-Germaans stamhoofd. Beide dorpen zijn ontstaan tussen de vijfde en de achtste eeuw. Gerwen is van de twee dorpen het oudst.

De burgerlijke gemeente Nuenen-Gerwen gaat terug tot 1300. Op St. Barbaradag 1300 deed Hertog Jan van Brabant een uitgiftebrief uitgaan, waarin - door hem aangegeven - gronden worden afgestaan voor gebruik door de gezamenlijke ingezetenen van Nuenen-Gerwen.

⁴⁹ Zie paragraaf 5.7, onderdeel 'Dienst Dommelvallei.

⁵⁰ CBS, aantal per 1 januari 2018.

⁵¹ Vestigingenregister, LISA inclusief uitzendkrachten per 1 april 2016.

⁵² Gemeentegids.

⁵³ CBS, aantal per 1 januari 2018.

⁵⁴ Vestigingenregister, LISA inclusief uitzendkrachten per 1 april 2016.

⁵⁵ Begroting gemeente Eindhoven 2018-2022.

⁵⁶ CBS.

Het dorp Nederwetten ontstond in de twaalfde eeuw als ontginningsdorp bij de Priorij Hooi-donk die in 1146 werd gesticht. In 1810 werd de gemeente Nederwetten door het Franse bewind met de voormalige heerlijkheid Eckart tot één gemeente verenigd. De gemeente Nederwetten-Eckart heeft bestaan tot 1 januari 1821. Eckart werd in dat jaar gevoegd bij de gemeente Woensel. Nederwetten ging deel uitmaken van de toen te vormen gemeente Nuenen, Gerwen en Nederwetten.

De gemeente bestaat uit de kernen Nuenen, Gerwen en Nederwetten met ten zuiden van de A270 (Helmondweg) de wijk Eeneind en ten noorden van het Wilhelminakanaal het buurtschap Olen.

Sociaal-maatschappelijke kenmerken

Er wonen op dit moment circa 23.000 inwoners in de gemeente Nuenen c.a. Het aantal inwoners stijgt naar verwachting in de nabije toekomst licht in verband met het realiseren van de nieuwbouwwijk Nuenen-West en andere woningbouwlocaties. Deze woningen trekken nieuwe inwoners aan vanuit vooral Eindhoven-Noord, maar ook van buiten de regio. Ondanks deze ontwikkeling neemt de aankomende jaren het aandeel ouderen (inwoners ouder dan 65 jaar) toe. Het aandeel jongeren (0 tot 19-jarige) blijft ongeveer gelijk⁵⁷.

Een bijzonder groep inwoners vormt de Sinti-gemeenschap. Een groot deel van deze inwoners woont op één van de vier woonwagenlocaties binnen de gemeente. Het samen wonen op specifieke locaties is deel van de culturele identiteit van de Sinti. De gemeente wil dat ook in de toekomst blijven faciliteren, maar werkt toe naar normalisatie: de locaties moeten fungeren als gewone woonbuurt.

De kernen van Nuenen kennen een sterke eigen identiteit en grote sociale samenhang. Deze sociale samenhang blijkt onder meer uit het rijke verenigingsleven en de vele evenementen die binnen de gemeente worden georganiseerd. De maatschappelijke participatie in Nuenen is relatief hoog. Daarom is er veel aandacht voor goede (sport)voorzieningen en een ruimhartig subsidiebeleid.

Daarnaast is het behouden en versterken van de leefbaarheid in de kernen, in het bijzonder Gerwen en Nederwetten, een belangrijk aandachtspunt. Daarom is zowel in Gerwen als in Nederwetten een basisschool gevestigd, ondanks het geringe aantal leerlingen. In de kern Nuenen zijn vier basisscholen en één middelbare school gevestigd. In alle kernen liggen sportvelden. In Nuenen-Zuid staat een grote sporthal. Op Oude Landen is een aantal jaren geleden een nieuw sportpark gerealiseerd dat het thuishonk is van hoofdklasse-voetbalclub RKSV. Ook staat in elke kern een multifunctionele accommodatie waarvan de gemeenschap en het verenigingsleven gebruik maken. In Nuenen wil de gemeente het Klooster verder ontwikkelen als centraal sociaal-cultureel gemeenschapshuis voor de hele gemeente Nuenen.

Door de sterke sociale samenhang in de kernen, kunnen inwoners die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben op het gebied van zorg, opvoeding en inkomen relatief vaak een beroep doen op het sociale netwerk dat aanwezig is. Het is aannemelijk dat hierdoor de druk op gemeentelijke voorzieningen afneemt. Er is een behoorlijk hoge mate van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van de inwoners. Daarnaast waardeert de gemeente de inzet van de inwoners die andere inwoners helpen. Daarom biedt de gemeente jaarlijks mantelzorgers een mantelzorgcompliment aan.

Ruimtelijk-economische kenmerken

De dorpen Nuenen, Gerwen en Nederwetten zijn aantrekkelijk gelegen in het groengebied tussen Eindhoven en Helmond. Naast deze kernen kent Nuenen de buurtschappen Opwetten, Boord, Eeneind, Rullen en Olen. Het groene gebied ten zuiden van Nuenen wordt ontwikkeld tot het landschapspark Gulbergen waarin ook ruimte moet komen voor recreatieve voorzieningen.

In het gebied is al de golfclub De Gulbergen en dierenpark Dierenrijk gevestigd. Ook wordt er "Bloem en tuin" georganiseerd, het grootste tuinevenement van Nederland dat elk jaar tienduizenden bezoekers trekt (45.000 in 2017).

⁵⁷ De bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant, actualisatie 2017.

In de kern Nuenen is het Park de centrale ontmoetingsplaats met sociaal-cultureel centrum het Klooster en verschillende cafés, terrassen en restaurants. Hier komen ook de winkelstraten Van Goghstraat, Parkstraat en de Berg op uit. In Nuenen-Zuid bevindt zich het winkelcentrum Kernkwartier.

Het dorp Nuenen is sterk verbonden met de schilder Van Gogh. Het dorp en de omgeving zijn ruim bedeed met waardevolle Van Gogh-erfgoedlocaties. Onderwerpen op de schilderijen, schetsen en tekeningen van Van Gogh zijn in het huidige straatbeeld nog steeds aanwezig en herkenbaar. In 2010 is het Vincentre geopend dat ruim aandacht besteed aan de Brabantse periode van Van Gogh. Van Gogh trekt veel toeristen naar Nuenen. Het behouden van dit erfgoed is belangrijk. Nuenen neemt dan ook deel aan verschillende initiatieven die het thema Van Gogh inzetten voor de bevordering van toerisme in (heel) Brabant (Visit Brabant, Van Gogh Brabant).

In het buitengebied liggen nog andere cultuurhistorische pareltjes zoals de Hooiconkse Watermolen, de Opwettense watermolen, Molen de Roosdonck, landhuis Soeterbeek en diverse kapellen en monumentale langgevelboerderijen.

Binnen de gemeente staan relatief veel vrijstaande woningen met grote tuinen. Daardoor ontstaat het beeld van rustige, ruim opgezette woonwijken. Het aandeel sociale woningen in de totale woningvoorraad is relatief laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde⁵⁸.

Tussen Eindhoven en Nuenen wordt de aankomende jaren de nieuwe woonwijk Nuenen West met 1.575 woningen gerealiseerd. Daarnaast worden er momenteel woningen gerealiseerd op de inbreidingslocatie De Vank en Luistruik. Ook in Gerwen worden nieuwe woningen gebouwd in het kader van het project Gerwen ZO. In Nederwetten is enkele jaren geleden de woonwijk de Esrand gerealiseerd. Daarnaast zijn er nog plannen voor woningen op inbreidingslocaties die nader uitgewerkt moeten worden. De nieuwe aanwas in de kernen heeft een duidelijke bijdrage in de leefbaarheid.

De gemeente Nuenen heeft relatief veel bedrijven binnen haar grenzen, namelijk 172,8 bedrijven per 1.000 inwoners tegen 139,7 landelijk gemiddeld⁵⁹. Enkele zijn toonaangevend in hun branche. Zo maakt CCM high-end mechatronische producten en productiesystemen, stond Light-Vest in 2017 in de rij meest innovatieve MKB-bedrijven van Nederland en rekent (precisie)slijperij De Rooy bedrijven als ASML en Philips tot haar klanten. Een deel van deze bedrijven zijn gevestigd op bedrijventerreinen Eenheid I en II, Berkenbosch en de Pinckart. Daarnaast wordt er een nieuw bedrijventerrein, Eeneind West, ontwikkeld ten zuiden van Eeneind I en ten westen van Eeneind II.

Dat Nuenen relatief veel bedrijven telt betekent overigens niet dat de inwoners van Nuenen ook werken binnen de gemeentegrens. Velen werken elders binnen het stedelijk gebied rondom Eindhoven. Het werkloosheidspercentage ligt net iets onder het gemiddelde in Nederland (4,6% in Nuenen tegen, 6,% landelijk in 2016)⁴.

Ondernemers in Nuenen kunnen zich aansluiten bij het Ondernemers Contact Nuenen. Dit is een actieve ondernemersvereniging die de belangen behartigt van de lokale ondernemers, maar ook met regelmaat bijeenkomsten organiseert waarbij het elkaar ontmoeten een belangrijk element is. Daarbij is het OCN namens de leden een gesprekspartner voor lokale en regionale overheden. Daarnaast hebben de winkeliers in Nuenen zich verenigd in de stichting Centrummanagement. Deze stichting heeft als doel het Nuenense centrum aantrekkelijker en economisch nog strekker te maken.

De gemeente Nuenen is vanuit het zuiden via de A270 (Helmondweg) goed bereikbaar voor autoverkeer. De doorstroming van het verkeer in vooral de ochtendspits richting Eindhoven laat te wensen over. Door de kern Nuenen komt veel regionaal verkeer vooral vanuit het gebied ten noorden/noordwesten van Nuenen. De bedrijventerreinen Eeneind I, II en West zijn vanaf de A270 via de Collse Hoefdijk goed bereikbaar voor vrachtverkeer.

⁵⁸ Sociale woningvoorraad en doelgroep in Zuidoost-Brabant van Metropoolregio Eindhoven, juli 2016.

⁵⁹ www.waarstaatjegemeente.nl, bedrijvigheid en economie.

In 2017 is de HOV-lijn in gebruik genomen, waardoor er een snelle busverbinding is tussen het centrum van Nuenen en winkelcentrum Woensel en het station Eindhoven is ontstaan. Daarnaast loopt een aantal regionale buslijnen door de gemeente Nuenen, maar deze lijnen komen over het algemeen niet in de wijken van Nuenen en door de kernen Gerwen en Nederwetten.

De spoorlijn Eindhoven – Helmond loopt door de gemeente ten zuiden van de wijk Eeneind, maar in Nuenen is geen NS-station. Ten noorden van het Wilhelminakanaal ligt ook nog grondgebied dat bij de gemeente Nuenen hoort.

Bestuur en organisatie

De raad bestaat uit 19 raadsleden, verdeeld over 8 fracties. De grootste fractie in de raad is de lokale partij W70 met 6 raadsleden. Het huidige college bestaat uit 4 wethouders. Er werken 86 medewerkers (81,84 fte) bij de gemeente Nuenen. De gemeentelijke organisatie kent 3 afdelingen, namelijk de afdelingen Ontwikkeling en handhaving, Openbare werken en Samenleving. Elke afdeling is vervolgens weer onderverdeeld in een aantal clusters. De gemeentesecretaris is tevens de algemeen directeur. Het managementteam bestaat uit de 3 afdelingshoofden en de gemeentesecretaris.

De gemeente werkt met de gemeenten Geldrop-Mierlo en Son en Breugel op basis van een gemeenschappelijke regeling samen in de Dienst Dommelvallei. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, P&O, informatievoorziening en planning en control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast voert deze dienst voor de gemeenten Nuenen en Son en Breugel taken uit met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening.

Om de drie decentralisaties in het sociaal domein goed te laten verlopen is er voor gekozen het Centrum Maatschappelijk Deelname (CMD) een centrale rol te geven. Hier kunnen de Nuenense inwoners terecht voor vragen op het gebied van zorg (Wet Maatschappelijke Ondersteuning), opvoeding (Jeugdwet) en inkomen (Participatiewet). Deze gemeentelijke uitvoeringsorganisatie zorgt voor passende ondersteuning van inwoners die zich met een hulpvraag melden. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de eigen verantwoordelijkheid, het sociale netwerk en mogelijke alternatieven binnen de maatschappelijke infrastructuur van de gemeente. Uiteraard kunnen cliënten indien nodig rekenen op specialistische voorzieningen. Er wordt beoordeeld of de ondersteuningsvraag met de beschikbare deskundigen binnen het CMD adequaat kan worden beantwoord. Zo niet, dan volgt doorverwijzing naar organisaties die de nodige expertise in huis hebben. De cliënt behoudt overigens zijn eigen consulent als aanspreekpunt.

De gemeente wil een overheid zijn die initiatieven vanuit de samenleving ondersteunt en mogelijk maakt. Dat vereist een andere rol. De gemeente praat met inwoners en ondernemers, in plaats van (alleen) andersom. In 2017 is hiermee volop geëxperimenteerd, bijvoorbeeld bij het opstellen van het Bomenbeleidsplan, het beleidsplan "Spelen en Bewegen" en bij de invoering van het centrummanagement. In 2018 wil de gemeente dit verder ontwikkelen. Burgerparticipatie moet een vanzelfsprekend onderdeel worden van het werkproces en er worden werkwijzen ontwikkeld om initiatieven vanuit de gemeenschap te faciliteren⁶⁰.

Ook worden inwoners op een meer officiële manier betrokken bij de voorbereiding van besluiten, namelijk via dorps- en wijkraden. Deze raden zijn een adviescommissie van het college. Deze raden behartigende collectieve belangen van de inwoners in hun werkgebied en heeft daartoe de volgende taken en bevoegdheden op basis van het Reglement dorps- en wijkraden gemeente Nuenen c.a. 2014:

- Gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over beleidsvoornemens die het algemeen belang in het dorp of wijk beïnvloeden;
- Communicatieve taken als intermediair naar inwoners in het werkgebied;
- Betrokkenheid bij ontwikkelingen in het werkgebied en bij beleidsprocessen in het werkgebied.

De leden van deze raden worden door de inwoners gekozen, gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen.

⁶⁰ Meerjarenprogrammabegroting 2018 – 2021 van de gemeente Nuenen, p. 16.

Er is ook een Adviesraad Sociaal Domein. Deze adviesraad adviseert het college van burgemeester en wethouders door gevraagd en ongevraagd advies te geven over de ontwikkelingen en het gemeentelijk beleid binnen het sociale domein. Denk daarbij bijvoorbeeld aan taken op het gebied van (jeugd)zorg, werk en inkomen, wonen en welzijn. Om integrale en evenwichtige ontwikkeling van gemeentelijk beleid binnen het sociale domein te bevorderen, heeft de gemeente deze adviesraad ingesteld. De leden van de Adviesraad Sociaal Domein zijn inwoners van de gemeente Nuenen c.a. die nadenken over wat in onze gemeente goed gaat en hoe dat goede te behouden, over wat beter moet of kan, en hoe dat te bereiken en daaruit conclusies trekken voor adviezen. Zij zijn benoemd op basis van hun persoonlijke kwaliteiten en doen hun werk in vrijheid en ongebondenheid. De adviesraad komt maandelijks bijeen.

Bovenlokaal werkt de gemeente Nuenen c.a. in meerdere regionale samenwerkingsverbanden samen, zoals Stedelijk Gebied Eindhoven, Metropoolregio Eindhoven, Veiligheidsregio Brabant Zuidoost, Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant en Werkvoorziening De Dommel. Deze samenwerking kan gaan over strategische beleidsafstemming, maar kan ook uitvoeringsgericht zijn.

3.3 Kenmerken gemeente Eindhoven

Historie

In een moerasdelta van de rivieren de Dommel, de Gender, de Laak, de Tongelreep en de Rungraaf is Eindhoven ontstaan. In 1232 kreeg Eindhoven stadsrechten en marktrecht van hertog Hendrik I van Brabant. In 1552 brandde de stad volledig af en tijdens de 80-jarige oorlog werd de stad twee keer ingenomen en in 1581 volledig ontmanteld. Pas met de vestiging van Philips in 1891 ging Eindhoven weer een rol van betekenis spelen. De van oorsprong gloeilampenfabrikant zorgde voor een ongekennde industrialisatie op het grensgebied van de toenmalige gemeenten Eindhoven en Strijp. Onder druk hiervan is in 1920 de huidige gemeente Eindhoven ontstaan. De oorspronkelijke gemeente Eindhoven, die niet veel meer dan de huidige binnenstad omvatte, fuseerde in dat jaar met de omliggende gemeenten Strijp, Woensel, Gestel, Tongelre en Stratum. Sinds 1920 bestaat Eindhoven uit een stadscentrum en zes stadsdelen die ieder een eigen karakter hebben. Na 1920 zijn er enkele grenscorrecties geweest. Zo is een deel van de voormalige gemeente Geldrop aan Eindhoven toegevoegd en is in 1994 een deel van de gemeente Veldhoven toegevoegd, waaronder het vliegveld en het gebied waar inmiddels de woonwijk Meerhoven is gebouwd. Ook het kerkdorp Acht en de gehuchten Bokt en Riel behoren tot de gemeente Eindhoven.

Sociaal-maatschappelijke kenmerken

Op dit moment heeft de gemeente ongeveer 229.000 inwoners en is qua inwoneraantal de vijfde stad van het land. In 1920 had Eindhoven ongeveer 45.000 inwoners. In 1999 bereikte de gemeente het inwonertal van 200.000. Deze sterke bevolkingsgroei is vooral het gevolg van de sterke economische bedrijvigheid in de regio. Vanaf de industriële revolutie is Eindhoven flink gegroeid. De Eindhovense textiel-, tabaks-, en luciferfabrieken, en vanaf 1891 gloeilampenfabriek Philips, trokken steeds meer werknemers aan. Aanvankelijk voornamelijk uit andere delen van Nederland. Onder meer de benaming van de wijk "Drents dorp" getuigt hier nog van. De stad had economisch profijt van de fabrieken en fabrikanten. Vanaf ongeveer 1930 heeft ook autofabriek DAF fors bijgedragen aan de groei van Eindhoven.

Toeleveringsbedrijven en verzelfstandigde onderdelen van Philips hebben de laatste decennia in Eindhoven veel nieuwe werkgelegenheid gebracht, met name op het gebied van hoogwaardige technologie. De vraag van deze bedrijven naar "knappe koppen en gouden handen" maakt dat ook steeds meer *expats* naar Eindhoven komen. Als grote stad kent de bevolking van Eindhoven een meer diverse etnische achtergrond dan die van de overige gemeenten in de regio. Met name het laatste decennium is sprake van instroom van substantiële aantallen buitenlandse kenniswerkers. Eindhoven is daarmee steeds meer een internationaal knooppunt van kennis en culturen.

Eindhoven is ook een studentenstad. In 2017/2018 zijn er ruim 34.000 studenten in Eindhoven⁶¹. Dat zorgt voor een bovengemiddeld aandeel van 20-25-jarigen in de bevolking. Het aantal studenten op HBO- en WO niveau is stijgend. Waren er in het jaar 2013/2014 8.393 WO-studenten en 21.270 HBO-studenten (voltijd en deeltijd), in 2017/2018 zijn er 11.295 WO-studenten en 22.762 HBO-studenten (voltijd en deeltijd). Eindhoven heeft relatief mindere jeugdigen (jonger dan 15) en minder ouderen (ouder dan 64 jaar) dan de omliggende gemeenten.

Op het gebied van zorg, onderwijs, cultuur en sport heeft Eindhoven als grote stad veel voorzieningen die van belang zijn voor de regio als geheel. Het Catharina Ziekenhuis en het Maxima Medisch Centrum zijn in Eindhoven gevestigd. Op wijk- en buurniveau zijn er tal van kleinere gezondheidscentra. Eindhoven heeft een vestiging van de GGD Brabant-Zuidoost en ook de Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven (GGzE) is er gevestigd.

Een groot aantal onderwijsinstellingen zijn gehuisvest in Eindhoven. De Technische Universiteit Eindhoven biedt technisch wetenschappelijk onderwijs. Fontys Hogescholen en de Design Academy hoger beroepsonderwijs. Het Summa College biedt een zeer breed aanbod aan MBO-opleidingen en naast het Summa College zijn er specialistische MBO-opleidingen zoals bij De Rooi Pannen (horeca, toerisme, recreatie), Sint-Lucas (grafische sector) en Helicon (agrarijsch). Eindhoven kent een groot aantal scholen voor voortgezet onderwijs voor alle mogelijke niveaus. Daarnaast zijn er ruim 60 basisscholen van verschillende signatuur. Eindhoven heeft ook een Internationale School binnen de stadsgrenzen.

Het Van Abbemuseum, het Muziekgebouw, het Parktheater, de Effenaar en Plaza Futura zijn belangrijke culturele voorzieningen. Amateurgezelschappen en vele culturele verenigingen dragen bij aan een aantrekkelijk klimaat voor kunst en cultuur. Eindhoven kent meer dan 140 rijksmonumenten, waaronder een groot aantal historische bouwwerken in de vorm van industrieel erfgoed. Verschillende delen van Eindhoven zijn beschermd stadsgezicht: het Witte Dorp, Philipsdorp, Villapark Den Elzent en Villapark Tongelre. In en om de Eindhovense parken is veel kunst te zien, evenals verspreid over de stad. Na het Van Abbemuseum trekt het Prehistorisch Dorp de meeste bezoekers, gevolgd door Het DAF-museum en het Philips Museum.

Op sportgebied is er sprake van een grote diversiteit aan amateurverenigingen met bijbehorende sportvoorzieningen op het niveau van wijken en buurten, naast professionele sportclubs die op (inter)nationaal niveau spelen. Op (inter)nationaal topniveau heeft Eindhoven voetbalclub PSV. Voetbalclub FC Eindhoven speelt in de Eerste divisie. De zwemsport in Eindhoven staat aan de internationale top met het Pieter van den Hoogenband Zwemstadion. Hockeyclub Oranje-Rood speelt op internationaal topniveau. Eindhoven kent een drietal grote sportgebieden: Sportbedrijf De Karpen, Genneper Parken (inclusief Indoor-Sportcentrum en kunstijsbaan) en Sportcomplex Eindhoven-Noord.

Eindhoven is rijk aan evenementen. Van wijk- en buurniveau tot grootstedelijk en op topniveau. De Dutch Design Week is een evenement van nationale en internationale allure. Dat geldt ook voor de Dutch Technology Week en Biennale STRP. Daarnaast toont ook een evenement als Glow het karakter van de stad: de geschiedenis van lichtstad Eindhoven vertaalt naar moderne creativiteit, innovatie en design. Ook de Lichtjesroute en Park Hilaria zijn evenementen die Eindhovenaren en (regionale) bezoekers weten te waarderen en de Eindhovense marathon is een van de grootste sportevenementen.

Ruimtelijke en economische kenmerken

Uit de samenvoeging van dorpen is het huidige Eindhoven ontstaan. Het karakter van die oorspronkelijke dorpen is nog steeds herkenbaar in de stad, in de structuur van de wegen, het groen en het water. En in de stadsdelen die met de samenvoeging in 1920 uit de dorpen zijn gevormd. Kleinschaligheid en eigen karakter en identiteit op wijk-, buurn- en stadsdeelniveau zijn verenigd met grootstedelijkheid. Eindhoven kent ruim opgezette wijken met veel groen. Dat maakt dat Eindhoven een fijne stad is om te wonen, te werken en te verblijven.

⁶¹ DUO.

Van de vijf grootste Brabantse steden is Eindhoven de groenste stad. Ongeveer een derde van alle openbare ruimte in Eindhoven is groen. De oppervlakte groen berekend per woning is bijna 100m². Enkele grote parken in Eindhoven zijn het Stadswandelpark, de Gennepers Parken, het Philips van Lennepark, het Philips de Jongh Wandelpark en het Henri Dunantpark. Ook om de Karpendonkse Plas is een groen gebied. Verder loopt de Dommel door Eindhoven en telt Eindhoven veel wandel- en fietsroutes. Ook de hightechcampus en de Brainport Industries Campus die op dit moment wordt aangelegd, kenmerken zich door een open structuur en groen karakter.

De sterke groei die Eindhoven de afgelopen eeuw heeft laten zien, resulteert nu in circa 110.000 woningen⁶². In de periode na de oorlog zijn er, mede ingegeven door de vraag naar arbeidskrachten, veel woningen gebouwd. Wijken als Jagershoef, de Generalenbuurt, Lievendaal, Mensfort, Prinsejagt, Vaartbroek en anderen zijn gebouwd of uitgebreid in de periode 1945-1969. In de jaren 1970-1999 vond woningbouw plaats in onder meer de wijken Achtse Barrier, Woenselseheide, Blixembosch, Genderbeemd, Hanevoet, Heesterakker, Kerkdorp Acht, Kronehoef, Muschberg/Geestenberg, 't Hool en Tempel. Na het jaar 2000 zijn veel woningen gebouwd in de nieuwe woonwijk Meerhoven.

Bereikbaarheid is cruciaal voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio. De ontsluiting van de stad krijgt vorm door diverse spoorwegen, verkeers- en waterwegen. Eindhoven heeft twee treinstations: Eindhoven en Eindhoven Strijp S. Eindhoven is een intercitystation dat zich de komende jaren ontwikkelt tot een internationaal knooppunt XL. Station Eindhoven ligt op de intercitytrajecten Maastricht – Alkmaar/Schagen, Heerlen/Venlo – Schiphol en Eindhoven – Den Haag CS. Eindhoven heeft een uitgebreid netwerk van streek- en stadsbussen en kent een netwerk van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), dat verder wordt uitgebreid. Eindhoven ligt aan de A2, A50, A58, A67, A270 en N69. Het Wilhelminakanaal verbindt Eindhoven via het water met Tilburg en met de Maas. Via de lucht is Eindhoven ontsloten via Eindhoven Airport, met een groeiend aantal bestemmingen.

De bedrijven Philips en DAF hebben de ontwikkeling van de stad sociaal en economisch beslissend beïnvloed. Voortbouwend op dit fundament staan de stad en de omliggende regio nu – nationaal en internationaal – bekend om de kracht van de top-technologische industrie, het unieke samenwerkingsmodel van Brainport Eindhoven, de creativiteit en het innovatievermogen. Er is steeds meer waardering en erkenning voor de economische kracht die als een van de drie economische pijlers geldt van het verdienvermogen van Nederland. Eindhoven en de regio Eindhoven hebben prijzen verdiend als slimste regio, meest innovatieve stad, beste samenwerkingsmodel en investeringsklimaat. De High Tech Campus is mondiaal de slimste vierkante kilometer en Eindhoven kent mondiaal het grootste aantal patenten per hoofd van de bevolking. Eindhovenaren zijn trots op de technologische innovatieve bedrijvigheid in Brainport Eindhoven.

Eindhoven biedt ruimte aan circa 162.000 arbeidsplaatsen⁶³. Het werkloosheidspercentage binnen de gemeente bedraagt 6,8%⁶⁴ en zit daarbij binnen de G10-gemeenten op een gemiddeld niveau. Van de tien grootste gemeenten heeft Eindhoven het meeste aantal banen per inwoner. De gemeente Eindhoven kent 16 bedrijventerreinen groter dan 5 hectare en een 32-tal kleinere bedrijfslocaties. Daarnaast is er de grootschalige locatie Strijp S van circa 25 hectare: een moderne binnenstedelijke multifunctionele locatie waar wonen, werken en verblijven samenkomen.

Grote werkgevers in de gemeente Eindhoven zijn onder meer DAF, TU/e, Philips, VDL, Fontys, de Belastingdienst, de Gemeente Eindhoven, het Catharina Ziekenhuis, ISS Cleaning Services, GOM schoonhouden, VGZ, Atos, GGzE, Stichting Archipel, Vitalis Woonzorggroep, Korein en het SUMMA College. De gemeente Eindhoven stimuleert kleinschalige bedrijvigheid, (startend) ondernemerschap en het broedplaatsen voor innovatie.

Een bruisende en aantrekkelijke binnenstad is van belang voor een goed woon-, leef-, en vestigingsklimaat en voor de concurrentiepositie van de gehele regio. Per jaar ontvangt het centrum van Eindhoven ruim 19 miljoen bezoekers, waarvan circa 8 miljoen uit Eindhoven, 9,5 miljoen uit de rest van

⁶² CBS, januari 2018.

⁶³ Vestigingenregister, LISA, inclusief uitzendkrachten per 1 april 2017.

⁶⁴ Stadsmonitor Eindhoven, cijfer 2016.

Nederland en ruim 1,5 miljoen uit het buitenland⁶⁵. Om te winkelen, om uit te gaan, om het theater te bezoeken, deel te nemen aan een evenement of naar een museum te gaan. Het centrum van Eindhoven is volop in ontwikkeling en gewerkt wordt aan een gezellige binnenstad, waar voelbaar is dat je in het hart van Brainport Eindhoven bent. Waar Eindhovenaren zich thuis voelen én waar (internationale) gasten graag naar toe komen. In een groene en gezonde omgeving, om te ontspannen of elkaar te ontmoeten. En waar je dagelijks kunt ervaren waar Eindhoven voor staat: technologie, design en kennis. Een binnenstad die voor iedereen aangenaam en betaalbaar is en waarin iedereen meetelt en meedoet en die qua leefbaarheid hoog scoort. Veel plannen staan op stapel, zoals de herinrichting van het Stationsgebied. De 'Binnenstadsvisie Eindhoven 2025' laat volop ambities zien.

Bestuur en organisatie

De gemeentelijke organisatie telt 1842 fte⁶⁶, verdeeld over 15 sectoren (en het Van Abbemuseum). De ambtenaren werken in opdracht van de raad en B en W en onder aansturing van de directieraad aan de maatschappelijke vraagstukken van Eindhoven. Vanzelfsprekend mogen de inwoners verlangen dat dit voortvarend, efficiënt en doeltreffend gebeurt.

Centraal in de overtuiging van de gemeente Eindhoven staat dat het in het openbaar bestuur, dus ook in regionale samenwerking, om mensen gaat. De gemeente Eindhoven werkt samen met én voor zijn inwoners en met het mandaat van deze inwoners. Daarbij streeft de gemeente ernaar het iedere keer weer beter te doen, om de stad en de regio verder uit te bouwen tot een plek waar het voor iedereen goed leven, wonen, werken, ondernemen en recreëren is.

Een aantrekkelijke stad waarin de kwaliteit van leven centraal staat. De gemeente Eindhoven is het aan haar inwoners, maatschappelijke organisaties en (internationale) bedrijven verplicht daaraan te werken. De rol van de gemeente verandert. In de huidige maatschappij participeert de overheid in netwerken van ondernemers, bedrijven en inwoners. Vraagstukken pakt de gemeente samen met partners in de stad op, waarbij verantwoordelijkheid en zeggenschap aan de stad gegeven wordt. Daarbij is de stad niet alleen kraamkamer van innovatie en productiefabriek, maar juist ook proeftuin voor al deze uitvindingen. Zodat de stad en alle inwoners de vruchten plukken van wat bedrijven ontwikkelen.

Het huidige college van B en W van de gemeente Eindhoven heeft een wethouder met de portefeuille wonen, wijken en burgerparticipatie. Gebiedsgericht werken, een nabije overheid en de participatie van inwoners zijn hiermee expliciet bestuurlijk geborgd. De gemeente Eindhoven sluit in zijn handelen aan op de schaalniveaus waarop het leven van zijn inwoners zich afspeelt. Buurt, wijk, stad en regio zijn daarbij van specifiek belang.

Gebiedsgericht werken heeft de gemeente Eindhoven tot één van haar uitgangspunten genomen in alle beleidsvelden waarop de gemeente zich begeeft, variërend van de aanpak van ruimtelijk-economische opgaven, tot veiligheidsvraagstukken en opgaven in het sociaal domein. Centraal in het gebiedsgericht werken staat het ontdekken van de bijzondere betekenis die ieder gebied heeft in de stad. Dit doet de gemeente niet alleen maar met inwoners, maar ook met partners zoals woningcorporaties en ondernemers. Ieder gebied draagt op haar eigen manier bij aan stedelijke ambities en doelstellingen. Zo worden er in Tongelre andere woonmilieus gerealiseerd dan in Woensel Noord. Er zijn ook gebieden waar complexe en urgente sociale en ruimtelijke opgaven bestaan en waar gebiedsgericht wordt gestuurd op de meer thematische programmalijnen. Met gebiedscoördinatoren als ogen en voor iedere buurt is de gemeente aanwezig, herkenbaar en aanspreekbaar in iedere buurt van de stad. Op een meer strategisch niveau wordt aan het gebiedsgericht werken invulling gegeven door een gebiedsmanager die voor één of meerdere stadsdelen werkt.

De betrokkenheid van inwoners bij het opstellen van beleid, bij projecten en bij beheer is inmiddels een vanzelfsprekendheid. In het programma overheids- en inwonersparticipatie experimenteert de gemeente Eindhoven voortdurend met nieuwe rollen en worden nieuwe methoden, zoals *design-denken* in gezet. *Design-denken* draagt bij aan oplossingen voor de huidige maatschappelijke opgaven en met de

⁶⁵ Locatus, 2015.

⁶⁶ Begroting gemeente Eindhoven 2018-2022.

toepassing ervan faciliteert de gemeente Eindhoven initiatieven van inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers. In het *design*-denken staat het perspectief van de inwoner/gebruiker centraal en wordt wensen en ambities gezamenlijk door inwoners en de gemeente vormgegeven. Zo hebben inwoners in Woensel 4 jaar geleden zelf hun welzijnsaanbieder gekozen, bouwen in Prinsejagt inwoners hun eigen ontmoetingsruimte en beslissen inwoners mee over sommige subsidies van het sociaal domein. Inwonersparticipatie bij gemeentelijk beleid ontwikkelt door naar overheidsparticipatie bij maatschappelijke initiatieven. De gemeente Eindhoven is een nabije overheid die meeloopt met een maatschappelijk initiatief en is ingesteld op mogelijk maken. Is de gemeente daarmee waar zij wil zijn? Nee. Gaat er wel eens iets fout? Ja, maar de gemeente Eindhoven leert en is trots op bereikte resultaten.

De uitvoering van de eerstelijns wettelijke taken die zijn opgelegd aan de gemeente Eindhoven in het brede sociaal domein is ondergebracht in uitvoeringsorganisatie Stichting WijEindhoven. Dit gaat om alle ambulante ondersteuning op het gebied van voorzieningen, inkomen, participatie, de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015, die niet specialistisch is. WijEindhoven werkt op het niveau van wijken en buurten met WIJteams die inwoners ondersteunen in het vinden van passende oplossingen. Stichting Cultuur Eindhoven is opgericht in juni 2015 en verantwoordelijk voor de uitvoering van het cultuurbeleid van de gemeente Eindhoven.

Bovenlokaal werkt de gemeente Eindhoven in meerdere regionale samenwerkingsverbanden samen. Voorbeelden zijn de triple helix samenwerking (tussen overheid, ondernemingen en onderwijs) in de Stichting Brainport en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden als Metropoolregio Eindhoven, Stedelijk Gebied Eindhoven, ODZOB (Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant) en GGD. Eindhoven heeft de volgende kernwaarden vastgesteld voor haar handelen in regionaal verband:

- a. aansluiting bij maatschappelijke opgaven, processen en patronen (daily urban system);
- b. aansluiten bij behoeften en identiteiten van gemeenschappen en inwoners, op niveau van wijk, buurt, dorp, stadsdeel, stad, stedelijk gebied en regio;
- c. draagvlak bij onze inwoners, instellingen en bedrijfsleven (maatschappelijk draagvlak);
- d. daarbij hoort ook herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van de overheid door inwoners op lokale opgaven die inwoners rechtstreeks raken;
- e. we zoeken de ruimte binnen het huis van Thorbecke (in bestaande wet- en regelgeving).
- f. transparantie voor colleges, raden én inwoners;
- g. democratische legitimiteit, bij voorkeur door een rechtstreeks gekozen vertegenwoordiging;
- h. efficiëntie en effectiviteit. Zo min mogelijk bestuurlijke en ambtelijke drukte;
- i. een overheid die snel en flexibel kan inspelen op de veranderingen waarmee de maatschappij wordt geconfronteerd (disrupties).

3.4 Financiële aspecten van beide gemeenten

Deze paragraaf gaat in op de financiële positie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Ook wordt inzicht geboden in de eigen inkomsten van nieuw te vormen gemeente en de financiële effecten van de samenvoeging.

Financiële positie

Voor het begrotingsjaar 2018 is voor beide gemeenten het gebruikelijke repressieve toezicht van toepassing. De reserves van beide gemeenten zijn van voldoende omvang om alle berekende risico's af te dekken. Beide gemeenten kunnen als financieel gezond worden aangemerkt. Op het moment van schrijven zijn de begrotingen 2019 in beide gemeenten nog niet door de gemeenteraden vastgesteld.

Bij de vaststelling van het herindelingsontwerp waren de jaarrekeningcijfers over 2017 nog niet openbaar. Derhalve is in het herindelingsontwerp voor beide gemeenten uitgegaan van de jaarrekeningen over 2016. In hun zienswijzen op het herindelingsontwerp hebben beide raden verzocht de jaarrekeningcijfers over 2017 in te brengen in het voorliggende herindelingsadvies. Aan dit verzoek is gehoor gegeven.

Nuenen c.a.

In het begrotingsjaar 2013 en 2014 is preventief toezicht van toepassing geweest voor gemeente Nuenen c.a. De reden hiervoor was dat de algemene reserves van de gemeente Nuenen c.a. in die periode een negatieve stand vertoonden. Dit was veroorzaakt door verliesnemingen in de grondexploitatie. In de begroting 2013 is een hersteloperatie opgenomen, bestaande uit structurele stortingen in de algemene reserves (om deze binnen maximaal 10 jaar aan te vullen) en een pakket aan ombuigingsmaatregelen om de financiële positie versneld op orde te brengen. Tussentijdse meevallers en alle rekeningoverschotten zijn aangewend om het aanzuiveren van de algemene reserves te versnellen. Bij de jaarrekening 2013 was het saldo van de algemene reserves positief. Op grond hiervan is Nuenen c.a. met ingang van het begrotingsjaar 2015 weer onder het normale gebruikelijke repressieve toezicht gekomen.

Eindhoven

De decentralisaties in het sociaal domein hebben impact op de financiële positie van de gemeente Eindhoven. In de jaarrekening 2016 kwam voor het eerst tot uiting dat Eindhoven tekorten had op de uitvoering van de gedecentraliseerde taken en in het jaar 2017 is een begin gemaakt met een hersteloperatie waardoor de (meerjaren)begroting weer structureel sluitend is.

De begroting 2018 en de meerjarenramingen bevatten een pakket aan taakstellingen op het sociaal domein (circa 2,2% van de begroting 2018). Deze taakstellingen zijn benoemd en verwerkt in de cijfers op de taakvelden van de begroting en meerjarenramingen. Gezien de omvang van de taakstellingen is het belangrijk dat de gemeente het verloop van de taakstellingen goed monitort en dat er alternatieve maatregelen worden genomen, zodra blijkt dat geraamde ombuigingen niet (volledig) haalbaar zijn.

De raad van de gemeente Eindhoven heeft in het voorjaar 2018 een pakket aan maatregelen vastgesteld om tot kostenbeheersing te komen. Deze maatregelen zijn verwerkt in de begroting 2019 en de meerjarenbegroting en zullen dus ook worden getoetst bij het begrotingsonderzoek 2019.

Eigen inkomsten

De eigen inkomsten van de gemeenten bestaan voornamelijk uit de onroerende zaak belasting (OZB). De OZB is de belangrijkste eigen inkomst, waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dit betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden. De huidige eigen inkomsten van beide gemeenten liggen rond of boven het redelijk peil 2018 voor de OZB (0,001952 op basis van de Meicirculaire gemeentefonds 2017). Dit betekent dat de nieuwe gemeente in beperkte mate vrije belastingruimte heeft.

Uit de vergelijking tussen Nuenen c.a. en Eindhoven blijkt dat de gemeente Eindhoven in verhouding tot de gemeente Nuenen c.a. relatief veel OZB-inkomsten genereert uit de niet-woningen. De gemeente Nuenen c.a. daarentegen is sterk afhankelijk van de OZB-inkomsten uit woningen⁶⁷. Dit verklaart mede waarom de woonlasten per inwoner in Nuenen c.a. hoger liggen dan in Eindhoven.

Financiële effecten voor de nieuwe gemeente

De algemene uitkering van de nieuwe gemeente is € 348.982 lager dan de optelling van de algemene uitkeringen van de twee gemeenten. Dit is een daling van 0,1%, die neerkomt op € 1,40 per inwoner. Het is aannemelijk dat de nieuw te vormen gemeente uit de algemene uitkering voldoende inkomsten zal genereren om financieel gezond te blijven.

Bij het vormen van een nieuwe gemeente krijgt de gemeente te maken met frictiekosten. Voor het opvangen van deze kosten krijgen de gemeenten een bedrag uit het gemeentefonds, de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling. Het exacte bedrag is in het jaar voorafgaand aan de herindeling bekend. Om een indicatie te geven is naar huidige gegevens het bedrag berekend op € 6.758.981.

⁶⁷ In verhouding tot andere grote steden heeft de gemeente Eindhoven relatief weinig OZB-inkomsten uit niet-woningen.

Conclusie

Voor het begrotingsjaar 2018 is voor beide gemeenten het gebruikelijke repressieve toezicht van toepassing. De reserves van beide gemeenten zijn van voldoende omvang om alle berekende risico's af te dekken. Beide gemeenten kunnen als financieel gezond worden aangemerkt.

De huidige eigen inkomsten van beide gemeenten liggen rond of boven het redelijk peil 2018 voor de OZB⁶⁸. Dit betekent dat de nieuwe gemeente weinig vrije belastingruimte heeft.

De algemene uitkering van de nieuwe gemeente is 0,1% lager dan de optelling van de algemene uitkeringen van de twee gemeenten. Het is aannemelijk dat de nieuwe gemeente uit de algemene uitkering voldoende inkomsten zal genereren om financieel gezond te blijven.

Gelet op het voorgaande, ligt er een goede basis voor een financieel gezonde nieuwe gemeente.

3.5 Bestaande samenwerkingsrelaties

Diverse regionale opgaven en samenwerkingsverbanden verbinden de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven in:

- portefeuillehouderoverleggen op diverse terreinen, zoals onderwijs, jeugd, mobiliteit en innovatie;
- strategische beleidsafstemming met alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten in Metropoolregio Eindhoven (MRE) op het vlak van economie, ruimte en mobiliteit;
- strategische beleidsafstemming, tactische afstemming en uitvoering ten aanzien van bedrijventerreinen, detailhandel, wonen, voorzieningen, evenementen en ruimte, in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), met de gemeenten Helmond, Son en Breugel, Best, Oirschot, Veldhoven, Waalre, Geldrop-Mierlo;
- gemeenschappelijke regelingen ten aanzien van ruimtelijke ordening en milieu (Omgevingsdienst Zuidoost Brabant), gezondheidszorg (GGDBZO) en veiligheid (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost);
- de uitvoering van taken in het kader van werk en inkomen en de Participatiewet;
- netwerksamenwerking voor landschaps- en recreatieontwikkeling van het groene middengebied tussen Eindhoven en Helmond in Rijk van Dommel en Aa.

Daarnaast werken de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ook afzonderlijk samen met andere partners. Zo neemt de gemeente Nuenen c.a. samen met de gemeenten Son en Breugel, Nuenen, Haaren, Boxtel, Vught, Oirschot, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Oisterwijk deel aan de gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening De Dommel (WSD). Verder werkt de gemeente Nuenen c.a. samen met de gemeenten Son en Breugel en Geldrop-Mierlo in Dienst Dommelvallei, een uitvoeringsorganisatie voor onder andere financiën, belastingen, personeel en organisatie en informatievoorziening⁶⁹. Op het gebied van afvalverwerking werkt de gemeente Eindhoven samen met de gemeenten Valkenswaard en Geldrop-Mierlo in gemeenschappelijke regeling CURE, waar de gemeente Nuenen c.a. voor de uitvoering van deze taken deelneemt in gemeenschappelijke regeling Reiniging Blink.

Bovenstaand overzicht is niet uitputtend. Een overzicht van alle bestaande samenwerkingsverbanden is in bijlagen I onder iv. opgenomen.

⁶⁸ 0,001952 op basis van de Meicirculaire gemeentefonds 2017

⁶⁹ Zie voor een verdere toelichting ten aanzien van Dienst Dommelvallei paragraaf 5.7.

4. Perspectief voor inwoners, organisaties en ondernemers

4.1 Drie invalshoeken

De gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. hebben opgaven op verschillende schaalniveaus. Hun inwoners wonen in een wijk, de kinderen gaan daar naar school. Er wordt gewerkt en gesport in een ander deel van de stad, een andere dorpskern of buiten de gemeentegrenzen. Er wordt geshopt in het stadscentrum, gewandeld langs het groen van de Dommel en gebruik gemaakt van voorzieningen met een regionale functie zoals het Parktheater, het Van Abbemuseum, Vincentre, de Effenaar en het Muziekcentrum.

Voor de gemeente Eindhoven en de gemeente Nuenen c.a. is het de uitdaging op alle niveaus voor hun inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemingen een herkenbaar en aanspreekbaar lokaal bestuur te zijn dat hen maximaal betreft bij besluitvorming over wat hen in hun leefomgeving, werk en kwaliteit van leven direct raakt. Mensen voelen zich immers op al deze niveaus verbonden en zij ontleen er hun identiteiten aan. Vanuit al deze identiteiten hebben mensen de behoefte en het recht invloed te hebben op hun leefomgeving en kwaliteit van leven. Dat vraagt dat hun gemeente ruimte geeft aan inwoners, organisaties en bedrijfsleven en met hen samenwerkt. Het is essentieel dat inwoners, organisaties en ondernemers 'hun' lokaal bestuur als herkenbaar en aanspreekbaar ervaren en dat zij een helder, herkenbaar en nabij bestuurlijk aanspreekpunt hebben om daadwerkelijk zelf invloed te kunnen uitoefenen op hun kwaliteit van leven, werkgelegenheid en ondernemingszin, de eigen leefomgeving en thema's die hen daarin direct raken, zoals de zorg voor kwetsbare mensen, leefbaarheid en de nabijheid van voorzieningen. In het besef dat die leefomgeving steeds vaker wordt gevormd door een combinatie van wijk, dorp, stad en regio.

In het licht van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven, zoals de toenemende tweedeling in de maatschappij, ondermijnende criminaliteit, digitalisering, bevolkingskrimp en de energie- en klimaattransitie is het belangrijk dat gemeenten over voldoende slagkracht beschikken. Van Nuenen c.a. en Eindhoven wordt gevraagd dat zij zowel hun slagkracht versterken voor bovenlokale opgaven, als lokale kwaliteiten en identiteiten borgen. Dit om de opgaven op het juiste schaalniveau en in verbinding met hun inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers op te kunnen pakken. Het aansluiten bij bestaande (sociale en economische) structuren in de samenleving staat daarbij centraal. Sterke lokale en sociaaleconomische structuren zijn immers de basis voor leefbare lokale gemeenschappen. Het benutten van deze kracht en het koesteren van de kwaliteit van deze gemeenschappen verrijkt het leven in Nuenen c.a. en Eindhoven.

Een samengaan van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven biedt juist vanuit deze dubbele opgave een toekomstbestendige gemeente voor de inwoners van en (maatschappelijke) organisaties en ondernemingen in Nuenen, Gerwen, Nederwetten en Eindhoven. Dat perspectief staat voorop met de herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Deze herindeling doet recht aan de maatschappelijke, sociaaleconomische en ruimtelijk-fysieke verwevenheid tussen beide gemeenten en zorgt voor een sterke positie van de nieuwe gemeente. Lokaal, in de regio, landelijk en internationaal. In navolgende paragrafen wordt ingegaan op het perspectief van deze herindeling voor zowel de inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers van Nuenen c.a., als Eindhoven als ook voor Brabant als geheel.

4.2 Nuenen c.a.

De nieuwe gemeente, die ontstaat met de herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, biedt de inwoners van Nuenen c.a. een bestuurskrachtig lokaal bestuur. Het gemeenschappelijk streven zal erop zijn gericht om maatschappelijke en sociaaleconomische opgaven op te pakken die ertoe doen voor de inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemingen in Nuenen c.a. De nieuwe gemeente zal oog moeten hebben voor wat voor de inwoners van Nuenen c.a. belangrijk is: Nuenen blijft Nuenen, met respect voor het groene dorpse karakter, de verschillende gemeenschappen en identiteiten en economische dragers.

Inwoners van Nuenen krijgen na de herindeling electorale zeggenschap over (stedelijke) voorzieningen waar veel Nuenenaren nu al dagelijks gebruik van maken. Bij de verkiezingen voor de raad, maar ook op andere wijze - bijvoorbeeld via het lidmaatschap van verenigingen - kunnen inwoners (mede) invloed uitoefenen op het beleid, de dienstverlening en voorzieningen van de gemeente.

Door de bedrijfsvoering en de dienstverlening gemeenschappelijk te organiseren (met oog voor maatwerk in de uitvoering) kunnen schaalvoordelen worden behaald, waardoor de uitvoering kostenefficiënter (goedkoper) kan.

De herindeling biedt de mogelijkheid om de kwaliteit van de ambtelijke organisatie te vergroten en de kwetsbaarheid ervan te verminderen; personele omvang, capaciteit, deskundigheid en middelen worden gebundeld. Het besturen van een gemeente in een dynamisch, economisch belangwekkend gebied is zeer complex en vraagt om specialistische ambtelijke kennis en deskundigheid op tal van terreinen die de nieuwe gemeente in huis moet hebben. Zo biedt het samengaan van Nuenen c.a. met Eindhoven ook een rechtstreekse vertegenwoordiging van Nuenen c.a. in Den Haag en Brussel, aangezien Eindhoven daar nu reeds goed vertegenwoordigd is. Beide gemeenten kunnen op meerdere terreinen van elkaar leren en het goede daarvan overnemen voor de nieuwe gemeente.

De inwoners van Nuenen c.a. kunnen bijvoorbeeld profiteren van de Eindhovense aanpak en expertise op het gebied van energietransitie (energiezuinige woningen en accommodaties) en de Eindhovense ambtelijke kennis en kunde bij de locatiegerichte aanpak van ondermijnende criminaliteit. Interessant om nader te verkennen is of een samengaan van Nuenen c.a. met Eindhoven voor (toekomstige) medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen biedt op passend werk dicht(er) bij huis door de openstelling van in Eindhoven aanwezige arbeidsplaatsen.

De leefbaarheid in de dorpen, kernen en wijken blijft ook voor de nieuwe gemeente belangrijk. Cruciaal is dat het kleinschalige en vitale dorpse karakter van de kernen van Nuenen c.a. behouden blijft zonder de kernen aan elkaar te bouwen en de bestaande groene buffers aan te tasten. Indien het behoud van leefbaarheid en voorzieningen in Gerwen en Nederwetten daarom vraagt moet met uiterste zorgvuldigheid woningbouw mogelijk worden gemaakt. In de nieuw gevormde gemeente Eindhoven, met bijbehorende woningbouwaantallen en de mogelijkheid om hiermee beter aan te sluiten bij de behoefte in de kernen, kan hierin worden voorzien.

Tot slot, draagt een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven bij aan een toename van regionale bestuurskracht. Op terreinen waar beide gemeenten nu elk afzonderlijk beleid op voeren (versterking van de economie, een goed vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid) kunnen in de toekomst door één lokaal, democratisch gelegitimeerd bestuur integrale afwegingen worden gemaakt die ten goede komen aan alle inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers. Het risico van suboptimale keuzes neemt daarmee af. Tevens leidt de herindeling tot minder 'bestuurlijke drukte'; immers in de vele samenwerkingsverbanden waarin de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven samen participeren, hoeft met één gemeente minder afgestemd te worden en minder compromissen gesloten te worden.

4.3 Eindhoven

Voor de inwoners van de gemeente Eindhoven, evenals voor de (maatschappelijke) organisaties en ondernemers, biedt de nieuwe gemeente die ontstaat uit het samengaan van Nuenen c.a. en Eindhoven een verrijking van de stad. Het waardevolle dorpse karakter van de kernen Nuenen, Gerwen en Nederwetten is een kwalitatieve aanvulling op het stedelijke karakter van Eindhoven. Er komt verbinding tot stand tussen stad en ommeland, die van onschatbare waarde is voor het woon-, leef- en vestigingsklimaat in het stedelijk gebied Eindhoven. Ook voor de inwoners van Eindhoven geldt dat het samengaan van beide gemeenten resulteert in een toename van regionale bestuurskracht met maximale democratische legitimiteit. Daar profiteren ook de (maatschappelijke) organisaties en ondernemers van. Het leven van onze inwoners speelt zich voor een belangrijk deel af binnen een zogeheten 'Daily Urban System', waar de inwoners van het stedelijk gebied wonen, werken en recreëren. Maatschappelijke vraagstukken als woningbouw, infrastructuur, zorg, veiligheid en economie spelen op de schaal van het stedelijk gebied en trekken zich niets aan van gemeentegrenzen, maar vragen om een slagvaardige aanpak, gezamenlijke aanpak van centrumstad en buurgemeenten. De nieuwe gemeente die ontstaat uit het samengaan van Nuenen c.a. en Eindhoven vergemakkelijkt een voortvarende en samenhangende aanpak van de voornoemde vraagstukken in en tussen Eindhoven en Nuenen c.a. en vergemakkelijkt daardoor de afstemming met de andere gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven.

Wanneer er minder gemeenten zijn, hoeven bestuurders en ambtenaren minder onderling en interbestuurlijk af te stemmen. Met minder compromissen als resultaat, wat voor een grotere slagkracht zorgt en een beter resultaat. De bestuurlijke legitimiteit neemt toe, omdat inwoners van de huidige gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. via verkiezingen rechtstreeks invloed kunnen uitoefenen over de aanpak van maatschappelijke opgaven in beide gemeenten.

Met het samengaan van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven kan meer efficiency worden bereikt in de bedrijfsvoering vanwege schaalvoordelen die ontstaan met een gemeenschappelijke bedrijfsvoering en dienstverlening. Meer efficiency in de gemeentelijke bedrijfsvoering betekent dat publieke middelen doelmatiger besteed worden en meer publieke middelen ten behoeve van de inwoners, hun gemeenschappen, (maatschappelijke) organisaties en ondernemingen ingezet kunnen worden. Ook de kwaliteit van de ambtelijke organisatie neemt toe door het samengaan van beide gemeenten. De nieuwe gemeente die ontstaat, is groter van omvang en ontwikkelt meer expertise ten aanzien van de complexe en dynamische opgaven waar de lokale overheid voor staat. En beide gemeenten kunnen van elkaar leren. Met belangstelling kijkt de gemeente Eindhoven onder meer naar de uitvoering in Nuenen t.a.v. het sociaal domein, de rijkdom aan verenigingsleven en het maatschappelijk initiatief.

De nieuwe gemeente biedt ook kansen om het Nuenen van Van Gogh te koppelen aan het Techniek, Design en Kennisprofiel van Eindhoven. Waardoor we de nieuwe gemeente met een in de wereld uniek profiel in de markt kunnen zetten. Een aansprekend voorbeeld van de kansen die hier ontstaan is het Van Gogh fietspad van Daan Roosegaarde.

Commitment van de gemeente Eindhoven

In de periode mei-september 2017 zijn gesprekken gevoerd tussen de begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst uit de raad van Nuenen c.a. en een door de Eindhovense raad gemandateerde delegatie van het College. Dit heeft geresulteerd in het zogeheten Verdiepingsdocument. Tijdens het totstandkomingsproces van het herindelingsontwerp en dit herindelingsadvies is door de gemeente Eindhoven herbevestigd dat deze gemeente het Verdiepingsdocument en de daarin verwoorde uitgangspunten voor alle thema's buitengewoon serieus neemt. De gemeente Eindhoven nodigt de gemeente Nuenen c.a. uit om in het belang van de inwoners van beide gemeenten de 21 thema's, op basis van het Verdiepingsdocument, samen uit te werken.

Tijdens de in beide gemeenten georganiseerde inwoneravonden zijn het Verdiepingsdocument en het merendeel van de daarin opgenomen thema's regelmatig aan de orde gekomen.

Eindhoven herhaalt hieronder de door haar in het Verdiepingsdocument onderschreven uitgangspunten die aansluiten op de door inwoners meest geuite zorgen, opvattingen, wensen en kansen:

- er zal geen hoogbouw plaatsvinden in de Nuenense kernen, ook niet na een bestuurlijke fusie en bij eventuele (wettelijke noodzakelijke) herzieningen van bestemmingsplannen;
- de bestaande groene buffers blijven behouden;
- burgerparticipatie en wijk- en dorpsraden in Eeneind, Gerwen, Nederwetten, Nuenen en Eindhoven blijven geborgd. Daartoe kent de nieuwe gemeente een verordening. De huidige (publiekrechtelijke) positionering van de dorps- en wijkraden in Nuenen c.a. blijft via de verordening in stand en wordt waar mogelijk naar behoefte van inwoners aangevuld en versterkt met elementen uit het inwonersparticipatie instrumentarium zoals de gemeente Eindhoven dat momenteel kent. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de autonoom besteedbare buurtbudgetten zoals die momenteel al in de gemeente Eindhoven voor bewonersorganisaties beschikbaar zijn. (Nieuwe) dorps- en wijkraden kunnen worden ingesteld op initiatief van de inwoners zelf;
- hoogwaardige en nabije gemeentelijke dienstverlening is en blijft belangrijk. Als er bij de Nuenense bevolking behoefte blijkt te zijn aan een gemeentelijke dependance dan wordt deze gerealiseerd;
- nabijheid, herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van bestuur voor de inwoners van Nuenen c.a. en Eindhoven zijn belangrijke uitgangspunten bij de vorming van het bestuur voor de nieuwe gemeente;
- bij de harmonisatie van beleid en werkwijzen van de nieuwe gemeente staat de gemeente Eindhoven ervoor open om te leren van de aanpak in de gemeente Nuenen c.a. zoals op het gebied van het sociale domein.

4.4 Brabant

De provincie is, samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG), het programma Veerkrachtig Bestuur in Brabant (VKB) gestart. Deze zoektocht naar de bestuurlijke toekomst van Brabant is niet zomaar in gang gezet. Brabant staat voor grote uitdagingen. We worden daarbij niet alleen gedreven vanuit de vraagstukken die op ons afkomen, maar ook vanuit onze ambities. De provincie heeft haar ambitie neergelegd in de zogeheten 'Agenda van Brabant': de ontwikkeling van Brabant tot een top kennis- en innovatieregio. Het streven naar veerkrachtig bestuur is van belang omdat we op die manier zorgen voor een duurzame regionale ontwikkeling en welvaart en welzijn voor alle Brabanders.

Daarnaast zien we dat er heel wat op het bestuur en de samenleving afkomt, niet in de laatste plaats op de Brabantse gemeenten. Zo komen steeds meer taken bij de gemeenten terecht. Een gemeente anno 2018 is een wezenlijk andere gemeente dan tien of vijftien jaar geleden. Het doel vanuit het programma VKB is om de benodigde bestuurlijke en organisatorische slagkracht te organiseren om de uitdagingen waarvoor we samen (gemeenten en provincie) staan aan te kunnen en onze ambities te realiseren. De

provincie heeft als toezichthouder een algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Het is evident dat vanuit deze verantwoordelijkheid op de provincie de plicht rust om de positie van de regio Zuidoost-Brabant te behouden en te versterken. De regio Zuidoost, oftewel Brainport Eindhoven, is één van de meest toonaangevende kennis- en innovatieregio's binnen Europa. De provincie is van mening dat de regio Zuidoost-Brabant met Brainport een koploperspositie heeft in Nederland op het gebied van samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs en een essentiële bijdrage levert aan de verdere realisering van de Agenda van Brabant. Omdat de maatschappelijke urgentie hoog is, is het proces rondom veerkrachtig bestuur niet vrijblijvend. De Brabantse burger verwacht op lange termijn een economisch sterke provincie, met een hoogwaardige groene omgeving en een prettig sociaal klimaat.

Als het gaat om de inrichting van de samenwerking dan vormt de oriëntatie van inwoners binnen een groep van gemeenten, het zogeheten *daily urban system*, in het algemeen een belangrijke onderlegger. Uitgaande van dit *daily urban system* stedelijk gebied Eindhoven is de samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven de meest logische keuze, op basis van de sterke maatschappelijke en economische oriëntatie van de inwoners en bedrijven van de gemeente Nuenen c.a. op de gemeente Eindhoven. Deze samenvoeging zal bovendien bijdragen aan versterking van de schakel- en slagkracht van de nieuwe gemeente en daarmee aan het welzijn van haar inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Door de toename van schakel- en slagkracht is de nieuwe gemeente in staat om eventuele kansen en problemen aan de juiste bestuurlijke tafel te adresseren en is zij in staat hier snel naar te handelen.

5. Visie op nieuwe gemeente

5.1 Visie gebaseerd op het verdiepingsdocument

Per brief van 15 februari 2018 heeft het gemeentebestuur van Nuenen c.a. aan GS laten weten dat, met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht:

'Er op dit moment geen ruimte is om (bestuurlijk en/of ambtelijk) medewerking te verlenen aan het voorbereiden van een herindelingsontwerp". "U zult begrijpen dat met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht het voor het gemeentebestuur van Nuenen niet gepast is om een nieuw gemeentebestuur voor de voeten te lopen"⁷⁰.

Bij brief van 31 mei 2018 kondigt het college van de gemeente Nuenen c.a. aan, dat de raad gebruik zal maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze *'tegen het herindelingsontwerp'* en daarom niet in zal gaan op uitnodigingen voor bestuurlijke en ambtelijke overleggen:

'Wij vinden het, als indiener van een zienswijze, niet passend om deel te nemen aan bestuurlijke en ambtelijke overleggen waarin onder andere wordt gesproken over zienswijzen, de verwerking daarvan in een reactienota en de tekst van het op te stellen herindelingsadvies. Wij gaan dan ook niet op uw uitnodigingen in.'⁷¹

GS respecteren dit standpunt, maar hechten desalniettemin aan een zorgvuldig en zoveel mogelijk gezamenlijk proces. GS hebben de gemeente Nuenen c.a. gedurende het gehele proces voor alle bestuurlijke overleggen uitgenodigd en de gemeente Nuenen c.a. heeft daartoe steeds alle uitnodigingen, agenda's, verslagen en documenten ontvangen. GS hechten eraan niet alleen via de betreffende gemeenten, maar ook van inwoners zelf, te horen hoe zij staan ten opzichte van de voorgenomen herindeling en wat zij belangrijk vinden. Daarom hebben GS inwonersavonden georganiseerd in de kernen Nuenen, Nederwetten en Gerwen (en ook in Eindhoven), zodat rechtstreeks van de inwoners inzicht is verkregen in wat zij belangrijk vinden. Daarnaast is een avond georganiseerd speciaal gericht op jongeren in de leeftijd van 18-35 jaar.

Voor de visie op de nieuwe gemeente betekent dit dat voor nu wordt voortgebouwd op het zogeheten Verdiepingsdocument⁷². Dit document is tot stand gebracht op basis van de gezamenlijke gesprekken tussen de 'Begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst' (hierna: Begeleidingsgroep) uit de Nuenense raad en de delegatie van het college van B en W van de gemeente Eindhoven met mandaat van de raad. Deze gesprekken zijn op initiatief van de Nuenense Begeleidingsgroep gevoerd in het kader van de opdracht die hij heeft gekregen om een advies uit te brengen over de bestuurlijke toekomst van Nuenen c.a. en hierbij aan te geven met welke gemeente(n) er naar het oordeel van de Begeleidingsgroep bij voorkeur gefuseerd zou moeten worden.

Het Verdiepingsdocument is tot stand gebracht naar aanleiding van bovengenoemde gezamenlijke gesprekken die plaatsvonden op basis van het plan van aanpak Bestuurlijke Toekomst Nuenen c.a. en met het profiel van Nuenen c.a.⁷³ als startpunt. In dat profiel heeft de Nuenense raad de belangrijkste opgaven en ambities voor Nuenen c.a. geduid en de belangrijkste te behouden en te versterken punten aangegeven. Het Verdiepingsdocument biedt op hoofdlijnen op alle thema's uit het profiel van Nuenen c.a.

⁷⁰ Brief van B en W van de gemeente Nuenen c.a. aan GS van de Provincie Noord-Brabant d.d. 15 februari 2018 inzake vervolg Arhi-procedure.

⁷¹ Brief van het college van B en W van de gemeente Nuenen c.a. d.d. 31 mei 2018 aan GS inzake Uitnodigingen voor overleggen in kader van Arhi-procedure.

⁷² Verdiepingsdocument/Memorandum of Understanding gesprekken Nuenen-Eindhoven inzake bestuurlijke toekomst Nuenen c.a., 15 september 2017.

⁷³ Zoals vastgesteld door de raad van Nuenen c.a. op 30 maart 2017.

beslisisinformatie voor de Nuenense raad en het heeft integraal onderdeel uitgemaakt van de openbare vergaderstukken behorend bij het raadsvoorstel dat de raad van Nuenen c.a. op 16 november 2017 heeft behandeld. Naar het oordeel van de Nuenense Begeleidingsgroep bood het Verdiepingsdocument op hoofdlijnen op alle primaire, secundaire en overige thema's beslisisinformatie voor de Nuenense raad op basis waarvan de raad op 16 november 2017 een standpunt heeft ingenomen.

Voor de gemeente Eindhoven geldt dat het Verdiepingsdocument in de gespreksfase meermalen in het college van B en W is afgestemd en met het mandaat van de Eindhovense raad tot stand is gebracht. Daarmee vormt dit document voor het gemeentebestuur van Eindhoven een goede basis om samen met de gemeente Nuenen c.a. op voort te bouwen. Dit wordt door de raad van de gemeente Eindhoven in zijn zienswijze op het herindelingsontwerp als volgt bevestigd: *"Met dit in het herindelingsontwerp geschetste perspectief en de op het verdiepingsdocument gebaseerde visie op de nieuwe gemeente ligt er naar onze mening een goede basis om met de gemeente Nuenen c.a. de samenvoeging van beide gemeenten voortvarend, constructief en met wederzijds respect vorm en inhoud te geven. De gemeenteraad van Eindhoven zet van harte de in het herindelingsontwerp verwoorde uitnodiging aan de gemeente Nuenen c.a. kracht bij om samen de visie op de nieuwe gemeente nader uit te werken en de organisatorische integratie van onze gemeenten voor te bereiden in het belang van ons beider inwoners. Daarbij bevestigen wij het commitment van de gemeente Eindhoven zoals verwoord in het herindelingsontwerp."*

Gegeven de hiervoor geschetste situatie, doen GS door dit document op te nemen als visie op de nieuwe gemeente op dit moment maximaal recht aan de basis die door de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven samen is gelegd. In het vervolg kan deze visie – bij voorkeur door beide gemeenten samen – verder worden uitgewerkt.

De paragrafen 5.2 tot en met 5.6 zijn afkomstig uit het Verdiepingsdocument. Om die reden dient overal waar 'we' staat gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven te worden gelezen.

In hoofdstuk 4 staat omkaderd verwoord dat de gemeente Eindhoven zich gebonden voelt aan alle in het Verdiepingsdocument genoemde thema's en de daarbij verwoorde uitgangspunten. De gemeente Eindhoven nodigt de gemeente Nuenen c.a. uit om in het belang van de inwoners van beide gemeenten deze nader uit te werken. Daarbij benadrukt de gemeente Eindhoven een aantal specifieke punten die aansluiten bij tijdens de inwonersavonden geuite zorgen, wensen, kansen en opvattingen van inwoners van beide gemeenten.

5.2 Primaire thema's

Wonen

Het landelijke karakter van Nuenen c.a. is complementair aan het stedelijke karakter van Eindhoven en moet behouden blijven. Dat is een wederzijds strategisch belang, mede ingegeven door het vestigings- en verblijfsklimaat waar onze Brainportregio om vraagt. Hoogbouw en het volbouwen van groene buffers past niet bij de signatuur van Nuenen c.a., ook niet na een herindeling met Eindhoven. De kwaliteiten van Nuenen c.a., c.q. de aanwezige woonomgeving zet de gemeente die ontstaat uit de herindeling van Eindhoven en Nuenen c.a. niet op het spel.

De omgevingsvisie biedt belangrijke waarborgen om het karakter van Nuenen c.a. ook voor de toekomst te behouden. Bij herziening van bestemmingsplannen zal geen hoogbouw mogelijk gemaakt worden en blijven de groene buffers in de gemeente Nuenen c.a. behouden. De leefbaarheid in de dorpen en kernen vinden beide gemeenten heel belangrijk. Het kleinschalige en vitale dorpse karakter van de kernen van Nuenen c.a. moet behouden blijven zonder de kernen aan elkaar te bouwen. Nuenen c.a. en Eindhoven zetten nu beiden in op het betaalbaar houden van wonen (zie daarvoor ook thema Financiën en Lastendruk) en stimuleren goede én nabije woonomgevingen voor mensen met een zorgvraag en bewonersinitiatieven. Dat zal bij een herindeling van deze gemeenten zo blijven.

Sociaal domein

Eindhoven en Nuenen delen dezelfde visie op het sociaal domein. We gaan beiden uit van de eigen kracht van mensen en samenvoorziende gemeenschappen. We stellen de mens en zijn huishouden centraal en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en vinden het belangrijk dat mensen die zorg nodig hebben deze zoveel als mogelijk in laagdrempelige, toegankelijke voorzieningen vinden. De bewoner centraal en niet de regels of wetten. We gaan beiden uit van één huishouden, één aanpak, één regisseur. We ondersteunen kwetsbare personen zo dat zij het zo snel mogelijk weer zelf kunnen, al dan niet met behulp vanuit hun sociaal netwerk (samenvoorziend). Ook in de uitwerking van deze visie herkennen we elkaar, onder andere als het gaat om het belang van het betrekken van het bedrijfsleven, participatie, jeugdzorg, WMO, beschermd wonen en een ruimhartig beleid voor minima. In de uitvoering op het sociaal domein hebben Eindhoven en Nuenen verschillende keuzen gemaakt. We hebben oog voor en respecteren elkaars werkwijze. In een verdere gezamenlijke uitwerking sluiten we niet uit dat we in de toekomst verschillende werkwijzen handhaven. Ter illustratie. Net als de meeste gemeenten is Eindhoven zoekend naar de meest optimale organisatievorm. Daarbij wordt de WIJ-filosofie niet dogmatisch, maar pragmatisch ingevuld en met veel belangstelling gekeken naar de "pleinenaanpak" die Nuenen met de dommelvallei+ gemeenten in het Centrum Maatschappelijke Deelname (CMD) hanteert. Het CMD werkt naast de huisbezoeken ook met een CMD plein: een laagdrempelige plek waar bewoners kunnen binnenlopen. Eindhoven is een verkenning gestart naar een dergelijke aanpak en kan hier van Nuenen leren. De inkoop van een aantal zaken, waaronder jeugdhulp, doen we al gezamenlijk als regio, mogelijk kunnen we dat intensiveren. De huidige financiële problematiek in Eindhoven ten aanzien van het sociaal domein komt voort vanuit de ambitie om lokaal maatwerk te leveren en vraaggericht zorg aan te bieden. De exploitatie heeft Eindhoven nog onvoldoende in de greep. Aannames als keuzevrijheid, open contractuele aanbesteding, prijsconcurrentie en innovatie komen onvoldoende uit de verf. Eindhoven neemt maatregelen om de huidige tekorten in het sociaal domein in 2018 op te hebben gelost (zie daarvoor ook thema Financiën en Lastendruk).

Cultuur en Sport

Eindhoven en Nuenen zijn beide gemeenten met zeer actieve bewoners die de traditie hebben van alles te organiseren en initiatieven te nemen. In beide gemeenten is elk weekend wel iets te doen en er zijn vele evenementen en activiteiten. Deze evenementen en activiteiten vormen samen een breed en divers waardevol palet. Beide gemeenten kennen een zeer actief en divers verenigingsleven op het vlak van (breedte)sport en cultuur. Het zelf organiserend vermogen wordt nu en in de toekomst gekoesterd en waar nodig door de (nieuwe) gemeente ondersteund met een adequaat en "klantvriendelijk" subsidie- en accommodatiebeleid. Gedeelde kernwaarden daarbij zijn respect voor elkaars accommodaties, verenigingen en evenementen, zelforganisatie en levensvatbaarheid. Sport en cultuur zijn dus nadrukkelijk geen zaak van "efficiency". Ook na een eventuele herindeling blijven deze kernwaarden van kracht.

In het vervolgproces hebben we oog voor elkaars werkwijze en we sluiten niet uit dat we in de toekomst verschillende werkwijzen handhaven. Van Gogh is een factor van belang en we hebben dan ook succesvol ingezet op de opname van 'Van Gogh is coming home' in de Brainport Nationale Actieagenda.

Gemeentelijke dienstverlening

Eindhoven begrijpt de behoefte om in Nuenen een dependance te vestigen voor publieke dienstverlening en kan zich daarin vinden. Hoogwaardige en nabije gemeentelijke dienstverlening zijn voor inwoners van Nuenen en Eindhoven belangrijk en beide gemeenten hechten hier sterk aan. Landelijk vinden ontwikkelingen plaats met betrekking tot digitale dienstverlening. Dat biedt in de nabije toekomst verdere kansen om de service naar onze inwoners te verbeteren doordat producten als Verklaring Omtrent Gedrag, reisdocumenten en rijbewijzen digitaal kunnen worden aangevraagd en thuis worden bezorgd op een moment dat het onze inwoners past. Daarbij zal uiteraard rekening moeten worden gehouden met inwoners met beperkte digitale vaardigheden of beperkte toegang tot digitale systemen. Eindhoven experimenteert momenteel met geboorteaangifte op locatie om dienstverlening zo dicht mogelijk bij onze inwoners te brengen.

Mobiliteit en infrastructuur

Onze beide raden hebben ingestemd met de Bereikbaarheidsagenda en het inliggende Bereikbaarheidsakkoord. Daarbij zetten we samen in op HOV, snelfietsroutes, gedragsbeïnvloeding en het

bundelen van autoverkeer op een beperkt aantal wegen, waarmee we sluipverkeer terugdringen. Doorstroming en sluipverkeer, de A270 en de Soeterbeek zijn cruciale dossiers. Een herindeling van de beide gemeenten biedt betere kansen om op deze dossiers tot goede oplossingen te komen. In het vervolgproces zullen we samen uitwerken hoe die oplossingen er uit kunnen zien. Nuenen heeft de wens vast te houden aan tenminste hetzelfde onderhoudsniveau voor het beheer van infrastructuur. Uit een vergelijking is gebleken dat Eindhoven en Nuenen wel enigszins verschillende beleidskeuzes hebben gemaakt, maar dat de onderhoudsniveaus in de praktijk nauwelijks van elkaar afwijken. Nuenen en Eindhoven richten beiden hun beleid erop wegen veilig voor het verkeer te houden en kapitaalvernietiging te voorkomen. Vanwege klimaat(adaptatie) en goede waterbeheersing zetten beide gemeenten op vergelijkbare wijze in op ontharding (verminderen van het verharde oppervlak) en vergroening van de openbare ruimte.

Democratie, bestuur en participatie (waaronder dorps- en wijkraden)

Zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Eindhoven hechten er sterk aan dat inwoners op het niveau van hun leefomgeving nauw betrokken kunnen zijn bij hun gemeente. Beide gemeenten geven invulling aan participatie op een wijze die past bij het karakter en de historie van de gemeenschappen. De vorm waarin dat gebeurt verschilt daarom en dat is prima.

Een herindeling van Nuenen en Eindhoven moet versterkend werken voor democratie, bestuur en participatie. In de Eindhovense Visie op regionale bestuurskracht zet Eindhoven in op twee parallelle en gelijktijdige bewegingen:

1. schaalvergroting ter versterking van bestuurlijke slagkracht;
2. borging van lokale kwaliteit, opgaven en identiteiten op verschillende niveaus van de gemeenschappen.

Nuenen, Gerwen en Nederwetten vormen ook binnen een nieuwe gemeente dorpen met specifieke kansen en opgaven, zoals het borgen van de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in Gerwen en Nederwetten. Inwonerparticipatie en behoud van de bestaande dorps- en wijkraden in Gerwen, Nederwetten en Eeneind zijn daarom cruciaal.

De gefuseerde gemeente heeft een verordening die het mogelijk maakt om één of meer dorps- en wijkraden in te stellen. Het initiatief voor het vormen van deze dorps- en wijkraden ligt bij de inwoners zelf.

De nieuwe gemeente hanteert geen blauwdruk voor participatie en betrokkenheid. Een gefuseerde gemeente Eindhoven – Nuenen zal met respect met de historisch gegroeide vormen van participatie omgaan.

Eindhoven toetst zijn wijze van besturen aan onder meer de volgende kernwaarden, die bij een herindeling tussen Nuenen en Eindhoven ook voor de nieuwe gemeente relevant kunnen zijn:

- a. aansluiting bij maatschappelijke opgaven, processen en patronen (daily urban system).
- b. aansluiting bij behoeften en identiteiten van gemeenschappen en inwoners, op niveau van wijk, buurt, dorp, stadsdeel, stad, stedelijk gebied en regio.
- c. draagvlak bij onze inwoners, instellingen en bedrijfsleven (maatschappelijk draagvlak).
- d. daarbij hoort ook herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van de overheid door inwoners op lokale opgaven die inwoners rechtstreeks raken.

5.3 Secundaire thema's

Dorps- en wijkraden

Zie thema Democratie, bestuur en participatie.

Ondeelbaar Nuenen

In het profiel geeft Nuenen aan dat het uitgangspunt is dat Nuenen c.a. ongedeeld fuseert. De dorpen Nuenen, Gerwen en Nederwetten, de kern Eeneind en de buurtschappen maken onlosmakelijk deel uit van de gefuseerde gemeente. Opdeling is bijzonder onwenselijk. Voor Eindhoven is dit een logisch uitgangspunt.

5.4 Overige thema's

Onderwijs

Voor Eindhoven en voor Nuenen is nabijheid van onderwijs voor iedereen essentieel. Het is van groot belang dat alle kernen van Nuenen hun onderwijsvoorzieningen behouden, ook in een gefuseerde gemeente. In een gefuseerde gemeente blijven we het standpunt hanteren dat onderwijsvoorzieningen voor iedereen dichtbij moeten zijn en dat als gevolg van een bestuurlijke herindeling er geen scholen zullen verdwijnen.

Bibliotheek

Eindhoven en Nuenen hechten beiden aan de beschikbaarheid en nabijheid van een bibliotheekvoorziening voor inwoners. Net als voor andere voorzieningen sluiten we voor bibliotheekvoorzieningen aan bij de maatschappelijke patronen, oriëntatie en behoeften van inwoners en initiatieven die ontstaan van onderop. De stad Eindhoven kent een centrale bibliotheek en een reeks steunpunten in wijken, SPILcentra en scholen in de stad. We gaan er vanuit dat in een gefuseerde gemeente sprake zal zijn van behoud van een bibliotheekvoorziening in Nuenen c.a.

Economie en werkgelegenheid

De gefuseerde gemeente zet in op bevordering van werkgelegenheid met aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en blijft inzetten op gunstige en faciliterende randvoorwaarden voor bedrijfsvestigingen en investeren in de kenniseconomie.

Zoals eerder aangegeven moet de gefuseerde gemeente versterkend werken voor democratie, bestuur en participatie. Dat vertaalt zich ook door naar versterking van de gemeentelijke dienstverlening en intensieve contacten met bedrijven. Waar nodig blijven we dat doen in regionaal en triple helix verband.

De gemeente Nuenen c.a. biedt een hoogwaardig woonklimaat. Daarbij spelen de aanwezige cultuurhistorische waarden en landschapselementen een belangrijke rol. Doorontwikkeling van de agrarische sector is mogelijk als dat daarvoor versterkend werkt.

Duurzaamheid

Zowel Nuenen als Eindhoven hechten grote waarde aan duurzaamheid en zetten in het op het vervullen van een voorbeeldrol. In een gefuseerde gemeente kan dit met nog meer kracht en massa. Samenwerking in onze regio is essentieel voor CO2-reductie en klimaatadaptatie. (Kwaliteit van leven en een goede balans tussen people, planet en profit staan voor beide gemeenten voorop. Stedelijk gebied en platteland zijn complementair en hebben elkaar nodig in grote samenhangende opgaven als wonen, werken, zorg, gezondheid, klimaat en circulaire economie. etc.

Veiligheid

Eindhoven en Nuenen zijn op dit moment niet te vergelijken als het gaat om veiligheidscijfers. Een stedelijke omgeving heeft andere veiligheidskarakteristieken dan een landelijke gemeente. Beide gemeenten hechten sterk aan veiligheid. Nuenen c.a. is een zeer veilige gemeente en de sterke sociale cohesie en het rijke verenigingsleven leveren een grote bijdrage aan het veiligheidsgevoel. Deze waardevolle sociale dynamiek in zowel Nuenen als Eindhoven moeten we koesteren. We moeten blijven investeren in het cement in de samenleving. Op het gebied van veiligheid wordt landelijk en regionaal veel samengewerkt. Tussen gemeenten en met de brandweer en de (nationale) politie. Nuenen en Eindhoven werken in de regio op het gebied van veiligheid als partners samen, onder meer ten aanzien van de

aanpak van radicalisering, evenementen en veiligheid en ondermijnende criminaliteit. Ondermijnende criminaliteit, en drugsgerelateerde criminaliteit in het bijzonder, spelen zeker ook in het landelijk gebied en het is belangrijk aan de bestrijding daarvan prioriteit te blijven geven. De spreiding en locaties van hulpverleningsdiensten worden regionaal en landelijk bepaald. Eindhoven neemt in de regio een bijzondere positie in ten aanzien van veiligheid, aangezien de Eindhovense burgemeester tevens regioburgemeester is. Dit biedt kansen om vanuit de gefuseerde gemeente de Nuenense belangen rechtstreeks in te brengen op regionale en landelijke tafels. Uit het profiel van Nuenen c.a. blijkt expliciet de onwenselijkheid van eventuele vestiging van coffeeshops in Nuenen. Eindhoven hanteert een nullijn voor coffeeshops, er komen in Eindhoven geen nieuwe coffeeshops bij. De locatie van deze shops is vastgelegd in bestemmingsplannen. Er is daarmee geen sprake van vestiging van coffeeshops in Nuenen. Daarnaast is in de gemeente Nuenen slechts één seksinrichting/escortbedrijf toegestaan. Ook is de gemeente Nuenen zeer terughoudend met het toestaan van speelgelegenheden (zijnde gokhallen/casino's). Deze bedrijvigheid past nu niet binnen de signatuur van Nuenen c.a. en ook niet als er sprake is van een gefuseerde gemeente.

Ruimtelijke ordening

Zoals uit de hierboven omschreven thema's Wonen, Cultuur, Economie en Werkgelegenheid blijkt is het van belang om in de gefuseerde gemeente vast te blijven houden aan een evenwichtige balans tussen uitbreidings- en inbreidingslocaties voor woningen en bedrijven, natuur, agrarische activiteiten (landbouw/vee en overige), recreatie en toerisme. De vigerende (bestemmings)plannen en visies die dat waarborgen blijven bestaan en worden waar relevant door vertaald in "nieuwe instrumenten" als de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen.

Natuur en Milieu

Het groene karakter van Nuenen c.a. is complementair aan het stedelijke karakter van Eindhoven én het karakter van de regio en moet in de gefuseerde gemeente behouden blijven en waar mogelijk versterkt. Het "volbouwen" van groene buffers past niet bij de signatuur van Nuenen c.a. Handhaving van de agrarische functie is passend in combinatie met extensieve vormen van medegebruik (o.a. kleinschalige bedrijvigheid en recreatie).

Nuenen en Eindhoven hechten beiden aan goede waterbeheersing en groen. Eindhoven zet stevig in op het aantrekkelijker, groener en klimaatadaptiever maken van het centrum van de stad, alsmede op het verbinden van de groene regionale wiggen, o.a. langs de Dommel. Omvangrijke en op onderling met elkaar verbonden natuurgebieden zijn belangrijk. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving in de gefuseerde gemeente zal hierdoor toenemen.

Onderhoud Groen

Net als Nuenen kent Eindhoven onderhouds- en beheerplannen om bomen en groenvoorzieningen adequaat te onderhouden. Deze plannen kunnen goed nader op elkaar worden afgestemd is de verwachting.

Recreatie en toerisme

De kernen Nuenen, Gerwen en Nederwetten en hun buitengebied zijn een toegevoegde waarde voor de kwaliteit van leven van het totale stedelijk gebied en de hele Brainportregio. Het woonmilieu, het kleinschaligere winkelaanbod, het Nuenens Broek, de cultuurhistorie en daarbinnen uiteraard Vincent van Gogh zijn belangrijke waarden. Zeker het verhaal Van Gogh is een belangrijke toeristische verleider die een groeiend aantal bezoekers naar de regio trekt en nog meer potentie heeft voor (Nuenense) ondernemers (zie thema Cultuur en sport). In de gefuseerde gemeente kan door de succesvolle markettingsorganisatie EHV365/247 (samen met Visit Brabant), in samenspraak met de recreatieve sector, versterkt worden ingezet op het koppelen van het Nuenen van Van Gogh met de TDK-wereld van Eindhoven. Al gerealiseerde projecten (Van Gogh fietspad van Daan Roosegaarde) en lopende initiatieven als "Van Mondriaan tot Dutch Design" bieden daarvoor een prima basis. Op dit moment denkt Eindhoven na over een visie op vrijetijdseconomie. We kunnen – vooruitlopend op een herindeling - de verkenning en

ontwikkeling van deze visie samen vormgeven. De tandem Eindhoven-Nuenen als belangrijke as in de regionale versterking van de vrijetijdseconomie.

Gulbergen

Het landgoed Gulbergen is centraal gelegen in het stedelijk gebied, tussen Eindhoven en Helmond en is een logische locatie voor recreatie en toerisme. Via Dierenrijk en de golfbaan wordt daar al invulling aan gegeven, maar de locatie heeft vanwege de centrale ligging en het unieke karakter van het (natuur)gebied nog meer potentie.

Gemeentelijk vastgoed

Het voorstel om in de gefuseerde gemeente een visie te ontwerpen waarin keuzes met betrekking tot het gemeentelijke vastgoed spreekt ons aan. Het door Nuenen in haar profiel voorgestelde, driedelige kader sluit goed aan bij het Vastgoedbeleid zoals dat in 2016 in de Eindhovense raad is vastgesteld.

5.5 Personeel en organisatie

Zoals eerder aangegeven, moet de nieuwe gemeente Eindhoven versterkend werken voor democratie, bestuur en participatie. Daarbij hoort een stevige organisatie en goed werkgeverschap. In geval van herindeling van de beide gemeenten zijn regelingen en sociale statuten van dienst. Zowel voor Nuenen als voor Eindhoven is behoud van werkgelegenheid belangrijk. Een herindeling gaat samen met een ambtelijke fusie. Beide gemeenten hebben mensen in dienst met eigen expertise, kennis en kunde die waarde toevoegen aan de nieuwe gemeente en die we goed kunnen gebruiken. We dragen samen zorg voor een zorgvuldig proces, waarbij de desbetreffende medezeggenschapsorganen nauw betrokken zullen worden. Met deze kennis gaan we er vanuit dat geen enkele ambtenaar, noch van de gemeente Eindhoven, noch van de gemeente Nuenen, noch van de dienst Dommelvallei (Nuenens aandeel) zijn/haar baan verliest ten gevolge van de samenvoeging.

GS voegen aan het bovenstaande tekst uit het verdiepingsdocument, mede gelet op actuele ontwikkelingen in wetgeving, het volgende toe. De Wet arhi (artikel 59) bevat bepalingen over de rechtsgevolgen van een herindeling voor het personeel. Ambtenaren van op te heffen gemeenten gaan op de herindelingsdatum in dezelfde rechtspositie tijdelijk over in de dienst van de nieuwe gemeente (artikel 59, eerste lid, van de Wet arhi). Binnen zes maanden neemt het bevoegd gezag van de nieuwe gemeente voor elke ambtenaar een beslissing "dat en op welke voet hij in dienst van de gemeente blijft" of dat "hij eervol wordt ontslagen" (artikel 59, derde lid, van de Wet arhi). Onder ambtenaren worden mede op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzame personen begrepen (art. 59, elfde lid, van de Wet arhi).

Van belang voor de positie van het personeel van zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Eindhoven zijn de ophanden zijnde Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en de Aanpassingswet Wnra. De Wnra harmoniseert de arbeidsverhoudingen van ambtenaren en werknemers. Ambtenaren krijgen daarbij zoveel mogelijk dezelfde rechten als werknemers in het bedrijfsleven en voor hen geldt straks het private arbeidsrecht. Op dit moment ligt dit wetsvoorstel voor advies voor bij de Raad van State. Het streven is deze wet per 1 januari 2020 in werking te laten treden. In dat geval zijn deze wetten van toepassing voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Met de Aanpassingswet Wnra wordt 'Hoofdstuk VIII Rechtspositie van het personeel' van de Wet arhi opnieuw vastgesteld, en artikel 59 wordt artikel 57. Het uitgangspunt is dat de Wnra en de Aanpassingswet Wnra aan de hoofdregel van de Wet arhi niets veranderen: al het personeel van de op te heffen gemeenten gaat op gelijke voet over. Binnen zes maanden geeft het bevoegd gezag van de nieuwe gemeente aan of de aanstelling alsnog wordt beëindigd (op grond van artikel 59 lid 4 of 5 Wet arhi) of in gewijzigde vorm wordt voortgezet. Deze termijn kan door gedeputeerde staten met ten hoogste zes maanden worden verlengd. De Wet arhi wordt aangepast om deze hoofdregel aan te laten sluiten op het privaatrechtelijke kader van de arbeidsovereenkomst. Het streven is om de wet per 1 januari 2020 in werking te laten treden en zij is in dat geval van toepassing voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

5.6 Financiële aspecten

Net als de gemeente Nuenen streeft ook de gemeente Eindhoven naar een zo laag mogelijke lastendruk voor haar inwoners. Ten gevolge van een herindeling met Eindhoven zal de lastendruk voor de inwoners van Nuenen c.a. niet hoger uitvallen.

De gemeenten Nuenen en Eindhoven hebben beiden een sluitende begroting en beide gemeenten kennen geen bijzondere vorm van financieel toezicht vanuit de provincie. De gemeenten Nuenen en Eindhoven zijn beiden bereid naar elkaar transparant te zijn over hun financiële posities en maatregelen die worden genomen om een gezonde financiële positie te blijven waarborgen.

Voor een uitgebreide toelichting op de financiële positie van beide gemeenten, zie paragraaf 3.4 en bijlage Iv. van dit herindelingsadvies.

5.7 Herindeling en regionale samenwerking

Impact op positionering in regionale samenwerkingsverbanden

De grotere, nieuwe gemeente kan zich na de herindeling beter positioneren in regionale samenwerkingsverbanden, zoals SGE, MRE, VRBZO en ODZOB. De nieuwe gemeente is in staat om in de regio haar ambities te vervullen en belangen te vertegenwoordigen. Met een toename in (bestuurlijke) invloed en ambtelijke deskundigheid, middelen en capaciteit kan de nieuwe gemeente haar rol voor de regio verder versterken en regionale vraagstukken beter aanpakken.

Op een aantal terreinen, zoals afvalverwerking en het werkvoorzieningsschap, werken de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven niet met elkaar, maar met andere gemeenten samen in (vrijwillige) gemeenschappelijke regelingen (zie paragraaf 3.5). Op deze samenwerkingsverbanden is artikel 41 van de wet arhi van toepassing, welke voorschrijft dat de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling binnen zes maanden na de herindelingsdatum (met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen) de uit de gewijzigde gemeentelijke indeling voortvloeiende voorzieningen dienen te treffen (lid 4). De keuzes ten aanzien van deelname in deze samenwerkingsverbanden na de herindeling, evenals de juridische, personele en financiële gevolgen worden na vaststelling van het herindelingsadvies nader in beeld gebracht.

De gemeente Nuenen c.a. heeft de uitvoering van diverse (met name bedrijfsvoerings-)taken ondergebracht in gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei. Vanwege de mogelijke impact van de herindeling op dit samenwerkingsverband wordt deze hierna nader toegelicht.

Dienst Dommelvallei

In november 2012 hebben de gemeenteraden van Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a. en Son en Breugel besloten een samenwerkingsverband aan te gaan tussen de drie gemeenten in de vorm van de Gemeenschappelijke Regeling (hierna: GR) Dienst Dommelvallei.

In de jaren daaraan voorafgaand hebben de gemeenten reeds (informeel) samengewerkt op diverse bedrijfsvoeringstaken, zoals informatisering en automatisering. Deze samenwerking is steeds verder uitgegroeid en heeft uiteindelijk geleid – vanuit de wens om kwaliteit te verbeteren, kwetsbaarheid te verminderen, kosten te beheersen en kansen voor medewerkers te bieden – tot de oprichting van Dienst Dommelvallei.

De Dienst Dommelvallei is operationeel sinds 1 januari 2014 en vindt zijn juridische grondslag in de 'Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei'. Deze GR is formeel in werking getreden op 1 april 2013 en is aangegaan door de colleges van de drie gemeenten. Daarbij is de samenwerking vormgegeven in een Openbaar Lichaam, met een Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur. De GR Dienst Dommelvallei is aangegaan voor onbepaalde tijd.

De Dienst Dommelvallei voert - conform artikel 4 van de GR - voor de drie gemeenten een aantal bedrijfsvoeringstaken uit, namelijk financiën, belastingen, personeel en organisatie, informatievoorziening en planning & control. Daarnaast zijn vanuit de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. de taken inzake werk en inkomen en dienstverlening bij de Dienst Dommelvallei ondergebracht. De dienst heeft een formatie van circa 140 fte en een begrotingsomvang van ruim € 14 miljoen. De drie gemeenten dragen jaarlijks elk een bedrag bij voor de uitvoering van de taken. Voor de gemeenten Nuenen betreft dat € 4.998.000 voor het jaar 2018 (zie tabellen 2 en 3).

Een herindeling kan gevolgen hebben voor gemeenschappelijke regelingen, waaraan de betrokken gemeenten deelnemen. De Wet arhi (artikel 41) en de GR zelf bevatten bepalingen over wijziging en opheffing van de GR en het toe- en uittreden van deelnemers.

Tabel 2. Formatie Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei	Personeel (fte) ⁷⁴
Directie	5,17
Financiën	46,17
P&O en Informatievoorziening	44,95
Dienstverlening	42,57
Totaal	138,86

Tabel 3. Bijdrage gemeenten Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei	Bijdrage gemeenten (2018, bedragen x € 1.000) ⁷⁵
	4.998
Geldrop-Mierlo	5.368
Son en Breugel	3.826
Totaal	14.192

Kort samengevat komt het erop neer dat het aan de deelnemers is om - uiterlijk 6 maanden na de herindeling - de (juridische, personele, organisatorische en financiële) gevolgen in goed overleg te regelen. Het verdient aanbeveling dat alle betrokken gemeenten - Nuenen c.a., Son en Breugel en Geldrop-Mierlo en daarover in overleg treden. De gemeente Eindhoven heeft aangegeven hierin vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel mee te denken over passende oplossingen voor alle betrokken partijen en de nieuwe gemeente Eindhoven.

Wat de gevolgen betreft van de herindeling voor het Nuenense aandeel in het personeel, dat in dienst is van de GR Dienst Dommelvallei, verwijzen wij naar hetgeen onder paragraaf 5.5 'Personeel en organisatie' is opgenomen in het Verdiepingsdocument: *'we [gaan] er vanuit dat geen enkele ambtenaar, noch van de gemeente Eindhoven, noch van de gemeente Nuenen, noch van de dienst Dommelvallei (Nuenens aandeel) zijn/haar baan verliest ten gevolge van de samenvoeging'*.

⁷⁴ Dienst Dommelvallei, peildatum 20 maart 2018.

⁷⁵ Dienst Dommelvallei, Meerjarenbegroting 2018-2021.

6. Toetsing aan criteria gemeentelijke herindeling

6.1 Toets herindelingsvoorstellen aan criteria

Eerder is aangegeven, dat het provinciebestuur van Noord-Brabant herindelingsvoorstellen toetst aan de criteria van het 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' en aan het aanvullende provinciale criterium 'schaalniveau', zoals opgenomen in Bijlage 2 'Ontwikkeldkader samenwerking en herindeling', behorende bij de brief van GS van 2 juli 2013 (kenmerk 3435880). GS hebben, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur, dit herindelingsontwerp getoetst aan voornoemde criteria.

6.2 Toetsing aan criteria 'Beleidskader gemeentelijke herindeling'

Op 28 mei 2013 heeft de Minister van BZK het vigerende 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' aan de Tweede Kamer gezonden. Het Beleidskader geeft inhoudelijke en procesmatige kaders aan voor gemeentelijke herindeling. Om te kunnen beoordelen of, en op welke wijze, een herindelingsadvies leidt tot een wetsvoorstel, toetst de Minister elk herindelingsadvies aan de criteria van het Beleidskader, waarbij per geval wordt gekeken naar de lokale en regionale omstandigheden, ontwikkelingen en context.

Het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling kent de volgende criteria op basis waarvan een herindelingsvoorstel – in onderlinge samenhang – wordt beoordeeld:

1. *draagvlak*: hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen 'lokaal bestuurlijk' (gemeenteraden), 'regionaal' (buurgemeenten, provincie) en 'maatschappelijk' draagvlak (inwoners en maatschappelijke organisaties) voor een herindelingsvoorstel;
2. *bestuurskracht*: de nieuw te vormen gemeente moet in staat zijn haar maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen, waarbij recht wordt gedaan aan en in het belang wordt gehandeld van haar maatschappelijke omgeving;
3. *evenwichtige regionale verhoudingen*: de nieuwe gemeente moet een krachtige bestuurlijke partner zijn voor medeoverheden en door samenwerking of anderszins een bijdrage kunnen leveren aan regionale opgaven en taken;
4. *duurzaamheid*: de gemeente moet toekomstbestendig en krachtig genoeg zijn om voor langere tijd als autonome gemeente te bestaan;
5. *interne samenhang / dorps- en kernenbeleid*: de nieuw te vormen gemeente moet een logische interne samenhang tussen kernen kennen die identiteit geeft (sociaal, cultureel, economisch etc.) aan de nieuwe bestuurlijke eenheid.

Hierna wordt het onderhavige herindelingsvoorstel getoetst aan de voornoemde criteria van het Beleidskader gemeentelijke herindeling.

1. Draagvlak

Het criterium 'draagvlak' is onderverdeeld in: 'lokaal bestuurlijk draagvlak', 'regionaal draagvlak' en 'maatschappelijk draagvlak' voor de nieuw te vormen gemeente.

1.a. Lokaal bestuurlijk draagvlak

Bij lokaal bestuurlijk draagvlak gaat het om het draagvlak bij de raden van de betrokken gemeenten voor een herindelingsvoorstel. De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 17 november 2016 besloten de optie *'herindeling/fusie richtinggevend vast te stellen als voorkeursvariant van de raad van Nuenen c.a.'*⁷⁶. Op 29 juni 2017 heeft de raad van Nuenen c.a. besloten *'de raad uiterlijk in november 2017 een definitief besluit te laten nemen over de beoogde fusiepartner'*⁷⁷. Zowel het raadsbesluit van 17 november 2016 als het raadsbesluit van 29 juni 2017 zijn gericht op een bestuurlijke fusie. De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft vervolgens op 16 november 2017 de voorkeur uitgesproken voor een fusie met de gemeente Son en Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven en op voorhand een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven afgewezen⁷⁸.

De kaders voor het standpunt van de raad van de gemeente Eindhoven zijn opgenomen in de notitie 'visie op regionale bestuurskracht' die op 19 december 2017 is vastgesteld. Uit deze visie vloeit het standpunt voort dat indien het opheffen van de gemeente Nuenen c.a. aan de orde is, een herindeling van deze gemeente met de gemeente Eindhoven het meest voor de hand liggend is. Dit omdat dit aansluit op de maatschappelijke oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven en ter versterking van (bestuurlijke) massa op nationale schaal, ingegeven door de mainportpositie.

Er is daarmee op basis van eerder ingenomen standpunten geen sprake van unaniem lokaal bestuurlijk draagvlak bij de twee betrokken raden voor dit herindelingsvoorstel.

De raden van beide betrokken gemeenten hebben een zienswijze gegeven op het herindelingsontwerp.

Gemeente Nuenen c.a.

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 23 augustus 2018 zijn zienswijze besproken en met 13 stemmen voor en 5 stemmen tegen vastgesteld en vervolgens aan ons verzonden. Het betreft een *negatieve* zienswijze op de voorgestelde herindeling. In zijn zienswijze geeft de raad, samengevat, aan de argumenten voor opheffing van de gemeente Nuenen c.a. per 1 januari 2021 *"eenzijdig, onzorgvuldig en onjuist"* te vinden. Het voorstel tot herindeling *"levert een negatieve bijdrage aan de breed gedragen wens om de bestuurskracht regionaal en voor de individuele gemeenten te stroomlijnen"*. De raad acht het herindelingsontwerp *"in strijd met"* het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling, met name op de criteria *"draagvlak, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid"*. De raad stelt zich op het standpunt dat voor *"doorwrochte besluitvorming duidelijk moet zijn wat de toekomstvisie van de provincie op de regio Eindhoven is en er inzicht moet zijn in de bestuurskracht van de gemeente Eindhoven"*. *"Deze provinciale visie ontbreekt nu en de gemeente Eindhoven heeft geen bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd"*. Daarom geeft de raad ons college en PS in overweging een *"pas op de plaats te maken"* door de Arhi-procedure te beëindigen, zodat met de gemeenten in de regio Eindhoven *"het gesprek over hoe de regionale bestuurskracht te versterken hervat kan worden"* en *"om te komen tot een duurzame oplossing"*. In de 'Reactienota zienswijzen' is de zienswijze integraal opgenomen, inclusief de reactie van GS op de verschillende argumenten.

Er zijn ook zienswijzen ingediend door besturen en/of raadsfracties van politieke partijen uit de gemeente Nuenen c.a., te weten de raadsfractie PvdA-Nuenen c.a., het bestuur van de afdeling GroenLinks Geldrop-Mierlo e.o., de raadsfractie VVD Nuenen c.a. en de raadsfractie van Combinatie Nuenen c.a. De raadsfracties van de VVD en de PvdA, niet vertegenwoordigd in het college van B en W, geven steun aan de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. De fractie van Combinatie Nuenen c.a., niet vertegenwoordigd in het college van B en W, en het afdelingsbestuur van GroenLinks Geldrop-Mierlo e.o. steunen het herindelingsvoorstel niet. Zie ook de 'Reactienota zienswijzen' en bijlagen bij de Reactienota.

⁷⁶ Raadsbesluit gemeente Nuenen c.a. d.d. 17 november 2016 inzake Bestuurlijke Toekomst Gemeente Nuenen c.a.

⁷⁷ Raadsbesluit gemeente Nuenen c.a. d.d. 29 juni 2017 inzake Bestuurlijke Toekomst Gemeente Nuenen c.a.

⁷⁸ Raadsbesluit gemeente Nuenen c.a. d.d. 16 november 2017 inzake Bestuurlijke Toekomst.

Gemeente Eindhoven

De raad van de gemeente Eindhoven heeft op 28 augustus 2018 zijn zienswijze unaniem vastgesteld en vervolgens aan ons verzonden. Het betreft een *positieve* zienswijze op de voorgestelde herindeling. In zijn zienswijze geeft de raad aan dat het *"herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven aansluit op onze visie op regionale bestuurskracht. Wij herkennen in het herindelingsontwerp de uitgangspunten en kernwaarden zoals die in onze visie zijn verwoord"*. Hij vervolgt: *"Met dit in het herindelingsontwerp geschetste perspectief en de op het verdiepingsdocument gebaseerde visie op de nieuwe gemeente ligt er naar onze mening een goede basis om met de gemeente Nuenen c.a. de samenvoeging van beide gemeenten voortvarend, constructief en met wederzijds respect vorm en inhoud te geven."* De raad zet van harte de in het herindelingsontwerp verwoorde uitnodiging aan de gemeente Nuenen c.a. kracht bij om samen de visie op de nieuwe gemeente uit te werken en de organisatorische integratie van onze gemeenten voor te bereiden in het belang van ons beider inwoners en bevestigt *"het commitment van de gemeente Eindhoven zoals verwoord in het herindelingsontwerp"* (opgenomen in dit herindelingsadvies op p. 43).

Tevens onderschrijft de raad *"de vier uitgangspunten voor de herindeling, te weten het vasthouden aan de huidige buitengrenzen van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, de ingangsdatum van de samenvoeging op 1 januari 2021, de keuze voor de (internationaal gekende "merknaam" Eindhoven als naam voor de nieuwe gemeente en de toepassing van de reguliere samenvoeging als rechtsvorm voor de herindeling (...)."*

Tot slot gaat de raad in op de regionale betekenis van de herindeling: *"Voorts benadrukken wij dat door de beoogde herindeling van Nuenen de regionale verhoudingen niet wezenlijk wijzigen en constructieve samenwerking in de regio onverminderd van belang blijft. Voor de vele bovenlokale opgaven blijven we onverminderd in samenwerking met de ons omringende gemeenten en met bedrijven en kennisinstellingen investeren. Met de herindeling van Nuenen c.a. met Eindhoven ontstaat een nieuwe, robuuste gemeente die als centrumgemeente haar rol voor de regio verder kan versterken. Bestuurlijke opschaling kan bijdragen aan meer evenwicht in de regionale verhoudingen en de aanpak van maatschappelijke opgaven die zich op diverse terreinen zoals wonen, werken en voorzieningen op het niveau van het stedelijk gebied afspelen. Daarbij draagt de herindeling bij aan een sterkere verbinding tussen stad en ommeland. De herindeling past ons inziens prima in de samenwerkingsagenda's van regionale verbanden, waaronder het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio Eindhoven."* Zie ook de 'Reactienota zienswijzen' en bijlagen bij de Reactienota.

1.b. Regionaal draagvlak

Naast bestuurlijk draagvlak in de betrokken gemeenten voor een herindelingsvoorstel is ook het 'regionaal draagvlak' van belang. In het vigerende Beleidskader gemeentelijk herindeling wordt gesteld dat herindelingsvoorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenteraden kunnen rekenen weliswaar de voorkeur hebben, maar dat voorkomen moet worden dat *"door één gemeente feitelijk een veto kan worden uitgesproken over een herindeling waar andere gemeenten groot belang bij hebben of die een positieve bijdrage levert aan de regionale bestuurskracht, dan wel de regionale bestuurlijke verhoudingen (regionaal draagvlak). Het kabinet wil bovendien voorkomen dat herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een bevredigende uitkomst of dat urgente herindelingen niet doorgaan omdat een van de andere gemeenten geen steun aan de herindeling geeft. Het kabinet vraagt gemeenten en provincies daarom bij een herindeling de omliggende of anderszins betrokken gemeenten te vragen een zienswijze in te dienen. Indien gemeenten besluiten een negatieve zienswijze van een omliggende gemeente niet over te nemen, vraagt het kabinet om een onderbouwing waarom hiervoor gekozen is. Het draagvlak voor een herindeling wordt door het kabinet daarom vanuit de regionale opgave en verhoudingen bekeken. Het kabinet kijkt dus niet alleen naar het draagvlak bij de direct betrokken gemeenten en hun inwoners, maar ook naar de opvatting van de provincie en de buurgemeenten."*

Uit eerder ingenomen standpunten of documenten zijn, voor zover ons bekend, bij omliggende gemeenten geen bezwaren naar voren gekomen tegen een eventuele vorming van een nieuwe gemeente die ontstaat met een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Om het 'regionaal draagvlak' voor de beoogde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven inzichtelijk te krijgen, is het herindelingsontwerp verzonden aan de omliggende gemeenten Best, Oirschot,

Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meijerstad met het verzoek tot het geven van een zienswijze. Eenzelfde verzoek is gedaan aan de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei.

Er zijn geen reacties ontvangen van de gemeenten Eersel, Laarbeek, Oirschot en de Metropoolregio Eindhoven. De gemeenten Best en Heeze-Leende en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost hebben in hun reactie laten weten geen zienswijze in te dienen. Deze drie reacties zijn derhalve niet als zienswijzen aangemerkt.

Voor wat betreft de zienswijzen van de overige bestuursorganen in de regio is het algemene beeld als volgt: de meeste bestuursorganen hebben geen uitgesproken opvatting over ons initiatief tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Nader uitgesplitst: 7 gemeenten hebben een zienswijze ingediend. Daarvan hebben vier gemeenten geen uitgesproken opvatting over ons voorstel tot samenvoeging als zodanig, twee gemeenten vragen in het verdere verloop aandacht voor mogelijke gevolgen voor draagvlak en regionale samenwerkingsverbanden en één gemeente ondersteunt ons initiatief niet.

1.c. Maatschappelijk draagvlak

Naast het lokaal bestuurlijk draagvlak en het regionaal draagvlak is ook het maatschappelijk draagvlak voor een herindelingsvoorstel van belang. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor het investeren in draagvlak onder inwoners en maatschappelijke organisaties voor een herindelingsvoorstel, zo geeft het Beleidskader gemeentelijke herindeling aan. Naast deze gemeentelijke verantwoordelijkheid, zien GS ook een eigen verantwoordelijkheid om inwoners en andere belanghebbenden te informeren over en te betrekken bij de voorgestelde herindeling.

Om het draagvlak onder inwoners en maatschappelijke organisaties te kunnen beoordelen, vraagt het kabinet in het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling wel aan gemeenten, of wanneer de provincie het initiatief neemt tot de herindeling, om in het herindelingsadvies aandacht te besteden aan het maatschappelijk draagvlak en de wijze waarop dit is vastgesteld, inclusief de ingediende zienswijzen. Concreet vraagt het kabinet aan de betrokken gemeenten in een logboek bij te houden op welke wijze burgers en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij en geraadpleegd zijn over het herindelingsproces. Een logboek van alle gehouden activiteiten is opgenomen als bijlage I.iii van dit herindelingsadvies.

Onderzoek

In de aanloop naar de standpuntbepaling van GS over het vervolg van de Arhi-procedure, heeft de provincie een representatieve steekproef onder de Nuenense inwoners laten uitvoeren en heeft zij vertegenwoordigers van lokale en regionale instellingen en organisaties (op het gebied van welzijn en zorg, bedrijfsleven, bankwezen, cultuur, onderwijs, veiligheidsregio, de BOM, woningcorporaties) laten bevragen naar hun opvattingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. Er is een steekproef getrokken van 2.000 huishoudens uit het doelgroepenbestand Cendris, een onderdeel van PostNL. Dit bedrijf beschikt over een bestand van woonadressen waaruit een betrouwbare steekproef is te trekken. Deze adressen worden voortdurend gecontroleerd op correctheid. In minder dan 1% van de gevallen sprake was er sprake van een foutieve tenaamstelling.

Op de vraag of Nuenen c.a. moet fuseren of zelfstandig blijven vond, om precies te zijn, 61% van de respondenten dat Nuenen c.a. moest fuseren en 34% vond dat de gemeente zelfstandig moest blijven. Het resterende percentage van de respondenten had geen mening. Vervolgens werd aan alle respondenten de vraag voorgelegd met welke andere gemeente de gemeente Nuenen zou moeten fuseren (los van de vraag of men wel of niet voor een fusie is). Op die vraag gaf 52% van de respondenten aan een voorkeur te hebben voor de gemeente Eindhoven en 40% voor de gemeente Son en Breugel. De overige 8% van de respondenten had ofwel geen mening, een andere mening/voorkeur of gaf aan dat men voorstander was van het zelfstandig blijven van de gemeente Nuenen c.a.

Van de maatschappelijke stakeholders ziet het overgrote deel voor de gemeente Nuenen c.a. geen alternatieve bestuurlijke oplossingen om haar bestuurskracht te versterken dan door een herindeling. Verreweg de meeste stakeholders zien de optie van een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven als de enige wenselijke.

Communicatietraject

Inwoners en maatschappelijke organisaties in beide betrokken gemeenten zijn op verschillende wijzen geïnformeerd over en betrokken bij de voorgestelde herindeling, onder meer door inwonersbijeenkomsten en informatie via de website en een herindelingskrant, die in juni 2018 huis-aan-huis in Nuenen c.a. en Eindhoven is verspreid. De inbreng van inwoners en maatschappelijke organisaties hebben het herindelingsontwerp en het voorliggend herindelingsadvies verrijkt. Op 27 maart, 9 april en 11 april 2018 zijn bijeenkomsten gehouden in respectievelijk Nederwetten, Gerwen en Nuenen (gemeente Nuenen c.a.), op 10 april 2018 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden in Eindhoven en op 23 april 2018 is in Nuenen c.a. een bijeenkomst gehouden voor de jeugd uit beide gemeenten. Tijdens deze bijeenkomsten zijn inwoners en maatschappelijke organisaties in de gelegenheid gesteld om hun mening te geven en om hun wensen, aandachtspunten en zorgen aan te geven met het oog op de nieuw te vormen gemeente. In de periode van de terinzagelegging van het herindelingsontwerp zijn twee inloopavonden gehouden, een in Eindhoven (19 juni 2018) en een in Nuenen c.a. (4 juli 2018), waarbij inwoners vragen konden stellen over het herindelingsontwerp en de visie op de nieuwe gemeente, en zij ook indien gewenst ter plaatse een zienswijze konden indienen.

Zienswijzen

Van de 673 in behandeling genomen zienswijzen zijn er in totaal 647 ingediend door burgers. Hiervan zijn 635 zienswijzen afkomstig van inwoners uit de gemeente Nuenen c.a., 7 zienswijzen van inwoners uit de gemeente Eindhoven en 5 zienswijzen van inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben er 16 maatschappelijke organisaties en instellingen een zienswijze ingediend, waarvan 11 zijn gevestigd in Nuenen c.a. en 5 in andere gemeenten.

Van de in totaal 647 ingediende zienswijzen door burgers zijn er 618 *negatief*ten aanzien van de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, oftewel 94,3%. Het overgrote deel daarvan (602) betreft zienswijzen van inwoners van de gemeente Nuenen c.a. Daarnaast hebben 5 maatschappelijke organisaties en instellingen, 4 inwoners van de gemeente Eindhoven en 4 inwoners van andere gemeenten een negatieve zienswijze ingediend. Er zijn 430 indieners die gebruik hebben gemaakt van één van de verschillende standaardformulieren die door het Actiecomité Nuenen c.a. zelfstandig in Nuenen c.a. huis-aan-huis zijn bezorgd.

Er zijn 40 ingediende zienswijzen van inwoners en maatschappelijke organisaties en instellingen die *positief* zijn over de voorgestelde herindeling, oftewel 5,8% van het totaal aantal zienswijzen. Opnieuw is het merendeel daarvan (30) afkomstig van inwoners van de gemeente Nuenen c.a. Maar ook 3 inwoners van de gemeente Eindhoven hebben een positieve zienswijze ingediend. Daarnaast waren er 6 maatschappelijke organisaties en instellingen positief over de voorgestelde herindeling; het betreft 4 organisaties/instellingen uit de gemeente Nuenen c.a. en 2 uit andere gemeenten.

Tot slot zijn er 9 zienswijzen van burgers en maatschappelijke organisaties/instellingen die zijn aangemerkt als *neutrale* zienswijzen, oftewel 2,2% van het aantal ingediende zienswijzen. Het betreft zienswijzen waarin de indieners zich niet uitspreken vóór of tegen de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, maar wel opmerkingen maken of bepaalde zaken aan de orde stellen. Zie ook de 'Reactienota zienswijzen' en bijlagen bij de Reactienota.

Zienswijzen leveren veel en nuttige informatie, standpunten en argumenten op die een indicatie kunnen vormen voor het draagvlak voor de voorgestelde herindeling, al moet worden bedacht dat zij in absolute aantallen slechts een fractie vormen van het aantal inwoners, organisaties en instellingen in de beide betrokken gemeenten, de regio en daarbuiten. Om die reden is grote voorzichtigheid geboden om

conclusies te trekken ten aanzien van het draagvlak op basis van de ingediende zienswijzen en is het tevens van belang om andere onderzoeksgegevens te betrekken bij de toetsing door GS.

Referendum in Nuenen c.a.

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 28 juni 2018 besloten een raadplegend referendum te houden met als vraagstelling: *'Bent u vóór of tegen de samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven?'.* De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft besloten het referendum geldig te verklaren als het aantal geldig uitgebrachte stemmen meer bedraagt dan 35% van het aantal kiesgerechtigden. Het raadplegend referendum vindt plaats op 10 oktober 2018⁷⁹. GS zullen Provinciale Staten hier kort daarna nader over informeren.

2. Bestuurskracht

De nieuwe gemeente dient over het vermogen te beschikken om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen op ambtelijk en bestuurslijk niveau. Een gemeente is bestuurskrachtig als zij zelfstandig (zonder te grote afhankelijkheid van andere gemeenten of samenwerkingsverbanden) in staat is haar maatschappelijke opgaven op te pakken en haar wettelijke taken adequaat uit te voeren.

De nieuwe gemeente, die ontstaat door samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is voldoende bestuurskrachtig, omdat de politiek-bestuurlijke voorwaarden, ambtelijke deskundigheid en capaciteit, en de middelen aanwezig zijn om, naast de uitvoering van lokale taken en opgaven, de gewenste en tevens noodzakelijke bestuurlijke slagkracht te ontwikkelen.

De twee betrokken gemeenten werken op diverse terreinen al samen. Een overzicht van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden waarin beide gemeenten participeren, is opgenomen in bijlage I.iv. Een effect van de herindeling is dat voor een groot aantal samenwerkingsrelaties geen bilaterale afstemming dan wel inzet vanuit beide gemeentelijke organisaties meer nodig is voor het acteren in samenwerkingsverbanden met andere gemeenten. Dit draagt bij aan vermindering van de 'bestuurlijke drukte', zorgt voor optimalere besluitvorming omdat minder compromissen gesloten hoeven te worden en komt de democratische legitimiteit van en controle op regionale samenwerking ten goede.

Met de vorming van de nieuwe gemeente worden stedelijk en landelijk gebied onlosmakelijk met elkaar verbonden, stedelijke en landelijke functies vullen elkaar aan en versterken elkaar. Na de herindeling zal de nieuwe gemeente deze toegenomen bestuurskracht in het belang van al haar inwoners zowel op lokaal, regionaal als (inter-)nationaal niveau beter kunnen inzetten.

3. Duurzaamheid

Een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven levert een nieuwe bestuurskrachtige en robuuste gemeente op, die voor een reeks van jaren duurzaam zal zijn. De aanwezige bestuurlijke voorwaarden en ambtelijke en organisatorische capaciteit en middelen van de huidige gemeente Eindhoven legt een stevig fundament voor de nieuwe gemeente. De zelfstandigheid van een gemeente wordt - in de tijd bezien - niet alleen bepaald door haar eigen bestuurskracht, maar tevens door die van haar omgeving. Uit de respectievelijke visies op de bestuurlijke toekomst van de omliggende gemeenten en uit de ingediende zienswijzen is ons gebleken dat herindeling geen onderdeel uitmaakt van het beoogde instrumentarium om te borgen dat deze gemeenten de komende periode de maatschappelijke opgaven op adequate wijze tegemoet kunnen treden.

4. Evenwichtige regionale verhoudingen

Er ontstaat een nieuwe, robuuste gemeente van 250.000 inwoners, die als vijfde gemeente van Nederland, belangrijke motor van de Nederlandse economie en als centrumgemeente van sociaal-culturele voorzieningen, haar rol voor de regio verder kan versterken. Bestuurlijke opschaling van de gemeente Nuenen c.a. kan bijdragen aan meer evenwicht in de regionale verhoudingen, gelet op de maatschappelijke opgaven die zich op diverse terreinen zoals wonen, werken en voorzieningen op het niveau van het stedelijk gebied afspelen. Gegeven de belangrijkste samenwerkingsverbanden in de regio

⁷⁹ Gemeente Nuenen c.a., *Verordening raadplegend referendum voorgenomen samenvoeging Nuenen c.a. en Eindhoven 2018*, vastgesteld 28 juni 2018.

(SGE en MRE), is het de verwachting dat door deze bestuurlijke opschaling de regionale verhoudingen niet wezenlijk zullen wijzigen. Zowel binnen het SGE als de MRE blijft sprake van een samenstelling van gemeenten van diverse omvang. Binnen de provincie Noord-Brabant constateren GS dat zeer grote samenwerkingsverbanden minder slagkrachtig zijn en dat, als er al een effect is op de MRE, dit eerder positief dan negatief zal zijn.

5. *Interne samenhang/dorps- en kernenbeleid*

Er zijn vele factoren die de interne samenhang van een nieuwe gemeente (mede) bepalen of versterkend kunnen werken, bijvoorbeeld een gedeeld cultuurhistorisch verleden, demografische, sociaaleconomische of fysiek-ruimtelijke kenmerken, maatschappelijke oriëntatie van inwoners, bestaande samenwerkingsrelaties en gemeenschappelijke opgaven.

De nieuw te vormen gemeente heeft voldoende interne samenhang. De gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven vullen elkaar qua karakteristieken aan; in de nieuw te vormen gemeente worden stedelijke en landelijke functies met elkaar verbonden die complementair zijn en elkaar kunnen versterken. De primaire maatschappelijke oriëntatie van inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven, de ruimtelijke samenhang in het gebied alsook belangrijke gemeenschappelijke opgaven (versterken van de economie, vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid) dragen bij aan de interne samenhang van de nieuw te vormen gemeente.

De twee betrokken gemeenten hebben thans specifiek beleid ten aanzien van (wijken, buurten), dorpen en kernen. Het te voeren beleid ten aanzien van wijken, buurten, dorpen en kernen wordt in sterke mate bepaald door de keuzes van de nieuwe gemeente. Het zogeheten verdiepingsdocument⁸⁰ biedt voldoende aanknopingspunten voor een actief beleid waarin (het borgen van) identiteit en menselijke maat in wijken, buurten, dorpen en kernen uitgangspunten zijn. Naast identiteit is het van belang dat de nieuwe gemeente oog heeft voor de wijze waarop zij inwoners, lokale gemeenschappen en maatschappelijke organisaties betreft bij beleidsvorming en -uitvoering (maatschappelijke participatie) en borgt dat voorzieningen en dienstverlening goed bereikbaar en toegankelijk blijven (overheidsnabijheid).

6.3 Provinciaal criterium 'schaalniveau'

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk is aangegeven, hanteert de provincie Noord-Brabant naast de criteria van het Beleidskader gemeentelijke herindeling een aanvullend criterium om herindelingsvoorstellen te beoordelen. Dit criterium is opgenomen in Bijlage 2 'Ontwikkelkader samenwerking en herindeling', behorende bij de brief van GS van 2 juli 2013 (kenmerk 3435880).

Onder het provinciaal criterium 'schaalniveau' wordt het volgende begrepen. "Het schaalniveau van samenwerking sluit zo optimaal mogelijk aan bij het schaalniveau van de gemeenschap, vraagstukken en ambities. Hierbij moet er oog zijn voor de ruimte die nodig is voor verdere ruimtelijk-economische ontwikkelingen rondom economische knooppunten of zones. De vraagstukken in sommige gebieden beperken zich meestal niet tot gemeentegrenzen. Grotere bestuurlijke eenheden - met eenheid van aansturing - zijn soms beter in staat effectieve oplossingen te bieden. Daarbij kan het gaan om versterking van de stedelijke ontwikkeling en het stedelijk netwerk, de versteviging van de plattelandsontwikkeling of de samenhang tussen deze aspecten."⁸¹

De schaal van de nieuw te vormen gemeente sluit goed aan bij de gemeenschappelijke opgaven in beide gemeenten, onder meer op het gebied van versterken van de economie, vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid die met de herindeling onder één lokaal bestuur worden gebracht en daarmee kan bijdragen aan effectievere oplossingen voor deze vraagstukken.

⁸⁰ Verdiepingsdocument/Memorandum of Understanding gesprekken Nuenen-Eindhoven inzake bestuurlijke toekomst Nuenen c.a., 15 september 2017.

⁸¹ Brief GS met eerste reactie op het rapport 'Veerkrachtig bestuur in Brabant', d.d. 2 juli 2013, kenmerk 3435880, Bijlage 'Ontwikkelkader samenwerking en herindeling', pagina 23. Te vinden op: www.brabant.nl/vkbnuenen.

6.4 Nieuw Beleidskader gemeentelijke herindeling

De Minister van BZK heeft tijdens de algemene beschouwingen aan de Eerste Kamer toegezegd voor de zomer 2018 te komen met een nieuw Beleidskader gemeentelijke herindeling. Zoals te doen gebruikelijk, zal het door de Ministerraad vastgestelde nieuwe Beleidskader gemeentelijke herindeling aan de Tweede Kamer worden verzonden en vervangt een nieuw Beleidskader het daarvoor geldende Beleidskader.

De vaststelling van het nieuwe Beleidskader gemeentelijke herindeling heeft vertraging opgelopen. Het is niet bekend wanneer het nieuwe Beleidskader wordt vastgesteld en aangeboden aan de Tweede Kamer en daarmee openbaar wordt gemaakt. Op het voorliggende herindelingsadvies is derhalve het Beleidskader gemeentelijke herindeling van 28 mei 2013 van toepassing en het herindelingsvoorstel is dan ook getoetst aan de criteria uit dit vigerende Beleidskader.

6.5 Conclusie

De voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven voldoet naar het oordeel van GS aan de criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling en aan het aanvullende provinciale criterium.

De nieuwe gemeente, die ontstaat door samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, is voldoende bestuurskrachtig, omdat de politiek-bestuurlijke voorwaarden, ambtelijke deskundigheid en capaciteit, en de middelen aanwezig zijn om, naast de uitvoering van lokale taken en opgaven, de gewenste en tevens noodzakelijke bestuurlijke slagkracht te ontwikkelen ten aanzien van de regionale opgaven en kansen in het stedelijk gebied Eindhoven.

Het lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal draagvlak voor de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is eind 2017 onderzocht en daarna verrijkt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen van de twee betrokken raden, inwoners, maatschappelijke organisaties en instellingen, overige gemeenten en bestuursorganen. Zienswijzen leveren veel en nuttige informatie, standpunten en argumenten op die een indicatie vormen voor het draagvlak voor de voorgestelde herindeling, al moet worden bedacht dat zij in absolute aantallen slechts een fractie vormen van het aantal inwoners, organisaties en instellingen in de beide betrokken gemeenten, de regio en daarbuiten. Om die reden is voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken ten aanzien van het draagvlak op basis van de ingediende zienswijze en is het tevens van belang om andere onderzoeksgegevens te betrekken bij onze toetsing.

Geconcludeerd kan worden dat het lokaal bestuurlijk draagvlak voor het voorstel niet unaniem is. Het voorstel kan rekenen op unaniem draagvlak bij de raad van de gemeente Eindhoven. Het bestuur van de gemeente Nuenen c.a. heeft de voorkeur voor het voorlopig zelfstandig blijven van Nuenen c.a. Daarbij wordt aangetekend dat de raad op 17 november 2016 het besluit heeft genomen de optie 'herindeling/fusie richtinggevend vast te stellen als voorkeursvariant van de raad van Nuenen c.a.' Ook in de recent ingediende zienswijze wordt weer gesteld dat "... voor de toekomst is het de verwachting dat een fusie beter kan zijn voor de bevolking van Nuenen c.a."

Het regionaal draagvlak bij omliggende gemeenten, samenwerkingsverbanden en overige bestuursorganen, voor zover zij al een reactie of zienswijze hebben ingediend, is overwegend neutraal en kan als voldoende worden beschouwd.

Maatschappelijk draagvlak: onafhankelijk representatief onderzoek laat zien dat het opgeven van zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op draagvlak kan rekenen onder inwoners en maatschappelijke organisaties in Nuenen c.a. Ook een fusie met Eindhoven kan blijkens dit onderzoek rekenen op draagvlak. Hoewel de ingediende zienswijzen overwegend negatief zijn, zijn wij, het gelet op

het aantal zienswijzen in relatie tot het aantal inwoners, erg terughoudend met het verbinden van conclusies hieraan.

De nieuw te vormen gemeente heeft ruim voldoende interne samenhang, omdat zij goed aansluit bij de ruimtelijke samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven alsook de maatschappelijke oriëntatie van veel inwoners en bedrijven van Nuenen c.a. op Eindhoven (*daily urban system*). De bestuurlijke schaal van de nieuw te vormen gemeente sluit tevens goed aan bij het schaalniveau van gemeenschappelijke opgaven op onder meer het gebied van: versterken van de economie, vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid.

Tot slot is de nieuw te vormen gemeente duurzaam in regionaal perspectief. Er zijn geen indicaties dat er bij omliggende gemeenten concrete wensen bestaan of voornemens zijn om hun bestuurskracht duurzaam te versterken door middel van een herindeling noch met de gemeenten Eindhoven en/of Nuenen c.a. noch in een ander verband. Om die reden is het niet aannemelijk dat de nieuw te vormen gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw betrokken zal worden bij een herindelingsdiscussie.

7. Uitgangspunten voor de herindeling

7.1 Vier uitgangspunten

Ten aanzien van de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- a. de grenzen van de nieuwe gemeente zullen bestaan uit de huidige buitengrenzen van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven;
- b. de beoogde herindelingsdatum is 1 januari 2021;
- c. met dit herindelingsadvies wordt het voorstel gedaan om de figuur van de 'samenvoeging' toe te passen, waarbij de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven worden opgeheven;
- d. de naam van de nieuw te vormen gemeente is Eindhoven.

Uit de zienswijze van de raad van de gemeente Eindhoven op het herindelingsontwerp komt naar voren dat de voornoemde uitgangspunten kunnen rekenen op bestuurlijk draagvlak. De raad van de gemeente Nuenen c.a. gaat in zijn zienswijze niet specifiek in op deze uitgangspunten. Hieronder worden de vier uitgangspunten nader toegelicht.

7.2 Grenzen

Bij de beoogde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven wordt uitgegaan van de ondeelbaarheid van het grondgebied van beide gemeenten. De gevoerde gesprekken in het kader van het open overleg hebben geen aanleiding gegeven om een wijziging van de gemeentelijke indeling (artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wet arhi) of grenscorrecties (artikel 1, eerste lid, onder d, van de Wet arhi) met andere gemeenten te betrekken bij dit herindelingsadvies. Aldus zullen de beoogde grenzen van de nieuw te vormen gemeente worden gevormd door de huidige buitengrenzen van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, zoals opgenomen in de kaart bij dit herindelingsontwerp (zie bijlage I.i).

In het open overleg is gesproken over de mogelijkheid van grenswijzigingen c.q. grenscorrecties. Het gemeentebestuur van Nuenen c.a. heeft aangegeven te hechten aan ondeelbaarheid van de gemeente Nuenen c.a. en ook het gemeentebestuur van Eindhoven heeft aangegeven zich in dat standpunt te kunnen vinden. Wij respecteren deze standpunten. Er zijn geen zienswijzen van burgers en/of maatschappelijke organisaties ingediend, waarin het grensbeloop in een bepaald gebied aan de orde wordt gesteld. Door de gemeenten Helmond en Son en Breugel zijn in hun zienswijzen opmerkingen gemaakt over de beoogde grenzen van de nieuw te vormen gemeente.

Ons algemene uitgangspunt is dat deze arhi-procedure is gericht op het goed functioneren van de bestuurlijke hoofdstructuur en dat gemeentelijke grenscorrecties bij voorkeur in goed overleg tussen de betrokken gemeenten zelf worden geregeld en aldus kunnen rekenen op bestuurlijk draagvlak en zoveel mogelijk maatschappelijk draagvlak. Gemeenten hebben het beste zicht op de afwegingen en keuzes om te komen tot een meer logisch grensbeloop in een bepaald gebied. Na effectuering van een herindeling kunnen de betrokken gemeenten dat vrij eenvoudig regelen op basis van gelijkkluidende raadsbesluiten (artikel 3, tweede lid, onder b, van de Wet arhi).

7.3 Herindelingsdatum

Het vervolgproces is gebaat bij duidelijkheid over de datum waarop de herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven haar beslag zou moeten krijgen. De periode waarbinnen de betrokken gemeenten zich goed kunnen voorbereiden op de herindeling waarbij de reguliere werkzaamheden en taakuitoefening gewoon doorgaat, zou niet langer moeten duren dan strikt noodzakelijk. De ervaring leert dat het reguliere wetgevingsproces ongeveer 1,5 jaar duurt tot aan de datum van herindeling (gerekend vanaf het moment dat de Minister van BZK het herindelingsadvies ontvangt tot en met de besluitvorming in de Eerste Kamer). Deze periode wordt voldoende geacht voor een zorgvuldige voorbereiding op de eventuele start van de nieuwe gemeente. Op grond van deze overwegingen wordt uitgegaan van 1 januari 2021 als gewenste datum van herindeling.

7.4 Rechtsvorm

Met dit herindelingsadvies wordt voorgesteld de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven per 1 januari 2021 op te heffen en een nieuwe gemeente in te stellen. Deze vorm van gemeentelijke herindeling wordt ook wel aangeduid als 'samenvoeging'. De rechtsgevolgen voor beide op te heffen gemeenten zijn dezelfde, waarmee de gelijkwaardigheid van Nuenen c.a. en Eindhoven in dit herindelingsproces wordt geaccentueerd. Als gevolg van het opheffen van beide gemeenten worden de beide burgemeesters, secretarissen en griffiers van rechtswege op de datum van herindeling uit hun functie ontslagen. De medewerkers krijgen een tijdelijke aanstelling en binnen zes maanden na de herindeling wordt een besluit genomen over definitieve plaatsing. Daarnaast vallen beide gemeenten met ingang van de datum van vaststelling van het herindelingsontwerp (15 mei 2018) onder het financieel toezicht op grond van artikel 21 van de Wet arhi.

In het herindelingsontwerp (p. 6) was onder 'Uitgangspunten', nr. 3 de volgende passage opgenomen over de rechtsvorm van de herindeling:

'Met dit herindelingsontwerp wordt het voorstel gedaan om de figuur van de 'samenvoeging' toe te passen, waarbij zowel de gemeenten Nuenen c.a. als Eindhoven worden opgeheven, tenzij uit de zienswijze van de raad van de gemeente Nuenen c.a. op dit herindelingsontwerp blijkt dat er bestuurlijk draagvlak bestaat voor toepassing van de figuur van de 'lichte samenvoeging', waarbij de gemeente Nuenen c.a. wel en de gemeente Eindhoven niet wordt opgeheven.'

In de zienswijze van de raad van de gemeente Nuenen c.a. wordt niet ingegaan op de rechtsvorm van de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Aldus constateren wij dat niet vast kan worden gesteld of voldaan kan worden aan de twee criteria die gelden voor toepassing van de lichte samenvoeging, die de Minister van BZK in zijn brief van 30 juni 2015 heeft vastgesteld⁸².

7.5 Naamgeving

Met het voorliggende herindelingsadvies wordt voorgesteld om de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven op te heffen en een nieuwe gemeente in te stellen. De voorgestelde naam van de nieuw te vormen gemeente is Eindhoven. Eindhoven is een nationaal en internationaal merk en wordt op die manier door inwoners, ondernemers en organisaties herkend. Zo zijn Brainport Eindhoven en de metropoolregio Eindhoven merknamen met een grote economische en maatschappelijke betekenis, waarvan de nieuw te vormen gemeente kan profiteren. De naam 'Eindhoven' kan rekenen op unaniem draagvlak bij de raad van de gemeente Eindhoven; de raad van de gemeente Nuenen c.a. gaat in zijn zienswijze niet in op de naamgeving. Uit de ontvangen zienswijzen van burgers en maatschappelijke organisaties komt geen beeld naar voren waaruit blijkt dat de naam 'Eindhoven' een punt van discussie is.

⁸² Brief Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 30 juni 2015 'Aanvulling op het Beleidskader gemeentelijke herindeling'. De twee criteria zijn: 1. er is overeenstemming tussen de gemeenten, en 2. er zijn afspraken over de rechtspositie van het personeel van de op te heffen gemeente(n).

8. Vervolgproces

8.1 Vaststelling herindelingsadvies en vervolgproces

Op 2 oktober 2018 hebben GS het voorstel aan Provinciale Staten (hierna: PS) ter vaststelling van het herindelingsadvies vastgesteld. Vaststelling van een provinciaal herindelingsadvies is een bevoegdheid van PS (artikel 4, eerste lid, van de Wet arhi). Uiterlijk vier maanden na afloop van de zienswijzenperiode van de raden van beide betrokken gemeenten (29 augustus 2018) stellen PS van Noord-Brabant het herindelingsadvies vast. Het vastgestelde herindelingsadvies wordt vervolgens aan de Minister van BZK gezonden (artikel 8, vijfde lid, van de Wet arhi).

Het herindelingsadvies wordt door de Minister van BZK beoordeeld op de gevolgde procedure en getoetst aan de criteria van het Beleidskader gemeentelijke herindeling. Als de Minister het herindelingsadvies overneemt, doet hij uiterlijk vier maanden na ontvangst een voorstel voor een 'herindelingsregeling' (wetsvoorstel) aan de Ministerraad (artikel 11 van de Wet arhi). Na instemming van de Ministerraad wordt het wetsvoorstel voor advies gezonden aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Vervolgens wordt het wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer.

Na de schriftelijke en plenaire behandeling volgt stemming over het wetsvoorstel. Als de Tweede Kamer instemt met het wetsvoorstel wordt het vervolgens ingediend bij de Eerste Kamer. Als ook de Eerste Kamer met het wetsvoorstel instemt, wordt de wet vervolgens bekrachtigd, gepubliceerd in het Staatsblad en treedt zij in werking. In november in het jaar voorafgaande aan de herindelingsdatum vinden verkiezingen plaats in beide gemeenten voor de raad van de nieuwe gemeente. De datum van de herindelingsverkiezingen wordt vastgesteld door GS. De vorming van een nieuwe gemeente vindt plaats op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van inwerkingtreding van de wet.

Uitgaande van een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven per 1 januari 2021, wordt het voorgaande in tabel 4 nog eens samengevat.

Tabel 4. Vervolgstappen na vaststelling herindelingsadvies

Wat	Wie	Wanneer
Herindelingsadvies		
Vaststellen herindelingsadvies, uiterlijk vier maanden na einde zienswijzenperiode raden Nuenen c.a. en Eindhoven	PS	uiterlijk 29 december 2018
Toezen vastgesteld herindelingsadvies aan de Minister van BZK	GS	
Wetgevingsproces		
Toetsing herindelingsadvies aan Beleidskader en opstellen 'herindelingsregeling' (wetsvoorstel)	Minister van BZK	uiterlijk 4 maanden na ontvangst herindelingsadvies
Besluitvorming in Ministerraad en adviesaanvraag aan Afdeling advisering Raad van State	Minister van BZK	
Advies Afdeling advisering Raad van State		
Indienen wetsvoorstel bij Tweede Kamer		tussen 1 oktober en 31 december 2019
Behandeling en stemming	Tweede Kamer	
Indienen wetsvoorstel bij Eerste Kamer		
Behandeling en stemming	Eerste Kamer	

Wat	Wie	Wanneer
Bekrachtiging, publicatie en inwerkingtreding van de wet		
Effectuering van de herindeling		
Vorbereidingen op vorming nieuwe Gemeente	Gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven	uiterlijk ca. 1 jaar voor herindelingsdatum
Herindelingsverkiezingen	Gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven	november 2020
Start nieuwe gemeente		1 januari 2021

8.2 Verkiezingen en zittingsduur raden

Bij gemeentelijke herindeling vinden tussentijdse raadsverkiezingen plaats. Indien een nieuwe gemeente wordt ingesteld, is de naar inwoneraantal grootste gemeente die opgaat in de nieuwe gemeente met de voorbereiding daarvan belast (artikel 52 Wet arhi). De zittingsduur van de leden van de raden van beide gemeenten eindigt op de dag vóór de herindelingsdatum (artikel 53, eerste lid, Wet arhi). Indien de datum van herindeling valt binnen drie jaar voor de datum van de reguliere raadsverkiezingen blijven deze verkiezingen in de betrokken gemeenten achterwege (artikel 56e, eerste lid, Wet arhi). De zittingsduur van de leden van de raad van de nieuw gevormde gemeente eindigt tegelijk met de zittingsperiode van de leden van de overige gemeenten die volgt op de eerste reguliere gemeenteraadsverkiezingen na de datum van herindeling (artikel 56e, tweede lid, Wet arhi).

Uitgaande van 1 januari 2021 als beoogde herindelingsdatum, betekent dit dat er in november 2020 tussentijdse raadsverkiezingen plaatsvinden en de zittingsduur van de leden van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven eindigt op 31 december 2020. De reguliere raadsverkiezingen van maart 2022 blijven achterwege voor de nieuwe gemeente; de eerstvolgende raadsverkiezingen vinden dan plaats in maart 2026, zodat de zittingsduur van de raad van de nieuwe gemeente in totaal 5 jaar en 3 maanden bedraagt.

8.3 Voorbereiding op de herindeling

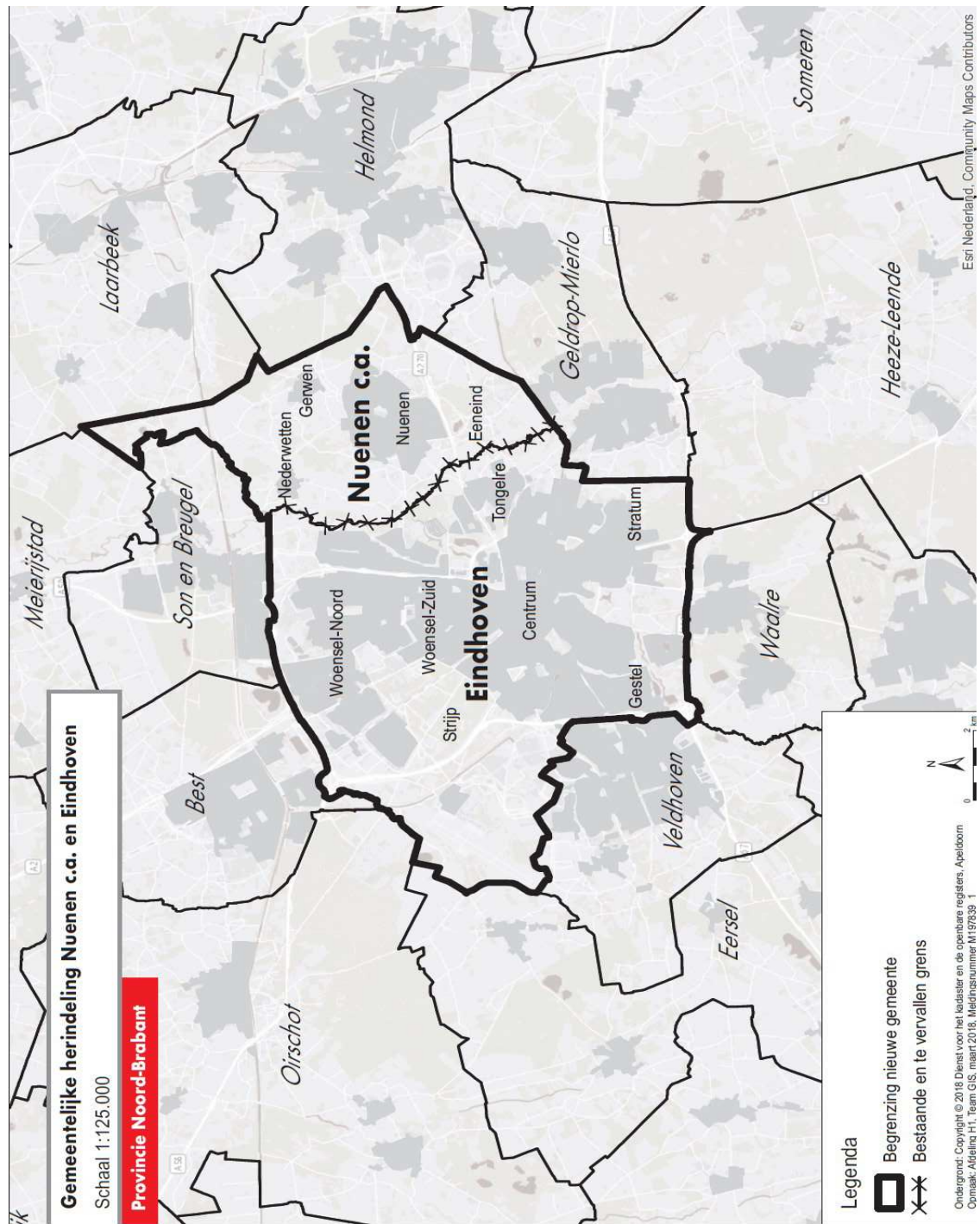
GS gaan ervan uit dat er verder uitwerking wordt gegeven aan hetgeen is opgenomen in het zogeheten Verdiepingsdocument (zie hoofdstuk 5) met daarbij in acht nemend elkaars coalitieakkoorden. Daarbij ook rekening houdend met de belangrijkste aandachtspunten zoals verzameld tijdens de gehouden inwonersbijeenkomsten.

Na indiening van een wetsvoorstel is het vervolgens van belang dat de betrokken gemeenten tijdig beginnen met de voorbereidingen van een herindeling, ook als nog onzeker is of de herindelingswet tot stand zal komen. De praktijk wijst uit dat gemeenten zeker één jaar nodig hebben vóór de herindelingsdatum om de noodzakelijke (organisatorische, personele, financiële en juridische) voorbereidingen te treffen, opdat de nieuwe gemeente haar taken en dienstverlening goed kan vervullen. Van gemeenten mag worden gevraagd hiermee rekening te houden, ook indien een betrokken gemeentebestuur in beginsel tegen de herindeling is. Om de herindeling tijdig voor te kunnen bereiden, zullen veelal al ruim voor afronding van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel afspraken gemaakt moeten worden over de te treffen voorzieningen. Indien die afspraken niet tijdig tot stand dreigen te komen, is het aan GS om de totstandkoming daarvan te bevorderen.

Bijlagen I.

Achtergrondinformatie

i. Detailkaart grenzen nieuwe gemeente

ii. Conclusies onderzoeken gemeente Nuenen c.a.

1. Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van inwoners, uitgevoerd door Dimensus

Conclusie

"Dat Nuenen volgens de inwoners beter af is met een herindeling komt duidelijk uit het onderzoek naar voren. Zo is het aandeel respondenten dat van mening is dat Nuenen beter kan herindelen met 61% bijna twee keer zo groot dan het aandeel dat van mening is dat Nuenen zelfstandig moet blijven (34%). Net iets meer dan de helft van de respondenten (52%) spreekt een voorkeur uit voor Eindhoven en vier op de tien (40%) willen liever herindelen met Son en Breugel. De overige respondenten hebben veelal geen mening hierover of noemen vaker beide gemeenten of Mierlo en Geldrop.

Op de vraag of men positief of negatief staat tegenover een herindeling met Son en Breugel of een herindeling met Eindhoven, is het aandeel dat zeker positief is over een herindeling met Eindhoven met 37% groter dan het aandeel dat zich heel positief uitlaat over een herindeling met Son en Breugel (28%). De redenen om te kiezen voor Son en Breugel worden vooral ingegeven door het behoud aan het dorpsgevoel. Bij Eindhoven denken respondenten vooral aan de voordelen die een grote gemeente met zich meebrengt. Respondenten die negatief staan tegenover een herindeling met Son en Breugel vinden dit geen echte oplossing omdat de gemeente dan nog steeds klein is en/of er kans bestaat op termijn nog eens te moeten herindelen. Respondenten die negatief zijn over een herindeling met Eindhoven zijn vooral bang de eigen identiteit te verliezen omdat men als Nuenen een kleine speler is wanneer men opgaat in Eindhoven."

2. Onderzoeksrapport Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving gezien vanuit verplaatsingspatronen, uitgevoerd door Zicht op data, 11 januari 2018

Managementsamenvatting

"Op basis van geregistreerde verplaatsingen van inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel (met behulp van gsm-data), verkrijgt men een goed beeld van de relaties tussen de gemeenten en de omliggende gemeenten. Dit wordt ook wel het daily urban system genoemd. Uit dit onderzoek, dat is gebaseerd op gegevens van de periode november 2016 tot en met oktober 2017, blijkt dat er duidelijke patronen zichtbaar zijn.

Een groot deel van de inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel bezoekt frequent (10 keer per maand of meer) Eindhoven. Omdat pas van een bezoek wordt gesproken, wanneer iemand langer dan 30 minuten op dezelfde plaats blijft (in een gebied), is met behulp van het moment in de week (werkdagen of weekenddagen) een redelijke inschatting te maken van het bezoekdoel.

Daaruit blijkt dat de inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel voornamelijk een werkrelatie of onderwijsrelatie met Eindhoven hebben. Bezoekers uit beide gemeenten zijn voor driekwart frequente bezoekers (op werkdagen), op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat Eindhoven zowel op het terrein van werkgelegenheid als op het gebied van onderwijs een belangrijke functie heeft voor de inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel.

De personen die Eindhoven frequent bezoeken, doen dat ook vaak in het weekend. Dit wijst er op dat Eindhoven niet alleen voor werk of onderwijs een functie vervult, maar ook op andere terreinen, zoals winkelen en vrijetijdsbesteding een rol vervult. Wanneer bijvoorbeeld naar de relatie Eindhoven en Son en Breugel wordt gekeken, dan valt op dat Son en Breugel voor de frequente bezoekers vanuit Eindhoven met name door de week een rol van betekenis heeft. Dit wijst erop dat deze relatie vooral gebaseerd is op arbeid (Ekkersrijt).

Naast de kenmerken van de bezoekerrelaties, is een beeld verkregen van de richting van de bezoekerrelaties. Hieruit blijkt dat inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel in de eerste plaats georiënteerd zijn op Eindhoven, op enige afstand gevolgd door Helmond en Geldrop-Mierlo. Andere buurgemeenten worden verhoudingsgewijs minder bezocht door inwoners van Nuenen c.a. en Son en Breugel. In absolute aantallen gaat het om minder dan 1.000 bezoekers per dag. Ter vergelijking, Eindhoven trekt dagelijks tussen de 4.000 en 6.000 bezoekers uit respectievelijk Son en Breugel en Nuenen c.a."

3. Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht, uitgevoerd door professor dr. P.P. Tordoir en dr. A. Poorthuis, januari 2018

Het onderzoeksrapport bevat geen conclusies of managementsamenvatting. Het integrale rapport is te raadplegen via [de website](#) van de provincie Noord-Brabant.

4. Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a., Uitkomst van stakeholderanalyse, uitgevoerd door B&A, 16 januari 2018

Managementsamenvatting

"Wat is het maatschappelijk draagvlak voor verschillende toekomstscenario's van de gemeente Nuenen c.a.?"

Een meerderheid van de door ons gesproken respondenten is van mening dat opschaling in de vorm van een herindeling van Nuenen c.a. met een andere gemeente uiteindelijk onvermijdelijk is. De negatieve ervaringen vindt men doorslaggevend dan de positieve ervaringen. Negatieve ervaringen hebben betrekking op gebrek aan betrokkenheid (teveel met andere zaken bezig) en het niet beschikken over voldoende kwaliteit bij de gemeente om een professionele counterpart te zijn. Ook traagheid in besluitvorming en weglopen voor complexere vraagstukken worden genoemd. Het verlamt en tast de daadkracht aan. Dit wordt met name signaleerd door professionele partners en in mindere mate door lokale verenigingen. Echter zelfs overwegend positieve ervaringen met de gemeente zijn voor de meeste respondenten geen reden om te pleiten voor zelfstandigheid. Er is een dominant gevoel dat het onvermijdelijk is dat de gemeente Nuenen samen gaat met andere gemeenten. "Als je het zelf niet meer weet op te lossen, wordt het onvermijdelijk dat een ander een besluit over je gaat nemen", zo kan vrij vertaald het gevoel van veel respondenten worden samengevat.

De achtergrond van het draagvlak voor herindeling is **drieledig**:

1. Aanhoudend gebrek aan doortastend bestuur, politieke verdeeldheid en 'gedoe':

- Er is sprake van aanhoudend 'gedoe' en verdeeldheid in de raad en een moeizame relatie tussen de raad en B en W. Gesproken wordt van 'bedorven relaties' in de raad en veel wisselingen in B en W. Raadsleden zitten er lang, hetgeen vernieuwing tegenhoudt en heeft geresulteerd in 'ingegraven posities'.
- Dat heeft directe negatieve invloed op de bestuurlijke slag- en daadkracht van de gemeente. Dat wekt de indruk dat de gemeente in de 'overlevingsstand' zit.
- Afspraken die op bestuurlijk niveau worden gemaakt, worden door ambtenaren tegengehouden of tenietgedaan. Daarmee is de gemeente op bestuurlijk niveau geen professionele en betrouwbare counterpart voor meerdere organisaties.
- Traag opereren van de gemeente waardoor organisaties bijvoorbeeld subsidies mis hebben gelopen of de gemeente er niet tijdig in slaagt om medeoverheden mee te krijgen in lokale plannen of belangen.

2. De gemeente Nuenen c.a. wordt op meerdere opgaven niet als een professionele counterpart van de stakeholders ervaren:

- Het ontbreekt de gemeente al meerjarig aan visie op verschillende domeinen, veroorzaakt door:
 - De veranderende hoge eisen en complexiteit van landelijke regelgeving die onvoldoende doorgrond worden.
 - Het ontbreken binnen de ambtelijke organisatie van kennis van bepaalde specialismen.
 - Te weinig capaciteit, veel ambtenaren die een veelheid aan dossiers onder zich hebben.
 - Versnippering en verkokering binnen de gemeentelijke organisatie, ook tot uiting komend in verschillende beleidsnotities op één domein waar beperkte samenhang tussen is.
 - Gebrek aan continuïteit door personeel verloop op een aantal dossiers.
- Daar waar sprake is van een noodzaak van samenwerking tussen partijen uit verschillende domeinen lukt het de gemeente niet altijd om daar de regie op te voeren. In regionale samenwerkingsverbanden wordt de gemeente inzake woningmarkt, veiligheid, bereikbaarheid en bedrijvigheid niet meer als een serieuze partij met kennis en invloed ervaren.

3. Geen zicht op verbetering:

- Een meerderheid van met name de professionele stakeholders ziet de afgelopen jaren geen verbeteringen in voornoemde punten, eerder zien ze het verslechteren. Zij ervaren in hun activiteiten de last ervan door vertraagde besluitvorming en achterlopende kennis en expertise bij de gemeente.
- Overigens ervaren met name de lokale verenigingen en dorps- en wijkraden wel verbetering, maar daar is wel enige tijd over heengegaan. Bovendien is de aard van hun relatie anders, gericht op overleg en inspraak.
- Professionele organisaties zien de gemeente dit niet zelfstandig oplossen door boven de partijen te gaan staan en over de eigen schaduw heen te stappen. Met name de aanhoudende politiek-bestuurlijke verlamming, maar ook de beperkte kennis en expertise onder meer inzake woningmarkt, veiligheid, bereikbaarheid en bedrijvigheid binnen de gemeente (die gerelateerd wordt aan de schaal) sterken respondenten in deze verwachting. De verschillende eerdere onderzoeken, die bij meerdere respondenten niet onopgemerkt zijn gebleven, naar de bestuurskracht en de bestuurlijke toekomst bevestigen dit.

Voorkeur voor herindeling met Eindhoven bij meerderheid professionele organisaties

Professionele organisaties zien in grote meerderheid geen andere (bestuurlijke) alternatieven dan samengaan van Nuenen c.a. met een andere gemeente. De voorkeur die het meest wordt uitgesproken is een herindeling met Eindhoven. De voordelen van deze opschaling zijn het versterken van ambtelijke kwaliteit, bestuurlijke slagkracht en visievorming. Een alternatieve variant is samenvoeging met meerdere kleinere omliggende gemeenten als Son en Breugel en Geldrop-Mierlo.

Belangrijk voor de partnerkeuze bij respondenten is de achtergrond:

- Vanuit de partners in het sociaal domein lijken Son en Breugel en Geldrop-Mierlo meer passend. Dit omdat er veel kritiek is op de wijze waarop Eindhoven met haar "Eindhovense model" het sociaal domein heeft georganiseerd. Dit lijkt eerder een negatieve keuze dan een positieve. Ook het argument van behoud van eigenheid speelt een rol bij een keuze voor deze partners.
- Vanuit de partners in de meeste andere domeinen, zoals het perspectief van arbeidsmarkt, bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen (onderwijs / sport / cultuur) en woningmarkt, vindt men aansluiting bij Eindhoven het meest logisch. Juist omdat Nuenen op deze vlakken nauw verbonden is met Eindhoven.

Bij lokale organisaties voorkeur voor samengaan met Son en Breugel én Geldrop-Mierlo in geval van herindeling

Voor de lokale verenigingen, gilden en de dorps- en wijkraden geldt als belangrijke overweging dat de eigenheid van de gemeenschappen in Nuenen, Gerwen en Nederwetten gewaarborgd dient te worden. De korte lijnen en de betrokkenheid op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau wordt zeer gewaardeerd.

Daarnaast speelt een vrees dat samengaan met Eindhoven leidt tot verregaande verstedelijking die haaks staat op het dorpse karakter van Nuenen c.a.

Het vormen van een groene corridor tussen Eindhoven en Helmond beschouwen de voorstanders als een waarborg voor het groene en dorpse karakter van de kernen. De bestaande ambtelijke samenwerking in de Dommelvallei is een goede opmaat voor deze schaalstap. De schaa sprong met Son en Breugel erbij wordt als te klein ervaren. Belangrijk nadeel van dit toekomstscenario is volgens de respondenten dat Geldrop-Mierlo samenvoeging met Nuenen c.a. niet ziet zitten.

Behoud en borg het gemeenschapsgevoel

De zaken die geborgd moeten worden bij een herindeling hebben voornamelijk betrekking op de door respondenten genoemde aandachtspunten bij een herindeling. Het gaat om:

- Het behouden van de lokale verbinding met en identiteit van de gemeenschap. De verwachting is overigens bij meerdere respondenten dat er binnen Nuenen c.a. voldoende krachten in de gemeenschap zijn om dit te behouden, dat hoeft een nieuwe gemeente alleen te faciliteren.
- Behoud van ruimte voor Nuenense initiatieven, bijvoorbeeld door het aanstellen van een gebiedsfunctionaris en een gebiedswethouder. Behoud korte lijnen op ambtelijk en bestuurlijk niveau.
- Nuenen c.a. is een dorp met grote interne samenhang en sterke informele structuren, burgerzin en de samenwerkingsbereidheid en co-creatie met dorps- en wijkraden. Denk na hoe dit kan worden behouden en geborgd. Voorkom dat er een 'eenheidsworst' over Nuenen c.a. wordt uitgerold."

5. Partners+Pröpper – 'Herijking van de bestuurskracht' gemeente Nuenen c.a., 9 januari 2018

Opdrachtgever: gemeente Nuenen c.a.

Bevindingen en conclusies

B. Politiek en bestuurlijk samenspel

B1. Samenspel raad en college

2015-2017

Het samenspel tussen raad en college is verder verbeterd maar met namen in de omgangsvormen nog steeds heel broos.

Argumenten pro

- In de zakelijke sfeer is de samenwerking tussen college en raad sterk verbeterd.
- Het college krijgt mandaat en de voorstellen van het college worden grotendeels ook overgenomen.

Argumenten contra

- De interne sleutelfiguren blijven heel kritisch op dit punt. Ambtenaren zijn het meest kritisch, gevolgd door collegeleden. Raadsleden zijn op dit punt het minst kritisch.
- In de persoonlijke sfeer en omgangsvormen blijft de situatie gespannen, met nog steeds veel gekissebis dat vaak ook de aandacht van media krijgt.
- Een deel van de externe respondenten ziet dat er langzamerhand een idee ontstaat van een taakverdeling tussen raad en college. Tegelijkertijd zien anderen dat de raadsleden zich nog vaak met uitvoeringszaken bemoeien.

B2. Samenspel raad/college en ambtelijk apparaat

2015-2017

De positieve kentering in 2015 heeft zich doorgezet.

Argumenten pro

- Er zijn een aantal informele sessies tussen ambtenaren en raadsleden belegd rond grote projecten. Aan de voorkant is de politieke relevantie en het proces verkend met de raad zodat op basis daarvan de informatievoorziening aan de raad kan worden ingericht.
- De taakverdeling tussen raad, college en ambtelijke organisatie is verbeterd waardoor alle geledingen beter hun eigen bijdrage kunnen leveren.
- Collegeleden en raadsleden zijn licht positief over de punt.

Argumenten contra

- Ambtenaren zijn kritisch over dit punt.
- Nogal wat raadsleden beoordelen de kwaliteit van de raadsstukken onvoldoende.

C. Samenspel met de samenleving

C1. Kwaliteit interactief beleid/burgerparticipatie

2015-2017

Het beeld in 2017 is vergelijkbaar.

Argumenten pro

- Er zijn veel concrete ervaringen opgedaan met burgerparticipatie en interactief werken, zoals organisatie van he Buitenspeelcafé/speelvoorzieningen voor jong en oud, organiseren van wijkshouwen (Kijk op de wijk), bij herinrichting Nuenen-Oost, rond het Landschap van Gogh, bij de noodopvang van asielzoekers, huurdersbetrokkenheid bij prestatieafspraken met woningcorporaties, samenwerking met ondernemers in het teken van centrummanagement en parkmanagement, bomencafé/bomenbeleidsplan.
- Er is een ongewijzigde inzet voor het bestuurlijk overleg met de dorps- en wijkraden en met de Adviesraad sociaal domein.
- Interne sleutelfiguren beoordelen dit punt zeer positief.

Argumenten contra

- Er zijn vaak ongenoemens over interactieve processen. In veel gevallen is echter niet duidelijk of deze te maken hebben met de zorgvuldigheid van het proces (zoals goed luisteren) of inhoudelijke uitkomsten (bijvoorbeeld dat mensen hun zien niet krijgen). Omdat de ongenoemens onbestemd zijn is het voor de raad moeilijk te controleren op de kwaliteit van interactieve processen.
- Interactief werken maakt nog geen onderdeel uit van de reguliere werkwijze. Dit is voor de gemeente een volgende stap die zij wil gaan zetten.

C2. Kwaliteit 'van buiten naar binnen werken'

2015-2017

Deze kwaliteit is ongeveer op hetzelfde niveau gebleven. De groei van de gemeentelijke organisatie heeft op dit punt niet veel vorm gekregen. Professionaliseren en internaliseren van werkwijzen via implementatie van de besturings- en managementfilosofie DNA (De Nieuwe Aanpak) is beperkt van de grond gekomen

Interne sleutelfiguren beoordelen dit punt veel positiever. Ambtenaren zijn het meest positief gevolgd door het college en raadsleden.

iii. Logboek maatschappelijk draagvlak

In deze bijlage wordt door de provincie Noord-Brabant, in samenspraak met de twee gemeenten, toegelicht wat zij aan activiteiten hebben ondernomen om het maatschappelijke draagvlak – als criteria in het 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' – te stimuleren dan wel te peilen.

Maatschappelijk draagvlak

Het informeren, betrekken van en investeren in draagvlak voor de voorgestelde herindeling onder inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven ziet het college van GS als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de twee betrokken gemeenten en van de provincie, waarbij de provincie een eigen bijdrage levert.

Om die reden organiseerde de provincie Noord-Brabant, in samenspraak met de twee gemeenten, vijf bijeenkomsten waarin inwoners en maatschappelijke organisaties werden geïnformeerd en in de gelegenheid werden gesteld om aan te geven wat zij belangrijk vinden voor de nieuw te vormen gemeente. De eerste vier bijeenkomsten werden aangekondigd in het Eindhovens Dagblad en de lokale weekbladen alsmede op de website van de provincie Noord-Brabant. Men kon zich aanmelden via een digitaal aanmeldingsformulier of telefonisch via het Brabant Loket. De vijfde bijeenkomst werd – naar aanleiding van een inwonersbijeenkomst te Gerwen op verzoek van de toen aanwezige jongeren – speciaal georganiseerd voor de jongere inwoners van Nuenen tussen 18 en 35 jaar en werd bekendgemaakt via de sociale media, meer in het bijzonder 'Facebook'.

Bijeenkomst voor de inwoners van de kern Nederwetten

Op 27 maart 2018 heeft het college van GS in afstemming met het college van B&W van de gemeente Nuenen c.a. een eerste inwonersbijeenkomst over de herindeling georganiseerd voor de inwoners en maatschappelijke organisaties van de kern Nederwetten. Deze bijeenkomst vond plaats in de kantine van RKVV Nederwetten. Tijdens de bijeenkomst werden het besluit van het college van GS en het vervolgproces toegelicht. Er waren 44 bezoekers, waaronder 6 raadsleden. Enkele aanwezigen waren afkomstig uit andere kernen van Nuenen c.a. De aanwezigen konden vragen stellen, die door gedeputeerde Spierings werden beantwoord. Naast het delen van informatie en het beantwoorden van vragen werden de inwoners van Nederwetten uitgenodigd deel te nemen aan een van de overlegtafels. Aan de inwoners werd gevraagd hun wensen, zorgen, aandachtspunten (wat niet verloren mag gaan) en

kansen te benoemen. De opbrengsten van de verschillende overlegtafels werden gebruikt voor het herindelingsontwerp en zijn opgenomen in bijlage I 'Weergave van de inwonersavonden'. In deze bijlage wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Bijeenkomst voor de inwoners van de kern Gerwen

Op 9 april 2018 heeft het college van GS in afstemming met het college van B&W van de gemeente Nuenen c.a. een tweede inwonersbijeenkomst over de herindeling georganiseerd voor de inwoners en maatschappelijke organisaties van de kern Gerwen. Deze bijeenkomst vond plaats in dorps huis D'n Heuvel in Gerwen en kende een zelfde opzet als de bijeenkomst van Nederwetten. Er waren 93 bezoekers aanwezig. Tijdens de bijeenkomst werd het besluit van het college van GS en het vervolgproces toegelicht. De aanwezigen konden vragen stellen, die door gedeputeerde Spierings werden beantwoord. Naast het delen van informatie en het beantwoorden van vragen werden de inwoners van Gerwen uitgenodigd deel te nemen aan een van de overlegtafels. Aan de inwoners werd gevraagd hun wensen, zorgen, aandachtspunten (wat niet verloren mag gaan) en kansen te benoemen. De opbrengsten van de verschillende overlegtafels werden gebruikt voor het herindelingsontwerp en zijn opgenomen in bijlage I 'Weergave van de inwonersavonden'. In deze bijlage wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Bijeenkomst voor de inwoners van de gemeente Eindhoven

Op 10 april 2018 heeft het college van GS in samenspraak met het college van B&W van de gemeente Eindhoven een derde inwonersbijeenkomst over de herindeling georganiseerd voor de inwoners en maatschappelijke organisatie van de gemeente Eindhoven. Deze bijeenkomst vond plaats in De Wasvenboerderij te Eindhoven. Tijdens de bijeenkomst werd het besluit van het college van GS en het vervolgproces toegelicht. Er waren 42 bezoekers aanwezig, waaronder 8 raadsleden. De aanwezigen konden vragen stellen, die door gedeputeerde Spierings werden beantwoord. Naast het delen van informatie en het beantwoorden van vragen werden de inwoners van Eindhoven uitgenodigd deel te nemen aan een van de overlegtafels. Aan de inwoners werd gevraagd hun wensen, zorgen, aandachtspunten (wat niet verloren mag gaan) en kansen te benoemen. De opbrengsten van de verschillende overlegtafels werden gebruikt voor het herindelingsontwerp en zijn opgenomen in het document 'Weergave en opbrengst van de inwonersavonden'. In dit document wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Bijeenkomst voor de inwoners van de kernen Nuenen en Eeneind

Op 11 april 2018 heeft het college van GS in afstemming met het college van B&W van de gemeente Nuenen c.a. een vierde inwonersbijeenkomst over de herindeling georganiseerd voor de inwoners en maatschappelijke organisatie van de kernen Nuenen en Eeneind. Deze bijeenkomst vond plaats in Het Klooster te Nuenen. Tijdens de bijeenkomst werd het besluit van het college van GS en het vervolgproces toegelicht. Er waren 237 bezoekers aanwezig. De aanwezigen konden vragen stellen, die door gedeputeerde Spierings werden beantwoord. Naast het delen van informatie en het beantwoorden van vragen werden de inwoners van Nuenen en Eeneind uitgenodigd deel te nemen aan een van de overlegtafels. Aan de inwoners werd gevraagd hun wensen, zorgen, aandachtspunten (wat niet verloren mag gaan) en kansen te benoemen. De opbrengsten van de verschillende overlegtafels werden gebruikt voor het herindelingsontwerp en zijn opgenomen in 'Weergave en opbrengst van de inwonersavonden'. In dit document wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Bijeenkomst voor jongeren 'Praat mee over de toekomst van Nuenen'

Op 23 april 2018 vond de vijfde en laatste bijeenkomst plaats die speciaal bedoeld was voor de jongere inwoners uit beide gemeenten. Via Facebook werden jongeren tussen de 18 en 35 jaar uitgenodigd. Op deze bijeenkomst in Het Klooster te Nuenen waren 20 jongeren aanwezig, hoofdzakelijk uit Nuenen c.a. De opzet van de bijeenkomst was verder hetzelfde als bij de vorige vier bijeenkomsten. De aanwezigen konden vragen stellen, die door gedeputeerde Spierings werden beantwoord. Naast het delen van informatie en het beantwoorden van vragen werden de jongeren via drie overlegtafels gevraagd hun wensen, zorgen, aandachtspunten (wat niet verloren mag gaan) en kansen te benoemen. De opbrengsten van de drie overlegtafels werden gebruikt voor het herindelingsontwerp en in het document 'Weergave en opbrengst van de inwonersavonden'. In dit document wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Verslagen en opbrengsten van de inwonersavonden

Van alle inwonersavonden zijn verslagen gemaakt. Deze verslagen zijn te vinden via de volgende link: <https://www.brabant.nl/vkbnuenen>.

De door inwoners en maatschappelijke organisaties ingebrachte wensen, zorgen, aandachtspunten en kansen zijn geïnventariseerd en opgenomen in het document 'Weergave en opbrengst van de inwonersavonden'. In dit document wordt inhoudelijk gereageerd op de opbrengsten.

Inloopavonden in Eindhoven en Nuenen c.a.

In de periode van de terinzagelegging van het herindelingsontwerp zijn twee inloopavonden gehouden, een in Eindhoven (19 juni 2018) en een in Nuenen c.a. (4 juli 2018), waarbij inwoners vragen konden stellen over het herindelingsontwerp en de visie op de nieuwe gemeente, en zij ook - indien gewenst - ter plaatse een zienswijze konden indienen.

iv. Overzicht van samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsrelaties waarin gemeenten Nuenen c.a. én Eindhoven beiden participeren

Samenwerkings-relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Belangenbehartiging gemeenten in relatie tot het Rijk	Alle Nederlandse gemeenten	Alle	Vereniging
Vereniging Brabantse gemeenten	Platform voor uitwisseling van informatie en ervaring en belangenbehartiging in relatie tot de provincie Noord-Brabant	Alle Brabantse gemeenten	Alle	Vereniging
Metropoolregio Eindhoven	Strategische beleidsafstemming, ook regionaal historisch centrum (RHCE, archieftaken) en Gulbergen	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten (RHCE zonder Gemert-Bakel)	Economie, Ruimte en Mobiliteit (RHCE: Cultuurhistorie en behoud van gemeentelijk - en regionaal cultureel erfgoed)	Gemeenschappelijke regeling (RHCE en Gulbergen: bestuurscommissies binnen GR)
Stedelijk Gebied Eindhoven	Strategische beleidsafstemming, tactische afstemming en uitvoering	Eindhoven, Helmond, Nuenen c.a., Son en Breugel, Best, Oirschot, Veldhoven, Waalre, Geldrop-Mierlo	Bedrijventerreinen, Detailhandel, Wonen, Voorzieningen en Evenementen en Ruimte	Samenwerkingsagenda en (uitvoerings) convenant
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	Uitvoering van vergunningverlening, handhaving en toezicht	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten en de provincie Noord-Brabant	Ruimtelijke ordening en milieu	Gemeenschappelijke regeling
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant Zuidoost (GGD)	Uitvoering van taken op het gebied van gezondheidszorg	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten	Gezondheidszorg	Gemeenschappelijke regeling
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO)	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is een organisatie waarin brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten	Veiligheid (Brandweer, geneeskundige hulpverlening bij ongelukken en rampen en de ambulancevoorziening)	Gemeenschappelijke regeling
Politieregio: a. Regionale driehoek b. Regionaal overleg veiligheid c. Bestuurlijke regiegroep d. Integrale stuurploeg Oost-Brabant		a. Regioburgemeesters, HOvJ en politiechef b. 38 burgemeesters waaronder regioburgemeester, HOvJ en politiechef c. Burgemeesters uit basisteamdriehoeken, HOvJ, politiechef, coördinerend gemeente-secretaris	Veiligheid	Overlegvorm bij wet, regioburgemeester Jorritsma aangewezen door Minister.

Samenwerkings- relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
RIEC (Regionaal informatie en Expertise Centrum)		Regioburgemeesters (Oost-Brabant en Zeeland, West-Brabant), enkele burgemeesters, Belastingdienst, HOvJ, Politie en provincie	Veiligheid	Netwerk
Taskforce		Regioburgemeesters en voorzitters stuurgroep/commissie ondermijning, HOvJ, politiechef, CdK, Belastingdienst, KMAR	Veiligheid	Netwerk
Actiecentrum ondermijning		Programmaleider Ondermijning Oost Brabant, BOT-projectleiders en veiligheidspartners	Veiligheid	Netwerk
Veiligheidshuis Oost-Brabant			Veiligheid	Stichting Exploitatie beheer, samenwerkingsovereenkomst Veiligheidsregio
Stichting Brainport, met als uitvoeringsorganisatie Brainport Development NV	Opstellen en uitvoering van regionaal economische ontwikkelagenda	Triple-Helix, dat wil zeggende 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten (via MRE), bedrijfsleven en kennisinstellingen	Economie, High Tech Systems en Technology / Design	Stichting en deelname in overheids NV
Arbeidsmarktregio Zuidoost-Brabant	Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen / Participatiewet	Bergeijk, Best, Bladel, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre	Arbeidsmarkt	Samenwerkingsverband o.b.v. wet SUWI.
Regionaal Werkbedrijf	Monitoring banenafpraak en beschut werk, bespreken ontwikkelingen arbeidsmarkt	Bergeijk, Best, Bladel, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre	Arbeidsmarkt	Bestuurlijk platform, netwerkorganisatie.
04Werk	Werkgeversservicepunt	13 gemeenten uit de arbeidsmarktregio, UWV en sociale werkbedrijven	Arbeidsmarkt	Netwerkorganisatie
Beschermd wonen	Bestuurlijke en ambtelijke afstemming uitvoering van centrumfunctie Beschermd Wonen door Eindhoven	14 gemeenten inclusief Eindhoven en Nuenen c.a.	WMO, Beschermd wonen	Mandaatverlening (mbt toegang, inkoop en bezwaar en beroep) en bestuurlijke afspraken over samenwerking in ontwikkeling
Maatschappelijke opvang	Bestuurlijke en ambtelijke afstemming uitvoering van centrumfunctie Maatschappelijke Opvang door Eindhoven	14 gemeenten inclusief Eindhoven en Nuenen c.a.	WMO, Maatschappelijke opvang	Bestuurlijke afspraken in ontwikkeling

Samenwerkings- relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidsterreinen	Juridische Vormgeving
Inkoop jeugdhulp op het gebied van Veiligheid en JeugdzorgPlus	Gezamenlijke inkoop van jeugdreclassering, jeugdbescherming, Veilig Thuis, spoedeisende zorg, ziekenhuiszorg Jeugdhulp en JeugdzorgPlus	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten	Jeugdzorg	Dienstverlenings-overeenkomst
Regionale afstemming met zorgverzekeraars VGZ en CZ	Borging afstemming medische hulp (Zvw) en sociale hulp (Wmo en JW)	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten	Sociaal domein breed, met name WMO	Ambtelijk netwerk
Samenwerkings- verband Taxibus	samenwerkingsverband met gezamenlijke aanbesteding vervoer WMO (m.n. mensen met beperking en ouderen)	18 gemeenten en provincie (alle Zuidoost-Brabantse gemeenten m.u.v. Laarbeek, Gemert-Bakel en Son en Breugel)	WMO, vervoer	Samenwerkings-overeenkomst
Portefeuillehouders- overleg Jeugd	Bestuurlijke afstemming op alle onderwerpen rond jeugd	Alle 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant	Jeugd	Bestuurlijk netwerk
Portefeuillehouders- overleg Onderwijs	Bestuurlijke afstemming op alle onderwerpen rondom onderwijs	Alle 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant	Onderwijs	Bestuurlijk netwerk
Passend Onderwijs Voortgezet Onderwijs Eindhoven en Kempenland	Samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten m.b.t. passend onderwijs en jeugdhulp	Gemeenten spreken in het OOGO met een vertegenwoordiging van schoolbesturen van Bergeijk, Best, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende (po 5595 en 6029), Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre	Onderwijs	Regionaal samenwerkingsverband: Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO)
Centrale leerlingenregistratie	Uniforme aanpak leerplichtwet en RMC regelgeving	21 gemeenten Zuidoost-Brabant	Onderwijs	Convenant, centrale leerlingenregistratie wordt ondergebracht bij de GGD via bestaande gemeenschappelijke regeling
WEB volwasseneducatie	Centrumfunctie inzet middelen volwasseneducatie	Arbeidsmarktregio Zuidoost-Brabant (Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre)	Onderwijs	Samenwerkingsverband o.b.v. Regionaal Educatief Plan Zuidoost Brabant 2018-2022
Regio-coördinatie arbeidsparticipatie migranten	Verbinding binnen arbeidsmarktregio maken om migranten/ statushouders aan werk te helpen	14 gemeenten Arbeidsmarktregio Zuidoost-Brabant	Migratie en arbeidsmarkt	Samenwerkingsovereenkomst tot eind 2018

Samenwerkings-relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
Rijk van Dommel en Aa	Samenwerking voor landschaps- en recreatieontwikkeling van het groene middengebied tussen Eindhoven en Helmond	Eindhoven, Nuenen c.a, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Laarbeek, Helmond	Ruimte, groen, recreatie	Netwerksamenwerking
Dommeldal uit de verf	Realisatie visie/intentie-overeenkomst	Gemeenten Eindhoven, Nuenen c.a., Geldrop-Mierlo, Son en Breugel, Waterschap de Dommel, Brabants Landschap	Ruimte: groen, water, recreatie, vrijetijdseconomie	Intentieovereenkomst
BOVENS	Sub-regionale samenwerking in de Bereikbaarheidsagenda ZO-Brabant 2017-2030: afstemming van programmering en uitvoering van regionale projecten	Gemeenten Best, Oirschot, Veldhoven, Eindhoven, Nuenen c.a., Son en Breugel	Verkeer en vervoer	Samenwerking vanuit Bereikbaarheidsagenda ZO Brabant
Mobiliteit subregio BOVENS	Subregionale samenwerking in de Bereikbaarheidsagenda ZO-Brabant 2017 – 2030: afstemming van programmering en uitvoering van regionale projecten.	Gemeenten Asten, Deurne, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Someren en Son en Breugel	Verkeer en vervoer	Samenwerking vanuit Bereikbaarheidsagenda ZO Brabant
Mobiliteit subregio Oost	Sub-regionale samenwerking in de Bereikbaarheidsagenda ZO-Brabant 2017 – 2030: afstemming van programmering en uitvoering van regionale projecten	Gemeenten Best, Oirschot, Veldhoven, Eindhoven, Nuenen c.a. en Son en Breugel	Verkeer en vervoer	Samenwerking vanuit Bereikbaarheidsagenda ZO Brabant
Portefeuillehouders-overleg Mobiliteit en innovatie	Bestuurlijke afstemming op alle onderwerpen rondom mobiliteit	Alle 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant	Verkeer en vervoer	Bestuurlijk netwerk
Waterportaal Zuidoost-Brabant	Samenwerkingsverband getrokken door het waterschap	Alle gemeenten die zijn aangesloten op rioolwaterzuivering van Eindhoven, plus de gemeenten Cranendonk, Reusel-De Mierde en Bladel	Water	Netwerkorganisatie o.b.v. een samenwerkingsovereenkomst
Brainport City	Gebiedsontwikkeling gericht op de ruimtelijke economische ontwikkeling van de regio	Eindhoven, Stedelijk Gebied, provincie, Ministerie I&W, EZ, NS, Eindhoven Airport, Prorail	Ruimte, economie en mobiliteit	Samenwerking o.b.v. gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma Brainport City
Cultuurtechnische werkzaamheden.	Uitvoering cultuurtechnische werkzaamheden voor tennisvereniging in Nuenen	Eindhoven en Nuenen c.a.	Sport en Bewegen	Contractafspraken t/m 2019

Samenwerkings- relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidsterreinen	Juridische Vormgeving
Vereniging Sport en Gemeenten (regio Zuidoost-Brabant)	Platform voor uitwisseling van informatie en ervaring op bestuurlijk en ambtelijk niveau	Alle 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten	Sport	Vereniging
Sport Service Noord-Brabant	Platform voor uitwisseling van informatie en ervaring op bestuurlijk en ambtelijk niveau	Alle gemeenten in Brabant	Sport	Netwerk

Specifieke samenwerkingsrelaties gemeente Eindhoven

Samenwerkings-relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
Campusgemeenten C4	versterking van de economische structuur in Zuidoost-Brabant, door het versneld realiseren van een samenhangend en concreet uitvoerings- en investeringsprogramma rondom het thema (internationalisering) vestigingsklimaat	Best, Eindhoven, Helmond, Veldhoven (en Brainport Development)	Economie, (internationaal) vestigingsklimaat	Samenwerkings-convenant
CURE	Beheer afvalketen huishoudelijk afval	Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard	Afval	Gemeenschappelijke regeling
Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE)/ 'Ergon'	Uitvoeringsorganisatie voor de Wet Sociale Werkvoorziening, andere vormen van gesubsidieerde arbeid en gemeentelijke reïntegratiemarkt (participatie-bedrijf)	Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre Geldrop-Mierlo is geen partner in de gemeenschappelijke regeling, wel inkooppartner	Arbeidsmarkt	Gemeenschappelijke regeling
G40	Belangenbehartiging in relatie tot het rijk en kennisuitwisseling	De 40 (middel)grote steden van Nederland	Sociale, Economische en Fysieke pijler	Netwerksamenwerking
BrabantStad	Licht bestuurlijk netwerk gericht op het uitrollen van innovaties en gezamenlijke lobby	Provincie Noord-Brabant, Breda, Den Bosch, Helmond, Tilburg, Eindhoven	Aantrekkelijk, Bereikbaar en Concurrerend Brabant	Licht bestuurlijk netwerk, Samenwerkingsagenda
Passend Onderwijs Primair Onderwijs Eindhoven e.o.	Samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten m.b.t. passend onderwijs en jeugdhulp	Gemeenten spreken in het OOGO met een vertegenwoordiging van schoolbesturen van Best, Eindhoven en Son en Breugel	Onderwijs	Regionaal samenwerkingsverband: Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO)
Leerlingenvervoer	Gezamenlijke aanbesteding met gemeente Waalre	Eindhoven en Waalre	Onderwijs	Gezamenlijke aanbesteding
Inkoop ambulante jeugdhulp en verblijf jeugd	Gezamenlijke inkoop (via bestuurlijke aanbesteding) van ambulante jeugdhulp en verblijfsfuncties	11 gemeenten: Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-de Mierden, Valkenswaard en Veldhoven.	Jeugdzorg	Dienstverlenings-overeenkomst
Coöperatie Beware	Gemeenschappelijke ontwikkeling van ICT	Boxtel, St Michielsgestel, Heusden, Eindhoven	Bedrijfsvoering/ICT	Coöperatie
Coöperatie Streekontwikkeling Boven Dommel	Gebiedsontwikkeling: projecten t.a.v. beleving en innovatie	Eindhoven, Veldhoven, Waalre, Valkenswaard, Heeze-Leende, Cranendonck	Ruimte, economie	Coöperatie

Samenwerkings- relatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
Groene Woud	Gebiedsontwikkeling Nationaal landschap het Groene Woud.	Gemeenten in de driehoek Tilburg, Den Bosch, Eindhoven	Ruimte, groen	Stichting en samen- werkingsovereen- komst
Dommeldal-De Hogt	Gebiedsontwikkeling Brainport Avenue (groene parel)	Waalre, Eindhoven, Veldhoven, provincie	Ruimte, groen	Samenwerkings- overeenkomst
Natuurgrenspark Groote Heide	Ontwikkeling natuurgrenspark Groote Heide	Eindhoven, Heeze- Leende, Cranendonck, Hamont-Achel en Neerpelt	Ruimte, economie, communicatie en marketing	Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking
Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	Ondersteunt gemeenten bij integrale vormgeving, ontwikkeling, monitoring en uitvoering van sportbeleid en accommodatievraagst ukken	70% van de Nederlandse gemeenten is aangesloten (Nuenen c.a. niet)	Sport en Bewegen	Vereniging
85+ gemeenten (VSG)	Platform van VSG voor 85+ gemeenten	85.000+ gemeenten	Sport en Bewegen	Platform
Platform Kracht van Sportevenementen	Netwerkorganisatie voor toonaangevende internationale sportevenementen en maatschappelijke spin-off	Amsterdam, Rotterdam, den Haag, Utrecht, Eindhoven, VWS, NOC*NSF	NL ambitie sportevenementen	Samenwerkings- convenant
Loket aangepast sporten	Mensen met een beperking in staat stellen om te gaan met bewegen e/o sporten	Bergeijk, Cranendonck, Eindhoven, Heeze- Leende, Oirschot, Valkenswaard en Eindhoven	Sport en bewegen, sociaal domein	Samenwerkings- overeenkomst
Installaties zwembad gemeente Valkenswaard	Uitvoering installatietechniek voor zwembad de Wedert i.o.v. de gemeente Valkenswaard	Valkenswaard en Eindhoven	Sport en Bewegen	Samenwerkings- overeenkomst.

Specifieke samenwerkingsrelaties gemeente Nuenen c.a.

Samenwerkingsrelatie	Aard en doel	Deelnemers	Beleidssterreinen	Juridische Vormgeving
Dienst Dommelvallei	Uitvoeringsorganisatie voor financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control en taken m.b.t. werk en inkomen en dienstverlening	Son en Breugel, Nuenen, Geldrop-Mierlo (m.u.v. taken m.b.t. sociale zaken en dienstverlening)	Bedrijfsvoering, werk en inkomen, burgerzaken	Gemeenschappelijke regeling
Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant	Advisering over en uitvoering van inkoop- en aanbestedingsprocessen	Asten, Bergeijk, Bladel, Deurne, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Waalre, Cranendonk, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Nuenen, Laarbeek, Best, Veldhoven en Geldrop-Mierlo	Inkoop en aanbesteding	Gemeenschappelijke regeling
Werkvoorziening De Dommel (WSD)	Uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (participatie-bedrijf)	Son en Breugel, Nuenen, Haaren, Boxtel, Vught, Oirschot, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Oisterwijk	Werk en inkomen, arbeidsmarkt	Gemeenschappelijke regeling
Reiniging Blink	Uitvoeringsorganisatie belast met afvalinzameling, reinigingstaken en sorteren, vermarkten en verwerken van afvalstoffen	Asten, Helmond, Deurne, Laarbeek, Gemert-Bakel, Nuenen, Heeze-Leende, Someren en SUEZ	Afval	Gemeenschappelijke regeling
Gebiedscontract De Peel, stimuleringskader groen/blauwe diensten	Stimuleren van investeringen in verbetering van waterbeheer en in versterking van het landelijk gebied	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Someren, waterschap Aa en Maas, waterschap De Dommel, Stichting Noord Brabants Landschap, provincie Noord-Brabant	Waterbeheer, natuurontwikkeling, landelijk gebied	Overeenkomst
Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO	Samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten om leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, dit zo veel mogelijk binnen de regio, dicht bij huis en in reguliere school te laten plaatsvinden	Asten, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze, Helmond, Laarbeek, Nuenen en Someren en schoolbesturen	Primair onderwijs	Vereniging

v. Financiële aspecten

Inleiding

Deze financiële paragraaf is gebaseerd op de begroting 2018 en de jaarrekening 2016 van Nuenen c.a. en Eindhoven. Aangezien beide gemeenten in hun zienswijze hebben verzocht om in het herindelingsadvies de cijfers op te nemen uit de jaarrekening 2017, zijn in deze paragraaf de cijfers van de jaarrekening 2017 van beide gemeenten toegevoegd. De begrotingen 2019 in beide gemeenten zijn op het moment van schrijven nog niet door de gemeenteraden vastgesteld.

Doel van de financiële paragraaf

Inzicht bieden in de volgende zaken:

- de financiële situatie van de huidige gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven;
- de consequenties van samenvoeging voor de algemene uitkering;
- de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling en vormen van daaruit te dekken frictiekosten.

Financieel toezicht op grond van de Wet arhi

Bij een samenvoeging worden de betrokken gemeenten opgeheven en wordt één nieuwe gemeente ingesteld. De gemeenten komen onder preventief toezicht van de provincie te staan op grond van artikel 21 van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) op het moment van vaststellen van het herindelingsontwerp. Deze vorm van toezicht houdt in dat de begroting en de begrotingswijzigingen goedkeuring van Gedeputeerde Staten (GS) behoeven. Daarnaast kunnen GS nog andere besluiten met een financiële strekking hiervoor aanwijzen. Dit zijn alleen besluiten die kunnen leiden tot nieuwe uitgaven, verhoging van bestaande uitgaven, verlaging van bestaande inkomsten of vermindering van vermogen. Bij het aanwijzingsbesluit van GS tot het instellen van het preventief toezicht, dat per direct ingaat, worden de gemeenten hierover geïnformeerd. Dit toezicht is bedoeld om "potverteren" in de huidige gemeenten te voorkomen, zodat de nieuwe gemeente een financieel gezonde start kan maken. Goedkeuring van de begroting of begrotingswijzigingen kan dan ook alleen worden onthouden als een besluit naar het oordeel van GS in strijd is met het financiële belang van de nieuwe gemeente.

Als een besluit ter goedkeuring aan de provincie wordt ingezonden moet duidelijk zijn dat de andere gemeente hier kennis van heeft genomen en hiermee ook instemt. In het aanwijzingsbesluit is de instemmingsprocedure opgenomen. De bevoegdheid tot instemmen ligt bij de raad. Beide betrokken raden hebben deze bevoegdheid gemandateerd en hun besluitvormingsprocedures binnen de gemeenten hierop afgestemd.

Financiële positie huidige gemeenten

Hieronder is de financiële positie van beide gemeenten in beeld gebracht aan de hand van de volgende onderwerpen: jaarrekening, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen en grondexploitatie. Het oordeel van de toezichthouder is gebaseerd op de begroting en meerjarenraming waarin deze onderwerpen zijn opgenomen.

Voor het begrotingsjaar 2018 is voor beide gemeenten het gebruikelijke repressieve toezicht van toepassing. De reserves van beide gemeenten zijn van voldoende omvang om alle berekende risico's af te dekken. Beide gemeenten kunnen als financieel gezond worden aangemerkt.

Begroting en meerjarenraming

In onderstaande tabel is de begrotingsomvang van beide gemeenten opgenomen. Vervolgens wordt per gemeente beknopt de financiële situatie toegelicht.

<i>tabel 1</i>			
Begrotingsomvang (lasten x € 1.000) excl reserves			
	2016	2017	2018
Nuenen c.a.	55.815	66.587	72.301
Eindhoven	862.142	798.148	893.994
Bron Begroting 2018			

Nuenen c.a.

De geamendeerde begroting 2018 is structureel sluitend vastgesteld en is ook naar het oordeel van GS structureel en reëel in evenwicht. Ook de meerjarenraming 2019-2021 is structureel en reëel in evenwicht. Daarom is voor het begrotingsjaar 2018 het gebruikelijke repressieve toezicht van toepassing. Sinds de begroting 2014 heeft de gemeente Nuenen c.a. geen nieuwe bezuinigingen opgenomen in de begrotingen.

In het begrotingsjaar 2013 en 2014 is preventief toezicht van toepassing geweest. De reden hiervoor was dat de algemene reserves van de gemeente Nuenen c.a. in die periode een negatieve stand vertoonden. Dit was veroorzaakt door verliesnemingen in de grondexploitatie. Een negatieve algemene reserve is voldoende reden voor de instelling van preventief toezicht, omdat dit impliceert dat de begroting niet structureel en reëel sluit. In de begroting 2013 is een hersteloperatie opgenomen, bestaande uit structurele stortingen in de algemene reserves (om deze binnen maximaal 10 jaar aan te vullen) en een pakket aan ombuigingsmaatregelen om de financiële positie versneld op orde te brengen. Tussentijdse meevallers en alle rekeningoverschotten zijn aangewend om het aanzuiveren van de algemene reserves te versnellen. Bij de jaarrekening 2013 was het saldo van de algemene reserves positief. Op grond hiervan is Nuenen c.a. met ingang van het begrotingsjaar 2015 weer onder het repressieve toezicht gekomen.

Eindhoven

De begroting 2018 is ingediend met het saldo 0, maar uit het overzicht van incidentele baten en lasten blijkt dat de begroting een tekort heeft van zevenhonderdduizend euro, zijnde 0,08% van de begrotingsomvang. Naar het oordeel van GS is het voldoende aannemelijk dat het structureel en reëel evenwicht in de loop van de meerjarenraming 2019-2021 wordt hersteld. Op grond hiervan is het gebruikelijke repressief toezicht van toepassing voor het begrotingsjaar 2018.

De decentralisaties in het sociaal domein hebben impact op de financiële positie van de gemeente Eindhoven. In de jaarrekening 2016 kwam voor het eerst tot uiting dat de gemeente Eindhoven tekorten had op de uitvoering van de gedecentraliseerde taken. Er is daarom in het jaar 2017 een begin gemaakt met een hersteloperatie waardoor de (meerjaren)begroting weer structureel sluitend is.

De begroting 2018 en de meerjarenramingen bevatten een pakket aan taakstellingen op het sociaal domein. Dit loopt op van € 19,5 miljoen in 2018 (circa 2,2% van de begroting) tot circa € 30 miljoen in 2021. Deze taakstellingen zijn benoemd en verwerkt in de cijfers op de taakvelden van de begroting en meerjarenramingen. Gezien de omvang van de taakstellingen is het belangrijk dat de gemeente het verloop van de taakstellingen goed monitort en dat er alternatieve maatregelen worden genomen zodra blijkt dat geraamde ombuigingen niet (volledig) haalbaar zijn.

Jaarrekening

Het resultaat van de jaarrekening geeft inzicht in het realiteitsgehalte van de begroting. De jaarrekeningresultaten zijn niet objectief onderling te vergelijken (bijvoorbeeld in verband met vertraging van nieuw beleid). In de rekeningsaldi zijn bovendien ook incidentele baten en lasten meegenomen.

tabel 2

Jaarrekeningsaldo (x € 1.000; per 31-12)	Nuenen c.a.			Eindhoven		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Jaarrekeningsaldo	8.169 V	5.142 V	9.009 V	15.856 V	19.642 N	2.753 N
Saldo incidentele baten en lasten	3.785 V	2.368 V	8.031 V	3.676 V	943 V	21.830 V
Jaarrekeningsaldo exclusief incidentele baten en lasten	4.384 V	2.774 V	978 V	12.180 V	20.585 N	24.583 N

V = Voordelig; N = Nadelig

Nuenen c.a.

Jaarrekening 2016

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De exploitatie 2016 laat een voordelig resultaat zien van € 5,1 miljoen (begroot circa € 423.000 positief). Dit is een voordeel van afgerond € 4,7 miljoen. De exploitatie laat een voordelig saldo zien van afgerond € 2,7 miljoen, met name op het sociaal domein. Naast het voordelig saldo is in het resultaat een vrijval van de voorziening verliesgevende complexen van ruim € 2 miljoen opgenomen, veroorzaakt door een renteverlaging in de grondexploitatie in verband met gewijzigde regelgeving van het BBV.

In het jaarverslag heeft de gemeente opgenomen dat als gevolg van gebrek aan personele capaciteit werkzaamheden niet zijn uitgevoerd.

Jaarrekening 2017

De accountant heeft gemeente Nuenen c.a. een goedkeurende controleverklaring verstrekt. De exploitatie 2017 laat een voordelig resultaat zien van € 9 miljoen (begroot circa € 442.000 positief). Dit is een voordeel van afgerond € 8,6 miljoen. Het resultaat bestaat voornamelijk uit de eenmalige baten tussentijdse winstneming grondexploitatie van € 7 miljoen en boekwinst van € 800.000 i.v.m. de verkoop van een sporthal. De exploitatie laat een verlies zien van € 220.000 op het sociaal domein.

Eindhoven

Jaarrekening 2016

De jaarrekening 2016 heeft een tekort van € 19,6 miljoen, dat voornamelijk structureel van aard is. Dit tekort wordt volledig veroorzaakt doordat de uitgaven in het sociale domein hoger waren dan de budgetten die de gemeente Eindhoven hiervoor van het Rijk ontving.

De accountant heeft een verklaring 'oordeel met beperking' verstrekt. Hij constateert dat het grote rekeningtekort in 2016 vooral wordt veroorzaakt door het programma sociale ondersteuning. Hij constateert tevens dat het weerstandsvermogen nog wel voldoende is, maar dat de solvabiliteit⁸³ is afgenomen.

Jaarrekening 2017

De jaarrekening 2017 heeft een tekort van € 2,8 miljoen, dat voornamelijk incidenteel van aard is. Dit tekort wordt enerzijds veroorzaakt doordat de uitgaven in het sociale domein hoger waren dan de budgetten die de gemeente Eindhoven hiervoor van het Rijk ontving. Anderzijds is er een voordeel vanwege tussentijdse winstnemen grondexploitaties.

De accountant heeft een verklaring 'oordeel met beperking' verstrekt. Hij constateert dat het rekeningtekort in 2017 vooral wordt veroorzaakt door het programma sociale ondersteuning. Hij constateert tevens dat het weerstandsvermogen nog wel voldoende is, maar dat de solvabiliteit is afgenomen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken dan wel middelen heeft vrijgemaakt, om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen de weerstandscapaciteit en de berekende risico's. De raad heeft beleidsvrijheid in het vaststellen van de methodiek van bepalen van

⁸³ Zie tabel 7 Financiële kengetallen

het weerstandsvermogen, waardoor er geen objectieve vergelijking te maken is tussen de twee gemeenten.

Als toezichthouder beoordelen wij bij het weerstandsvermogen alleen of een gemeente voldoende weerstandscapaciteit bezit om de berekende risico's af te dekken. Wij zijn van oordeel dat het weerstandsvermogen van zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Eindhoven voldoende is.

Om toch een vergelijking te maken tussen de twee gemeenten is onder het kopje 'weerstandscapaciteit' de weerstandscapaciteit (algemene reserves) per inwoner berekend (zie tabel 3). Onder het kopje 'weerstandsvermogen en vermogensontwikkeling' is de totale reservepositie per inwoner berekend (zie tabellen 5 en 6).

Norm weerstandsvermogen

Er zijn geen wettelijke normen voor het weerstandvermogen; de raad stelt de eigen norm voor het weerstandsvermogen vast. De norm van de gemeente Nuenen c.a. is een minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1). De gemeente Eindhoven heeft als norm 10% van het begrotingstotaal.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. In de onderstaande tabel is de weerstandscapaciteit opgenomen zoals de gemeenten deze presenteren. Voor de vergelijkbaarheid hebben wij de weerstandscapaciteit per inwoner ook in beeld gebracht. De weerstandscapaciteit bestaat bij beide gemeenten voornamelijk uit de algemene reserves.

tabel 3

Weerstandscapaciteit (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2016		Jaarrekening 2017		Begroting 2018	
	Nuenen c.a. 31-12-2016	Eindhoven 31-12-2016	Nuenen c.a. 31-12-2017	Eindhoven 31-12-2017	Nuenen c.a. 1-1-2018	Eindhoven 1-1-2018
Algemene reserve	2.800	97.233	2.800	68.460	2.800	68.319
Reserve vrije bestedingsruimte	133	nvt	3.530	nvt	3.175	nvt
Reserve algemene risicovoorziening	4.948	nvt	4.892	nvt	4.779	nvt
Algemene reserve bouwgrond	7.218	nvt	9.350	nvt	9.438	nvt
begrotingsoverschot/tekort					0	-700
Algemene reserve decentralisaties	0	nvt	500	nvt	500	nvt
Totaal incidenteel	15.099	97.233	21.072	68.460	20.692	67.619
Onvoorzien	143	220	143	204	143	227
Totaal structureel	143	220	143	204	143	227
Totaal weerstandscapaciteit	15.242	97.453	21.215	68.664	20.835	67.846
Weerstandscapaciteit in € per inwoner	667	430	928	303	911	299
Aantal inwoners per 1-1-2017 (Bron cijfers: BZK)	22.866	226.868	22.866	226.868	22.866	226.868

Berekende risico's

De risico's, zoals opgenomen in de jaarrekening 2016, jaarrekening 2017 en de begroting 2018 zijn de basis voor dit onderdeel.

tabel 4

Totaal berekende risico's (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017	Begroting 2018
Nuenen c.a.	12.298	11.229	12.343
Eindhoven	64.000	46.400	46.000

Toelichting bij deze tabel:

- De berekening van de risico's is een momentopname. De gemeenten actualiseren de risico's ten minste bij de jaarrekening en de begroting.
- Voor de inventarisatie van risico's zijn geen richtlijnen. De gemeenten hebben een verschillende methodiek voor de identificering en kwantificering van de risico's. De berekende risico's zijn hierdoor niet objectief vergelijkbaar.
- De hoogte van de risico's is mede afhankelijk van de genomen beheersmaatregelen.

Weerstandsvermogen en vermogensontwikkeling

Nuenen c.a.

Ten opzichte van de cijfers zoals opgenomen in de begroting 2018 zijn de algemene reserves gewijzigd door de jaarrekening 2017 en begrotingswijzigingen 2018. De weerstandscapaciteit is daardoor veranderd. De ratio weerstandsvermogen 1,89 (in 2016: 1,69) voldoet aan de eigen norm. De omvang van de algemene reserves is hoger dan de omvang van alle berekende risico's. Daarmee kan de gemeente Nuenen c.a. alle berekende risico's afdekken.

Naast de algemene reserves beschikt de gemeente Nuenen c.a. over bestemmingsreserves en dekkingsreserves, die men per 2018 raamt op circa € 4 miljoen.

Eindhoven

De algemene reserve is afgenomen, doordat de gemeente de tekorten in het sociale domein moet opvangen vanuit de reserves. Het tekort over het jaar 2016 en 2017 is ten laste van reserves gekomen. De algemene reserve van € 68,5 miljoen voldoet eind 2017 niet aan de eigen norm (circa € 82 miljoen, 10% van het begrotingstotaal 2017). Voor de aanvulling van het weerstandsvermogen is daarom een groeipad ontwikkeld. De risico's zijn berekend op circa € 46 miljoen, waarvan € 19 miljoen betrekking heeft op de grondexploitatie en € 27 miljoen op de algemene dienst. De berekende risico's van Eindhoven zijn afgenomen doordat in 2017 voor de risico's sociaal domein beheermaatregelen zijn genomen. De omvang van de algemene reserve is hoger dan de omvang van alle berekende risico's. Daarmee kan Eindhoven alle berekende risico's afdekken.

Naast de algemene reserve beschikt de gemeente Eindhoven over een breed scala aan bestemmingsreserves, die men per ultimo 2018 op circa € 138 miljoen raamt. Dit bedrag rekent de gemeente terecht niet mee bij de berekening van de eigen weerstandscapaciteit, omdat er een bestemming op ligt. Indien de raad de algemene reserve zou willen aanvullen vanuit de bestemmingsreserves kan dit door de bestemming van een bestemmingsreserve te wijzigen. Deze bevoegdheid ligt uitsluitend bij de raad.

tabel 5

Reserves Nuenen c.a. (in € 1.000)	Jaarrekening			(meerjaren)Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserves	15.757	20.241	30.081	20.691	19.932	19.879	20.161	20.446
Bestemmingsreserves	7.499	5.722	4.338	4.128	3.437	4.117	4.084	4.175
Dekkingsreserves	nvt	nvt	389	389	394	361	328	295
Totaal reserves	23.256	25.963	34.808	25.208	23.763	24.357	24.573	24.916
Totaal reserves in € per inwoner	1.017	1.135	1.522	1.102	1.039	1.065	1.075	1.090

(aantal inw. 22.866)

tabel 6

Reserves Eindhoven (in € 1.000)	Jaarrekening			(meerjaren)Begroting				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	103.000	77.592	71.213	55.231	46.050	42.350	43.450	50.400
Bestemmingsreserves	135.267	107.189	110.002	113.961	138.137	150.655	176.597	198.918
Totaal reserves	238.267	184.781	181.215	169.192	184.187	193.005	220.047	249.318
Totaal reserves in € per inwoner	1.050	814	799	746	812	851	970	1.099

(aantal inw. 226.868)

Toelichting bij deze tabellen:

- In bovenstaand overzicht zijn de resultaten van de dienstjaren verwerkt in de saldi van de algemene reserve(s). Eindhoven 2015: € 15,9 miljoen voordelig, 2016: € 19,6 miljoen nadelig en 2017: € 2,8 miljoen nadelig. Nuenen c.a. 2015: € 8,2 miljoen voordelig en 2016: € 5,1 miljoen voordelig en 2017: € 9 miljoen voordelig.
- Het saldo van de algemene reserve van Eindhoven in de begroting 2018 bevat ook het verwachte negatieve jaarrekeningresultaat 2017. Het werkelijke resultaat 2017 was minder negatief. De algemene reserve per ultimo 2017 is daardoor hoger dan waarmee vooraf rekening is gehouden.

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de financiële balans en kunnen de raad helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. De signaleringswaarden (categorie A, B en C opgenomen in tabel 7) kunnen hierbij behulpzaam zijn. De toezichthouder weegt de kengetallen niet mee bij het bepalen van de vorm van toezicht.

In de kengetallen "structurele exploitatieruimte" en "belastingcapaciteit" komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen "netto schuldquote" en "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen", "solvabiliteitsratio" en "grondexploitatie" hebben betrekking op de verhoudingen op de financiële balans.

tabel 7

Financiële kengetallen	Netto schuldquote	Netto schuldquote gecorrigeerd	Solvabiliteit	Grond exploitatie	Structurele exploitatie ruimte	Belasting capaciteit
categorie A (minst risicovol)	<90%	<90%	>50%	<20%	>0%	<95%
categorie B	90-130%	90-130%	20-50%	20-35%	0%	95-105%
categorie C (meest risicovol)	>130%	>130%	<20%	>35%	<0%	>105%
Nuenen c.a.						
Jaarrekening 2016	148%	140%	19%	123%	5%	140%
Jaarrekening 2017	130%	124%	25%	123%	1%	122%
Begroting 2017	98%	82%	22%	69%	0%	131%
Begroting 2018	121%	105%	20%	87%	1%	135%
Eindhoven						
Jaarrekening 2016	66%	61%	21%	13%	-3%	88%
Jaarrekening 2017	66%	62%	20%	12%	-3%	89%
Begroting 2017	79%	74%	18%	11%	-2%	89%
Begroting 2018	78%	74%	18%	8%	0%	94%

Bron Jaarrekeningen en begrotingen

Toelichting bij deze tabel:

- Zie toelichting Financiële kengetallen gemeenten en provincies.
- Het kengetal belastingcapaciteit 2018 van de gemeente Nuenen c.a. is exclusief het amendement voor de verlaging van de OZB. Inclusief dit amendement is het kengetal belastingcapaciteit lager dan in de bovenstaande tabel.

Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen van een gemeente zijn duurzame goederen die gebruikt worden om diensten te leveren en voorzieningen te verstrekken aan inwoners. Belangrijke kapitaalgoederen zijn wegen, riolering, groen en gebouwen. Het onderhoudsniveau wordt door de gemeente zelf vastgesteld. Dit kwaliteitsniveau mag echter niet onvoldoende zijn. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten worden voorkomen. Voor de belangrijke kapitaalgoederen is in onderstaande tabel informatie opgenomen over het beleid en de financiële vertaling daarvan in de begroting.

tabel 8		
Onderhoud kapitaalgoederen	Nuenen c.a.	Eindhoven
Wegen		
Datum vaststelling beleid	6-11-2014	31-05-2016
Looptijd	2015-2019	2017-2020
Herziening in	eind 2019	eind 2020
Kwaliteitsniveau (CROW)	C	C
Opgenomen budget conform kwaliteitsniveau?	Ja	Ja
Is er achterstallig onderhoud?	Ja	Ja
Achterstallig onderhoud financieel afgedekt?	Ja	Ja
Riolering		
Datum vaststelling beleid	28-05-2009	14-10-2014
Looptijd	2009-2015	2015-2018
Herziening in	1e kwartaal 2018	2018
Kwaliteitsniveau	na te vragen	NEN3398
Opgenomen budget conform kwaliteitsniveau?	na te vragen	Ja
Is er achterstallig onderhoud?	Nee	Nee
Achterstallig onderhoud financieel afgedekt?	nvt	nvt
Groen		
Datum vaststelling beleid	31-05-2012	31-01-2017
Looptijd	2012-2016	2019-2021
Herziening in	medio 2018	verwacht in 2021
Kwaliteitsniveau	C	B
Opgenomen budget conform kwaliteitsniveau?	Ja	Ja
Is er achterstallig onderhoud?	Nee	Nee
Achterstallig onderhoud financieel afgedekt?	nvt	nvt
Gebouwen		
Datum vaststelling beleid	09-11-2017	20-12-2016
Looptijd	2018-2032	2017-2037
Herziening in	na te vragen	verwacht in 2020
Kwaliteitsniveau	niv 3 NEN 2767	niv 3 NEN2767
Opgenomen budget conform kwaliteitsniveau?	Ja	Ja
Is er achterstallig onderhoud?	Ja	Nee
Achterstallig onderhoud financieel afgedekt?	Ja	nvt
Bron gemeenten		

Grondbeleid

Om het meest actuele beeld te geven van de grondexploitatie zijn hier de cijfers van de jaarrekening 2017 opgenomen. In het herindelingsontwerp waren hier de cijfers van de jaarrekening 2016 nog opgenomen.

tabel 9

Bouwgrond in exploitatie (BIE)		Nuenen c.a.			
(in € 1.000 afgerond op € 1.000)					
Complexen per kern	Verlies-voorziening 31-12-2017	Balanswaarde 31-12-2017	Nog te verwachten kosten opbrengsten		Verwacht resultaat (eindwaarde) 31-12-2017
Kern Nuenen					
Complex Luistruik		3.598	19.476	28.071	8.595
Complex Emmastraat		283	481	1.016	535
Complex Wederikdreef		59	387	808	421
Complex Eeneind Oost		-21	3.867	5.454	1.587
Complex Kapperdoes		-412	1.574	3.460	1.887
Complex Nuenen West	5.657	56.977	85.369	77.447	-7.921
Kern Gerwen					
Complex Gerwen ZO		225	1.002	2.104	1.102
Bedrijventerrein					
Complex Eeneind II Zuid		1.087	10.181	11.090	910
Complex Eendeind West		18.055	23.424	25.940	2.517
Totaal	5.657	79.851	145.761	155.390	9.633

Bron jaarrekening 2017

Bevindingen bij de grondexploitatie in jaarrekening 2017 van de gemeente Nuenen c.a.:

- De looptijd van Nuenen-West is geraamd tot en met 2034 en overschrijdt de maximale looptijd van 10 jaar conform de gewijzigde wet- en regelgeving. In het raadsbesluit d.d. 6 juli 2017 is de langere looptijd gekoppeld aan de in het raadsbesluit genoemde risico beperkende maatregelen. Daarmee is voldaan aan de wettelijke verplichting.
- De gemeente maakt gebruik van de overgangsregeling NIEGG. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming.
- De waardering van de gronden is op een zorgvuldige wijze tot stand gekomen. De uitgangspunten en veronderstellingen zijn redelijk.

tabel 10

Bouwgrond in exploitatie (BIE)			Eindhoven		
(in € 1.000 afgerond op € 1.000)					
Complexen ⁸⁴	Verlies-voorziening 31-12-2017	Balanswaarde 31-12-2017	Nog te verwachten kosten	opbrengsten	Verwacht resultaat (eindwaarde) 31-12-2017
Totaal		95.591	145.731	277.340	36.200
Bron jaarrekening 2017					

Bron jaarrekening 2017

⁸⁴ In de jaarrekening is geen splitsing naar complex opgenomen.

Bevindingen bij grondexploitatie in jaarrekening 2017 van de gemeente Eindhoven:

- De looptijd van Meerhoven is geraamd tot 2030 en overschrijdt de maximale looptijd van 10 jaar conform de gewijzigde wet- en regelgeving. De gemeente heeft voldoende beheersmaatregelen heeft getroffen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaat met de lange looptijd te mitigeren. Daarmee is voldaan aan de wettelijke verplichting.
- De waardering van de grondexploitaties is aanvaardbaar en de veronderstellingen zijn redelijk.

Eigen inkomsten

De eigen inkomsten van gemeenten bestaan voornamelijk uit de onroerendezaakbelasting (OZB). De OZB is de belangrijkste eigen inkomst, waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dit betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden.

De huidige eigen inkomsten van beide gemeenten liggen rond of boven het redelijk peil 2018 voor de OZB (0,001952 op basis van de Meicirculaire gemeentefonds 2017). Dit betekent dat de nieuwe gemeente weinig vrije belastingruimte heeft.

De eigen inkomsten voor de beide gemeenten uit de OZB-opbrengsten zijn in onderstaande tabel opgenomen. De totale OZB-opbrengsten bestaan uit de opbrengsten van woningen en ook uit die van niet-woningen.

tabel 11

Opbouw OZB opbrengst	Nuenen c.a.	Eindhoven	Totaal beide gemeenten
Waarde woningen (in € 1.000)	2.299.200	18.335.600	20.634.800
Waarde niet-woningen (in € 1.000)	458.150	9.439.150	9.897.300
Totaal waarde woningen en niet-woningen (in € 1.000)	2.757.350	27.774.750	30.532.100
Waarde verhouding woonruimte/niet-woningen	83,38%	66,02%	
Aantal inwoners (1-1-2017)	22.866	226.868	249.734
Totaal waarde woningen per inwoner (in €)	100.551	80.821	
Totaal waarde niet-woningen per inwoner (in €)	20.036	41.606	
Totaal waarde per inwoner (in €)	120.587	122.427	
OZB tarief woningen eigenaar (% WOZ waarde)	0,0014970	0,0011066	
OZB tarief niet-woningen eigenaar (% WOZ waarde)	0,0023200	0,0024238	
OZB tarief niet-woningen gebruiker (% WOZ waarde)	0,0018620	0,0019135	
Gemiddeld OZB tarief woningen en niet-woningen (% WOZ waarde)	0,0019431	0,0022045	
OZB opbrengst bij gemiddeld OZB tarief * totaal waarde (in € 1.000)	5.358	61.231	66.588
Waarde op basis van algemene uitkering septembercirculaire 2017			
Tarieven op basis van Verordening op heffing en invordering van onroerende-zaakbelasting 2018			

Toelichting op deze tabel:

- In de gemeente Nuenen c.a. is de gemiddelde waarde van de woningen hoger dan in de gemeente Eindhoven.
- In de gemeente Nuenen c.a. is de omvang van de niet-woningen relatief laag ten opzichte van de gemeente Eindhoven.
- In de gemeente Nuenen c.a. is het OZB-tarief woningen hoger dan in Eindhoven.
- De OZB-tarieven voor niet-woningen (eigenaar en gebruiker) van beide gemeenten ontkomen elkaar niet veel.

- In de gemeente Nuenen c.a. ligt het gewogen gemiddelde van de OZB-tarieven woningen en niet-woningen lager dan in de gemeente Eindhoven. Uit de vergelijking tussen beide gemeenten blijkt dat de gemeente Eindhoven in verhouding tot de gemeente Nuenen c.a. relatief veel OZB-inkomsten genereert uit de niet-woningen⁸⁵. De gemeente Nuenen c.a. daarentegen is sterk afhankelijk van de OZB inkomsten uit woningen. Dit verklaart mede waarom de woonlasten per inwoner in Nuenen c.a. hoger liggen dan in Eindhoven.

Voor de inwoners van de bij een herindeling betrokken gemeenten is de lokale lastendruk een punt van aandacht. Het vaststellen van de belastingtarieven in de heringedeelde gemeenten is de bevoegdheid van de nieuw te kiezen raad. De woonlasten 2018 per huishouden zijn in onderstaande tabel opgenomen. Deze woonlasten bestaan uit OZB woningen, rioolheffing en afvalstoffenheffing (woning met gemiddelde waarde; na aftrek van eventuele heffingskorting; euro per jaar per huishouden).

tabel 12			
jaar 2018	Woonlasten éénpersoons huishouden	Woonlasten meerpersoons huishouden	Rangnummer meerpersoons huishouden*
Nuenen c.a. **	€ 700	€ 917	368
Eindhoven	€ 548	€ 619	34
Bron Coelo Atlas van de lokale lasten 2018			
* nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 387 de hoogste			
** inclusief amendement voor de verlaging van de OZB			

Financiële effecten voor de nieuwe gemeente

Algemene uitkering

De algemene uitkering van de nieuwe gemeente is 0,1% lager dan de optelling van de algemene uitkeringen van de twee gemeenten. Het is aannemelijk dat de nieuwe gemeente uit de algemene uitkering voldoende inkomsten zal genereren om financieel gezond te blijven.

Het ministerie van BZK kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten onder meer naar het aantal inwoners, aantal jongeren, aantal uitkeringsgerechtigden, de oppervlakte van de gemeente en de grootte van de watergebieden.

Dit worden de maatstaven genoemd. Er zijn ruim 60 maatstaven. Elke maatstaf heeft een bedrag "per eenheid". De gemeente krijgt dus geld voor iedere inwoner, iedere jongere, etc.

Voor het berekenen van de structurele algemene uitkering van de nieuwe gemeente zijn deze eenheden bepaald. De eenheden van de twee gemeenten zijn bepaald door optelling, een gewogen gemiddelde of door herberekening door het CBS. Daarnaast is door het ministerie van BZK rekening gehouden met structuurkenmerken van vergelijkbare gemeenten. In onderstaande tabel is de algemene uitkering voor en na herindeling opgenomen.

De algemene uitkering van de nieuwe gemeente is € 348.982 lager dan de optelling van de algemene uitkeringen van de twee gemeenten. Dit is een daling van 0,1%, die neerkomt op € 1,40 per inwoner. Deze daling komt vooral door het wegvallen van één van de twee vaste bedragen van de algemene uitkering. Het vaste bedrag wordt aan iedere gemeente uitgekeerd, onafhankelijk van de grootte van de gemeente. De nieuwe gemeente ontvangt één vast bedrag. Door herindeling vervalt één vast bedrag,

⁸⁵ In verhouding tot andere grote steden heeft de gemeente Eindhoven relatief veel OZB-inkomsten uit niet-woningen.

totaal € 375.484. Deze daling kan opgevangen worden door een verlaging van o.a. de bestuurskosten (raad, college, griffie, gemeentesecretarissen, etc.), omdat deze na herindeling maar voor één gemeente gemaakt hoeven te worden. Als gevolg van wachtgeldverplichtingen kan er vertraging zijn in de daling van deze bestuurskosten. Onder andere voor het opvangen van deze kosten ontvangt de nieuwe gemeente een bedrag uit het gemeentefonds, de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling.

tabel 13

Algemene Uitkering voor en na herindeling	
De uitkeringsfactor 2021 (stand septembercirculaire 2017) bedraagt 1,579	
De bedragen die bij de algemene uitkering staan zijn exclusief integratie- en decentralisatie-uitkeringen en overige uitkeringen.	
Algemene uitkering Nuenen c.a.	17.172.139
Algemene uitkering Eindhoven	244.820.512
Algemene uitkering voor herindeling	261.992.651
Algemene uitkering na herindeling voor Nieuwe gemeente	261.643.669
Mutatie algemene uitkering door herindeling	-348.982
Mutatie per inwoner in €	-1,4
Mutatie procentueel	-0,1%

Bron: Ministerie van BZK

tabel 14

Specificatie mutatie algemene uitkering door herindeling	
Lokaal klantenpotentieel	2.476
Regionaal klantenpotentieel	35.964
Omgevingsadressendichtheid	5.579
Oeverlengte * bodemfactor gemeente * oeverdichtheid	-17.517
Vast bedrag	-375.484
Mutatie algemene uitkering door herindeling	-348.982

Bron: Ministerie van BZK

Frictiekosten

Bij het vormen van een nieuwe gemeente krijgt de gemeente te maken met frictiekosten. Frictiekosten zijn lasten die zonder herindeling niet gemaakt zouden zijn en die extra en tijdelijk zijn.

Frictiekosten behoren volgens de commissie BBV voorafgaand aan de herindeling verantwoord te worden ten laste van de exploitatie van de twee gemeenten. Frictiekosten die na de herindeling worden gemaakt, komen ten laste van de nieuwe gemeente.

In onderstaande tabel is een algemeen overzicht opgenomen van lasten die in meer of mindere mate het gevolg kunnen zijn van herindeling.

tabel 15		
Nagenoeg geheel	In niet onbelangrijke mate	(nagenoeg) niet
* Extra kosten van voorbereiding van de herindeling * Organisatieonderzoek * Integratie beheerplannen * Afstemming beleidsvelden * Voorlichting * Wachtgelden (alleen als gevolg van deze reorganisatie) * Garantiesalarissen (alleen als gevolg van deze reorganisatie) * Functiewaardering * Extra opleidingen * Verhuizing * Tijdelijke voorzieningen t.b.v. verhuizing	* Automatisering * Versneld afsluiten archief * Komborden * Plattegronden * Promotieborden * Ontwikkelen huisstijl * Werving nieuw personeel	* Stijging van personeelslasten vanwege opschaling * Kantinekosten * Daling van de algemene uitkering * Hogere subsidies * Hogere onderhoudsniveaus * Aanpassen afschrijvingsmethodieken * Nieuwe huisvesting
Bron Raad voor de financiële verhoudingen		

Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

Voor het opvangen van frictiekosten krijgen de gemeenten een bedrag uit het gemeentefonds, de zogenoemde tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling. De tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling uit het gemeentefonds voorziet in een tegemoetkoming voor de frictiekosten. Dit is een vast bedrag dat wordt uitgekeerd onafhankelijk van de daadwerkelijke omvang van de frictiekosten. Voor gemeenten die herindelen vanaf 1 januari 2015 is de maatstaf met 25% verruimd. De tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling wordt uitgekeerd over een periode van vijf jaar. De extra uitkering van 25% in het jaar voorafgaand aan de herindeling wordt evenredig (ieder de helft) aan de betrokken gemeenten uitgekeerd (tot uitdrukking komend in het herindelingsadvies) en het restantbedrag in de vier jaar daaropvolgend aan de nieuwe gemeente (40% in het jaar van herindeling en 20% in elk van de volgende jaren).

Het bedrag van deze tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling wordt vooral bepaald door het aantal gemeenten dat wordt heringedeeld en het aantal inwoners dat daarbij betrokken is. Het bedrag is afhankelijk van de uitkeringsfactor van het jaar voorafgaand aan de herindeling, in 2020 is het exacte bedrag bekend. Om een indicatie te geven is in onderstaande tabel het bedrag opgenomen dat de maatstaf zou zijn op basis van de voorlopige uitkeringsfactor 2020 (en herindeling per 1 januari 2021).

tabel 16			
Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling		Absoluut bedrag	Bedrag per inwoner
	125%	€ 6.758.981	€ 27
Betaalritme			
1e jaar: het bedrag van de verruiming	25%	€ 1.351.796	
waarvan voor Nuenen c.a.		€ 675.898	
waarvan voor Eindhoven		€ 675.898	
Restantbedrag	100%	€ 5.407.185	
2e jaar: 40% van het restantbedrag		€ 2.162.874	
3e jaar: 20% van het restantbedrag		€ 1.081.437	
4e jaar: 20% van het restantbedrag		€ 1.081.437	
5e jaar: 20% van het restantbedrag		€ 1.081.437	
Bron ministerie BZK			

vi. Verslagen open overleg

VERSLAG van het open overleg tussen Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Son en Breugel op 12 september 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant:

dhr. H. Swinkels, gedeputeerde (voorzitter) mw. M.J.G. Spierings, gedeputeerde, dhr. J.H.J.M. ten Doeschate en dhr. P.W. Tetteroo, ambtelijke ondersteuning.

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Son en Breugel:

dhr. J. Gaillard, burgemeester, dhr. R. Visser, dhr. K. Vortman, dhr. T. van den Nieuwenhuijzen, wethouders, dhr. M. Schalkx, secretaris, dhr. F. den Hengst, griffier, dhr. E. Mengers, strategisch adviseur.

Verslaglegging:

mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant).

Locatie:

Gemeentehuis, Son en Breugel.

1. Opening en mededelingen

Het open overleg in het kader van de provinciale Arhi-procedure met de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven is aangekondigd en toegelicht in de brief van Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van 11 juli 2017. Op 28 augustus 2017 is een informatiebijeenkomst gehouden over het proces en de procedure voor de raden en de colleges van de drie betrokken gemeenten.

Dit is de eerste ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de drie gemeenten te verkennen. Voorafgaand aan het overleg is een vragenlijst toegezonden. GS voeren eerst gesprekken met de afzonderlijke colleges van de drie betrokken gemeenten; pas daarna wordt het vervolg verder ingericht.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan het betrokken gemeentelijke bestuursorgaan gezonden. Daarna worden de verslagen door GS vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelingsontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door toezenden aan de betrokken raden en de Minister. Het is van belang dat raden goed in het proces worden betrokken. Hoe de colleges van B&W dat vertrouwelijk organiseren is een verantwoordelijkheid van de colleges zelf.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen. Kunt u voor uw gemeente aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven? Wij vragen u daarbij in te gaan op de relevante standpunten c.q. besluiten van de raad van uw gemeente.

Antwoord college van B&W:

In 2014 hebben GS vragen gesteld over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel. Daarop is een proces gestart dat heeft geleid tot een bestuurlijke visie die in juni 2015 door de raad is vastgesteld. De raad heeft zich toen uitgesproken voor zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel en gedurende 2 jaar te willen investeren in de samenwerking in de Dommelvallei en 4 jaar te nemen voor het nadrukkelijk investeren in de samenwerking in het Stedelijk Gebied van Eindhoven (hierna: SGE). In 2019 zou de raad zich dan opnieuw beraden over de bestuurlijke toekomst van de gemeente, zich terdege realiserend dat de draagkracht van de organisatie dan mogelijk te klein zou zijn om zelfstandig te kunnen blijven voortbestaan. Daarbij heeft de raad toen al uitgesproken niet te willen kiezen voor een ambtelijke fusie, maar voor een bestuurlijke fusie. Na die uitspraak heeft het toenmalige college van B&W zijn voorkeur uitgesproken voor een bestuurlijke fusie met de gemeente Nuenen c.a., maar de raad vond het daarvoor nog te vroeg.

College van GS:

*Heeft de raad daarbij zelf een voorkeur uitgesproken voor een mogelijke fusiepartner?
Ongeacht het feit dat een mogelijke fusie nog in de verre toekomst zou liggen?*

Antwoord college van B&W:

De verschillende scenario's zijn onderzocht, kijkend naar de ontwikkelingen die er rondom de gemeente plaatsvonden. In het noorden ontstond de fusiegemeente Meijerijstad, waardoor de meest gewenste samenwerking in die richting niet meer mogelijk bleek. Aangezien er steeds intensiever werd samengewerkt met de gemeente Nuenen c.a. werd deze gemeente gezien als de meest natuurlijke partner in een mogelijk toekomstig fusieproces.

Vanuit de gemeente Son en Breugel zelf was er in de afgelopen jaren geen wens tot verandering in haar bestuurlijke organisatie. Inmiddels is de gemeente deelgenoot geworden in een proces dat is opgestart door anderen, terwijl de raad zelf pas in 2019 een afweging had willen maken.

College van GS:

Wat is de mening van uw college over de procedure die nu wordt doorlopen?

Antwoord college van B&W:

Zaken worden hierdoor lastiger. Vanuit de dagelijkse praktijk gezien is het samengaan met de gemeente Nuenen c.a. na 14 jaar samenwerking een rationele en logische optie. De ontijdigheid van het nu gestarte Arhi-proces, alle perikelen eromheen, de bestuurlijke situatie in Nuenen c.a. en het functioneren van de Nuenense raad maken het moeilijk om die rationele keuze ook emotioneel te steunen. Er is nu sprake van een dilemma tussen ratio en emotie en dit reflecteert zich in discussies in de raad.

Vorig jaar zijn er veel bestuurlijke gesprekken gevoerd met de gemeente Nuenen c.a. Die gesprekken waren wenselijk, maar op een gegeven moment was er sprake van ontwikkelingen die het proces frustreerden en blokkeerden. Op dit moment, een half jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018, is het bijzonder moeilijk om in een gemeenschap met 2 grote dorpspartijen een rationele discussie te voeren. Er speelt veel emotie: wie wil de dorpspartij zijn, die zo kort voor de verkiezingen ervoor kiest om de gemeente op te heffen? Daarmee wordt een politiek veld betreden en daarmee wordt het proces uiteindelijk een politiek en emotioneel debat. Door de tijdspanne waarin het gestarte proces verloopt wordt dat dilemma vergroot en verhard de verhoudingen in de raad. Ook de verhouding tussen de raden van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. wordt hierdoor verslechterd. Door de opgelegde tijdsdruk zijn zaken complexer geworden. Als er meer ruimte was geweest voor het eigen proces van de betrokken gemeenten, was er wellicht het een en ander organisch tot stand gekomen. Nu wordt het proces bemoeilijkt.

College van GS:

Hoe is de verhouding tussen de gemeente Son en Breugel en de regionale opgaven?

Antwoord college van B&W:

De raad van onze gemeente heeft nadrukkelijk aangegeven te willen investeren in het SGE, met als uitgangspunt "wat goed is voor de regio, is goed voor Son en Breugel". Bestuurlijk is de gemeente erg actief geweest in het SGE. Daarnaast is er bovengemiddeld veel ambtelijke capaciteit beschikbaar gesteld. Het belang van de regio en haar opgaven wordt door de gemeente onderschreven.

2. Wat is de stand van zaken van de besprekingen van uw college met de gemeente Nuenen c.a.? Kunt u daarbij ingaan op de sfeer van het overleg, de thema's die aan de orde zijn gekomen en het voorziene tijdpad? Zijn er gespreksverslagen of andere documenten waarvan uw college van oordeel is dat GS daarvan kennis zouden moeten nemen? En zo ja, is uw college bereid deze documenten ter beschikking te stellen?

Antwoord college van B&W

De colleges hebben veel contacten over het werk van alledag en zaken die spelen.

De raad heeft uitgesproken dat de visie op de bestuurlijke toekomst van onze gemeente een proces van de raad zelf is dat wordt voorbereid door het college. In Nuenen c.a. is het nog veel meer een proces van de raad en wordt het college niet bij de voorbereiding daarvan betrokken. Daardoor zijn vooral delegaties van de raden van beide gemeenten met elkaar in gesprek.

College van GS:

Heeft (een afvaardiging van) de raad gesproken met uw college?

Antwoord college van B&W:

Nee. De Begeleidingsgroep van de raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft overleg gehad met de fractievoorzitters uit onze raad.

College van GS:

Als wij een beeld zouden willen krijgen van het verloop van het overleg en de onderwerpen die zijn besproken, dan moeten de raden van Son en Breugel en Nuenen daarover bevraagd worden?

Antwoord college van B&W:

Ja, of de voorzitter van de raad.

Antwoord voorzitter van de raad van Son en Breugel:

Het is belangrijk dat ook de raad zelf 'klank en kleur' kan geven over dat overleg.

De raden van beide gemeenten zijn met elkaar in gesprek. Daarbij is de afspraak gemaakt dat beide raden in november 2017 een besluit nemen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. Tevens is afgesproken dat onze raad een profiel, dat is opgesteld door de raad van de gemeente Nuenen c.a., zou becommentariëren. Dit is gedaan en het document is onlangs overhandigd aan de vertegenwoordigers van de gemeente Nuenen c.a. Het meest recente overleg heeft plaatsgevonden op 4 september 2017.

College van GS:

Is het document relevant voor ons college, en zo ja, kan het beschikbaar worden gesteld?

Antwoord voorzitter van de raad van Son en Breugel:

Het document is zeker relevant want beide raden zijn met elkaar in gesprek over de inhoud.

Opmerking college van GS:

Als er (ook andere) documenten zijn, die van belang zijn in dit proces, dan bij deze het verzoek om deze aan ons toe te sturen voor eventuele toevoeging aan het dossier.

College van GS:

Hoe bezieet de voorzitter van de raad de gesprekken tussen de raden in het kader van dit open overleg? Hoe verhouden het gemeentelijk spoor en het provinciaal spoor zich tot elkaar?

Antwoord voorzitter van de raad van Son en Breugel:

In dit kader wordt verwezen naar punt 2.2. van de presentatie, die is gehouden tijdens de startbijeenkomst op 28 augustus 2017. Daarin staat vermeld dat GS de Arhi-procedure hebben opgestart, maar desgewenst ook kunnen beëindigen als blijkt dat de betrokken gemeenten zelf in staat zijn om tot een oplossing te komen. De raden zijn vrij om de eigen processen die al liepen te blijven doorlopen en tot uitspraken te komen. Het streven is nog steeds dat er in november 2017 een raadsbesluit wordt genomen over de bestuurlijke toekomst van de eigen gemeente.

3. Steunt u de door Gedeputeerde Staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen?

Antwoord college van B&W:

Het is goed dat ons college vandaag gesprekspartner is, maar wij hechten er veel waarde aan dat de raad zelf de gelegenheid krijgt om antwoorden te geven. De raad kijkt op dit moment iets anders naar het proces dan ons college en het is goed als die nuance zichtbaar wordt. Het is in ieder geval goed dat er een procedure is gestart, die een begin en een eind kent, maar het was handiger geweest als de discussie was gevoerd ná de gemeenteraadsverkiezingen, ergens pas in 2019. Dan had de raad zonder druk daarover zelf een standpunt in kunnen nemen.

3.a. Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van deze verkenning?

College van B&W:

De verwachting is dat het open overleg open, eerlijk en fair is en dat er geen zaken zijn die achteraf anders blijken te zijn dan gedacht. Als openbaar bestuursorgaan hechten wij eraan dat zoveel als mogelijk in de openbaarheid wordt afgehandeld. Wij zullen doen wat we redelijkerwijs kunnen doen en verwachten dit ook van andere partijen. De verwachting is ook dat er vanuit GS transparant en fair zal worden opgetreden.

Reactie college van GS:

Er is sprake van een open overleg, zonder bepaalde uitkomst op voorhand. Eerst wordt geïnventariseerd wat er leeft onder de colleges van de drie gemeenten en daarna is het mogelijk dat wij ook in gesprek gaan met de raden. Wat betreft het gekozen tijdsplan in relatie tot de raadsverkiezingen volgend jaar: er is begrip voor het feit dat dit lastig is voor de gemeente Son en Breugel, maar ons college heeft weloverwogen besloten tot deze procedure voor de gemeente Nuenen c.a. en dit proces kan niet plaatsvinden zonder de gemeente Son en Breugel daarbij te betrekken, aangezien zij als mogelijke fusiepartner in beeld is bij de gemeente Nuenen c.a.

Reactie college van B&W:

Dat is juist, maar dat maakt het voor de gemeente Son en Breugel ook complex. Er wordt gesproken over een 'duurzame oplossing, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen'. Dat maakt het lastig, zeker met de opgelegde tijdsdruk. Wij hebben daarbij wel enige vragen: wat wordt precies bedoeld met zoveel mogelijk draagvlak en hoe moet dit geïnterpreteerd worden?

Reactie college van GS:

Wij hopen veel informatie op te halen in de gesprekken, ook over het maatschappelijk draagvlak onder de inwoners van de betrokken gemeenten. Uiteindelijk zal de ultieme toets van maatschappelijk draagvlak plaatsvinden op het moment dat binnen de Arhi-procedure sprake is van een eventueel herindelingsontwerp dat ter inzage wordt gelegd en waarop iedereen kan reageren via zienswijzen. Het staat uw college uiteraard vrij om het draagvlak te polsen onder de bevolking voor bepaalde oplossingsrichtingen.

College van B&W:

Er ligt een relatie tussen openheid in het kader van deze procedure en de verschillende bestuurlijke en ambtelijke niveaus waarop over de inhoud wordt gesproken. Door Provinciale Staten kunnen er bijvoorbeeld vragen worden gesteld en dan zullen er antwoorden moeten worden gegeven. Er wordt zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau gesproken. Deze niveaus moeten wel op elkaar aansluiten. Het kan niet zo zijn dat er op de verschillende niveaus verschillende interpretaties zijn van bepaalde zaken, zoals overdracht van taken en bevoegdheden. Daarom is het belangrijk dat er op alle niveaus een gesprekspartner is die dezelfde boodschap uitstraalt.

College van GS:

Wij volgen in dit proces een consistente lijn. Mocht dit door partijen anders ervaren worden, dan dienen zij daarover vragen te stellen.

College van B&W:

Met betrekking tot draagvlak zijn er ook verschillende vormen: bestuurlijk, bij de raden en bij de lokale gemeenschap. Dit brengt spanning en een eigen dynamiek in het proces, want iedere partij beziet zaken vanuit eigen perspectief. Het besluit van GS om de Arhi-procedure te gaan volgen heeft een enorme impact. Daarbij speelt de beeldvorming over het proces een rol en de interpretatie die aan bepaalde zaken wordt gegeven. Taakoverdracht komt op ieder niveau terug met als interpretatie dat er dan een 'tweederangs gemeente' ontstaat wat leidt tot het zetten van hakken in het zand. Dat heeft invloed op het draagvlak, op alle niveaus. Dus het is belangrijk op welk niveau besluitvorming plaatsvindt en of dat hetzelfde niveau is bij alle partijen die bij het proces zijn betrokken. De besluitvorming in het kader van 'Veerkrachtig bestuur' heeft immers in relatie tot de gemeente Nuenen c.a. plaatsgevonden.

College van GS:

Draagvlak is niet mathematisch te wegen. Draagvlak is bovendien één van de aspecten die een rol spelen bij de afweging in een Arhi-procedure.

College van B&W:

Het draagvlak onder burgers is hierin heel belangrijk en er zou duidelijkheid gegeven moeten worden hoe dat draagvlak en de bijdrage die partijen hierin leveren gewogen worden. De opinie die de lokale gemeenschap heeft is belangrijk en moet meegewogen worden in het proces. Voor burgers zijn procedures onduidelijk en daardoor zijn zij niet enthousiast voor welke herindeling dan ook.

College van GS:

Bij inwoners zou, naar onze mening, door gemeenten zelf geïnventariseerd moeten worden wat zij belangrijk vinden voor de toekomst. Dat begint en eindigt niet bij een bepaalde, gegeven gemeentegrens en dat is binnen 'Veerkrachtig Bestuur' steeds het uitgangspunt geweest: het gaat over de toekomst van Brabant en de inwoners van Brabant. Daarbij moet lokaal bestuur georganiseerd worden dat in staat is om de maatschappelijke opgaven adequaat op te pakken.

College van B&W:

Gedeputeerde Staten spelen zelf een grote rol in dit proces als het gaat om de beeldvorming bij inwoners zowel door hun eerdere standpunten als voor de fase waarbij sprake is van het indienen van zienswijzen op een eventueel herindelingsontwerp en de inhoudelijke weging die daarna plaatsvindt. Heel concreet: in september 2016 hebben GS de conclusie van de commissie Demmers overgenomen, dat de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel zouden moeten fuseren. Daarna kwam plotseling de toevoeging dat daarbij sprake zou moeten zijn van een overdracht van taken op het gebied van wonen, werken, ruimtelijke inrichting en voorzieningen. En tot op heden wordt niet duidelijk of, waarover en hoe GS daartoe überhaupt wel kunnen besluiten. Want in de Grondwet staat in artikel 132, dat de taken van provincie en gemeente bij wet worden geregeld en niet door GS. Door deze onduidelijkheid kan er niet duidelijk naar de gemeenschap worden gecommuniceerd wat de gevolgen zijn van een mogelijke fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel en ontstaat het idee dat deze fusie zal leiden tot een tweederangs gemeente. Deze beeldvorming frustreert het proces.

Reactie college van GS:

De essentie van het advies van de commissie Demmers is dat de regio Eindhoven c.q. het SGE een belangrijke economische betekenis heeft voor Brabant, Nederland en Europa. Dat vraagt om een bepaalde bestuurlijke slagkracht, die het niveau van de individuele gemeenten overstijgt. Wordt dat door uw college herkend?

College van B&W:

De gemeente Son en Breugel staat op de tweede plaats van economisch krachtige gemeenten in ons land, na de gemeente Haarlemmermeer. In het industrieterrein Ekkersrijt in onze gemeente is de werkgelegenheid in de afgelopen 6 jaar met 20% gegroeid en de gemeente Son en Breugel is de derde groeigemeente van Brabant. Kortom, waar praten we over? Onze gemeente heeft de zaken goed op orde; waarom zouden er dan taken moeten worden overgedragen? De regio Eindhoven daarentegen heeft veel moeite om de woningbouw goed geregeld te krijgen. Studentenhuisvesting in de gemeente Eindhoven is schrikbarend duur, er wordt te weinig gebouwd en het vestigingsbeleid wordt weliswaar regionaal vastgesteld, maar de individuele gemeenten hebben veel moeite met de uitvoering daarvan. Er wordt voorbijgegaan aan lokale kracht en dat frustreert de beeldvorming op langere termijn. Dat neemt niet weg dat wordt ingezien dat opschaling van het lokaal bestuur op termijn nodig is om die kracht te behouden. Bij die doorstart zouden GS een grote rol kunnen spelen.

College van GS:

De complexiteit van het proces is duidelijk onderstreept en daarvoor hebben wij begrip. In dit proces gaat het echter om de slagkracht van de regio en niet van een individuele gemeente. Het open overleg wordt gevoerd met 3 gemeenten.

College van Son en Breugel:

Het gaat om het standpunt van GS over een proces dat plaatsvindt. Als er wordt gesproken over een bestuurlijke fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel wordt daarbij gesteld dat taken moeten worden overgedragen. Dat kan goed het geval zijn bij een eventuele uitbouw van het SGE, maar niet als gevolg van een bestuurlijke fusie. Ook binnen het bestuursplatform van het SGE is dit aan de orde. Nu lijkt het alsof partijen tegenover elkaar staan, terwijl partijen eigenlijk hetzelfde belang willen dienen.

Son en Breugel is een kleine gemeente die heel goed autonoom kan functioneren door van buiten naar binnen te denken en oog te hebben voor de regionale belangen. Gezamenlijk wordt er gewerkt om het SGE te versterken en verder vorm te geven. Dit is niet eenvoudig, omdat er veel gemeenten bij zijn betrokken en er vaak afspraken worden gemaakt op basis van inwoneraantallen. Om het SGE tot een succes te maken is het nodig dat alle omliggende gemeenten gezamenlijk met de stad Eindhoven afspraken maken over wonen, werken en mobiliteit en hierin gezamenlijk optrekken.

Als er sprake is van het eenzijdig opleggen van taakoverdracht bij een bestuurlijke fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel, dan komt het organisch proces om gezamenlijk de regio te versterken, onder druk te staan. Andere gemeenten zullen er dan voor kiezen om pas op de plaats te maken, terwijl juist die versnelling wordt nagestreefd. Het is de vraag of een interventie zal leiden tot een snelle oplossing, want er is veel energie nodig om een nieuwe modus te vinden om tot elkaar te komen. Dit gaat wel samen met het creëren van draagvlak.

College van GS:

Benadrukt moet worden dat de urgentie voor het starten van deze procedure ligt bij de gemeente Nuenen c.a. en dat de situatie bij deze gemeente de aanleiding vormde om het proces niet meer organisch te laten lopen maar de regie hierin over te nemen. Dit is verwoord in onze brief van 11 juli 2017.

College van B&W:

Ons college wil nogmaals benadrukken dat de onduidelijkheid over taak- en bevoegdhedenoverdracht dient te worden weggenomen. Niet de provincie, maar de gemeente gaat hierover. De gemeente Son en Breugel wil loyaal meewerken aan een proces dat ook aan de gemeenschap de meest duurzame bestuurlijke oplossing biedt. Daarvoor is wel duidelijkheid over dit punt nodig en die duidelijkheid ontbreekt thans.

College van GS:

Die duidelijkheid is gegeven in onze brief van 11 juli 2017, waarin de Arhi-procedure is aangekondigd en waarin als doelstelling van het open overleg is verwoord " .. te komen tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen." Deze verkenning is daarop gericht.

College van B&W:

Er is een aantal scenario's geschetst, maar op één van die scenario's wordt een claim gelegd, namelijk dat een bestuurlijke fusie tussen de gemeenten Nuenen en Son en Breugel gepaard zou moeten gaan met een overdracht van taken en bevoegdheden. Voor de gemeente Son en Breugel maakt dat de discussie binnen de gemeente lastig; de mening bestaat dat deze claim eigenlijk niet gelegd had mogen worden op dit scenario. Er moet gezocht worden naar de beste oplossing voor de betrokken drie gemeenten.

College van GS:

In regionaal perspectief, voegen wij daaraan toe.

4. Welke wensen heeft u of welke voorwaarden stelt u aan een eventuele herindeling, indien uw gemeente daarvan onderdeel zou uitmaken? Wij vragen u bij uw antwoord ook in te gaan op het door de commissie Demmers voorgestelde punt van taken-, bevoegdheden en middelenoverdracht.

College van B&W

Vertrekpunt voor ons college is de visie van de raad uit 2015 op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel. De raad heeft daarna geen ander besluit genomen. Ons college onderschrijft de conclusie van de commissie Demmers, waarin wordt gesteld dat de regio het meest gediend is door een krachtige stad met een aantal robuuste randgemeenten. Voor ons college is het belangrijk om in het gehele proces als volwaardige gemeente behandeld te worden, ook in de toekomst. Het maakt daarbij niet uit of de gemeente Son en Breugel dan zelfstandig is of is opgegaan in een nieuwe gemeente, maar de lokale gemeenschap moet op een duurzame wijze optimaal bediend kunnen blijven worden.

De raad heeft de volgende 7 criteria genoemd die voor besluitvorming van de raad van belang zijn als het gaat om de bestuurlijke toekomst van de gemeente: 1. dorps karakter; 2. financiële consequenties; 3. Draagvlak; 4. democratische legitimatie; 5. nabijheid van bestuur, 6.

krachtige regio en 7. sterke organisatie. De raad zal op basis van deze criteria voorstellen beoordelen.

College van GS:

Wij zien meerdere opties voor het organiseren van regionale slagkracht. Niet alleen in de vorm van overdracht van bepaalde taken, bevoegdheden en middelen naar de gemeente Eindhoven, maar naar bijvoorbeeld een nog op te richten gemeenschappelijk en gelijkwaardig orgaan. Ziet u daarin mogelijkheden om toch zelf een volwaardige, sterke gemeente te blijven?

College van B&W

In juni 2015 heeft de raad al uitgesproken bereid te zijn tot overdracht van bepaalde taken, bevoegdheden en middelen, mits democratisch voldoende gelegitimeerd. Dit standpunt biedt ons college een kader om binnen het SGE te komen tot het gezamenlijk uitvoeren van taken. Op een aantal terreinen gebeurt dit reeds en dit zou ook verder uitgebreid kunnen worden. Uitgangspunt daarbij is: leg taken neer op een zo laag mogelijk niveau tenzij je ze op een hoger niveau beter kunt uitvoeren. Als voorbeelden worden genoemd: regionale infrastructuur en regionaal-economische vraagstukken, die beter regionaal geregeld worden. De gemeente Son en Breugel pakt haar bestuurlijke posities binnen het SGE en zowel college als raad geloven daarin. Er wordt hard gewerkt om de regio naar een hoger niveau te tillen. Concreet: een overdracht van bepaalde taken en bevoegdheden past zeker binnen de uitgangspunten die de raad hanteert. In dit kader wordt ook gewezen op de bereikte resultaten in de afgelopen jaren op het gebied van werklocaties/bedrijventerreinen. Binnen de MRE en het SGE zijn daarbij flinke stappen gezet.

College van GS:

Wanneer begonnen de eerste gesprekken daarover te lopen?

College van B&W:

Na ondertekening van het vorige convenant, eind 2013 begin 2014. De complexiteit zit in het bijzonder in de financiële opgave in relatie tot de bijdrage uit de samenleving. Een goede samenwerking binnen de Triple Helix is daarbij erg belangrijk want daarmee wordt draagvlak gecreëerd. Een opgave dient diep in de samenleving verankerd te worden. Dit vergt echter tijd. Op veel gebieden is die slag echter binnen de regio al gemaakt. Daarom ook het standpunt dat de koppeling in het standpunt van GS " ... in combinatie met overdracht van taken, bevoegdheden en middelen .." zou moeten worden losgelaten. Dit leidt enkel tot 'hakken in het zand' binnen de samenleving en tot frustratie van de aanpak van regionale opgaven. De regionale samenwerking op het gebied van wonen, werken en mobiliteit komt nu al goed van de grond. Daarom de concrete vraag of GS die voorwaarde kunnen schrappen.

College van GS:

Dit betreft een besluit van ons college dat is gebaseerd op de analyse van de commissie Demmers en is in die context genomen.

College van B&W:

Wij hechten eraan om hierover duidelijkheid te krijgen, ook in het kader van nationale wetgeving. Blijft taakoverdracht onderdeel van het proces?

College van GS:

Dezelfde vragen worden voorgelegd aan de andere twee betrokken gemeenten. Na de open overleggen worden zaken door ons opnieuw gewogen. Uw college heeft een duidelijk signaal afgegeven dat de koppeling tussen bestuurlijke fusie en taak- en bevoegdhedenoverdracht het draagvlak voor een bestuurlijke fusie binnen uw gemeente belemmert.

College van GS:

Wilt u nog iets toevoegen aan de voorwaarden voor een gemeentelijke herindeling?

College van B&W:

In het rapport van de commissie Demmers wordt gesproken over een stad met een aantal robuuste randgemeenten. Dat impliceert dat die gemeenten ongeveer even groot moeten zijn qua inwonertal. Pas dan is er sprake van een aantal robuuste randgemeenten.

5. Welke andere bestuurlijke oplossingen zijn voor u bespreekbaar die de gemeente Nuenen c.a. kunnen helpen om de geconstateerde knelpunten in haar bestuurskracht duurzaam op te lossen?

Antwoord college van B&W:

Daarover zou uw college met de gemeente Nuenen c.a. van gedachten moeten wisselen. De oplossing voor de gemeente Nuenen c.a. ligt in deze gemeente zelf. Wij hebben onze eigen bestuurlijke visie al reeds gegeven in dit overleg.

Op de vraag of er mogelijk andere opties zijn dan een bestuurlijke fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel wordt geantwoord: de zaken laten zoals ze zijn en in 2019 opnieuw aan de orde laten komen. Volgens de raad van de gemeente Son en Breugel is een ambtelijke fusie niet passend.

6. Kunt u aangeven of voor (kernen/dorpen in) uw gemeente een of meer grenscorrecties aan de orde kunnen zijn? Zo ja:

- a. Voor welke kernen/dorpen of gebied in uw gemeente is dat het geval?*
- b. Wat is uw opvatting over deze mogelijke grenscorrectie(s) en wat is het draagvlak voor deze grenscorrectie(s) bij de inwoners in het betreffende gebied?*

Antwoord college van B&W:

Er speelt al veel langer een discussie over een wenselijke uitruil van stukjes grondgebied aan weerskanten van het Wilheminakanaal tussen de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. Daarmee zou er meer overeenstemming komen met de richting waarop de bevolking ter plekke is georiënteerd.

College van GS:

Ter verduidelijking van onze vragen, is hier bedoeld of een grenscorrectie of een wijziging van de gemeentelijke indeling aan de orde zou kunnen zijn bij een mogelijke fusie van de gemeente Son en Breugel met de gemeente Nuenen c.a. Zijn er dan buitengrenzen die mogelijk gecorrigeerd zouden moeten worden?

College van B&W:

Het college heeft het antwoord op de vraag benaderd vanuit het scenario dat de gemeente Son en Breugel zelfstandig blijft. Als de gemeente Nuenen c.a. zou fuseren met de gemeente Eindhoven zou die uitruil langs het Wilheminakanaal daarbij kunnen worden betrokken. Daarnaast kan nog een ander punt worden genoemd: bij de vorming van de gemeente Meierijstad heeft de gemeente Son en Breugel een zienswijze ingediend met betrekking tot de kern Zwijnsbergen en het buurtschap Vressel. De bevolking daar is meer georiënteerd op de gemeente Son en Breugel en ons college wil graag meer grip hebben op de ontwikkelingen in het buitengebied daar.

7. Welke afspraken wilt u maken over de vertrouwelijkheid van dit overleg en eventuele volgende overleggen met uw college? De ervaring leert dat een open overleg in deze

verkennende fase gebaat is met vertrouwelijkheid zodat iedereen in alle openheid een mening kan geven.

College van B&W:

Tijdens de informatieve startbijeenkomst op 28 augustus 2017 zijn daarover reeds afspraken gemaakt. De benadering van ons college is: wij zijn een *openbaar* bestuursorgaan en wat openbaar kan, moet ook openbaar. Het college is er geen voorstander van om alles binnenskamers te houden. Daarbij zal eveneens duidelijk zijn dat het gesprek niet 'op straat' moet worden gevoerd maar in de raadszaal.

College van GS:

De verslagen van de open overleggen zijn vertrouwelijk tot het moment dat er een eventueel herindelingsontwerp wordt vastgesteld en de verslagen van rechtswege aan de betrokken raden en aan de Minister moeten worden toegezonden. Het is aan de colleges zelf om de verslagen al dan niet te delen met de raden.

College van B&W:

De raad is onderdeel van het bestuursorgaan gemeente en dus dient deze informatie toegankelijk te zijn voor de raad. Daarbij zal wel vertrouwelijkheid worden opgelegd. Is het wellicht zinvol om met de andere betrokken gemeenten dezelfde afspraak te maken?

College van GS:

Met de colleges van beide andere gemeenten moet nog gesproken worden, maar deze afspraak zal kunnen helpen om met die gemeenten dezelfde afspraak te maken. Als dit onverhoopt niet lukt, zal dit teruggekoppeld worden.

College van B&W:

Het open overleg duurt maximaal 6 maanden, dus uiterlijk tot 15 februari 2018. Het is denkbaar, dat GS daarna met een voorstel komen. Het kan zijn dat dit - zo kort voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 - kan leiden tot een campagne over dat voorstel. Daarom dient de status van de verslagen te worden vastgesteld en ook het moment dat de verslagen openbaar worden.

College van GS:

De wet schrijft voor dat - als gedeputeerde staten besluiten tot het vaststellen van een herindelingsontwerp - zij dat ontwerp met de verslagen van het gevoerde overleg toe moeten zenden aan de betrokken raden en de Minister. Dat impliceert dat op dat moment de verslagen openbaar worden.

College van B&W:

Het is belangrijk dat raadsleden zich ongehinderd kunnen uitspreken in dit proces zonder dat zij op enig moment geconfronteerd worden met die uitspraken.

College van GS:

Dat onderschrijven wij. Het open overleg vindt plaats tussen bestuursorganen en niet tussen leden van bestuursorganen; op dat niveau zal ook de verslaglegging plaatsvinden. Nogmaals wordt benadrukt dat het niet de ambitie van ons college is om de maximale termijn van 6 maanden te benutten als dat niet nodig is.

8. Wat wilt u naast het boven vernoemde inbrengen in dit overleg?

Antwoord college van B&W:

Er is gesproken over communicatie extern, maar wat wordt er intern met de medewerkers binnen de gemeente gecommuniceerd? Een aantal medewerkers weet dat dit overleg

plaatsvindt en zal vragen daarover stellen. Ons college is daarom voornemens om kort in te gaan op dit gesprek; dat kan procedureel zijn.

College van GS:

Wij kunnen ons goed voorstellen dat bij medewerkers, maar ook Statenleden behoefte bestaat aan informatie. Als de gesprekken met de afzonderlijke colleges hebben plaatsgevonden, dan kan in procesmatige zin hierover gecommuniceerd worden. Tevens kunnen de vervolgstappen worden benoemd zonder daarbij in details te treden.

College van GS:

Kan uw college zich vinden in de afspraak dat er over de stappen in het proces een kort persbericht uitgaat?

College van B&W:

Ons college gaat hiermee akkoord. Daarnaast de vraag of er - na afronding van de overleggen met de afzonderlijke colleges - een mondelinge terugkoppeling kan plaatsvinden door GS. Het college heeft behoefte aan een terugkoppeling van de informatie en de beelden die zijn opgehaald in de open overleggen. Wellicht kan dat gezamenlijk georganiseerd worden met de colleges, waarbij ieder college één of twee leden afvaardigt.

College van GS:

Er kan sprake zijn van een mondelinge terugkoppeling en het verstrekken van informatie over de vervolgstappen aan enkele leden van ieder college. Dit kan echter ook schriftelijk, maar dat is heel formeel. Wij leggen dit punt ook voor in de gesprekken met beide andere colleges en komen daarop nog terug.

College van GS:

Wat zou volgens uw college een wenselijke vervolgstap zijn in dit proces?

College van B&W:

Een gesprek met de raad. De raad - als bestuursorgaan - moet een eigen positie hebben in dit proces.

College van GS:

Het belang van een overleg met de afzonderlijke raden is duidelijk, zij krijgen zeker een plek in het proces. Over de vervolgstappen zullen de colleges geïnformeerd worden en zodra er een totaalbeeld is opgemaakt zal er een mondelinge terugkoppeling plaatsvinden naar (afgevaardigden van) de colleges.

College van B&W:

Er is in dit gesprek sprake geweest van vraag en antwoord. Gaat het karakter van het open overleg nog veranderen, in die zin dat er standpunten worden uitgewisseld en dat er gezamenlijk naar consensus wordt gezocht?

College van GS:

Het proces van open overleggen is georganiseerd om te inventariseren welke oplossing goed is voor de gemeente Nuenen c.a. In het vervolgtraject zullen er vooral gesprekken tussen de betrokken gemeenten moeten plaatsvinden en die gesprekken zullen vooral over de inhoud moeten gaan.

College van B&W:

Bij de beantwoording van schriftelijke vragen van de fractie van 50PLUS uit Provinciale Staten wordt door GS gesteld dat de gemeente Son en Breugel zelfstandig kan blijven als zij dat wenst. Geldt dat ook voor de gemeente Nuenen c.a.?

College van GS:

Ons standpunt inzake de zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel is al eerder gecommuniceerd in onze reactie op de visie van de raad op de bestuurlijke toekomst van uw gemeente. De gemeente Nuenen c.a. heeft van ons andere brieven ontvangen. In het kader van haar bestuurskracht kan de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig blijven. Om die reden is de Arhi-procedure gestart. De bestuurskracht van die gemeente moet versterkt worden en wij zijn van mijn mening dat dit alleen kan door middel van een bestuurlijke fusie. De kans dat de gemeente Nuenen c.a. zelfstandig blijft, achten wij bijzonder klein.

College van B&W:

Hoe wordt er omgegaan met de beantwoording op vragen vanuit Provinciale Staten over het lopende open overleg? Wordt daarbij ook vertrouwelijkheid gehanteerd?

College van GS:

Provinciale Staten hebben een themabijeenkomst belegd over de Arhi-procedure die is opgestart, waarschijnlijk op 22 september 2017. De themabijeenkomst is openbaar. Wij zullen daar een toelichting geven op de procedure en de rollen daarin van de verschillende partijen. Daarbij zal dezelfde procesinformatie worden verstrekt als tijdens de informatieve startbijeenkomst op 28 augustus 2017. Er zullen geen mededelingen worden gedaan over de inhoud van dit proces.

In de loop van volgende week zullen GS communiceren over de vervolgstappen die worden gezet.

Ambtelijk zullen contacten worden gelegd over het ter beschikking stellen van relevante documenten voor het dossier.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

VERSLAG van het open overleg tussen Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Eindhoven op 13 september 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant:

dhr. H. Swinkels, gedeputeerde (voorzitter), mw. M.J.G. Spierings, gedeputeerde, dhr. J.H.J.M. ten Doeschate en dhr. P.W. Tetteroo, ambtelijke ondersteuning.

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Eindhoven:

dhr. J. Jorritsma, burgemeester, mw. R. Richters en dhr. W. Seuren, wethouders, dhr. M. Wilke, secretaris, dhr. L. Panken, strategisch adviseur.

Verslaglegging:

mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant).

Locatie:

Stadhuis, Eindhoven.

1. Opening en mededelingen

Het open overleg in het kader van de provinciale Arhi-procedure met de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven is aangekondigd en toegelicht in de brief van Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van 11 juli 2017. Op 28 augustus 2017 is een informatiebijeenkomst gehouden over het proces en de procedure voor de raden en de colleges van de drie betrokken gemeenten.

Dit is de eerste ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de drie gemeenten te verkennen. Voorafgaand aan het overleg is een vragenlijst toegezonden. GS voeren eerst gesprekken met de afzonderlijke colleges van de drie betrokken gemeenten; pas daarna wordt het vervolg verder ingericht.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan het betrokken gemeentelijke bestuursorgaan gezonden. Daarna worden de verslagen door GS vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelingsontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door het toezenden ervan aan de betrokken raden en de Minister.

Het is van belang dat raden goed in het proces worden betrokken. Hoe de colleges van B&W dat vertrouwelijk organiseren is een verantwoordelijkheid van de colleges zelf.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen. Kunt u voor uw gemeente aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven? Wij vragen u daarbij in te gaan op de relevante standpunten c.q. besluiten van de raad van uw gemeente.

Antwoord college van B&W:

De ontwikkeling van het Stedelijk Gebied van Eindhoven (hierna: SGE) en het proces in de gemeente Nuenen c.a. speelt reeds enkele jaren. De gemeente Eindhoven heeft haar eigen standpunt daarover

bepaald in haar visie op regionale bestuurskracht. Deze is vastgelegd in een beleidsnotitie, welke unaniem door de raad is omarmd.

Voor de gemeente Eindhoven is herindeling geen doel op zich. Wij gaan niet over de bestuurlijke toekomst van andere gemeenten en initiëren geen herindeling. Wat wel een doel is, is het realiseren van de regionale opgaven binnen het SGE en binnen de Brainport-regio. Daarvoor zal bestuurlijke slagkracht moeten worden ontwikkeld, de opgaven in deze regio's zijn van nationaal en internationaal belang. Als een gemeente in het stedelijk gebied zelf aangeeft geen bestuurlijke verantwoordelijkheid meer te kunnen of willen nemen dan zal er - in het licht van die regionale opgaven en de (bestuurlijke) ontwikkeling van Brainport - een beter toekomstperspectief geboden moeten worden. En wij vinden het in dat geval het meest logisch als dan voor een samengaan met Eindhoven wordt gekozen. Ook het in stand houden en versterken van de lokale gemeenschap is daarbij belangrijk. Eindhoven is zelf een stad die is opgebouwd uit dorpen. Het 'dorpse karakter' zit nog steeds in het DNA van de stad en de verantwoordelijkheid voor de gemeenschap breidt zich ook uit naar de periferie: de kwaliteit van die gemeenschap moet gewaarborgd worden.

De genoemde visie op regionale bestuurskracht is met de raad besproken. De raad heeft deze beleidsnotitie op 14 maart jl. unaniem vastgesteld als kader voor de huidige ontwikkelingen en ondersteunt unaniem de inhoudelijke lijn, die hierin is uitgezet en de wijze waarop er wordt geopereerd. De raad heeft tevens mandaat verleend aan ons college om namens de raad te opereren in dit proces. Wellicht dat er in de toekomst nog een beleidsnotitie met een langere termijnperspectief over de regio zal worden opgesteld, maar dat moment wordt dan nog nader bepaald.

Desgevraagd geeft het college van B&W aan dat deze beleidsnotitie aan GS wordt toegezonden, zodat deze aan het dossier kan worden toegevoegd.

College van GS:

Tijdens de informatieve bijeenkomst op 28 augustus jl. hebben wij aangegeven wat de aanleiding is geweest voor het starten van de Arhi-procedure en wat het doel is van het open overleg met de drie gemeenten. Iedere betrokken gemeente heeft al eerder vertrekpunten vastgesteld en besluiten genomen, maar deze sluiten niet op elkaar aan. In onze brief van 11 juli 2017 aan de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel is duidelijk verwoord dat de Arhi-procedure moet leiden tot een " ... duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief met zoveel mogelijk draagvlak". Het regionaal perspectief is daarbij dus ontzettend belangrijk.

College van GS:

Waarom zou een bestuurlijke fusie van de gemeenten Nuenen en Eindhoven - gezien de regionale opgaven - de beste oplossing zijn? Welke uitdaging ziet de gemeente Eindhoven daarbij?

Antwoord college van B&W:

Voor deze regio is vooral de Brainport-opgave belangrijk. Die opgave belandt voor een groot deel bij de gemeente Eindhoven. Voor de ontwikkeling van Brainport is bestuurlijke slagkracht nodig. Die slagkracht wordt niet bevorderd door het huidige besluitvormingsproces dat nodig is om alle gemeenten betrokken te houden. Het stedelijk gebied vormt de 'motor' van de regionale ontwikkeling en daar ligt dus een groot belang. Dat belang kan georganiseerd worden door autonome gemeenten die gezamenlijk optrekken en intensief samenwerken óf door middel van een bestuurlijke eenheid. De gemeente Eindhoven heeft voorkeur voor een sterke samenwerking, maar als blijkt dat één van de gemeenten dit niet meer zelfstandig kan of wil, dan dient er een andere bestuursvorm georganiseerd te worden met meer slagkracht. Ook met het oog op (het groeiproces in) de toekomst is het goed om een bestuurlijke eenheid te vormen.

Gedeputeerde Staten hebben een zogeheten koppelbesluit genomen: een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel dient samen te gaan met een overdracht van taken, bevoegdheden en middelen. De gemeente Nuenen c.a. heeft zich hierover binnen het SGE negatief uitgesproken. Dat maakt het heel gecompliceerd voor de regionale opgaven. Voor de gemeente Eindhoven als centrumgemeente binnen deze Brainport-regio is het van fundamenteel belang dat op het gebied van economie, infrastructuur, mobiliteit, klimaatopgaven enzovoort de bestuurlijke slagkracht wordt gebundeld en dat taken en opdrachten worden samengevoegd.

College van GS:

Gemeenten hebben wellicht een andere mening over de wijze waarop slagkracht kan worden georganiseerd. Kan dat misschien op basis van het convenant dat is gesloten in het SGE?

Antwoord college van B&W:

Daarmee wordt een riskante weg gevolgd, want daarbij speelt de afhankelijkheid van de lokale bestuurskracht een rol. De gemeenten Son en Nuenen c.a. zouden goed kunnen samenwerken, zo wordt gesteld, maar de gemeente Nuenen c.a. heeft zelf een probleem met het functioneren als gemeente. Daarmee wordt het probleem van die gemeente verplaatst in plaats van opgelost. Onze indruk is dat een eventuele keuze voor een bestuurlijke fusie met de gemeente Son en Breugel eerder is ingegeven door de wens om overname door de grote stad te voorkomen, dan dat er sprake is van een sterke synergie tussen deze twee gemeenten.

De gemeente Nuenen c.a. is nu al veel meer gericht op de gemeente Eindhoven dan op de gemeente Son en Breugel. De uitwisseling van voorzieningen tussen de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. dient hierbij als voorbeeld. De (centrum-)gemeente Eindhoven is zelf juist in beweging op het gebied van kwaliteitsbeheersing: versterking van de groene zones, voorkomen dat er overal wildgroei van hoogbouw komt, enzovoort. Brainport richt zich juist ook op 'quality of life' en een bestuurlijke fusie van twee randgemeenten die hierin een buffer kan gaan vormen, zien wij in dit verband als een stap terug.

College van GS:

Kan die bestuurlijke slagkracht binnen de regio naar uw oordeel op een andere manier georganiseerd worden dan via overdracht van taken, bevoegdheden en middelen, en zo ja, wat zijn de voordelen daarvan?

Antwoord college van B&W:

Er wordt vaak gesproken over experimenten, over bevoegdheden neerleggen op een andere plek of op een ander niveau. Ons college ziet hier geen voordelen in. De totstandbrenging van experimenten kosten tijd en zijn in het verleden steevast niet duurzaam gebleken. Gemeentelijke herindeling is een proces waarbij betrokken gemeenten voor een periode erg intern gericht zullen zijn, terwijl de uitdaging nu ligt in het vaart maken met de inhoudelijke thema's binnen de regio. Herindeling is vanuit die optiek eerder een stap terug dan een stap vooruit. Tegelijkertijd: de democratische legitimatie van beleid en uitvoering staan voor ons voorop en die zijn bij een herindeling goed geborgd, omdat zeggenschap direct blijft liggen bij de raad. Bij een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven wordt die lokale democratie gelegitimeerd door de raad van de nieuwe gemeente die dan wordt gevormd. Qua draagvlak voor de Metropool Regio Eindhoven (hierna: MRE) en het SGE zijn ook daarbij de raden van effectief belang.

College van GS:

Hoe beoordeelt uw college de gewenste slagkracht in het SGE op het gebied van woon- en werklocaties?

Antwoord college van B&W:

Er is een regionale woonagenda en die levert resultaten op, hoewel het tempo van besluitvorming en uitvoering sneller zou kunnen. In vergelijking met veel andere regio's werkt het echter prima. Er ligt een gemeenschappelijke visie op de detailhandel, er zijn afspraken gemaakt over bedrijventerreinen en daaruit blijkt een perspectief van bestuurlijke slagkracht. Er worden wel compromissen gesloten, maar partijen moeten daarover altijd weer terug naar de eigen raad en moeten daar de belangen van de eigen gemeenten verdedigen. Daarin zou nog een stap gezet kunnen als het gaat om benodigde slagkracht voor de regionale agenda.

College van GS:

Is er binnen het SGE voldoende slagkracht om dit samenwerkingsverband te kunnen zien als orgaan waaraan taken, bevoegdheden en middelen kunnen worden overgedragen ten behoeve van de ontwikkeling van het regionaal perspectief?

Antwoord college van B&W:

Nee! Deze regio functioneert economisch beter dan de regio Amsterdam. De regio Eindhoven is de kurk waar dit land economisch op drijft, dit blijkt uit feiten. Wij willen in deze regio alle zeilen bijzetten om een economische terugval te voorkomen. Krachten moeten worden gebundeld en er moet sprake zijn van een visie op de toekomst op het gebied van mobiliteit, milieu, klimaat etc. De kracht van deze regio moet geborgd worden en dat vraagt snelheid en doorzettingsmacht. De samenwerkingsagenda SGE 2018-2025 is relevant voor de verdere versterking van het woon-, verblijfs-, en vestigingsklimaat van onze regio en staat in verbinding tot de strategische samenwerking in MRE-verband en daarmee tot de Brainportstrategie. Er is geen sprake van een opmaat naar taakoverdracht en naar een rechtstreeks democratisch gelegitimeerd orgaan. En die rechtstreekse democratische legitimatie is van belang. Want essentieel is en blijft dat inwoners hun lokaal bestuur als herkenbaar en aanspreekbaar ervaren en een nabij bestuurlijk aanspreekpunt hebben om daadwerkelijk zelf invloed uit te kunnen oefenen op hun kwaliteit van leven, de eigen leefomgeving en thema's die hen daarin direct raken als de zorg voor kwetsbare mensen, leefbaarheid en de nabijheid van voorzieningen. In het besef dat die leefomgeving steeds vaker wordt gevormd door een combinatie van wijk, dorp, stad en regio. Er moet ook aandacht zijn voor emotionele aspecten die in een gebied aanwezig zijn. We hechten aan twee parallelle en gelijktijdige bewegingen. Enerzijds schaalvergroting ter versterking van bestuurlijke slagkracht, anderzijds borging van lokale kwaliteit, opgaven en identiteiten op verschillende niveaus van de gemeenschappen.

Deze regio heeft kracht en bundeling nodig. Er is thans geen sprake van doorontwikkeling. De uitkomst van het SGE is niet toereikend. De samenwerking is op basis van vrijwilligheid van de deelnemers, maar het vraagt doorzettingsmacht om de ontwikkeling van een regio te kunnen borgen. Bestuurders moeten beschikken over een toekomstvisie en daarvoor is krachtenbundeling nodig én een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid. De rationele en emotionele aspecten moeten worden samengevoegd, zodat de regio zich ook in de toekomst op het huidige niveau kan handhaven.

College van GS:

U refereert daarmee indirect aan het Daily Urban System. Heeft u daarover informatie die naar uw mening in dit proces betrokken dient te worden?

Antwoord college van B&W:

Vanuit het SGE is hierover eerder dit jaar een nota geformuleerd met de titel "Ontmoet". Documenten met betrekking tot analyse van de samenhang binnen de regio, Daily Urban System zullen wij aan uw college toesturen. De provincie heeft overigens in het verleden zelf ook diverse studies uit laten voeren (Tordoir en Bijsterveld).

2. Wat is de stand van zaken van de besprekingen van uw college met de gemeente Nuenen c.a.? Kunt u daarbij ingaan op de sfeer van het overleg, de thema's die aan de orde zijn gekomen en het voorziene tijdspad? Zijn er gespreksverslagen of andere documenten waarvan uw college van oordeel is dat gedeputeerde staten daarvan kennis zouden moeten nemen? En zo ja, is uw college bereid deze documenten ter beschikking te stellen?

Antwoord college van B&W:

Binnen de raad van de gemeente Nuenen c.a. is een Begeleidingsgroep opgericht die als gesprekspartner optreedt namens deze raad. De Begeleidingsgroep heeft geen woordvoerder en er bestaat geen eenheid binnen die Begeleidingsgroep. Daardoor ontstaat verwarring en ontbreekt het gevoel dat er sprake is van een constructief proces. De leden van de Begeleidingsgroep gaan onderling met elkaar in discussie en er nemen steeds wisselende leden van de Begeleidingsgroep deel aan de overleggen waardoor het nodig is om bepaalde zaken te herhalen of discussies deels opnieuw worden overgedaan. Concreet: de Begeleidingsgroep is verdeeld, de raad is verdeeld en het college van de gemeente Nuenen c.a. is verdeeld.

Dat maakt het erg lastig om tot een afgewogen besluit te komen over de opheffing van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. en zo ja, wie dan de preferente kandidaat is voor een bestuurlijke fusie.

Het proces dat de gemeente Nuenen c.a. doorloopt met de gemeente Eindhoven is een ander proces dan het proces dat loopt tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel, en beide processen kunnen niet op elkaar gelegd worden.

College van GS:

Sinds wanneer vinden de gesprekken met de gemeente Nuenen c.a. plaats?

Antwoord college van B&W:

Tussen mei en juli 2017 hebben er gesprekken plaatsgevonden en na de zomervakantie zijn er twee verdiepingsgesprekken geweest. Op 2 oktober 2017 vindt er wederom overleg plaats. De gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. schrijven gezamenlijk aan een "verdiepingsdocument" met daarin de relevante beslisinformatie. Dit verdiepingsdocument fungeert als bijlage bij het raadsvoorstel dat door de begeleidingsgroep aan de raad van Nuenen wordt voorgelegd. In het volgend overleg op 2 oktober 2017 dient dit document vastgesteld te worden.

College van GS:

Als de gemeente Nuenen c.a. kiest voor een bestuurlijke fusie met de gemeente Eindhoven zal er ook draagvlak voor deze fusie moeten zijn bij de raad van de gemeente Eindhoven. Hoe staat de raad van uw gemeente hier tegenover?

Antwoord college van B&W:

Bij de raad van onze gemeente bestaat er geen weerstand tegen een bestuurlijke fusie met de gemeente Nuenen c.a. De raad heeft ons college gemandateerd om in dit proces te opereren en wij houden voeling met de raad om ons ervan te vergewissen of de juiste koers wordt gevaren. Er is in dit stadium geen sprake van een voorstel dat aan de raad is voorgelegd. Er hebben eerder dit jaar op verzoek van deze gemeenten gesprekken plaatsgevonden met de gemeenten Oirschot en Son en Breugel in het kader van hun discussies over hun bestuurlijke toekomst. Daarnaast heeft een evaluatie plaatsgevonden van het SGE. Later dit jaar zal een nieuwe Samenwerkingsagenda SGE aan onze en de andere raden van de SGE worden voorgelegd.

College van GS:

Kunnen wij de gezamenlijke notitie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ontvangen?

Antwoord college van B&W

Op dit moment is er nog sprake van een concept, de notitie wordt aangemerkt als een 'groeidiamant' en op 2 oktober 2017 wordt het verdiepingsdocument/Memorandum of Understanding vastgesteld. Dit document wordt ook beschikbaar gesteld aan onze raad, maar voor de goede orde achten wij het verstandig dat met de gemeente Nuenen c.a. wordt afgestemd wanneer de notitie ook aan uw college beschikbaar kan worden gesteld ten behoeve van het dossier.

Dit verdiepingsdocument/MoU is na het komend weekend gereed en wordt in Nuenen op informeel op 16 september 2017 besproken, daarna in de commissievergadering op 2 november 2017 en zal uiteindelijk als bijlage bij het raadsvoorstel worden voorgelegd aan de raad op 16 november 2017. Het overleg tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven op 2 oktober 2017 wordt aangemerkt als een afsluitende bijeenkomst. Vanuit de gemeente Eindhoven zijn eerder ook twee brieven aan de gemeente Nuenen c.a. gezonden, die ook wij ook aan uw college beschikbaar zullen stellen.

3. Steunt u de door gedeputeerde staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen? Kunt u daarbij aangeven:

- a. Wat uw verwachtingen zijn ten aanzien van deze verkenning?*
- b. Welke houding u aanneemt ten aanzien van deze verkenning?*
- c. Wat deze verkenning naar uw opvatting inhoudelijk en procesmatig zou moeten opleveren?*

Antwoord college van B&W:

Voor ons college is het zelfstandig blijven van de gemeente Nuenen c.a. geen optie. Dat zou ook, naar ons oordeel, geen uitkomst mogen zijn van deze Arhi-procedure. De regio is niet gebaat bij een Arhi-procedure die leidt tot een status quo en dus stilstand; er moet een eind komen aan de onduidelijkheid.

College van GS:

Kan dit standpunt indirect worden opgevat als steun voor de Arhi-procedure die is opgestart?

Antwoord college van B&W:

Het is jammer dat dit nodig is gebleken, maar die conclusie is juist. In de beleving van de gemeente Eindhoven is een zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. niet reëel. Herindeling ligt daarom voor de hand. Een bestuurlijke fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel levert naar ons oordeel geen meerwaarde voor de regio en daarom zou er gekozen moeten worden voor een bestuurlijke fusie van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven. Daarmee wordt een eerste stap gezet om het stedelijk gebied meer kracht te geven. In dit kader verwacht de gemeente Eindhoven, vanuit landelijke tendens van afnemend aantal gemeenten, in de toekomst ook geen mogelijkheid meer voor een zelfstandig voortbestaan van –bijvoorbeeld- de gemeente Son en Breugel. Vanuit regionaal belang dienen krachten gebundeld te worden om de opgaven, waar deze regio voor staat, te realiseren. We zien dat liever van onderop ontstaan. Het is daarom jammer dat hiertoe nu de regie door het provinciaal bestuur nodig is.

College van GS:

Deze Arhi-procedure is opgestart in het licht van duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. Dit kan wellicht tot gevolg hebben dat er als zodanig druk wordt gevoeld op lopende processen waardoor betrokken gemeenten misschien zelf knopen doorhakken en tot een fusie willen komen. Als blijkt dat gemeenten zelf de regie ter hand nemen en daarmee voldoen aan hetgeen er in regionaal perspectief wordt gevraagd, kan het zijn dat de Arhi-procedure door ons college wordt beëindigd. Wat is uw mening daarover?

Antwoord college van B&W:

Dat zou de mooiste uitkomst zijn, maar gezien de verdeeldheid binnen de gemeente Nuenen c.a. bestaat hier weinig vertrouwen in. De vrees bestaat dat er een raadsbesluit komt dat leidt tot een defensieve deal die geen recht doet aan de inhoudelijke opgaven in en het nationale belang van deze regio.

College van GS:

Er is een aantal criteria waaraan een voorstel tot herindeling door ons zal worden getoetst. Draagvlak bij de betrokken gemeenten en hun inwoners is daar één van, maar ook draagvlak in de regio, bestuurskracht, duurzaamheid of toekomstbestendigheid, evenwichtige regionale verhoudingen en interne samenhang van de nieuwe gemeente zijn criteria die bij deze afweging worden betrokken. Duidelijk mag zijn dat wij dit proces zijn gestart, omdat de mening bestaat dat de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig kan blijven voortbestaan. De kans dat uit dit proces als resultaat wel een zelfstandigheid van de gemeente Nuenen komt, is bijzonder klein. Bij de weging zal zeker het regionaal perspectief en de daarvoor benodigde slagkracht worden betrokken. Belangrijk in dit proces is dat er voor de gemeente Nuenen c.a. een oplossing komt die ook in regionaal perspectief hout snijdt, naast de andere genoemde criteria.

College van B&W:

Er moet inderdaad sprake zijn van een duurzame oplossing, zodat er over een aantal jaren niet weer een discussie komt over de juiste bestuurlijke schaal. Naarmate er minder helderheid is, zullen er meer wegen worden gezocht voor ongewenste scenario's. Elke nuancering zal worden aangegrepen om uitstel van executie van opgeven van gemeentelijke zelfstandigheid te bevorderen.

4. Welke wensen heeft u of welke voorwaarden stelt u aan een eventuele herindeling, indien uw gemeente daarvan onderdeel zou uitmaken? Wij vragen u bij uw antwoord ook in te gaan op het door de commissie Demmers voorgestelde punt van taken-, bevoegdheden en middelenoverdracht.

Antwoord college van B&W:

Op deze aspecten zijn we al eerder in dit gesprek ingegaan. Onze visie op regionale bestuurskracht zoals vastgelegd in de beleidsnotitie staan bevat een aantal kernwaarden. Deze worden eendrachtig door onze raad ondersteund.

5. Welke andere bestuurlijke oplossingen zijn voor u bespreekbaar die de gemeente Nuenen c.a. kunnen helpen om de geconstateerde knelpunten in haar bestuurskracht duurzaam op te lossen?

Antwoord college van B&W:

Ook dit onderdeel is al uitgebreid aan de orde geweest bij vraag 1.

6. Kunt u aangeven of voor (kernen/dorpen in) uw gemeente een of meer grenscorrecties aan de orde kunnen zijn? Zo ja:

c. Voor welke kernen/dorpen of gebied in uw gemeente is dat het geval?

d. Wat is uw opvatting over deze mogelijke grenscorrectie(s) en wat is het draagvlak voor deze grenscorrectie(s) bij de inwoners in het betreffende gebied?

Antwoord college van B&W:

In deze fase van dit proces zijn mogelijke grenscorrecties niet relevant. Het gaat eerst om de keuze voor de bestuurlijke hoofdstructuur. Dit onderwerp kan in een mogelijk vervolgproces aan de orde komen. Met de gemeente Helmond is ook gesproken over dit proces. De gemeente Eindhoven is van

mening dat eerst gefocust moet worden op hoofdlijnen en dat het hele proces doorlopen moet zijn alvorens er wordt gesproken over mogelijke grenscorrecties.

College van GS:

Deze vraag heeft ook een procedureel-wettelijke achtergrond. Er kan sprake zijn van een wens tot grenscorrectie bij een van de drie betrokken gemeenten die betrekking heeft op grondgebied van een gemeente die thans niet betrokken is bij het open overleg. Als die wens tot grenscorrectie in beeld zou komen als onderdeel van een mogelijk provinciaal herindelingsontwerp, dan vraagt dat om uitbreiding van de procedure waarbij die betreffende gemeente deel uit gaat maken van het open overleg. Bovendien is een beoogde overgang van grondgebied tussen twee gemeenten niet altijd een grenscorrectie in de zin van de Wet arhi, maar een 'wijziging van de gemeentelijke indeling' die alleen bij wet geregeld kan worden. Dan is het van belang om op tafel te hebben of er reden bestaat om dat mee te nemen in een herindelingsvoorstel aan de Minister.

College van B&W:

Dat begrijpen wij. Maar in deze fase van de procedure is het nog te vroeg om te spreken over mogelijke grenscorrecties. De gemeente Eindhoven heeft op dit moment geen onoverkomelijke issues als het gaat om grenscorrecties.

College van GS:

Wij doorlopen deze procedure in stappen. Wat zou de volgende stap volgens u moeten zijn?

Antwoord college van B&W:

Het besluit van de raad van de gemeente Nuenen c.a. is heel belangrijk en zal het vervolg inkleuren. Bij ons college bestaat de verwachting dat de raad van de gemeente Nuenen c.a. zal besluiten tot voortzetting van de gemeentelijke zelfstandigheid. Het provinciaal bestuur dient daarop voorbereid te zijn en dient vooraf voor zichzelf te bepalen wat belangrijk is, in het bijzonder als het gaat om het regionaal perspectief.

Reactie college van GS:

Niet het proces van de gemeente Nuenen is primair leidend, maar het open overleg dat plaatsvindt met de drie gemeenten. Het open overleg duurt maximaal 6 maanden en tempo hierin is van belang.

College van GS:

Hoe staat uw college tegenover een gezamenlijk overleg met de drie betrokken colleges of tegenover een overleg met de drie raden afzonderlijk?

Antwoord college van B&W:

Het college en de raad van de gemeente Eindhoven delen unaniem een gezamenlijk standpunt over het gestarte proces. Dit is niet het geval bij de twee andere betrokken gemeenten. Het is goed dat het provinciaal bestuur dit proces is opgestart. In zijn hoedanigheid als voorzitter van de Brainport-regio geeft de burgemeester het belang aan om deze regio op de nationale kaart houden en voelt hij zich daarin gesteund door het maatschappelijk veld en door het bedrijfsleven. In de regio is er echter sprake van veel verdeeldheid en dat maakt de aanpak van opgaven lastig.

College van GS:

Is het naar uw mening zinvol om met maatschappelijke organisaties het gesprek aan te gaan in het kader van het open overleg? En zo ja, wie zouden daarvoor benaderd kunnen worden?

Antwoord college van B&W:

Dat is zeker zinvol. Organisaties op het gebied van gezondheidszorg, het sociale domein, het bedrijfsleven, onderwijs, sport en woningcorporaties komen daarvoor in aanmerking. Het bedrijfsleven in deze regio is goed voor 400.000 banen en begrijpt niet waarom zaken zo lang moeten duren. Er bestaat veel onbegrip bij 'captains of industry' en de beeldvorming over het bestuur van stad en regio is om die reden niet altijd positief gekleurd.

Tijdens de startbijeenkomst op 28 augustus 2017 waren er veel raadsleden van de gemeente Eindhoven aanwezig. Er werd veel weerstand tegen de gemeente Eindhoven geproefd uit wat vanuit de zaal naar voren werd gebracht. In plaats van dat het proces versterkend werkt, werkt het op deze manier vooral beschadigend. Dit is een risicofactor die een rol kan gaan spelen. Er is eenzelfde urgentiegevoel nodig om mensen tot overleg aan te zetten.

College van GS:

Als het tot een herindeling komt van de gemeenten Nuenen en Eindhoven samen dan zijn er twee rechtsvormen waarop dat kan: het opheffen van beide gemeente die leidt tot de vorming van een nieuwe gemeente of een zogeheten 'lichte toevoeging' van de op te heffen gemeente Nuenen bij de niet op te heffen gemeente Eindhoven. Welke vorm heeft uw voorkeur?

Antwoord college van B&W:

De gemeente Eindhoven wil hier nog niet op vooruit lopen: de gemeente Nuenen c.a. dient eerst zelf een besluit over haar bestuurlijke toekomst te nemen. Een weging van de specifieke vorm van herindeling door onze gemeente heeft derhalve nog niet echt plaatsgevonden.

College van GS:

Na de gesprekken met de drie colleges wordt er besloten tot een volgende stap in het proces, bijvoorbeeld een gesprek met de afzonderlijke raden. Wij betrachten openheid in de procedure en zullen daarover een kort persbericht uit laten gaan. De gemeenten worden hierover vooraf geïnformeerd.

College van B&W:

De raad van de gemeente Eindhoven heeft aan de Begeleidingsgroep van de gemeente Nuenen c.a. duidelijk gemaakt dat raad en college van de gemeente Eindhoven op één lijn staan in dit proces en dat het college - als dagelijks bestuur - namens de raad participeert in de Arhi-procedure. Bij de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. is dit anders: daar zijn de raden en colleges verdeeld. Als er overleg plaatsvindt tussen GS en de raad van de gemeente Eindhoven wil de burgemeester - als voorzitter van de raad - daarbij aanwezig zijn.

College van GS:

Provinciale Staten hebben gevraagd om een themabijeenkomst over de Arhi-procedure, die waarschijnlijk op 22 september 2017 zal plaatsvinden. Gedeputeerde staten zullen daar een toelichting geven op de procedure en de rollen daarin van de verschillende partijen. Daarbij zal dezelfde procesinformatie worden verstrekt als tijdens de informatieve startbijeenkomst op 28 augustus 2017. Er zullen geen mededelingen worden gedaan over de inhoud van dit proces.

De verslagen van de open overleggen zijn vertrouwelijk. Het is aan de colleges zelf om de verslagen al dan niet te delen met de raad. Door het college van de gemeente Son en Breugel is aangegeven dat zij het verslag vertrouwelijk met de raad zullen delen.

College van GS:

Vanuit het college van de gemeente Son en Breugel is het verzoek gekomen om na de open overleggen met de drie colleges een mondeling terugkoppelmoment te organiseren waarbij ieder

college een tot twee personen afvaardigt. Er zijn op dat punt door ons nog geen toezeggingen gedaan. Hoe staat uw college hier tegenover?

Antwoord college van B&W:

Geen probleem; ook het college van de gemeente Eindhoven zal dan een delegatie afvaardigen als daartoe zou worden besloten.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

VERSLAG van het open overleg tussen Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nuenen c.a. op 13 september 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant:

dhr. H. Swinkels, gedeputeerde (voorzitter), mw. M.J.G. Spierings, gedeputeerde, dhr. J.H.J.M. ten Doeschate en dhr. P.W. Tetteroo, ambtelijke ondersteuning.

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nuenen c.a.:

dhr. M.J. Houben, burgemeester, dhr. M. Jansen, dhr. H. Pero, mw. C. van Brakel, dhr. J. Pernot (wethouders), dhr. J. van Vlerken, secretaris, mw. R. Stoltenborg, adviseur, mw. D. Pardijs, communicatieadviseur.

Verslaglegging:

mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant).

Locatie:

Boordhuys, Nuenen.

1. Opening en mededelingen

De aanwezigen stellen zich voor. Mevrouw Van Brakel geeft aan dat zij naast wethouder van de gemeente Nuenen c.a. ook lid is van Provinciale Staten. Zij neemt aan dit gesprek nadrukkelijk deel als wethouder en lid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nuenen c.a. Het open overleg in het kader van de provinciale Arhi-procedure met de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven is aangekondigd en toegelicht in de brief van Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van 11 juli 2017. Op 28 augustus 2017 is een informatiebijeenkomst gehouden over het proces en de procedure voor de raden en de colleges van de drie betrokken gemeenten.

Dit is de eerste ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de drie gemeenten te verkennen. Voorafgaand aan het overleg is een vragenlijst toegezonden. GS voeren eerst gesprekken met de afzonderlijke colleges van de drie betrokken gemeenten; pas daarna wordt het vervolg verder ingericht.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan het betrokken gemeentelijke bestuursorgaan gezonden. Daarna worden de verslagen door GS vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelingsontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door het toezenden ervan aan de betrokken raden en de Minister.

Het is van belang dat raden goed in het proces worden betrokken. Hoe de colleges van B&W dat vertrouwelijk organiseren is een verantwoordelijkheid van de colleges zelf.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen. Kunt u voor uw gemeente aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven? Wij vragen u daarbij in te gaan op de relevante standpunten c.q. besluiten van de raad van uw gemeente.

Antwoord college van B&W:

Deze vraag impliceert dat er sprake is van een wens van de gemeente Nuenen c.a. tot grenscorrectie of een gewijzigde gemeentelijke indeling en van een raadsbesluit daartoe.

In dit gesprek vandaag verwoorden wij het standpunt van het college van de gemeente Nuenen c.a. Daarbij wordt allereerst een terugblik op het proces gegeven. De raad heeft in februari 2016 kennis genomen van het bestuurskrachtonderzoek en de 'Dialoognota bestuurlijke scenario's van Nuenen' vastgesteld. Dit gebeurde naar aanleiding van een eigen proces van de raad met betrekking tot de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. In dit proces heeft de raad een Begeleidingsgroep ingesteld met als opdracht een raadsbesluit voor te bereiden. Voornoemde 'Dialoognota' zal aan GS ter hand worden gesteld zodat deze desgewenst kan worden toegevoegd aan het dossier.

In een brief aan de raad, d.d. 15 juni 2016, heeft het college zijn standpunt gegeven inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. naar aanleiding van het eigen bestuurskrachtonderzoek en 'Dialoognota bestuurlijke scenario's van Nuenen'. Ook deze brief zal aan GS beschikbaar worden gesteld. Hierin werd het belang benadrukt van de aansluiting van de gemeente Nuenen c.a. bij de samenwerking in de Dienst Dommelvallei en bij de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven (hierna: SGE). Het college heeft in de desbetreffende brief de conclusie gedeeld dat vergaande samenwerking de ambtelijke organisatie zou uithollen en dat een bestuurlijke fusie van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeenten Son en Breugel en Geldrop-Mierlo de voorkeur geniet. Wethouder Jansen deelt de conclusie, dat de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. eindigt, niet.

Vervolgens heeft de raad in november 2016 het besluit genomen om de Begeleidingsgroep opdracht te geven voor het uitwerken en onderzoeken van de voorkeursvariant 'herindeling/fusie'. Een vijftal gemeenten in de nabije omgeving is bezocht en de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven hebben positief gereageerd op de vraag of zij verder willen praten over een mogelijke fusie met de gemeente Nuenen c.a.

Ons college is thans van mening dat - sinds het bestuurskrachtonderzoek van 2015 - er veel verbeteringen zijn aangebracht in de ambtelijke organisatie en de financiële positie van de gemeente. De financiën zijn op orde en hetzelfde geldt voor een aantal belangrijke en complexe dossiers. Dit kan - desgewenst - door middel van documenten aangetoond worden. Wij zijn dan ook van mening dat er op dit moment geen noodzaak bestaat tot een bestuurlijke fusie van de gemeente Nuenen c.a., maar dat moet worden ingezet op intensivering van de samenwerking met de regionale partners. Wel ziet ons college echter in dat in de toekomst de zelfstandigheid van onze gemeente eindig kan zijn. Als er gefuseerd moet worden, dan gaat de voorkeur van ons college uit naar de gemeente Son en Breugel als fusiepartner en niet naar de gemeente Eindhoven. Wethouder Jansen deelt die conclusie niet. De raad volgt zijn eigen proces. In de informele raadsbijeenkomst van 21 september 2017 en de commissievergadering van 2 november 2017 wordt het raadsvoorstel besproken en op 16 november 2017 neemt de raad een besluit.

Reactie college van GS:

Het door u genoemde bestuurskrachtonderzoek benoemt twee zorgen: de kwetsbaarheid van de ambtelijke organisatie en de bestuurskracht van de raad. Wat is hierin in de afgelopen jaren veranderd?

Antwoord college van B&W:

De ambtelijke organisatie is goed in staat om in alle redelijkheid haar taken uit te voeren. Na het bestuurskrachtonderzoek is een verbetertraject ingezet en dat heeft daadwerkelijk tot verbeteringen geleid. Het feitelijke deel van de kwetsbaarheid ligt bij het neerleggen van meerdere functies bij één

persoon, waardoor bij het wegvallen van die persoon die kwetsbaarheid zichtbaar wordt. Dit speelt echter bij veel gemeenten van dezelfde schaalgrootte en dat leidt daar niet tot gemeentelijke opheffing. Binnen de gemeente Nuenen c.a. leidt dit wél tot de wens voor meer en intensievere samenwerking met de andere gemeenten in de Dienst Dommelvallei en in het stedelijk gebied. Voorheen was er sprake van kwetsbaarheid op het gebied van kwaliteit en kwantiteit van de ambtelijke organisatie. Als er nog sprake van kwetsbaarheid zou zijn, dan is dit enkel op het gebied van kwantiteit.

Eerder waren er bezuinigingsrondes, nu niet meer en bestaat er meer ruimte voor een invulling. Een goed voorbeeld is het Sociaal Domein binnen de gemeente Nuenen c.a. en de transities die hebben plaatsgevonden. Er zijn goede loketten gemaakt voor de operationele transformatie van beleid naar uitvoering op het gebied van alle drie de transities op het Sociaal Domein. Door de omvang van de gemeente is het mogelijk gebleken om korte lijnen te hanteren. Dit biedt vele voordelen.

Wat betreft de bestuurskracht van de raad: van alle raadsbesluiten is er maar één besluit teruggenomen.

Daarnaast onderkent de raad het belang van een goede samenwerking in de regio, zowel binnen het SGE (9 gemeenten) als binnen de Metropoolregio Eindhoven (21 gemeenten). De raad is bereid gebleken hieraan medewerking te verlenen door met raadsvoorstellen die betrekking hebben op regionale onderwerpen die in de regio zijn voorbereid, in te stemmen. Deze strategie geeft kaders waarmee in de besluitvorming over lokale aangelegenheden rekening mee wordt gehouden. Binnen het SGE worden afspraken gemaakt op het gebied van Wonen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over regionale bedrijventerreinen. Een voorbeeld van een complex dossier dat is afgewikkeld, is de dreigende leegstand van 25 schoollokalen. De gemeente heeft door in overleg te gaan met schoolbesturen, dit weten te voorkomen. Erkend moet worden dat er sprake is van een zeer kritische en soms verdeelde raad. De huidige raad bestaat uit 11 fracties, die ieder hun eigen geluid willen laten horen. Feit blijft wel dat alle bestuurlijke besluitvorming die voor regionale samenwerking noodzakelijk was, is gehaald.

Reactie college van GS:

Hoe ziet het college de rolverdeling college/raad en met name in dit dossier?

Antwoord college van B&W:

Er bestaat geen coalitie waarop kan worden teruggevallen. Hiermee bedoelen wij dat de coalitie geen stevige/grote meerderheid heeft in de raad. De rolverdeling tussen de raad en het college is dual. Voor ons college betekent dit dat wij bijna altijd op zoek moeten gaan naar een meerderheid in de raad. Dat betekent dat wij met goede raadsvoorstellen moeten komen, maar ook dat we met alle raadsfracties in gesprek moeten gaan en niet alleen met de fracties die in de coalitie zitten. Voor wat betreft dit dossier: de raad zou het liefst op de stoel van het college plaatsnemen. De opgerichte Begeleidingsgroep geeft aan geen politiek te bedrijven, maar in onze ogen is hiervan wel sprake. Het college voelt zich buitenspel gezet. In het proces van herindeling geeft dit spanningen tussen college en raad.

Reactie college van GS:

Wat begeleidt de Begeleidingsgroep precies?

Antwoord college van B&W:

Het traject om te komen tot een raadsbesluit. De Begeleidingsgroep doet in haar opereren echter niet altijd recht aan de toekomst van de gemeente Nuenen c.a. waarover de raad een besluit gaat nemen. Het proces wordt niet op een goede manier doorlopen.

De voorzitter van de raad geeft aan dat de raad kennis heeft genomen van de resultaten van het bestuurskrachtonderzoek en vervolgens de regie heeft genomen. Er is een stappenplan gemaakt, een 'Dialoognota bestuurlijke scenario's van Nuenen' opgesteld en er is gekozen voor een deugdelijke voorbereiding van het te nemen raadsbesluit over de bestuurlijke fusie en mogelijke fusiepartners. De raad heeft in meerderheid besloten om die voorbereiding van het raadsbesluit neer te leggen bij de Begeleidingsgroep en niet bij het college. Door het college wordt dit besluit betreurd; het is jammer dat college en raad hierin niet samen optrekken.

Reactie college van GS:

Wat is de achterliggende gedachte van de raad om de opdracht neer te leggen bij een Begeleidingsgroep en niet bij het college?

Antwoord college van B&W:

Het verrichte bestuurskrachtonderzoek is de aanleiding hiervoor geweest. De raad ziet zichzelf als het bestuur van de gemeente en dit onderwerp betreft de bestuurlijke organisatie van de gemeente. Dit speelt echter alleen bij dit dossier; bij andere dossiers speelt dat niet.

Reactie college van GS:

Het standpunt van uw college heeft u zojuist kenbaar gemaakt. De raad gaat in november a.s. een besluit nemen op basis van een voorstel van de Begeleidingsgroep. Gaat uw college daar zijn standpunt/advies aan toevoegen?

Antwoord college van B&W:

Ons college heeft zijn standpunt van juni 2016 herijkt en heeft dit vandaag eerst willen delen met GS. Wij zullen in ieder geval ons standpunt kenbaar maken aan de raad voordat dit onderwerp in de raad behandeld gaat worden. Ons college is van mening dat hij niet gehoord is door de raad en dat informatie vanuit ons college niet in behandeling is genomen door de Begeleidingsgroep. Daarom zullen wij een brief aan de raad sturen met daarin ons standpunt over dit onderwerp. Wanneer de brief precies verstuurd zal worden, is nog niet bekend.

Reactie college van GS:

In het zojuist verwoorde standpunt voor zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. ligt de nadruk op hoe uw college aankijkt tegen de situatie van dit moment. Acht uw college gemeentelijke zelfstandigheid over een termijn van 5 of 10 jaar ook nog mogelijk? Heeft u de duurzaamheid of toekomstbestendigheid voldoende in uw overwegingen betrokken?

Antwoord college van B&W:

Daarop is moeilijk antwoord te geven en er kunnen zeker geen termijnen worden genoemd. Het idee bestaat dat er eerst maximaal rendement moet worden gehaald uit de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei en met het SGE. Daarna zou er kunnen worden nagedacht over een bestuurlijke fusie.

Reactie college van GS:

De raad heeft in november 2016 een besluit genomen voor een voorkeursrichting 'bestuurlijke fusie' en heeft daar een tijdpad voor uitgezet. Uiterlijk op 1 juli 2017 zou hierover een besluit worden genomen, zo was ons verzoek. Op 29 juni 2017 is de raad teruggekomen op dit besluit en heeft vervolgens besloten om uitstel te vragen voor het besluit tot in november 2017.

Antwoord college van B&W:

Dit besluit dient wat genuanceerd te worden: de Begeleidingsgroep heeft gesprekken gevoerd met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven. Deze gesprekken vroegen meer tijd dan de

Begeleidingsgroep en de delegaties van de beide andere gemeenten hadden verwacht. Daarom is door de Begeleidingsgroep een raadsvoorstel voorbereid om het proces bestuurlijke toekomst van Nuenen te verlengen. Met name binnen de gemeente Son en Breugel vindt een discussie plaats over dit onderwerp en deze discussie zou meegenomen moeten worden in de besluitvorming. Processen moeten gesynchroniseerd worden. Als blijkt dat de gemeente Son en Breugel nog niet klaar is voor een bestuurlijke fusie, blijft er slechts één mogelijke fusiepartner over.

Vorig jaar is door de gemeenten Nuenen en Son en Breugel gezamenlijk het bureau BMC ingeschakeld voor het maken van een financiële onderbouwing van de overwegingen van beide gemeenten. Dit is een waardevol document waaruit duidelijk de verschillen en overeenkomsten tussen beide gemeenten blijken. Dit stuk is toegezonden aan de raad en zal tevens aan GS worden gezonden voor toevoeging aan het dossier.

2. Wat is de stand van zaken van de besprekingen van uw college met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel? Kunt u daarbij ingaan op de sfeer van het overleg, de thema's die aan de orde zijn gekomen en het voorziene tijdpad? Zijn er gespreksverslagen of andere documenten waarvan uw college van oordeel is dat gedeputeerde staten daarvan kennis zouden moeten nemen? En zo ja, is uw college bereid deze documenten ter beschikking te stellen?

Antwoord college van B&W:

Het college heeft geen gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel in het kader van de bestuurlijke toekomst Nuenen. Wel is door BMC het rapport 'De blik op heden en toekomst gemeenten Nuenen en Son en Breugel, vergeleken op financiële kwantitatieve aspecten' opgesteld.

Dit rapport is opgesteld parallel aan het proces dat de raad aan het doorlopen was. Dit document is daarom tevens aan de Begeleidingsgroep overhandigd, in de veronderstelling dat dit met de gehele raad gedeeld zou worden. De Begeleidingsgroep heeft het document echter terzijde gelegd.

Een soortgelijk document is niet gemaakt van de gemeente Eindhoven. De reden hiervoor is te vinden in het feit dat de gemeente Nuenen c.a. al jarenlang samenwerkt met de gemeente Son en Breugel. De beide colleges spreken elkaar regelmatig en beide gemeenten treffen elkaar in de Dienst Dommelvallei. Op meerdere vlakken hebben beide gemeenten reeds samengewerkt. In dit kader kan ook verwezen worden naar het opzeggen van de BOR-afspraken, jaren geleden, door de gemeenten Geldrop-Mierlo en Eindhoven. De portefeuillehouders Economische Zaken hebben toen gezamenlijk actie ondernomen en de handen ineengeslagen. Dit heeft onder andere geleid tot een goede verdeling van alle industrieterreinen in het SGE. Er kan en moet ook gewezen worden op de goede overlegsituaties met de gemeente Eindhoven, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting en vluchtelingenwerk. De samenwerking op dit gebied verloopt prima en open en partijen zoeken elkaar op voor hulp.

Concreet: er vinden wel gesprekken met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel plaats inzake de bestuurlijke toekomst, maar die worden gevoerd door de Begeleidingsgroep en niet door het college.

Reactie college van GS:

Zijn er verslagen van deze overleggen en zo ja, kunnen die beschikbaar worden gesteld aan gedeputeerde staten?

De burgemeester, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Begeleidingsgroep, geeft aan dat er geen verslagen zijn gemaakt van de gesprekken met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel. Die vraag zou aan de raad gesteld moeten worden. Er is wel vernomen dat er een notitie is opgesteld over ambities en verkenningen en dat er in het gesprek met de gemeente Eindhoven overeenstemming is bereikt over alle punten.

3. Steunt u de door GS gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen? Kunt u daarbij aangeven:

- a. Wat uw verwachtingen zijn ten aanzien van deze verkenning?*
- b. Welke houding u aanneemt ten aanzien van deze verkenning?*
- c. Wat deze verkenning naar uw opvatting inhoudelijk en procesmatig zou moeten opleveren?*

Antwoord college van B&W:

Omdat wij graag een eenduidig antwoord willen geven is deze gesplitst in de aspecten proces en regie. Het college steunt het Arhi-proces: het is goed dat er druk wordt opgevoerd teneinde duidelijkheid te krijgen. Wat betreft de regievoering: ons college is - met de raad - van mening dat de gemeente Nuenen c.a. zelf het besluit zou moeten nemen over haar bestuurlijke toekomst. De hoop bestaat dat GS de uitkomst van dit eigen proces respecteren. Ditzelfde geldt voor de gemeente Son en Breugel: ook daar zal de raad een uitspraak doen over een bestuurlijke fusie.

Met betrekking tot de vraag wat de verkenning moet opleveren is het antwoord dat deze procedure de gewenste druk heeft gegeven. Naar wij hopen, voelen GS zich niet genoodzaakt om de volgende fasen van de Arhi-procedure in te zetten en wordt het proces stopgezet, omdat er in de regio iets gebeurt waardoor het niet nodig is dat GS een besluit tot vervolg van de procedure nemen.

Reactie college van GS:

De Arhi-procedure is opgestart, maar het is in deze fase nog niet duidelijk of de gehele procedure wordt doorlopen. Dit is mede afhankelijk van de ontwikkelingen bij de gemeenten.

4. Welke wensen heeft u of welke voorwaarden stelt u aan een eventuele herindeling, indien uw gemeente daarvan onderdeel zou uitmaken? Wij vragen u bij uw antwoord ook in te gaan op het door de commissie Demmers voorgestelde punt van taken-, bevoegdheden en middelenoverdracht.

Antwoord college van B&W:

Ons college meent dat de gemeente hierover in eigen regie moet kunnen besluiten. De gemeente Nuenen c.a. is stappen aan het zetten in de samenwerking binnen het SGE en wil hieraan voorrang geven. Binnen het SGE is de gemeente Nuenen c.a. inmiddels een actieve samenwerkingspartner geworden, er worden resultaten behaald. Daaraan moet een vervolg worden gegeven.

Reactie college van GS:

Biedt dat de benodigde slagkracht en democratische legitimatie in de doorontwikkeling van het SGE, los van het feit dat besluitvorming nog plaats moet vinden?

Antwoord college van B&W:

Er is een fundament ontwikkeld voor de komende jaren. Er is een structuur ontwikkeld voor de wijze van samenwerking en er is een tijdpad uitgezet voor wanneer bepaalde zaken gerealiseerd moeten zijn. Niet alleen voor de thema's wonen en werken, maar ook voor het thema voorzieningen. Dit kan in het SGE goed worden opgezet en hieruit zal slagkracht volgen. De intentie bestaat om zaken aan te pakken als ware er één gemeente.

Reactie college van GS:

De intentie zoals u dat heeft verwoord is goed, maar dat vormt op zich nog geen garantie voor bestuurlijke slagkracht. Wat is daar uw reactie op?

Antwoord college van B&W:

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de MRE en het SGE, twee heel verschillende samenwerkingsverbanden. Over beide samenwerkingsverbanden is een evaluatierapport opgesteld door Bureau Berenschot. De SGE is heel krachtig. De MRE vormt een andere, lichtere, vorm van samenwerking met 21 gemeenten.

In het SGE blijven partijen bij elkaar, zolang zij elkaar nodig hebben en tot op heden is dat zo. De samenwerking op het gebied van wonen, werken en voorzieningen binnen het SGE verloopt erg goed en er zijn goede resultaten bereikt. Het vertrouwen in het SGE is dan ook erg groot. De slagkracht is afgelopen jaar aangetoond op het gebied van de woningbouw. De gemeente Eindhoven wilde meer woningen bouwen en de andere gemeenten hebben daarmee ingestemd. Er is daarbij vooral gefocust op kwaliteit en minder op kwantiteit van het nieuwe woningaanbod.

Reactie college van GS:

Wanneer is de samenwerking gestart in het SGE?

Antwoord college van B&W:

Ongeveer 6-7 jaar geleden, nadat de BOR-afspraken werden ontbonden. Op dat moment is er een convenant opgesteld met afspraken op het gebied van wonen, dat gedragen wordt door de raden van de negen betrokken gemeenten. Gezamenlijk wordt er bekeken waar er gebouwd wordt en waar niet en wordt er overeenstemming bereikt over prijzen, grond, urgentieregelingen, enzovoort. De democratische legitimatie wordt geborgd door de negen raden, er is sprake van een grote betrokkenheid. De evaluaties van de MRE en het SGE kunnen desgewenst aan GS ter hand worden gesteld.

Reactie college van GS:

Onze voorlopige conclusie is dat het lastig is om vooruit te lopen op de slagkracht die men wil bereiken in de doorontwikkeling van het SGE als besluitvorming nog moet plaatsvinden over de organisatie van het SGE.

Antwoord college van B&W:

De colleges van de betrokken gemeenten reageren enthousiast op de wijze waarop er wordt samengewerkt. Op 1 oktober 2017 neemt ons college een besluit en in december 2017 zal dit worden voorgelegd aan de raad. Een concept daarover zal in oktober a.s. gereed zijn en zal dan ook aan GS worden toegezonden.

5. Welke andere bestuurlijke oplossingen zijn voor u bespreekbaar die uw gemeente kunnen helpen om de geconstateerde knelpunten in haar bestuurskracht duurzaam op te lossen?

Antwoord college van B&W:

Wij hebben zojuist al de door ons gewenste route aangegeven: investeren in de Dienst Dommelvallei en in het SGE. In 2014 hebben drie gemeenten voorzichtig een samenwerkingsverband opgestart als het gaat om basistaken (Dienst Dommelvallei). In 2016 heeft een evaluatie plaatsgevonden en daaruit is het advies gekomen om het takenpakket uit te breiden en bepaalde voorzieningen toe te voegen. De evaluatierapporten zijn beschikbaar voor GS. Er kan dus sprake zijn van een doorontwikkeling, maar de betreffende raden dienen hierover nog een besluit te nemen.

Aangezien het bestuurskrachtonderzoek in 2015 heeft plaatsgevonden en er in de afgelopen jaren veel ontwikkelingen zijn geweest in de regio, zou het goed zijn om een nieuw bestuurskrachtonderzoek uit te voeren bij alle drie de gemeenten.

Gezien allerlei digitale en technologische ontwikkelingen is het wellicht ook mogelijk om gemeenten van bepaalde taken te ontlasten, bijvoorbeeld de uitgifte van paspoorten. Dat zou wellicht een

provinciale taak kunnen worden. Wij zijn benieuwd of de provincie voor zichzelf een rol ziet bij de herschikking van taken op Rijks- en gemeentelijk niveau naar provinciaal niveau.

Reactie college van GS:

Waarom wel bepaalde taken bij Rijk of Provincie neerleggen, maar niet bij de gemeente Eindhoven of bij een ander nog te formeren orgaan binnen het SGE?

Antwoord college van B&W:

Er wordt op dit moment al bekeken welke taken er gezamenlijk opgepakt kunnen worden.

Reactie college van GS:

In het rapport van de commissie Demmers wordt geadviseerd om bepaalde taken en bevoegdheden vanuit de gemeente over te dragen naar een specifiek orgaan binnen het SGE met een democratische legitimatie en dus een eigen beslissingsbevoegdheid. De gemeente Nuenen c.a. heeft hier een pertinent 'nee' op gegeven. Kunt u dat nader toelichten?

Antwoord college van B&W:

Dit 'specifieke orgaan' is een beetje boven de markt blijven hangen. Wat wordt hier precies mee bedoeld? Een gemeenschappelijke regeling? Er is geen pertinent 'nee' gegeven. Er is wél gesteld dat als er steeds opnieuw sprake is van het overdragen van taken, de gemeente aan de gang kan blijven met bestuurlijke schaalvergroting door herindeling. De ambtelijke organisatie wordt dan immers steeds verder uitgehold. Op onderdelen wordt er samengewerkt waar winst te behalen valt. Op andere gebieden zit er meer kracht in een kleinere organisatie, bijvoorbeeld op het gebied van het Sociale Domein. Aangezien het SGE uit negen gemeenten bestaat moet niet alleen aan de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel gevraagd worden om taken en bevoegdheden over te hevelen. Welke doelstellingen beoogt men daarmee te bereiken? Is dat vermindering van kwetsbaarheid op strategische beleidsfuncties of uitvoering? Of gaat het om de versterking van de eigen organisatie, van de Dienst Dommelvallei of het SGE?

Binnen de Dienst Dommelvallei voeren de 3 gemeenten gezamenlijk een aantal basistaken uit en binnen het SGE kan een aantal thema's zoals wonen, werken en voorzieningen beter georganiseerd worden. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie vindt er al gauw een kerntakendiscussie plaats en vindt er een herijking van taken plaats: wie kan wat het beste oppakken? Dan kom je elkaar als gemeenten tegen. Er is al sprake van een integrale strategie van de regio (21 gemeenten). Daarover is overeenstemming. De visie is klaar en moet straks nog uitgangspunt van lokaal beleid worden.

ó. Kunt u aangeven of voor (kernen/dorpen in) uw gemeente een of meer grenscorrecties aan de orde kunnen zijn? Zo ja:

a. Voor welke kernen/dorpen of gebied in uw gemeente is dat het geval?

b. Wat is uw opvatting over deze mogelijke grenscorrectie(s) en wat is het draagvlak voor deze grenscorrectie(s) bij de inwoners in het betreffende gebied?

Antwoord college van B&W:

College en raad zijn samen van mening dat de gemeente Nuenen c.a. niet deelbaar is en dat de kernen Gerwen, Nederwetten en Nuenen tezamen de gemeente Nuenen c.a. moeten blijven vormen. Het is niet bekend hoe de inwoners daarover denken.

Wel is het zo dat het Landgoed Gulbergen in verschillende gemeenten ligt (Nuenen c.a. en Geldrop-Mierlo) en ontwikkeld moet worden ten gunste van de regio. Het zou goed zijn om het betreffende gebied binnen één gemeente te situeren.

7. Welke afspraken wilt u maken over de vertrouwelijkheid van dit overleg en eventuele volgende overleggen met uw college? Daarbij merken wij op dat met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven is afgesproken dat de verslagen van de open overleggen vertrouwelijk blijven. Het is aan de colleges zelf om de verslagen al dan niet te delen met de raad.

Antwoord college van B&W:

Ons college zal nog bezien welke inhoud van dit overleg zal worden gedeeld met de raad. Het is bekend dat dit overleg met GS vandaag plaatsvindt. Men wil het standpunt van ons college vernemen, maar wij wilden ons standpunt allereerst met GS delen. De verslagen blijven wat ons betreft vertrouwelijk, totdat de Wet arhi dit anders voorschrijft. Ons college wil graag de hoofdlijnen van dit open overleg delen met de raad. Op vragen zal geantwoord worden dat er sprake was van een constructief overleg in goede sfeer, maar dat er inhoudelijk geen mededelingen worden gedaan.

Reactie college van GS:

Gedeputeerde staten doorlopen het proces in stappen. Wat zou de volgende stap volgens u moeten zijn?

Antwoord college van B&W:

Wij adviseren u om in overleg te treden met de raad en niet met de Begeleidingsgroep, en niet te lang met dat overleg te wachten.

Reactie college van GS:

Een verzoek tot overleg met de raad - als bestuursorgaan - zal altijd zal worden voorgelegd aan de griffier en niet aan de Begeleidingsgroep. De raad kan zelf beslissen wie hij voor dit overleg wil afvaardigen. Als er overleg plaatsvindt met de raad van de gemeente Nuenen c.a. betekent dit ook dat er overleg zal plaatsvinden met de raden van de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel.

College van GS:

Wordt er prijs gesteld op een gezamenlijk overleg met de drie colleges?

Antwoord college van B&W:

Onze voorkeur is een gezamenlijk overleg met de colleges van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel Het college van de gemeente Eindhoven heeft van de raad mandaat gekregen.

Mededelingen vanuit college van GS:

Gedeputeerde Staten betrachten openheid in de procedure. Als er wordt besloten tot een vervolgstap zullen de gemeenten daarover geïnformeerd worden en zal er een kort persbericht uitgaan met enkel procesinformatie. Het college van B&W geeft aan deze communicatie vooraf op prijs te stellen.

Provinciale staten hebben gevraagd om een themabijeenkomst over de Arhi-procedure, die waarschijnlijk op 22 september 2017 zal plaatsvinden. Gedeputeerde staten zullen daar een toelichting geven op de procedure en de rollen daarin van de verschillende partijen. Daarbij zal dezelfde procesinformatie worden verstrekt als tijdens de startbijeenkomst op 28 augustus 2017. Er zullen geen mededelingen worden gedaan over de inhoud van dit proces.

7. Wat wilt u naast het boven vernoemde inbrengen in dit overleg?

Antwoord college van B&W:

Wij hebben kennis genomen van de vragen van de Statenfractie van 50PLUS en het antwoord van GS met betrekking tot de blijvende zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel. Gevraagd wordt om een bredere uitleg daarvan.

College van GS:

De gemeente Son en Breugel heeft - net als andere gemeenten - een visie opgesteld in het kader van 'Veerkchtig Bestuur'. Daarop is geantwoord dat GS van mening zijn dat de gemeente Son en Breugel zelfstandig kan blijven. Dat standpunt is niet gewijzigd. Inmiddels is vanuit de gemeente Nuenen c.a. een proces opgestart dat gevolgen kan hebben voor de buurgemeenten. De gemeente Son en Breugel is onderdeel geworden van dit proces en in het kader van 'Veerkrchtig Bestuur' wordt er niet alleen naar de bestuurskracht van een individuele gemeente gekeken, maar ook naar het perspectief van die gemeente in de regio. Dat betekent dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de gemeente Son en Breugel onderdeel wordt van een herindeling. Niet omdat de mening bestaat dat de gemeente Son en Breugel niet zelfstandig kan blijven, maar omdat het voor het perspectief van de gemeente Nuenen c.a. en de regio belangrijk is dat de gemeente Son en Breugel betrokken wordt bij een herindeling.

College van B&W:

Wij merken naar aanleiding daarvan op dat er een duidelijke uitspraak is gedaan over de positie van de gemeente Geldrop-Mierlo: als er iets gaat wijzigen in de bestuurlijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a. zal ook het standpunt over de gemeente Son en Breugel wijzigen. Deze zaken hebben wel invloed op het proces en hierover worden vragen gesteld. Dit zijn neveneffecten die het proces raken.

College van GS:

Het is met de beantwoording van de bewuste Statenvraag niet onze intentie geweest om aan te geven dat de gemeente Son en Breugel zelfstandig moet blijven. Mensen kijken vaak door een gekleurde bril en zien in teksten wat zij erin willen zien. Bij vragen daarover, kan er worden doorverwezen naar de provincie.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun inbreng en de bijeenkomst wordt gesloten.

VERSLAG van het open overleg van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Eindhoven op 26 oktober 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de Provincie Noord-Brabant:

dhr. H. Swinkels, gedeputeerde (voorzitter), mw. M.J.G. Spierings, gedeputeerde, dhr. P.W. Tetteroo en dhr. M. van Osch, ambtelijke ondersteuning.

Namens de raad en het college van de gemeente Eindhoven:

dhr. J. Jorritsma, burgemeester, dhr. W. Seuren, wethouder, dhr. H. Rozendaal, raadslid, dhr. F. Depla, raadslid en dhr. L. Panken, strategisch adviseur.

Verslaglegging

Mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant).

Locatie

Gemeentehuis, Eindhoven.

1. Opening en mededelingen

Dit is de tweede ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de raden te verkennen. Voorafgaand aan het gesprek is een vragenlijst toegezonden.

Benadrukt wordt dat de aanwezigen vanuit de gemeente Eindhoven vandaag de raad als bestuursorgaan vertegenwoordigen en de mening van de raad verkondigen.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan de gemeenten gezonden. Daarna worden de verslagen door gedeputeerde staten vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelingsontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door het toezenden ervan aan de betrokken raden en de Minister.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen.

Kunt u voor uw gemeente aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven? Wij vragen u daarbij in te gaan op de relevante standpunten c.q. besluiten van uw raad.

Antwoord raad:

De raad heeft daarover een eenduidige mening: de gemeente Eindhoven staat open voor andere gemeenten. De raad heeft hierover standpunten ingenomen, die staan verwoord in een commissienotitie die op 14 maart 2017 door de raad is vastgesteld. Samengevat: de raad mandateert het college om gesprekken te voeren met gedeputeerde staten en met andere gemeenten. Het college raadpleegt de raad als daartoe aanleiding is en koppelt regelmatig terug. In de andere betrokken gemeenten ligt naar verluidt de verhouding tussen raad en college op dit dossier anders. Om te voorkomen dat de indruk ontstaat dat de raad van de gemeente Eindhoven niet geïnteresseerd is in deze kwestie, zijn de raden van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. uitgenodigd voor een bijeenkomst waarin zou worden toegelicht hoe de raad van de gemeente Eindhoven over deze

kwestie denkt en waarom het college van de gemeente Eindhoven is gemandateerd voor de uitvoering. De raden van beide gemeenten hebben aangegeven pas in te willen gaan op deze uitnodiging nadat zij hun raadsbesluitvorming over hun bestuurlijke toekomst hebben afgerond. Het college heeft op uitnodiging ook gesprekken gevoerd met diverse andere gemeenten en heeft ook hierover steeds teruggekoppeld aan de Eindhovense fractievoorzitters.

2. Steunt u de door gedeputeerde staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen?

Antwoord raad:

De raad steunt de verkenning in het kader van de Arhi-procedure en verleent hieraan volledige medewerking. De raad kan niet inschatten of gedeputeerde staten de Arhi-procedure terecht zijn gestart of niet. Dat is ook niet nodig; de procedure is gestart en de raad verleent zijn medewerking.

2.a. Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van deze verkenning?

Antwoord raad:

Verwacht wordt dat er binnen de verstrekte kaders wordt geopereerd en dat met name de andere raden posities innemen.

2.b. Welke houding neemt u aan ten aanzien van deze verkenning?

Antwoord raad:

De raad van de gemeente Eindhoven streeft niets na en heeft niets in gang gezet. De raad wacht af en als er beslissingen genomen moeten worden zal de raad hierbij betrokken worden.

2.c. Wat zou deze verkenning naar uw opvatting inhoudelijk en procesmatig moeten opleveren?

Antwoord raad:

Tijdens de informatiebijeenkomst op 28 augustus 2017 is uitvoerig toegelicht dat deze procedure van alles kan opleveren. Het is een open gespreksronde waarvan het resultaat niet op voorhand bekend is. De raad van de gemeente Eindhoven heeft hierin gekozen voor een afwachterende positie.

College van GS:

Welke houding neemt de raad aan als gedeputeerde staten zouden besluiten om de Arhi-procedure voort te zetten waarbij de gemeente Eindhoven onderwerp zou worden van een provinciaal herindelingsontwerp en dan, wettelijk gezien, onderdeel wordt van het vervolg van die procedure?

Antwoord raad:

De raad is altijd van mening geweest dat de bestuurlijke slagkracht van de regio verbeterd mag worden maar heeft nooit vastgesteld op welke wijze dat zou moeten gebeuren. Dat kan middels een herindelingsprocedure, maar wellicht zijn er ook andere mogelijkheden. Dit wordt nu verkend en de raad juicht toe dat er actie wordt ondernomen. De raad hoopt en verwacht dat gedeputeerde staten uiteindelijk een besluit nemen dat in het belang is van de Brainportregio en de kracht van de regio zal versterken.

Reactie college van GS:

Dat de slagkracht van de brainportregio moet worden versterkt is onderdeel van de vraagstelling en blijkt uit het feit dat de Arhi-procedure is gestart.

Gedeputeerde Staten zullen niet halverwege het traject de procedure beëindigen zonder dat er sprake is van een resultaat. De procedure kan wel beëindigd worden als de gemeente Nuenen c.a. zelf besluit te gaan fuseren met een partner die dit ook wil en Gedeputeerde Staten daarbij het vertrouwen hebben dat zij het gemeentelijke proces tot een goed einde zullen brengen en kiest voor een duurzame oplossing die past in het regionale perspectief.

Opmerking raad:

De raad is van mening dat elke naburige gemeente, die ervoor kiest haar zelfstandigheid op te geven aansluiting zou moeten zoeken bij de gemeente Eindhoven. Het is niet logisch als er rond Eindhoven een rand van gefuseerde gemeenten zou komen. Dit zal immers niet leiden tot verbetering van de bestuurskracht en is daarmee niet de eerste oplossing die de raad van de gemeente Eindhoven voorstaat. In de commissienotitie staat nadrukkelijk vermeld dat een oplossing soelaas moet bieden voor de regio en de opgaven waarvoor deze metropoolregio staat. Een fusie tussen de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. biedt geen soelaas voor de regio en heeft geen meerwaarde. Ditzelfde zou gelden voor een fusie tussen bijvoorbeeld de gemeenten Best en Oirschot. Dit alles betekent immers het vooruitschuiven van problemen.

3. Vanuit de Begeleidingsgroep uit de raad van de gemeente Nuenen c.a. zijn er gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De gesprekken met uw gemeente hebben geleid tot het document 'Memorandum of Understanding'/Verdiepingsdocument gesprekken Nuenen – Eindhoven inzake bestuurlijke toekomst Nuenen c.a. (15 september 2017).

3.a. Wilt u een nadere procesmatige en inhoudelijke toelichting geven op dit document?

Antwoord raad:

Het college heeft opdracht gekregen om gesprekken te gaan voeren met betrokkenen. Gesprekken zijn daadwerkelijk gevoerd met de vertegenwoordigers van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. en met de Begeleidingsgroep, die is gevormd uit de Nuenense raad. Met de Begeleidingsgroep hebben 5 gesprekken plaatsgevonden waarbij gestreefd werd naar het opstellen van een 'Memorandum of Understanding' (hierna: MOU). Lastig daarbij was dat de Begeleidingsgroep intern verdeeld was. Desondanks is de MOU - met amendementen - tot stand gekomen als een gezamenlijk 'verdiepingsdocument' van de delegaties van de gemeenten Nuenen en Eindhoven. Hoewel er nu door de gemeente Nuenen c.a. wordt gesproken over een 'Eindhovens document' is de MOU wel degelijk in samenspraak tot stand gekomen. Het 'Plan van Aanpak Bestuurlijke Toekomst Nuenen c.a.' vormde de basis voor het verdiepingsdocument en het 'Profiel' van Nuenen werd als startpunt genomen.

College van GS:

Wat is volgens uw raad de analyse van de wijze waarop dit document tot stand is gekomen?

Antwoord raad:

Het document is een coproductie, is in samenspraak tot stand gekomen. Het startdocument ('Profiel') van de gemeente Nuenen c.a. is in de verschillende gesprekken steeds bijgesteld en vastgesteld en het MOU kan dus worden aangemerkt als een document dat gezamenlijk is opgesteld. Het is vreemd dat het verdiepingsdocument door Nuenen uiteindelijk een 'Eindhovens document' wordt genoemd.

College van GS:

Waarom zou het volgens de gemeente Nuenen een 'Eindhovens document' zijn?

Antwoord raad:

Deze typering onderschrijft het ontbreken van eensgezindheid binnen de Nuenense Begeleidingsgroep, de raad en het college. Hinderlijk is dat het college van de gemeente Nuenen niet eensgezind is, de raadsleden het niet met elkaar eens zijn, evenmin als de leden van de Begeleidingsgroep. Er zijn door de Begeleidingsgroep drie opties aangereikt om iedereen ruimte voor eigen keuzes te geven: een fusie met de gemeente Eindhoven, een fusie met de gemeente Son en Breugel en een fusie van de gemeenten Nuenen, Eindhoven en Son en Breugel. Procesmatig is dit volstrekt verkeerd.

De gesprekken die de Begeleidingsgroep voerde met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven werden steeds op andere wijze gevoerd en - in het begin - met wisselende deelnemers. Een consequente lijn daarin ontbrak. Mede gezien de verdeeldheid die er in het gemeentebestuur van Nuenen c.a. bestaat kan dit nooit leiden tot een goed resultaat.

3.b. De uitgangspunten en ambities van de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. zijn in 25 inhoudelijke thema's beschreven. Zijn er punten waarover (een deel van) de Begeleidingsgroep zich zorgen maakt en die nog niet zijn besproken?

Antwoord raad:

Het is niet zo dat er zaken zijn die onbesproken zijn gebleven. Een aantal elementen keert steeds terug, zoals het behoud van eigenheid en zelfstandigheid. Daarover is vaak gesproken en die elementen werden steeds genoemd in de discussies. Het zijn emotionele elementen en getracht is om duidelijk te maken dat het streven is om *gezamenlijk* tot oplossingen te komen. Samen kan bezien worden hoe de kwaliteiten van Nuenen, Gerwen en Nederwetten blijven zoals zij nu zijn, c.q. kunnen worden versterkt en hoe de eigenheid van Nuenen, Gerwen en Nederwetten na een eventuele fusie met Eindhoven behouden kan blijven.

3.c. Biedt het verdieppingsdocument naar uw mening een goede basis voor nadere uitwerking in een eventueel provinciaal of gemeentelijk herindelingsontwerp? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord raad:

Ja, absoluut. Het MOU is een degelijke basis om over verder te praten en biedt voor zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Eindhoven een werkbare uitgangssituatie.

Elk willekeurig document had eenzelfde reactie opgeroepen bij de raad van de gemeente Nuenen c.a. gezien de verdeeldheid die er bestaat: 1/3 van de raadsleden is voor zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a., 1/3 van de raadsleden wil fuseren met de gemeente Eindhoven en 1/3 van de raadsleden met de gemeente Son en Breugel.

College van GS:

Wie heeft de opstelling van het document verzorgd?

Antwoord raad

Het document is voor 90% (ambtelijk) opgesteld door Eindhoven maar de vertaling van de vraagstukken is steeds voorgelegd aan en geaccepteerd door de Begeleidingsgroep. Het document is na meerdere gesprekken opgebouwd, van fase naar fase en telkens bijgesteld, aangepast en vastgesteld. Er staat in het document nadrukkelijk vermeld dat het een gezamenlijk stuk is.

College van GS:

Het MOU vormt een van de onderleggers voor de besluitvorming van de raad van de gemeente Nuenen c.a. op 16 november a.s., maar correspondeert qua methodiek niet met het document dat gezamenlijk met de gemeente Son en Breugel is opgesteld. Er is geen sprake van eenzelfde methodologische aanpak van beide documenten.

Reactie raad:

Dat onderschrijven wij en dit is het gevolg van het niet consequent hanteren van eenzelfde werkwijze en het toepassen van dezelfde methodiek. Daardoor is het op basis van beide documenten nu 'appels en peren' met elkaar vergelijken.

4. De raad van de gemeente Son en Breugel neemt naar verwachting op 2 november a.s. een besluit over de bestuurlijke toekomst van deze gemeente. Op 16 november a.s. neemt de raad van de gemeente Nuenen c.a. naar verwachting een besluit over de bestuurlijke toekomst van deze gemeente. De voorstellen voor besluitvorming in beide gemeenten zijn inmiddels openbaar.

Wat is de reactie van of wat zijn de opvattingen binnen uw raad en/of college over

4.a. het standpunt van 19 september 2017 van het college van de gemeente Nuenen c.a. tot voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a.? Hoe kijkt u aan tegen de voorkeur van het college van de gemeente Nuenen c.a. om, indien herindeling toch aan de orde is, te kiezen voor samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel?

Antwoord raad:

Er is daarover verbazing. We hebben afspraken gemaakt en op papier gezet met een delegatie van de Nuenense raad en het college van de gemeente Nuenen c.a. komt nu met een compleet ander voorstel en geeft daarbij bovendien aan dat het college daarin niet unaniem is.

4.b. Wat is uw reactie op het ontwerp raadsvoorstel van 6 oktober 2017 'Bestuurlijke toekomst' tot voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel?

Antwoord raad:

Aangezien al eerder vernomen was dat de gemeente Son en Breugel hoogstwaarschijnlijk zal opteren voor gemeentelijke zelfstandigheid geeft dit raadsvoorstel minder verbazing.

Hoe kijkt u aan tegen het raadsvoorstel om (indien er sprake is van een gedwongen herindeling) te kiezen voor de gemeente Nuenen c.a. als fusiepartner?

Antwoord raad:

Het lijkt verstandiger om in dat geval een fusie met de gemeente Eindhoven te overwegen, een sterke partner, en te onderzoeken op welke wijze de eigenheid van Son en Breugel in stand kan blijven binnen de gemeente Eindhoven na een dergelijke herindeling. Als voorbeeld wordt het kerkdorp Acht genoemd dat - na samenvoeging met Eindhoven - haar eigen identiteit heeft behouden.

De gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel liggen ver uit elkaar en een fusie tussen deze twee gemeenten zou weinig voordeel bieden. Een fusie tussen deze twee gemeenten leidt tot één nieuwe gemeente waarbij beide gemeenten hun eigenheid zullen verliezen. Het is jammer dat een fusie met de gemeente Eindhoven nadrukkelijk wordt afgewezen.

College van GS:

Is de raad van de gemeente Son en Breugel ook uitgenodigd voor gesprekken door de raad van de gemeente Eindhoven?

Antwoord raad:

Jazeker, de bedoeling was om gezamenlijk met drie raden een bijeenkomst te organiseren en kennis met elkaar te maken. Dan had ook toegelicht kunnen worden waarom de Eindhovense raad een uitvoeringsopdracht heeft verstrekt aan het college en deze gemandateerd heeft om de gesprekken te voeren op bestuurlijk niveau.

Het is jammer dat beide raden pas een gesprek willen als een beslissing is genomen. Beter was het geweest om vooraf contact te hebben met elkaar, maar de mogelijkheid om contact te hebben achteraf staat uiteraard open.

In dit kader kan ook worden opgemerkt dat noch het college van de gemeente Son en Breugel noch het college van Nuenen c.a. contact hebben gezocht met de gemeente Eindhoven maar wel conclusies hebben getrokken over hoe een mogelijke fusie met Eindhoven zou kunnen uitpakken.

4.c. Wat is uw reactie op het voorstel 'bestuurlijke toekomst' voor de vergadering van 16 november 2017 van de raad van de gemeente Nuenen c.a. waarin onder ad 1. wordt voorgesteld 'de voorkeur uit te spreken voor een bestuurlijke herindeling/fusie met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven? De beoogde datum van herindeling is 1 januari 2020.

Antwoord raad:

Deze optie is nog niet ter sprake geweest en is een ogenschijnlijk veilige optie. Dit is een voorstel waar niemand het binnen de raad van de gemeente Nuenen c.a. het mee eens is en waarvan gesteld zal worden dat deze optie nader onderzocht moet worden. Wellicht wordt dit wel de uitkomst in deze zaak. Niet omdat men dit wil, maar omdat alternatieven op onvoldoende steun kunnen rekenen.

College van GS:

Kan deze optie op uw steun rekenen?

Antwoord raad:

Als vanuit de gemeente Nuenen c.a. wordt gesteld dat men wil spreken met de gemeente Eindhoven over een samengaan - al dan niet met de gemeente Son en Breugel erbij - dan staat de deur open voor een gesprek. In het MOU is daarvoor een roadmap gemaakt met een aantal stops daarin. Dat is de lijn die is uitgezet.

College van GS:

Als dit raadsvoorstel wordt aangenomen wat is dan de formele opstelling van de gemeente Eindhoven? Want deze variant is nog niet eerder aan de orde geweest.

Antwoord raad:

De gemeente Son en Breugel is net zo welkom als de gemeente Nuenen c.a. maar de gemeente Son en Breugel moet wel zelf willen. Het is niet aan de gemeente Eindhoven om dat te bepalen. De commissienotitie, die is aangenomen door de raad, vormt voor onze raad het uitgangspunt en dit impliceert dat de gemeente Eindhoven zelf geen initiatieven gaat ontplooiën. Als beide gemeenten een fusie met de gemeente Eindhoven willen, zal er in onze raad opnieuw besluitvorming moeten plaatsvinden, want deze variant maakt geen onderdeel uit van de commissienotitie en is nog nooit besproken. Het idee bestaat dat de raad hier in principe positief tegenover staat. Benadrukt wordt dat bij een fusie van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. ook takenoverdracht zal moeten

plaatsvinden conform het dubbelbesluit zoals vermeld in de brief van 11 juli 2017 van Gedeputeerde Staten. De indruk bestaat dat beide gemeenten dit niet wenselijk vinden.

Reactie college van GS:

Er heeft nog geen gesprek plaatsgevonden met de gemeente Son en Breugel noch is deze variant ooit besproken.

Reactie raad:

Voor de zomervakantie heeft er eenmalig een gesprek plaatsgevonden met een raadsdelegatie van de gemeente Son en Breugel in aanwezigheid van burgemeester Gaillard, burgemeester Jorritsma en wethouder Seuren. Dit gesprek vond plaats in het kader van 'veerkrachtig bestuur'. Daarbij is wel een hand uitgestoken, maar vanuit de gemeente Son en Breugel is er geen initiatief genomen om te komen tot nader overleg. Er heeft geen verdieping plaatsgevonden zoals met de raad/Begeleidingsgroep van de gemeente Nuenen c.a.

5. Op basis van de thans voorliggende voorstellen in de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. kan worden geconcludeerd dat er geen eensluidende opvatting bestaat over de bestuurlijke toekomst van beide gemeenten. Indien deze voorstellen leiden tot overeenkomstige raadsbesluiten in Son en Breugel en Nuenen c.a. wat adviseert u ons als volgende stap in dit proces?

Antwoord raad:

De uitkomst van de raad van de gemeente Nuenen c.a. is volstrekt onvoorspelbaar. De gemeente Son en Breugel zal waarschijnlijk besluiten om zelfstandig te blijven en zal - indien dit niet mogelijk blijkt - kiezen voor een fusie met de gemeente Nuenen c.a. Gedeputeerde staten dienen voor alle uitkomsten een scenario klaar te hebben. De Eindhovense raad staat in ieder geval open voor elke gemeente die een samengaan met de gemeente Eindhoven wil verkennen.

College van GS:

De raad van de gemeente Eindhoven heeft het college gemandateerd, de raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft een Begeleidingsgroep afgevaardigd en in de gemeente Son en Breugel heeft de raad formeel de touwtjes in handen. Als de gemeente Nuenen de raad of de Begeleidingsgroep afvaardigt voor gesprekken wie is dan namens de gemeente Eindhoven gesprekspartner? Is dat het college? De raad? En op welke wijze zou ons college volgens u hiermee om moeten gaan?

Antwoord raad:

In principe is het college van Burgemeester en Wethouders gesprekspartner, want gesprekken worden op bestuurlijk niveau gevoerd. Deze gesprekken zijn reeds gevoerd op initiatief van anderen. Het speelveld is inmiddels gewijzigd, omdat de Arhi-procedure is gestart, maar het speelveld is wel gebaseerd op een besluit van Gedeputeerde Staten waaraan het rapport van de commissie Demmers ten grondslag lag. Dat is het toetsingskader dat is meegegeven. Als de huidige situatie hieraan wordt getoetst, lijkt de constructie die hierin genoemd is niet haalbaar. Door raden en colleges zijn uitspraken gedaan, maar voor Gedeputeerde Staten is het ook belangrijk om te weten wat het draagvlak is binnen een gemeente voor een bepaalde keuze. Hoeveel inwoners kiezen ook voor zelfstandigheid? Is dat een meerderheid? Het zou goed zijn als binnen de Arhi-procedure ook ruimte wordt ingebouwd voor draagvlakonderzoek.

Reactie college van GS:

Wij zijn van mening dat het primair een taak is van de raad als volksvertegenwoordiging om draagvlakonderzoek te doen onder de bevolking. Als de Arhi-procedure wordt voortgezet ligt er een

taak voor Gedeputeerde Staten om inzicht te krijgen in het draagvlak, niet alleen bij de bevolking maar ook bij omliggende gemeenten en het maatschappelijk middenveld.

College van GS:

Hoe leeft dit in de gemeente Eindhoven? Wordt u aangesproken op straat over het thema 'herindeling'? Krijgt u signalen voor wel of geen draagvlak?

Antwoord raad:

In Eindhoven is dit geen hot item, mensen maken zich daar niet druk om. In Nuenen leeft het idee "zij zijn groot en ik ben klein", maar Eindhoven kent veel verschillende stadsdelen die lang geleden bij Eindhoven zijn gevoegd en die nog steeds hun eigenheid hebben bewaard. In Eindhoven is dat geen punt, iedereen kan erbij en is welkom om mee te doen. Nuenen is met name georiënteerd op Tongelre en ook andere randgemeenten leunen tegen Eindhoven aan en maken gebruik van Eindhovense voorzieningen. Het zijn emoties waarover gesproken moet worden. Door de gemeente Eindhoven is echter duidelijk aangegeven dat men op een fatsoenlijke manier bestuurlijk wil samenwerken en krachten wil bundelen.

College van GS:

Zijn het breed gedragen emoties bij burgers of wordt dit aspect alleen door bestuurders gebruikt in discussies?

Antwoord raad:

Het zijn voor een groot deel bestuurlijke emoties die gebruikt worden als politiek middel. In 2002 is er ook gesproken over gemeentelijke herindeling en waren er hoogoplopende emoties. Dat is nu niet meer. De oorzaak voor die emoties lag waarschijnlijk in het feit dat het onderwerp geïnitieerd was door de gemeente Eindhoven. Dat is nu duidelijk niet het geval. Er zijn wel burgers die zich druk maken, maar het grootste gedeelte van de bevolking is niet echt geïnteresseerd. De gemiddelde inwoner van Nuenen is het gedoe beu.

College van GS:

Hoe leeft dit in de gemeente Son en Breugel? Hoe denken bewoners daar over de bestuurlijke inrichting van de gemeente en over zelfstandigheid?

Antwoord raad:

De gemeente Son en Breugel heeft een proces doorgemaakt en heeft onder de inwoners onderzocht hoe men hierover denkt. Een grote groep inwoners opteert voor zelfstandigheid. Burgers zijn gevraagd om te reageren op een aantal vragen en daarop zijn circa 250 reacties ontvangen. 60% van de reacties kiest voor zelfstandigheid, 20-25% kiest voor een fusie met de gemeente Nuenen c.a. en een kleiner percentage kiest voor een fusie met de gemeente Eindhoven. Duidelijk mag zijn dat er slechts een klein percentage van de totale bevolking heeft gereageerd. Son en Breugel benadrukt dit overigens ook zelf. De inschatting bestaat dat het draagvlak onder de bevolking van de gemeente Nuenen c.a. groter is voor een samenvoeging met de gemeente Eindhoven dan met de gemeente Son en Breugel. Er is geen sprake meer van heftige tegenstand of emoties.

College van GS:

Het zou wel in de discussie en mogelijk verdere proces een rol blijven spelen als zou blijken dat er weinig draagvlak is onder de bevolking van de gemeente Eindhoven voor een samenvoeging met Nuenen c.a. Het scenario is wellicht niet waarschijnlijk, maar toch interessant om te weten.

Antwoord raad:

De meeste inwoners zien grotere bestuurlijke slagkracht in de regio wel zitten en hebben geen problemen met een samenvoeging. In grotere steden is meestal weinig interesse voor dit soort processen. Dit speelt meer bij kleine gemeenten. Daarnaast is het zo dat degenen die tegen samenvoeging zijn veel aandacht op zich weten te vestigen. Het overgrote deel van de mensen voegt zich en blijft thuis.

6. De huidige financiële positie van de gemeente Eindhoven kan een rol spelen (of hebben gespeeld) in de keuze van een voorkeur voor een fusiepartner. Vindt u dit terecht? Op welke wijze kan Eindhoven de eventuele zorgen bij de fusiekandidaten wegnemen?

Antwoord raad:

De financiële positie van de gemeente Eindhoven dient inderdaad verbeterd te worden. Het is logisch dat een aantal mensen hierover zorgen heeft. Daarom is het belangrijk dat oplossingen voor de korte en voor de lange termijn worden gecommuniceerd en hoeveel rek er is. Eindhoven is echter geen artikel 12-gemeente. In het overleg met de Begeleidingsgroep is dit onderwerp door het college zelf proactief aan de orde gesteld en hierover is heel objectief gesproken. Door de Begeleidingsgroep is aangegeven dat de gemeente Nuenen c.a. enkele jaren geleden in een gelijksoortige positie zat.

College van GS:

Kan het zijn dat de financiën van de gemeente Eindhoven als argument gebruikt wordt voor het voeden van emoties en dat gesteld wordt dat een fusie gewenst is vanwege de financiën?

Antwoord raad:

Er kunnen nog wel tientallen andere emoties verzonnen worden om te gebruiken. De omvang van de financiën van de gemeente Nuenen c.a. is nog geen 10% van de omvang van Eindhoven. Een fusie is van belang vanwege de slagkracht die nodig is om alle opgaven in de stedelijke agglomeratie voortvarend(er) ter hand te kunnen nemen, dat is het belangrijkste argument. Een toevoeging van 10% heeft echter geen substantiële invloed op de financiële positie van Eindhoven.

De gemeente Eindhoven heeft momenteel wel een financieel tekort, maar dit is geen structureel probleem. Een fusie met Nuenen lost als zodanig dit probleem niet op.

In dit kader wordt opgemerkt dat de woonlasten in de gemeente Eindhoven lager zijn dan in de gemeente Nuenen c.a. Conclusie: een fusie met de gemeente Nuenen c.a. levert geen financieel voordeel op.

College van GS:

Er zijn ook geluiden dat de gemeente de financiën niet op orde heeft, maar dat ook de bestuurskracht onvoldoende is. Hoe kijken jullie zelf aan tegen jullie bestuurskracht?

Antwoord raad:

Bestuurskracht is ook: democratische legitimatie van beleidsbepaling en uitvoering. Wij hebben als raad veel moeite met gemeenschappelijke regelingen. Die komen er steeds meer, zijn steeds minder controleerbaar en dus minder democratisch gelegitimeerd. Als gemeente wil je zaken regelen en niet afhankelijk zijn van andere mensen en steden. De slagkracht van het bestuur wordt daardoor kleiner. Een vierde bestuurslaag is niet gewenst. Zaken, die een samenhang hebben, moeten gedaan worden door één samenhangend bestuur. Het is goed om mensen zeggenschap te geven in hun eigen buurt. Dat kan door deelraden of dorpsraden. Mensen willen graag invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving. Het totaal van regio-overstijgende zaken moet echter neergelegd worden bij één stevig orgaan en niet bij bijvoorbeeld 20 regiogemeenten.

7. Welke afspraken wilt u maken over de vertrouwelijkheid van dit overleg? Zoals eerder aangegeven, wordt het verslag vertrouwelijk behandeld.

Antwoord raad:

Alles moet in principe zo transparant mogelijk zijn. Voor ons is het geen issue, er wordt niets stiekems gezegd of gedaan.

Reactie college van GS:

Het zal het proces ten goede komen als het conceptverslag dat aan de gemeente Eindhoven wordt toegezonden voorlopig niet openbaar wordt.

Antwoord raad:

De inhoud van dit overleg zal vertrouwelijk worden gedeeld met de fractievoorzitters. Als het conceptverslag wordt ontvangen, zullen de aanwezige raadsleden dit accorderen en daarmee wordt het verslag dan gedragen door de raad. Voor de beeldvorming naar buiten is het goed dat zowel raadsleden van de oppositie als van de coalitie deelnemen aan dit overleg.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

VERSLAG van het open overleg van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met de raad van de gemeente Son en Breugel op 8 november 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de Provincie Noord-Brabant:

dhr. H. Swinkels, gedeputeerde (voorzitter), mw. M.J.G. Spierings, gedeputeerde, dhr. P.W. Tetteroo en dhr. M. van Osch, ambtelijke ondersteuning.

Namens de raad van de gemeente Son en Breugel:

dhr. J. Gaillard, voorzitter, dhr. F. Meulenbroeks, raadslid, dhr. T. Groenemans, raadslid, mw. E. Brocken, raadslid, dhr. C. van Turnhout, raadslid, dhr. A. Flapper, raadslid, dhr. H. Werner, raadslid, dhr. J. Bijlsma, raadslid, dhr. M. Pulles, raadslid en dhr. F. den Hengst, raadsgriffier.

Verslaglegging

Mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant).

Locatie

Gemeentehuis, Son en Breugel.

1. Opening en mededelingen

Dit is de tweede ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de betrokken raden te verkennen. Voorafgaand aan het gesprek is een vragenlijst toegezonden. Benadrukt wordt dat de aanwezigen vanuit de gemeente Son en Breugel vandaag de raad als bestuursorgaan vertegenwoordigen en de mening van de raad verkondigen.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan de gemeenten gezonden. Daarna worden de verslagen door gedeputeerde staten vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelings-ontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door het toezenden ervan aan de betrokken raden en de Minister.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen.

Kunt u voor uw gemeente in het kort aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven? Wij vragen u daarbij in te gaan op het door uw raad op 2 november 2017 genomen besluit.

Antwoord raad:

In 2014 is door gedeputeerde staten de vraag voorgelegd om na te denken over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel. Hierop is een proces gevolgd dat heeft geleid tot een raadsbesluit op 18 juni 2015 met de volgende inhoud: de gemeente Son en Breugel blijft vooralsnog zelfstandig, de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei en het Stedelijk Gebied Eindhoven (hierna: SGE) wordt geïntensiveerd en in 2019 zal dit besluit opnieuw worden gezien.

Na verschijning van het rapport van de commissie Demmers is opnieuw de vraag gesteld om de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel te bezien en is er opnieuw een proces doorlopen waarbij enkele scenario's zijn beschouwd. Opties daarbij waren: zelfstandig blijven, een bestuurlijke fusie met de gemeente Eindhoven of een bestuurlijke fusie met de gemeente Nuenen c.a.

De raad heeft de scenario's en alle daarop betrekking hebbende documenten voor kennisgeving aangenomen, mede op basis van een raadpleging in het dorp. Vervolgens heeft de raad aan de herbevestiging van de visie van 2015 toegevoegd: mocht de gemeente Nuenen c.a. fuseren met de gemeente Eindhoven, dan zal de gemeente Son en Breugel onderzoeken of de samenwerking in de Dienst Dommelvallei met de gemeente Geldrop-Mierlo kan worden uitgebreid met andere gemeenten, zoals bijvoorbeeld Best en/of Oirschot, onder dezelfde voorwaarden als waaronder de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei nu plaatsvindt.

Concreet: de raad heeft er op 2 november 2017 voor gekozen om de zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel voort te zetten. Dit betekent dat, naar de mening van de raad, de Arhi-procedure voor de gemeente Son en Breugel kan worden beëindigd.

Reactie College GS:

De Arhi-procedure is gestart vanwege de situatie in de gemeente Nuenen c.a. De gemeente Nuenen c.a. heeft al een proces doorlopen waarbij in eerste instantie een selectie is gemaakt van gemeenten als mogelijke fusiepartner. Daarvan bleven uiteindelijk de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven over. Voor gedeputeerde staten is het niet logisch om bij de start van de Arhi-procedure al één van die gemeenten uit te sluiten. Als op het eind van het open overleg besloten wordt om de provinciale Arhi-procedure voort te zetten, dan zal er duidelijkheid worden geboden omtrent de gemeenten waarmee die procedure wordt voortgezet. Voor dit moment is de wens van de gemeenteraad van Son en Breugel helder.

1a. Wat stelt uw raad zich voor bij intensivering van de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei en in het SGE, als blijkt dat de gemeente Nuenen c.a. gaat fuseren met de gemeente Eindhoven?

Antwoord raad:

Wat de raad betreft hoeft er aan de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei niets gewijzigd te worden en kan deze worden voortgezet. De gemeente Nuenen c.a. kan - wat onze raad betreft - zelfstandig blijven. Voor de Dienst Dommelvallei is een verbreding van de samenwerking naar andere gemeenten bespreekbaar. Daarbij kan gedacht worden aan automatisering maar ook de samenwerking op andere beleidsterreinen zou verbreed kunnen worden. Met intensivering wordt bedoeld dat ook andere taken in de Dienst Dommelvallei zouden kunnen worden ondergebracht.

1b. Aan welke taken wordt er dan gedacht?

Antwoord raad:

Op dit moment zijn daarvoor nog geen concrete taken benoemd omdat - op het moment dat de evaluatie van de Dienst Dommelvallei gereed was - deze Arhi-procedure is opgestart. Om die reden is ervoor gekozen om even een pas op de plaats te maken met de Dienst Dommelvallei. Wanneer de uitkomst van deze Arhi-procedure duidelijk is kan er verder invulling worden gegeven aan die intensivering. Daarbij wordt met name gedacht aan taken op het gebied van vergunningverlening, handhaving en veiligheid: taken waarbij nu op ad hoc-basis wordt samengewerkt.

1c. Kunt u toelichten op welke wijze u verwacht daarmee uw bestuurlijke slagkracht te vergroten?

Antwoord raad:

Op deze wijze zouden we met deze taken hetzelfde kunnen bereiken als met de huidige taken die nu binnen de Dienst Dommelvallei zijn verricht en die in de evaluatie positief beoordeeld zijn. Voorbeelden van de bereikte resultaten zijn: het vergroten van de kwaliteit, zorgen voor continuïteit, zorgen voor goed werkgeverschap waarbij mensen meer carrièremogelijkheden hebben en meer efficiency. Deze resultaten zijn aangetoond in de afgelopen periode.

1d. Wat betekent dat voor de mate waarin u als raad dan nog invloed heeft op die samenwerking? Hoe kan die invloed worden vormgegeven?

Antwoord raad:

De raad houdt zeggenschap over de eigen begroting. De taken die binnen de Dienst Dommelvallei geconcentreerd zijn, betreffen taken op bedrijfsvoeringniveau. Het betreft een Gemeenschappelijke Regeling, een samenwerking tussen de colleges, niet tussen de raden. Daar is bewust voor gekozen om juist de raden op het gebied van beleid volledig zeggenschap te laten houden.

2. Steunt u de door gedeputeerde staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen?

Antwoord raad:

Wij zijn een overheid die loyaal wil meewerken aan een procedure, zoals deze. Wij gaan ervan uit dat er bij 'open overleg' ook daadwerkelijk sprake zal zijn van open overleg en dat alle opties aan de orde kunnen komen. De houding van de raad is positief-kritisch. Wij werken mee maar zijn wel kritisch als het gaat om de belangen van onze gemeente.

2a. Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van deze verkenning? Wat zou deze verkenning moeten opleveren en hoe zou het proces volgens u verder moeten gaan?

Antwoord raad:

Wij zijn deze procedure niet gestart en zouden die ook nooit gestart zijn. Deze procedure verstoort en compliceert onze eigen procedure over de bestuurlijke toekomst die wij in 2019 zouden afmaken. Wat ons betreft hoeft deze Arhi-procedure niet te leiden tot een verandering.

2b. U bent onderdeel geworden van deze Arhi-procedure, zoals hiervoor al aangegeven. Stel dat de gemeente Son en Breugel onderdeel van de Arhi-procedure blijft, want deze optie ligt nog open. Hoe stelt u zich het vervolg van de procedure dan voor?

Antwoord raad:

In ieder geval dat de procedure consequent is, met name voor wat betreft de realisering van veerkrachtig bestuur. Dat betekent ook dat de beoordeling van de commissie Huijbregts over de gemeente Son en Breugel (krachtig bestuur, financieel gezond) een belangrijk punt van overweging blijft. De bestuurskracht en de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel stond en staat niet ter discussie.

2c. Er is een optie dat gedeputeerde staten de Arhi-procedure stoppen als de gemeente Nuenen c.a. de procedure zelf ter hand neemt en gedeputeerde staten daar voldoende vertrouwen in hebben. Als uw gemeente onderdeel van die procedure zou uitmaken, wat is dan uw mening? Bent u van mening dat dat dan de juiste weg is om te bewandelen of geeft u dan toch voorkeur aan voortzetting van de procedure door gedeputeerde staten? Of stelt u zich dan neutraal op?

Antwoord raad:

Het is moeilijk om op 'als-dan' redeneringen in te gaan. Op het moment dat de gemeente Nuenen c.a. een besluit neemt met daarin een rol voor de gemeente Son en Breugel, dan gaan wij ervan uit dat deze gemeente daarover contact met onze raad opneemt. De raad zal daarover dan een standpunt

bepalen, afhankelijk van wat de vraag precies inhoudt en hoe de raad daarover denkt. Voor nu is het raadsbesluit van 2 november jl. heel duidelijk.

3. De raad en het college van de gemeente Eindhoven hebben steeds als standpunt ingenomen dat in het geval de gemeente Nuenen c.q. niet zelfstandig kan blijven, een fusie van de gemeente Nuenen c.a. en Eindhoven het meest aangewezen is. Wat is uw opvatting over dit standpunt?

Antwoord raad:

Ons standpunt is helder: onze raad heeft gekozen voor zelfstandigheid en niet voor een fusie met de gemeente Nuenen c.a. Als de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig kan blijven, dan lijkt een fusie met de gemeente Eindhoven logisch.

3a. Kan hieruit geconcludeerd worden dat u het standpunt van de gemeente Eindhoven onderschrijft? Dat - indien de gemeente Nuenen c.a. niet zelfstandig kan blijven - een fusie met de gemeente Eindhoven voor de hand ligt?

Antwoord raad:

Hier heeft onze raad geen uitspraken over gedaan. De raad heeft een uitspraak gedaan over de eigen zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel. Wat onze raad betreft kan de gemeente Nuenen c.a. zelfstandig blijven en kan de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei voortgezet en doorontwikkeld worden.

3b. Dus u bent van mening dat de gemeente Nuenen zelfstandig kan blijven?

Antwoord raad:

Wij hebben nooit gesteld dat de gemeente Nuenen c.a. zou moeten fuseren, Ook wij ervaren wel eens bestuurlijke afstemmingsproblemen met de gemeente Nuenen c.a., maar wij werken reeds jarenlang op een plezierige wijze samen met deze gemeente zowel op bestuurlijk niveau als binnen de dorpen. Verenigingen van de verschillende dorpen kunnen blijven bestaan omdat zij gefuseerd zijn of omdat zij leden hebben vanuit de andere gemeente. Op allerlei terreinen liggen er verbanden en wordt er samengewerkt. De gemeente Son en Breugel heeft baat bij deze samenwerking en er is dan ook geen behoefte om die samenwerking te stoppen. Wij hebben nooit gesuggereerd dat de gemeente Nuenen c.a. zou moeten fuseren met een andere gemeente.

College GS:

Het is evident dat de suggestie voor een bestuurlijke fusie niet vanuit de gemeente Son en Breugel komt. In feite zegt u dat het in het belang is van de gemeente Son en Breugel dat de gemeente Nuenen c.a. zelfstandig blijft. Dat is iets anders dan een oordeel geven over het vermogen van de gemeente Nuenen c.a. om zelfstandig te blijven.

Antwoord raad:

Het is niet aan onze raad om dit te beoordelen. Wij willen de zelfstandigheid van onze gemeente behouden, maar het zou ons goed uitkomen als wij het pad dat we al jaren bewandelen kunnen blijven volgen. Dat is voor ons een goede weg om onze zelfstandigheid te kunnen behouden met de kwaliteit die we daaraan verbinden. Wij dienen de belangen van de gemeenschap van de gemeente Son en Breugel en kiezen wat voor deze gemeenschap het beste lijkt. Deze opvatting is tevens gestoeld op het raadsbesluit van 18 juni 2015.

Aanvullende vragen:

In het scenario dat er sprake is van een procedure die leidt tot een voorstel van een fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is er sprake van een zelfstandige gemeente Son en Breugel die in 2019 een beslissing neemt over haar bestuurlijke toekomst. Hoe duurzaam is die keuze voor gemeentelijke zelfstandigheid?

Antwoord raad:

Dat zal de tijd uitwijzen. De raad heeft die keuze niet gemaakt met het idee "dit is voor vandaag en morgen" maar voor de langere termijn. De raad is ervan overtuigd dat de gemeente Son en Breugel zelfstandig kan voortbestaan en heeft daar ook de prijs voor over die dit zal gaan kosten. De raad is bereid tot vergaande samenwerking.

College GS:

Gaat de heroverweging van uw standpunt in 2019 over de bestuurlijke zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel of over de samenwerkingsverbanden of over beide?

Antwoord raad:

De heroverweging die in het besluit van 18 juni 2015 is voorzien voor 2019 gaat over de inhoud van dat raadsbesluit: zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel, samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei en samenwerking binnen het SGE.

College GS:

Er is dus een scenario denkbaar dat u in 2019 zult besluiten dat u niet meer bestuurlijk zelfstandig wilt of kunt blijven?

Antwoord raad:

Alles is denkbaar. Ook dat is denkbaar. Besluiten worden niet voor de eeuwigheid genomen. De heroverweging in 2019 is ingevoerd om op dat moment te bezien hoe zaken zich ontwikkelen en wat de stand van zaken dan is. Op dat moment kunnen er nieuwe keuzes gemaakt worden.

College GS:

Het is te prijzen dat u standpunten regelmatig heroverweegt. Wij vragen door op dit onderwerp, omdat er nu een grote kans is dat de provincie aan de Minister zal adviseren tot een bestuurlijke fusie van de gemeente Nuenen c.a. Wij willen nu graag inzicht krijgen in hoeverre het voor de hand ligt dat ook de gemeente Son en Breugel in 2019 zou willen fuseren, los van de vraag met wie. Er dient immers voorkomen te worden dat er in deze regio steeds opeenvolgende herindelingsprocedures gevolgd gaan worden, zoals ook het Beleidskader gemeentelijke herindeling voorschrijft.

Wie ziet u als logische fusiepartner voor de gemeente Son en Breugel als u te zijner tijd mocht besluiten dat de gemeente niet zelfstandig kan blijven?

Antwoord raad:

Die vraag is door de raad niet besproken. Diverse opties zijn in dat geval denkbaar, maar dat is nu niet aan de orde.

College GS:

In het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt onder het criterium 'duurzaamheid' de eis gesteld dat bij een herindelingsvoorstel is afgewogen of alle daarvoor in aanmerking komende gemeenten betrokken zijn geweest. Met andere woorden: de wetgever wil voorkomen dat in dezelfde regio voorstel na voorstel wordt ingediend. In 2019 wordt opnieuw een vraag voorgelegd aan de raad van

de gemeente Son en Breugel maar er loopt *nu* een Arhi-procedure voor dit gebied. Daarom wordt daarmee nu een verband gelegd.

Antwoord raad:

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen het criterium 'duurzaamheid' en opeenvolgende procedures. De raad heeft het besluit genomen dat het voor de gemeenschap van Son en Breugel het beste is als deze gemeente zelfstandig blijft. Voor de raad is dit een duurzame oplossing. Het is mogelijk dat dit in de toekomst leidt tot herhaalde procedures, maar voor de raad is dit geen punt van overweging. De raad denkt niet in procedures maar in de belangen van de gemeenschap.

College GS:

Het is goed dat u de belangen van de gemeenschap voorop stelt.

Zit er een zorg dat u in 2019 zou moeten besluiten om te gaan fuseren omdat zelfstandigheid niet meer vol te houden is?

Antwoord raad:

Nee. Op dat moment zal worden afgewogen wat voor de toekomst de beste oplossing is. In het raadsbesluit van 18 juni 2015 is tevens gesteld dat, mocht de doorontwikkeling betekenen dat er onvoldoende draagvlak is voor de eigen ambtelijke organisatie, er niet gekozen zal worden voor een ambtelijke fusie maar dat op dat moment de voorkeur uitgaat naar een bestuurlijke fusie. Een ambtelijke fusie zien wij als een voorportaal van een bestuurlijke fusie.

4. In het voorstel 'Bestuurlijke toekomst' wordt de raad van de gemeente Nuenen c.a. gevraagd op 16 november 2017 de voorkeur uit te spreken voor een bestuurlijke herindeling/fusie met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven en is er sprake van een beoogde fusiedatum van 1 januari 2020. Wat is uw standpunt over dit voorstel?

Antwoord raad:

Een dergelijke fusie is wat ons betreft niet aan de orde. Wij verwijzen terug naar het antwoord op de eerste vraag.

4a. Het kan zijn dat de gemeente Son en Breugel genoemd wordt als gewenste fusiepartner in het te nemen raadsbesluit van de gemeente Nuenen c.a. Wat is dan het standpunt van de raad?

Antwoord raad:

Het is vreemd om een voorstel aan de raad te doen als alle voortekenen erop duiden dat het voorstel nooit zal worden aangenomen. Binnen de gemeente Son en Breugel heeft dit tot de nodige aversie geleid, want het is geen realistische optie. Het was anders geweest als de raad van de gemeente Nuenen c.a. onverkort had aangegeven graag te willen fuseren met de gemeente Son en Breugel. Maar in dat geval was er wel contact met onze raad opgenomen. Deze raad heeft besloten tot voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel en een heroverweging te maken in 2019. Dat zal het antwoord aan de gemeente Nuenen c.a. zijn. Met daarbij de aantekening dat er na de raadsverkiezingen in maart 2018 sprake kan zijn van een gewijzigde situatie, aangezien het raadsbesluit is genomen met de kleinst mogelijke meerderheid. Er was geen sprake van een unaniem genomen besluit.

4b. Het lijkt hoogst onwaarschijnlijk dat de raad van de gemeente Nuenen c.a. zal besluiten, zoals wordt voorgesteld. Als de gemeente Nuenen c.a. alsnog wil fuseren met de gemeente Son en Breugel zullen zij uw gemeente daarover wel benaderen. Maar wat is het standpunt als de raad wél besluit

zoals is voorgesteld en besluit tot een fusie met Eindhoven én Son en Breugel. Hoe staat u daar dan tegenover?

Antwoord raad:

Het is niet bekend of dit past binnen de Arhi-procedure. Onze raad heeft op 2 november jl. gekozen voor zelfstandigheid van de gemeente Son en Breugel. Dat staat haaks op een fusie van onze gemeente met de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a.

5. Vanuit de Begeleidingsgroep uit de raad van de gemeente Nuenen c.a. zijn er gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De gesprekken met uw gemeente hebben geleid tot het door uw college opgestelde document 'Profiel Nuenen met reactie Son en Breugel'.

In de rapportage van de Nuenense Begeleidingsgroep (bijlage bij het raadsvoorstel) wordt gesteld dat over de inhoud van het profiel geen overleg heeft plaatsgevonden met de leden van de Begeleidingsgroep, noch met bestuurders of ambtenaren van Nuenen. Hierbij wordt bedoeld op de reactie vanuit de gemeente Son en Breugel.

Wat is uw reactie hierop?

Antwoord raad:

Wij hebben daarop vooral met verbazing gereageerd. Wij hebben het profiel van de gemeente Nuenen c.a. ontvangen en vergeleken met het eigen profiel zoals opgesteld door het college van de gemeente Son en Breugel. Vervolgens is hierover gesproken in het presidium en daar is vastgesteld dat het eigen profiel past binnen alle besluiten die de raad genomen heeft en dus correct was. Dit is op 4 september 2017 besproken door een delegatie van onze raad met de Begeleidingsgroep.

5a. Kunt u aangeven hoe dit gesprek is verlopen?

Antwoord raad:

Van dat gesprek is een verslag gemaakt. Wij zullen het verslag aan gedeputeerde staten beschikbaar stellen⁸⁶.

5b. Kunt u bevestigen dat u heeft gesproken met de Begeleidingsgroep van de gemeente Nuenen c.a. over het profiel van de gemeente Son en Breugel en de mate waarin dat profiel overeenstemt met het profiel van de gemeente Nuenen c.a.?

Antwoord raad:

Ja, de profielen kwamen sterk overeen en er is ook aangegeven in het document dat er inhoudelijk weinig verschillen tussen beide gemeenten zijn. Dat bleek ook uit het onderzoek dat Telos heeft verricht. Daaruit kwam naar voren dat betreffende gemeenten qua bevolking heel sterk overeenkwamen. Er waren met name verschillen op het punt arbeidsplaatsen en financiën. Ook zijn er enkele beleidsmatige verschillen in prioriteiten.

5c. Kunt u die verschillen in prioriteiten toelichten?

Antwoord raad:

Wij hebben heel nadrukkelijk gesproken over het verschil dat wij maken tussen gemeente en gemeenschap. Dat is voor ons erg belangrijk: het gaat niet om de gemeente, niet om de gemeenteraad, maar om de gemeenschap. Wij hebben ook heel nadrukkelijk ons kernenbeleid neergelegd. Wij zijn bezig met een apart stuk centrum-ontwikkeling voor Breugel en in Son met de

⁸⁶ Uit navraag door de gemeente Son en Breugel is gebleken dat van het gesprek geen verslag is gemaakt.

centrumontwikkeling voor de hele gemeente. Thema's zoals economie, werkgelegenheid en duurzaamheid staan bij ons nadrukkelijker in onze aandacht. Voor economie en werkgelegenheid ligt dit voor de hand met het oog op Ekkersrijt waar wij verantwoordelijk voor zijn. Duurzaamheid is een thema waar onze raad nadrukkelijk een punt van wenst te maken.

5d. Zijn er ook ambities die meer bij de gemeente Nuenen c.a. spelen en bij uw gemeente minder?

Antwoord raad:

Daarover is niet echt gesproken, maar wat wel opvalt is dat in de gemeente Nuenen de verschillende kernen meer een eigen gezicht hebben. De dorpsraden zijn daar sterker ontwikkeld dan in de gemeente Son en Breugel. In ons profiel is ook aangegeven dat dit voor ons een punt zou zijn om nader te onderzoeken.

5e. Als het tot een fusie zou komen van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. vormen de profielen van beide gemeenten dan voldoende basis voor het uitwerken van die fusie?

Antwoord raad:

Dat is niet aan de orde en niet relevant. Wederom wordt verwezen naar het antwoord op de eerste vraag. De raad van de gemeente Son en Breugel heeft gekozen voor zelfstandigheid van deze gemeente.

Reactie College GS:

Er is een scenario denkbaar waarin gedeputeerde staten besluiten tot een herindelingsvoorstel, gericht op een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel. Als deze vragen dan niet zijn beantwoord, zullen deze vragen alsnog aan de orde komen. Het is goed dat u nogmaals het besluit van uw raad benadrukt; daarmee wordt duidelijk wat de insteek van de raad is. Maar desondanks dienen dit soort vragen in het kader van deze Arhi-procedure toch gesteld te worden.

Antwoord raad:

Een groot verschil tussen de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. is de bestuurlijke cultuur. De gemeente Son en Breugel heeft vanuit het verleden een geheel andere bestuurlijke cultuur dan de gemeente Nuenen c.a. Dat is ook door de bevolking heel duidelijk naar voren gebracht en is gebruikt als onderbouwing voor de wens om zelfstandig te blijven. In Son en Breugel proeft men dat de politiek en de gemeente er zijn voor de gemeenschap. In Nuenen wordt dat minder geproefd; daar kijkt men anders naar het eigen bestuur dan hier in Son en Breugel.

Als er wordt gekeken naar het omgaan met prioriteiten in Nuenen c.a. en in Son en Breugel kan gesteld worden dat er in Son en Breugel weinig zal veranderen. Ekkersrijt ligt op het grondgebied van de gemeente Son en Breugel en is goed voor 10.000 arbeidsplaatsen. Dit staat hoog op de politieke agenda. Duurzaamheid is een bewuste keuze van de raad, daar wordt geld en energie in gestopt. Het zal niet lukken om de raad daarvan af te brengen. De profielen van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen c.a. passen heel behoorlijk bij elkaar. Er is destijds niet voor niets naar samenwerking gezocht, want die overeenkomsten zijn er en de samenwerking is altijd positief geweest. Maar het moet helder zijn dat dit niet betekent dat er voor een fusie wordt gekozen. De raad is daarin heel helder en heeft de voorkeur uitgesproken om de huidige samenwerking voort te zetten en als zelfstandige gemeente door te gaan.

Benadrukt wordt dat ook de profielen van de gemeenten Son en Breugel en Geldrop-Mierlo naast elkaar zijn gelegd en dat deze ook heel goed aansluiten. De drie gemeenten zijn sterk naar elkaar toe gegroeid. Vandaar dat in 2019 wederom de samenwerkingsverbanden bezien zullen worden, maar wel vanuit het gezichtspunt van een zelfstandig aansturende lokale gemeenschap.

*6. Welke afspraken wilt u maken over de vertrouwelijkheid van dit overleg?
Zoals eerder aangegeven, wordt het verslag vertrouwelijk behandeld.*

Antwoord raad:

In het algemeen geldt dat wij van mening zijn dat we als openbaar bestuur zoveel mogelijk open en transparant moeten werken. Wij brengen het liefst zaken zo spoedig mogelijk naar buiten. Voor dit proces is er gevraagd om vertrouwelijkheid en die vertrouwelijkheid zullen wij in acht nemen. Dat is zo afgesproken. Wel zullen wij in dit huis verslagen met elkaar delen. Ook het college ontvangt het verslag van dit overleg, net zoals de raad op de hoogte is van hetgeen er besproken is met het college in de eerste ronde van het open overleg.

College GS:

Wij zullen geen mededelingen doen uit dit overleg. Alleen dat het een positief en verhelderend overleg was. Uit andere Arhi-procedures is gebleken dat dergelijke zaken gevoelig liggen en dat vertrouwelijkheid aan deelnemers aan de gesprekken de ruimte biedt om hun mening te kunnen uiten. De verslagen worden pas openbaar als de Arhi-procedure wordt voortgezet met vaststelling van een herindelingsontwerp.

Aanvullende vraag:

In het raadsbesluit van 2 november 2017 staat onder beslispunt 4 dat, indien de gemeente Nuenen c.a. gaat fuseren met de gemeente Eindhoven, uw gemeente zal onderzoeken of er naast de samenwerking met de gemeente Geldrop-Mierlo ook samenwerking met andere gemeenten (zoals Best en/of Oirschot) mogelijk is. Is er vanuit deze gemeenten een bestuurlijke reactie ontvangen op het genomen besluit?

Antwoord raad:

Het besluit van onze raad is pas vorige week genomen en hierop is dus nog geen reactie ontvangen. De raad van de gemeente Oirschot neemt op 21 november 2017 een besluit over de eigen bestuurlijke toekomst en de raad van de gemeente Best heeft dat onlangs gedaan.

7. Wat wilt u naast het boven vernoemde nog inbrengen in dit overleg?

Antwoord raad:

Vanuit de raad wordt verwezen naar een artikel van mevrouw J. Kriens, algemeen directeur van de VNG, in het VNG Magazine van 3 november 2017 met als titel 'Dag van krachtige gemeenten'. Mevrouw Kriens heeft een bezoek gebracht aan een kleine gemeente en schrijft dat vanwege de kleinschaligheid kleine gemeenten sneller en flexibel kunnen werken. Zij stelt daarbij dat gemeenten altijd moeten kunnen kiezen welke schaal het beste past bij het onderwerp: zorg, veiligheid, klimaat, enzovoort. Daarbij dient er wel voldaan te worden aan een aantal voorwaarden: er moet duidelijkheid zijn over de rol van de raad en samenwerkingsverbanden moeten goed geregeld zijn. Als aandachtspunt wordt de kwetsbaarheid van de ambtelijke organisaties in kleine gemeenten genoemd.

Hetgeen in bovengenoemd artikel wordt beschreven, komt grotendeels overeen met hoe zaken in de gemeente Son en Breugel zijn georganiseerd. Ook hier is sprake van meerschalligheid. Met de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei is antwoord gegeven op de kwetsbaarheid van de ambtelijke organisatie en het kunnen blijven bieden van een kwalitatief goede dienstverlening. In het SGE wordt samengewerkt op het gebied van wonen/ruimtelijke visie, werken/economie en voorzieningen. Hierin wordt meer 'als één gemeente' gewerkt en wordt er een gezamenlijk eigenaarschap gevoeld voor het SGE. Er is een samenwerkingsagenda die beschrijft wat er samen

wordt gedaan en hoe dat wordt aangepakt. Daarnaast wordt er ook nog samengewerkt binnen de Metropoolregio Eindhoven en de Veiligheidsregio Brabant Zuidoost. Deze wijze van samenwerking bevalt goed en hiermee kan de lokale gemeenschap het best gediend worden. Dit zouden wij graag voortzetten. Vanuit het college wordt hier stevig aan getrokken en ook de raad wil hierin aan de voorkant mee gaan sturen. De gemeente Son en Breugel vervult hierin een voortrekkersrol. In de samenwerking ligt de meerwaarde, want er moet verder worden gekeken dan de grens van de gemeente Son en Breugel. Er dienen besluiten genomen te worden die niet alleen voor onze gemeente goed uitpakken maar voor de hele gemeenschap. Veelal betreft het regionale besluiten waarbij er sprake moet zijn van geven en nemen en die betrekking hebben op de langere termijn. De gemeenschap van Son en Breugel dient wel als zodanig herkenbaar te blijven: de verenigingen, de organisaties in de wijken. Het schrikbeeld is dat eenzelfde structuur als binnen de gemeente Eindhoven zal ontstaan.

College GS:

Wat wordt er bedoeld met 'eenzelfde structuur als de gemeente Eindhoven'?

Antwoord raad:

Breugel is een kern waar een aantal dingen zelfstandig gebeurt; samen met Son vormt zij Son en Breugel. Wij doelen dan op de structuur van hoe de verenigingen en scholen verdeeld en gestructureerd zijn, qua contacten en qua subsidies. Het lokaal bestuur staat dicht bij die verenigingen en de verenigingen doen wat terug voor het dorp. Dat mag niet verloren gaan. In dit kader kan ook het sociaal domein genoemd worden: de mantelzorg, de verbindingen die er zijn en die een basis vormen voor samenwerking. Dat biedt voordelen aan de burgers.

College GS:

Wij realiseren ons dat de brief die wij onlangs aan de gemeente Nuenen c.a. hebben geschreven en waarvan u een afschrift hebt ontvangen nog niet ter sprake is gebracht. In de brief vragen wij van het college van de gemeente Nuenen c.a. om twee verbindende documenten op te stellen, waarin wordt ingegaan op een fusie tussen Nuenen en Son en Breugel enerzijds en Nuenen en Eindhoven anderzijds. Als u daar nog vragen over hebt kunt u ze nu stellen.

Antwoord raad/college:

De brief is duidelijk en leidt niet tot vragen, maar hooguit tot verwondering. Zeker gezien het raadsbesluit van 2 november 2017 kan de vraag gesteld worden hoe zinvol deze brief is. Aan de andere kant: als deze brief onderdeel uitmaakt van de Arhi-procedure dan is het college bereid om hieraan medewerking te verlenen.

College GS:

Dat waarderen wij zeer. Na afloop van het open overleg zullen gedeputeerde staten een zorgvuldige afweging maken. Een goede inhoudelijke onderbouwing van de scenario's helpt daarbij.

Antwoord raad:

Het standpunt van de raad van Son en Breugel is duidelijk.

College GS:

Voor ons is duidelijk dat het college van de gemeente Son en Breugel aangeeft zijn medewerking te zullen verlenen aan het opstellen van het gevraagde verbindend document aan gemeente Nuenen c.a. ten aanzien van een eventuele fusie met de gemeente Son en Breugel. Die medewerking betekent niet, dat uw raad instemt met een dergelijke fusie. Dat zijn twee verschillende zaken.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer.

De aanwezigen worden bedankt voor hun inbreng en de bijeenkomst wordt om 20.30 uur gesloten.

VERSLAG van het open overleg tussen gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met de raad van de gemeente Nuenen c.a. op 22 november 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de Provincie Noord-Brabant

Mw. A. Spierings, dhr. H. Swinkels (gedeputeerden)

Dhr. M. van Osch, dhr. P. Tetteroo (ambtelijke ondersteuning)

namens de raad van de gemeente Nuenen c.a.

Dhr. M. Houben, voorzitter

Dhr. R. Stultiëns, mw. T. van de Ven, dhr. J. Geven, dhr. J. Vereijken, dhr. N. Pijnacker Hordijk, mw.

W. van Werkum, dhr. A. Tomas, mw. G. Scholder, dhr. H. Spijkerman,

dhr. E. Groothoff, dhr. H. Kranen, dhr. B. Smouter (later), mw. M. Donkers, dhr. H. Pijs, dhr. F.

Huijink, dhr. T. van den Boomen (raadsleden)

Mw. M. Laurensen (raadsgriffier), Mw. M. Stoltenborg (strategisch adviseur)

Verslaglegging

Mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant)

Locatie

Gemeentehuis, Nuenen

1. Opening en mededelingen

Het open overleg in het kader van de Arhi-procedure met de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven is aangekondigd en toegelicht in de brief van 11 juli 2017. Op 28 augustus 2017 heeft een informatieve bijeenkomst plaatsgevonden.

Dit is de tweede ronde in het kader van het open overleg en is bedoeld om de standpunten van de raden te verkennen. Voorafgaand aan het gesprek is een vragenlijst toegezonden.

2. Communicatie

Van de open overleggen worden verslagen gemaakt die vertrouwelijk zijn. Het conceptverslag van ieder gesprek wordt voor commentaar en afstemming over feitelijke onjuistheden aan de gemeenten gezonden. Daarna worden de verslagen door gedeputeerde staten vastgesteld. Alleen bij een eventueel provinciaal herindelings-ontwerp worden de verslagen van het gevoerde open overleg openbaar door het toezenden ervan aan de betrokken raden en de Minister.

Door de voorzitter van de raad wordt gemeld dat vier raadsleden afwezig zijn: de heer Van Leeuwen, de heer Eeuwhorst en de heer Wilmar. De heer Smouter komt later. Vervolgens wordt aangegeven dat de heer Groothoff namens de meerderheid van de raad zal spreken (W70, D66, CDA, SP, Combinatie Nuenen c.a., GroenLinks en Fractie Eeuwhorst) en mevrouw Scholder namens de minderheid (fracties VVD, PvdA, VDB en Lijst Pijs). Als de tijd daarvoor beschikbaar is, willen de fracties bij vraag 7 ieder één tot twee vragen stellen aan GS.

3. Bespreking vragenlijst

1. Artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi bepaalt dat het overleg gevoerd wordt over de 'wens' om tot grenscorrecties of een gewijzigde gemeentelijke indeling te komen.

Kunt u voor uw gemeente aangeven wat de wensen c.q. opvattingen zijn ten aanzien van de toekomstige bestuurlijke organisatie van uw gemeente, mede in relatie tot de regionale opgaven?

Antwoord meerderheid raad

In de regio wordt er succesvol en intensief samengewerkt binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven (hierna: SGE). Uit dit samenwerkingsverband volgen concrete afspraken en acties op het gebied van wonen, mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen. Er wordt op gelijk niveau met elkaar gesproken en het is goed om deze samenwerking te continueren. Er is binnen het SGE geen aanleiding voor een bestuurlijke fusie of een gemeentelijke herindeling. Daarnaast is er sprake van samenwerking in de Metropool Regio Eindhoven (hierna: MRE). Het ontbreekt het MRE aan slagkracht. Er heeft een evaluatie en een herbezinning plaatsgevonden en de impact daarvan is op dit moment nog niet bekend.

College van GS

Kunt u een beeld van de succesvolle samenwerking binnen het SGE schetsen?

Antwoord meerderheid raad

Vertegenwoordigers vanuit de colleges van de verschillende gemeenten treffen elkaar op SGE-niveau, tezamen met de ambtelijke organisaties. Binnen het SGE worden voorstellen geformuleerd die aan de raad worden voorgelegd.

College van GS

Hoe ziet een dergelijk proces eruit? Wanneer is deze samenwerking opgestart, welke onderwerpen zijn besproken en wat is daarvan het resultaat?

Antwoord meerderheid raad

Er wordt een agenda opgesteld voor het overleg. De agenda en de besluitvorming worden voorgelegd aan de raden en vormen daarmee een duidelijk omkaderd geheel.

Antwoord voorzitter raad

De samenwerking binnen het SGE is gestart in 2012. Negen gemeenten hebben toen een convenant ondertekend om op het gebied van wonen, werken en voorzieningen samen te werken als ware het één gemeente. Er wordt sindsdien op een goede manier samengewerkt en de evaluatie heeft uitgewezen dat iedereen de samenwerking positief waardeert. Aan de raden van de betreffende gemeenten wordt dit jaar nog een werkplan voor de komende jaren voorgelegd. Het is de bedoeling dat alle negen deelnemende gemeenten de volgende stap van de samenwerking binnen het SGE vorm gaan geven. Dit houdt in dat er nog concreter taken en bevoegdheden gezamenlijk zullen worden uitgevoerd.

College van GS

Kunt u het 'duidelijk omkaderd geheel' nader toelichten?

Antwoord meerderheid raad

Vanuit de hoofdthema's vindt een nadere uitwerking plaats die door middel van informatieavonden wordt gedeeld met de raden. Daaruit volgt een raadsvoorstel en vervolgens wordt getracht om binnen de negen betrokken gemeenten daarover tot overeenstemming te komen.

College van GS

Kan daaruit geconcludeerd worden dat het kader bestaat uit een procesaanpak?

Antwoord meerderheid raad

Ja, het proces is duidelijk.

College van GS

Hoeveel informatieavonden vinden er plaats over een bepaald onderwerp en wat is de status van zo'n informatieavond?

Antwoord meerderheid raad

Tijdens een informatieavond vindt er geen besluitvorming plaats. De avond is specifiek bedoeld om informatie te verstrekken over de achtergrond, de denkwijze en de aanpak en om de raden redelijk vroeg in het proces mee te nemen. Een eerste inbreng is dan mogelijk. Pas daarna vindt reguliere besluitvorming plaats door middel van de verkenning in de raadscommissie en het uiteindelijke raadsvoorstel.

College van GS

Er wordt dus informatie verstrekt en eerste signalen vanuit de raden opgehaald?

Antwoord meerderheid raad

Er is zeker geen sprake van eenrichtingverkeer. Er zijn adviseurs aanwezig, externe deskundigen, de wethouder die een toelichting geeft en op dat moment is er ruimte voor de raad om te reageren en input te leveren.

Fractie VDB

Er wordt wel veel informatie verstrekt, maar er is weinig ruimte voor discussie. Vaak wordt een discussie afgeknapt.

College van GS

Binnen het SGE is er gewerkt aan woon- en werklocaties. Hoe lang loopt een dergelijk proces? Hoeveel informatieavonden worden tussentijds daarover gehouden?

Antwoord meerderheid raad

Van tekentafel tot resultaat heeft het proces ongeveer 2 jaar geduurd.

College van GS

Het besluit over de woon-werklocaties is dit jaar genomen. U stelt dat het proces ongeveer 2 jaar geduurd heeft, maar de samenwerking binnen het SGE is in 2012 gestart. Wat is er in de eerste drie jaren gebeurd?

Antwoord meerderheid raad

In die tijd is er gezocht naar een goede werkwijze voor de samenwerking binnen het SGE. Een tijdsbestek van 2 jaar is wel een minimum voor ontwikkeling van dergelijke onderwerpen. Over mobiliteit wordt al langer gesproken.

College van GS

Is er sprake van een gedeelde visie, een kader dat als resultante gezien kan worden van deze samenwerking?

Antwoord voorzitter raad

Op de website van het SGE staat heel gedetailleerde informatie en wordt het werk-programma van het SGE voor de komende jaren heel nauwkeurig beschreven.

In de eerste jaren heeft het SGE met name gezocht naar haar bestaansrecht, naar de vormgeving van de samenwerking. In de laatste 12-24 maanden zijn er concrete resultaten geboekt.

Aanvullende vragen

1a. College GS

Wij constateren dat de raad in meerderheid van mening is dat er vanuit de samenwerking en de tevredenheid daarover binnen het SGE geen aanleiding is om de zelfstandigheid van Nuenen c.a. op te geven.

In het aangenomen amendement concludeert u het volgende:

ad 1. dat "momenteel, gezien de bestuurlijke financiële positie (..) er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven" en

ad 2. "daardoor de ruimte ontstaat om de besluitvorming en processen met betrekking tot een mogelijke fusie tussen Nuenen en Son en Breugel op elkaar af te stemmen".

Geeft u daarmee impliciet aan dat u wilt gaan fuseren?

Antwoord meerderheid raad

Deze constatering heeft betrekking op vraag 2. Met vraag 1 heeft u geïnformeerd naar de consequenties van de regionale structuur. Daarop is antwoord gegeven.

Antwoord minderheid raad

De minderheid in de raad kiest voor de beste en objectief meest logische optie voor Nuenen c.a.: een fusie met de gemeente Eindhoven. Dat de gemeente Nuenen c.a. niet meer zelfstandig zal blijven bestaan staat - volgens ons - voor gedeputeerde staten niet meer ter discussie. De gemeente Eindhoven wil graag met ons over een bestuurlijk samengaan verder praten en de raad van de gemeente Son en Breugel heeft recentelijk gekozen voor zelfstandigheid.

Wat betekent het besluit tot zelfstandigheid voor gedeputeerde staten zoals de raad met meerderheid van stemmen op 16 november jl. heeft genomen? Wordt de Arhi-procedure voortgezet of wordt het besluit tot zelfstandigheid (voorlopig) geaccepteerd?

College van GS

Het proces van open overleggen wordt in zijn geheel doorlopen en vervolgens wordt alle verkregen informatie gezien. De kans is echter zeer reëel aanwezig dat de Arhi-procedure wordt voortgezet.

Antwoord minderheid raad

Met betrekking tot vraag 1, de wensen ten aanzien van de bestuurlijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a., kan gesteld worden dat het besluit van de meerderheid in de raad van Nuenen wordt gerespecteerd. De minderheid in de raad verwacht echter niet dat dit besluit van 16 november jl. van invloed zal zijn op de voortgang en het resultaat van de Arhi-procedure zoals gedeputeerde staten reeds hebben ingezet.

2. Steunt u de door gedeputeerde staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen? Kunt u daarbij aangeven:

a. Wat uw verwachtingen zijn ten aanzien van deze verkenning?

b. Welke houding u aanneemt ten aanzien van deze verkenning?

c. Wat deze verkenning naar uw opvatting inhoudelijk en procesmatig zou moeten opleveren?

Daarbij kan worden opgemerkt dat er sprake is van een 'tweeslachtigheid' in het besluit dat de raad op 16 november jl. heeft genomen.

Antwoord meerderheid raad

In de afgelopen maanden is aangetoond dat de raad heeft gekozen voor eigen regievoering. Het traject dat de Begeleidingsgroep heeft afgelegd en het besluit van 16 november jl. geven daar blijk van. Dat betekent echter niet dat de raad geen medewerking wil verlenen aan de verkenning. De conclusie van de raad is echter duidelijk: een fusie met de gemeente Eindhoven wordt door een meerderheid afgewezen en op termijn wordt voorkeur gegeven aan een fusie met de gemeente Son en Breugel. Een gezamenlijke verkenning met de gemeente Eindhoven achten wij niet wenselijk, maar het uiteindelijke doel - een bestuurlijke fusie met de gemeente Son en Breugel - wordt wel ondersteund. De vraag kan echter gesteld worden of een Arhi-procedure daarvoor de geëigende weg is. Want vanuit de kracht en het draagvlak binnen de gemeente kan hier zelf invulling aan worden gegeven.

College van GS

Kan geconcludeerd worden dat u als toekomstperspectief een bestuurlijke fusie met de gemeente Son en Breugel ziet?

Antwoord meerderheid raad

Als de situatie zich daartoe leent. Er zijn twee partijen nodig om tot een fusie te komen, er is draagvlak nodig. Die situatie is er nu niet. Als de situatie verandert, is dat inderdaad het toekomstperspectief.

College van GS

Wat betekent de zin in uw besluit "... daardoor de ruimte ontstaat om de besluitvorming en de processen met betrekking tot een mogelijke fusie tussen Son en Breugel en Nuenen c.a. op elkaar af te stemmen"?

Antwoord meerderheid raad

Dat is de invulling van de verkenning. Er heeft al een eerste verkenning plaatsgevonden tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel, waarin vanuit ambtelijk perspectief al gekeken is naar mogelijke consequenties. Die verkenning moet nog verdiept worden. Wij zien die ruimte voor een verdieping, maar niet richting de gemeente Eindhoven.

College van GS

Welke planning heeft u daaraan gekoppeld? Dat kunnen wij niet uit uw besluit halen.

Antwoord meerderheid raad

In de gemeente Son en Breugel vindt in 2019 een herbezinning plaats op de bestuurlijke toekomst. Dat is de meest concrete informatie die nu beschikbaar is.

College van GS

Kan daaruit geconcludeerd worden dat uw raad tot dat moment in 2019 geen initiatief neemt tot gesprekken met de gemeente Son en Breugel om besluitvorming op elkaar af te stemmen?

Antwoord meerderheid raad

Wij willen die verkenning in de ene richting niet doen, maar in de andere richting juist wel doen. Met andere woorden: wij willen daar wel degelijk invulling aan geven.

College van GS

Wanneer wilt u dat gaan doen?

Antwoord meerderheid raad

Dit is zowel een aangelegenheid voor het college als voor de raad. De Begeleidingsgroep maakt voorlopig pas op de plaats. De raad zal een nieuwe planning moeten maken.

College van GS

Wij zien in uw besluit geen opdracht aan het college om daarmee aan de slag te gaan.

Antwoord meerderheid raad

Dat is correct.

Aanvullende vragen

1b. College van GS

In het aangenomen amendement concludeert u dat er binnen de raad van Nuenen c.a. onvoldoende draagvlak is voor een fusie met de gemeente Eindhoven. In het Beleidskader gemeentelijke herindeling van het kabinet wordt naast lokaal bestuurlijk draagvlak ook verwezen naar het draagvlak onder inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven (maatschappelijk draagvlak) en regionaal draagvlak bij de besturen van omliggende gemeenten. Hebt u zicht op het draagvlak onder uw inwoners, maatschappelijke instellingen/bedrijfsleven en buurgemeenten?

Antwoord meerderheid raad

Wij kunnen dat niet door middel van een enquête of referendum aan u voorleggen. Er kan verwezen worden naar een enquête die gehouden is door het Eindhovens Dagblad (ED) en daar kunnen conclusies aan verbonden worden. Maar die conclusies kunnen ook op een bepaalde manier geïnterpreteerd worden. Verschillende politieke partijen hebben onderzoek uitgevoerd/laten uitvoeren waarbij informatie is opgehaald bij hun achterban. Dat geeft een verdeeld beeld. Het is niet zo dat 80% van de inwoners voor een bepaald scenario kiest (zelfstandigheid, fusie met Eindhoven c.q. Son en Breugel). De meerderheid van de raad onderschrijft echter de conclusies zoals getrokken door het ED niet. Op het moment dat de enquête door het ED werd gehouden was het standpunt van de raad van de gemeente Son en Breugel al bekend. Dat gaf een diffuus beeld bij de vraagstelling, want kiezen voor een fusie met een gemeente die dat zelf niet wil, ligt niet voor de hand. De vraagstelling was al gekleurd en de resultaten dienen dan ook sceptisch bekeken te worden.

College van GS

Wat heeft het Eindhovens Dagblad geconcludeerd? Er is een enquête gehouden en de resultaten daarvan zijn gepubliceerd, zonder dat daarbij conclusies zijn getrokken. Er staat zelfs bij dat de resultaten niet representatief zijn.

Antwoord meerderheid raad

Als u met ons concludeert dat daaraan geen conclusies kunnen worden verbonden dan spreken wij dezelfde taal. Er zijn echter wel cijfers vermeld en cijfers staan ergens voor en geven een bepaalde mening weer.

Voorzitter raad

Inzake de mening van de randgemeenten: in het proces van de raad hebben gesprekken plaatsgevonden met vijf omliggende gemeenten. Daaruit kwam naar voren dat drie gemeenten geen interesse hadden in gesprekken over een bestuurlijke fusie met de gemeente Nuenen c.a. De gemeenten Eindhoven en Son en Breugel hebben aangegeven daarin wel interesse te hebben en die gesprekken zijn ook daadwerkelijk gevoerd. De gemeente Helmond heeft aangegeven dat eerst

afgewacht diende te worden wat de gesprekken met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven zouden opleveren.

College van GS

Kunnen wij concluderen dat de mening onder de bevolking verdeeld is en dat er dus geen zicht is op het draagvlak onder de bevolking?

Antwoord meerderheid raad

U probeert woorden in de mond te leggen. Wij hebben wel degelijk een goed beeld en dat beeld is dat er verdeeldheid is.

College van GS

Het Beleidskader gemeentelijke herindeling vraagt van u om een besluit te nemen met het oog op de toekomst. Voortdurende discussies over herindelingen moeten voorkomen worden dus er moet een besluit worden genomen voor een reeks van jaren. In uw besluit is sprake van een 'besluit voor vandaag' met een optie om in de komende jaren een fusie met de gemeente Son en Breugel te gaan verkennen. Wij verwachten van u een scherpere visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.

Antwoord meerderheid raad

Wij erkennen dat zelfstandigheid op termijn eindig is. Wanneer dat is, is nog diffuus. Daarom is in het besluit gekozen voor zelfstandigheid hier en nu, maar niet oneindig. Wij kunnen er geen tijdlijn aan hangen. Er is wel een visie, een doel, om te groeien naar een groter geheel. Niet met 250.000 inwoners maar met 50.000 inwoners op basis van gelijkwaardigheid en met andere gemeenten in de schil van Eindhoven.

College van GS

U heeft in november 2016 gekozen voor de voorkeursvariant 'een bestuurlijke fusie met de gemeente Eindhoven of Son en Breugel'. Hoe ligt uw besluit van 16 november jl. daarmee in lijn?

Antwoord meerderheid raad

U ziet nu welke voorkeur er is uitgesproken. Die is evident.

College van GS

Dus u stelt: wij hebben nog steeds bestuurlijke fusie als voorkeursvariant en wel met de gemeente Son en Breugel, maar we weten alleen nog niet wanneer.

Antwoord meerderheid raad

Dat is inderdaad zo.

Fractie PvdA

De PvdA-fractie heeft aangegeven dat zij zich vrij wil kunnen bewegen binnen de afspraken die een deel van de raad heeft gemaakt. Het is duidelijk dat er een voorkeur is, maar de onderbouwing voor die voorkeur wordt gemist. Er ligt geen duidelijke motivering aan ten grondslag.

College van GS

Wanneer denkt u als raad te kunnen gaan fuseren met de gemeente Son en Breugel? U gaat immers niet over de besluitvorming binnen gemeente Son en Breugel. Denkt u binnen 2, 5, 10 of 20 jaar met Son en Breugel te kunnen gaan fuseren?

Antwoord meerderheid raad

Die vraag is moeilijk te beantwoorden. Wij denken niet aan 20 jaar. Een realistische tijd die nodig is voor een gemeentelijke herindeling schatten wij op 4 jaar. Maar de fusie moet gedragen worden en er moet sprake zijn van partners die die fusie beiden ondersteunen. Er heeft wel een kleine verkenning plaatsgevonden, maar deze heeft nooit een voltooiing bereikt. Wij gaan ervan uit dat we vanuit kracht kunnen opereren en dat we dat op dit moment onze gemeentelijke zelfstandigheid niet hoeven op te geven.

College van GS

U geeft zelf aan dat het traject voor verkenning en afstemming van fuseren tijd kost. Maar steeds schuift u besluitvorming voor u uit en na besluitvorming kost het ook nog tijd om het besluit daadwerkelijk te effectueren. Realiseert u zich dat?

Antwoord meerderheid raad

Jazeker. Als twee partijen elkaar gevonden hebben kan het echter snel gaan. Is dat niet het geval, dan is er sprake van een langlopend proces.

College van GS

Steunt u de door gedeputeerde staten gestarte Arhi-procedure, gericht op het samen met de drie betrokken gemeenten verkennen of in het belang van de inwoners gekomen kan worden tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen?

Antwoord minderheid raad

Wij steunen de door GS gestarte Arhi-procedure en dat hiermee een stap gezet gaat worden richting verdere versterking van onze regio. Hierbij mag zelfs breder gedacht worden dan een fusie van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

Wij verwachten van deze verkenning dat deze op een loyale en professionele manier en met respect voor de meningen en opvattingen van de betrokken partijen binnen het daarvoor beschikbare tijdsbestek zal worden uitgevoerd, met in achtneming van hetgeen daarover in de Wet arhi wordt bepaald.

Wij staan open voor deze verkenning en gaan er vanuit dat door GS gekozen wordt voor een goed democratisch model, waarmee de regio zonder stroperige samenwerkingsverbanden de komende decennia vooruit kan. Wij zullen, in het belang van de gemeente Nuenen c.a. en haar inwoners, graag aan de totstandkoming van de verkenning bijdragen.

Naar onze opvatting zou de verkenning een door GS vastgesteld herindelingsontwerp moeten opleveren met tenminste de gemeente Eindhoven als herindelingspartner.

College van GS

Kunt u een nadere toelichting geven over 'goed democratisch model zonder stroperigheid'?

Antwoord minderheid raad

De samenwerking verloopt stroperig. Als er stappen moeten worden gezet zal dit binnen het grotere geheel moeten gebeuren. De gemeente Nuenen c.a. maakt reeds onderdeel uit van dat grotere geheel. Er is binnen het SGE een grote stap gezet op het gebied van bedrijventerreinen; die lijn moet worden doorgezet. Daarom mag een bestuurlijke fusie volgens ons verder en breder. Er zijn ook geluiden om te fuseren met alle negen gemeenten in het betreffend gebied, zodat er dan echt een vuist gemaakt kan worden. Dat zal echter ook consequenties hebben voor de Provincie Noord-Brabant die dan in een keer een grote regio tegenover zich ziet. Maar in ieder geval: democratisch, in samenspraak en met respect voor ieders mening.

Dan kan Nuenen een mooie spil zijn binnen dat grotere geheel en dat zal goed zijn voor Nuenen en haar inwoners.

Fractie VDB

Wat ook heel belangrijk is, is dat er 32-40 samenwerkingsverbanden zijn waarbij de democratische controle van de raad soms ver te zoeken is. Er wordt alleen gevraagd om te tekenen bij het kruisje.

College van GS

Kunt u aangeven hoe u als raadsminoriteit de samenwerking binnen het SGE en andere samenwerkingsverbanden ervaart qua slagkracht in de gemeente? Zojuist is geschetst dat de informatieavonden positief worden gewaardeerd en dat u als raad daar inbreng kunt hebben.

Antwoord minderheid raad

De MRE is een samenwerkingsverband op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) waarbij je als raad wel zienswijzen kunt indienen, maar waarbij overwegend het gevoel bestaat dat er alleen maar getekend hoeft te worden bij het kruisje. Bij het SGE is er veel meer sprake van samenspraak, en wordt er democratisch besloten in een gemeente. Onze wethouders sluiten aan bij het overleg in het SGE over wonen, werken en voorzieningen. Straks ook voor cultuur, sport etc. Zij kunnen daar de opvattingen van de raad heel goed vertegenwoordigen.

De informatieavonden zijn zinvol, omdat de raad daar wordt geïnformeerd over zaken zodat hij beter in staat is om een besluit te nemen. Die avonden zijn niet politiek gekleurd, er kunnen technische vragen worden gesteld en er wordt informatie verstrekt. Daardoor verloopt de besluitvorming makkelijker, overzichtelijker en transparanter. Bij de MRE kan ook aangesloten worden bij workshops en informatieavonden en dan wordt er inzicht verkregen in hoe hard iedereen werkt. De inzet van de raad verloopt echter via de Gemeenschappelijke Regeling en dat betekent minder mee besluiten, maar meer tekenen voor een besluit.

College van GS

Nog graag een toelichting op de informatieavonden: zojuist is gesteld dat de raad daar invloed kan hebben, input kan leveren en een politieke mening mag verkondigen. U stelt dat er louter technische vragen gesteld kunnen worden.

Antwoord minderheid raad

We mogen onze mening geven, maar de avond is niet bedoeld om politiek te bedrijven. Er worden presentaties gehouden over een bepaald thema in aanwezigheid van betrokken ambtenaren, externen en de wethouder geeft toelichting. Er mogen verhelderende vragen worden gesteld maar er wordt bewaakt dat het niet politiek gemaakt wordt. In feite wordt tijdens een informatieavond bereikt dat de raad het college kan helpen bij een raadsvoorstel door het vergroten van draagvlak. De informatieavonden zijn zeer nuttig.

College van GS

Kan de minderheid van de raad dezelfde vraag beantwoorden over het draagvlak onder de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties?

Antwoord minderheid raad

Wij kijken naar onze achterban, die is voor een fusie met de gemeente Eindhoven. Ook de mening van de ondernemers is bekend: zij fuseren liever gisteren dan vandaag met de gemeente Eindhoven. Wij praten vanuit onze eigen achterban die oog heeft voor het grotere geheel. De enquête van het ED is gehouden onder abonnees, voornamelijk 50-plussers, hoog opgeleide mannen. Daarvan zou 76% aangegeven hebben voorstander te zijn van een fusie met de gemeente Eindhoven. De enquête is niet representatief, maar geeft wel een duidelijk beeld van hoe de inwoners over een fusie denken.

Er zijn in dit proces al eerder insprekavonden geweest en daarvoor zijn bepaalde doelgroepen uitgenodigd. De gehele raad was aanwezig, maar de opkomst was gering. Wat daarvan de oorzaak is, is niet bekend. Daarom kan bij maatschappelijk draagvlak alleen gesproken worden over de eigen achterban. Belangrijk daarbij is ook dat de gemeente Eindhoven een gemeente is die graag met ons wil fuseren.

Fractie Lijst Pijs

De fractie Lijst Pijs heeft een breed netwerk in de gemeente Nuenen c.a. en komt bij veel verenigingen. Veel mensen geven aan dat Nuenen eigenlijk al niet meer bestaat, dat zij het gehad hebben met de gemeente Nuenen en dat zij voor een fusie met de gemeente Eindhoven zijn.

Fractie W70

Ook de voorstemmers bij het besluit van 16 november jl. hebben een achterban.

Fractie SP

De vraagstelling in de enquête die het ED heeft gehouden was niet helemaal scherp en zeker de conclusie niet. De optie om de gemeente Nuenen c.a. zelfstandig te houden, is in leven gehouden. 23% van de geënquêteerden koos voor zelfstandigheid. Maar als die zelfstandigheid niet meer in beeld is, wordt er dan gekozen voor een fusie met de gemeente Son en Breugel of voor een fusie met de gemeente Eindhoven? De mening van de groep die voor zelfstandigheid heeft gekozen, is niet verder uitgewerkt of meegenomen en dus is de conclusie niet juist.

College van GS

Wij hebben de resultaten van de enquête van het Eindhovens Dagblad in ons bezit en zullen kennis daarvan nemen.

Waarom heeft u als raad zelf geen onderzoek gedaan naar draagvlak onder de bevolking?

Fractie W70

De verkiezingen op 21 maart 2018 vormen een mooie gelegenheid daarvoor en door middel van de resultaten zal daarover informatie beschikbaar zijn. Iedere partij zal haar standpunt in deze kwestie aan de bevolking voorleggen en de kiezers zullen laten zien wat zij willen. Daarnaast is het zo dat er veel discussies, rapportages en documenten in de afgelopen tijd in beeld zijn gekomen zodat er veel meer duidelijkheid is ontstaan over wat de mensen willen. Er is geen mooier referendum dan de gemeenteraadsverkiezingen.

Fractie PvdA

De PvdA is geen voorstander van 'one-issue-verkiezingen'. In het voorjaar van 2016 heeft de PvdA zelf een wetenschappelijke enquête gehouden onder de bevolking. Een grote meerderheid was voorstander van een fusie met de gemeente Eindhoven en dit is dus in overeenstemming met de uitkomst van de enquête in het ED. Er zijn bijeenkomsten gehouden, de PvdA-leden zijn geraadpleegd en ook de fracties in omliggende gemeenten. Voor wat betreft de samenwerking binnen het MRE: het is niet zo dat het de gemiddelde inwoner niets kan schelen, het is meer zo dat de gemiddelde inwoner het niet kan overzien. Ditzelfde geldt voor een gemeentelijke herindeling. De raad heeft de besluitvorming daarover driemaal uitgesteld en ook nu weer is er geen keuze gemaakt. Op straat geven inwoners duidelijk aan, dat zij om deze reden het geloof in de gemeente en in de raad aan het verliezen zijn. Los van de aankomende verkiezingen moet geconcludeerd worden dat de raad hierin anders had moeten handelen.

College van GS

Inzake het maatschappelijk draagvlak kan geconcludeerd worden, dat

- *er verdeeldheid is binnen de gemeente Nuenen;*
- *er verdeeldheid is over de interpretatie van de diverse onderzoeken die er gehouden zijn;*
- *er vanuit de raad als bestuursorgaan geen brede inventarisatie heeft plaatsgevonden met betrekking tot het besluit dat de raad op 16 november 2017 heeft genomen.*

Fractie VDB

De gemeente beschikt over een hele actieve ondernemersvereniging (OCN), die vorig jaar een symposium heeft georganiseerd over dit onderwerp. Met behulp van een academicus is een analyse gemaakt van deze regio en op grond van die analyse is de OCN voorstander van een fusie met de gemeente Eindhoven.

Antwoord meerderheid raad

De getrokken conclusies door gedeputeerde staten worden onderschreven.

De vraag waarom er geen enquête is gehouden over dit onderwerp onder de bevolking is een politieke vraag. Je staat erachter of niet. Wij zijn van mening dat wij als raad een volksvertegenwoordigende taak en rol hebben. Daar is een bepaalde keuze in gemaakt. Het gaat dus erg ver om te vragen waarom de raad geen enquête heeft gehouden. Het is inmiddels voldoende duidelijk waarom wij tot dit proces zijn gekomen en hoe deze stemverhouding verdeeld is geworden.

College van GS

Er wordt verwezen naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. Gaat u ervan uit dat de kiezers hun stem enkel baseren op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.?

Fractie W70

Er hebben allerlei enquêtes en onderzoeken plaatsgevonden, maar de uitslagen daarvan zijn niet representatief. Ten tijde van de verkiezingen is er meer achtergrondinformatie beschikbaar. Bij de vorige verkiezingen was de bestuurlijke toekomst van Nuenen c.a. voor veel partijen punt 1 op het verkiezingsprogramma. Het was dus 4 jaar geleden ook al een issue. Iedere partij zal deze kwestie voorleggen aan de kiezers, maar er komt veel meer bij kijken dan alleen zelfstandig blijven of fuseren. Onze kiezers zijn goed in staat om een goede volwassen keuze te kunnen maken. Het is niet te hopen dat er van deze kwestie een 'one-issue' wordt gemaakt.

College van GS

Wat zegt de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen over het standpunt inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.?

Fractie W70

Iedere partij zal daarover iets willen vragen aan de kiezer. Alle partijen zullen een aantal vragen moeten neerleggen bij hun inwoners over het onderwerp 'bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.'. Daar mag best een partijpolitieke kleur aan gegeven worden.

College van GS

Bedoelt u daarmee dat u in het stembokje ook een formulier met vragen over de gemeentelijke herindeling gaat neerleggen?

Fractie W70

Wij doelen niet op een gelijktijdig referendum. In ons verkiezingsprogramma staat op punt 1 de bestuurlijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a. en onder dat punt hangt een aantal

onderwerpen. Dit keer zal er meer aandacht worden gevraagd voor de bestuurlijke toekomst van Nuenen en daarover zal de partij haar mening geven. De kiezer kan dan zelf een afweging maken.

College van GS

U zegt dat u vragen gaat stellen. Wanneer stelt u die vragen en van wie krijgt u antwoord?

Fractie W70

Wij gaan geen directe vragen stellen. Wij gaan onze visie en ons standpunt omtrent de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. toelichten in ons verkiezingsprogramma. Wij hopen dat die visie gedeeld wordt, maar misschien ook niet.

College van GS

Is het niet zo dat de keuze van de kiezer voor een bepaalde partij ook mede wordt gebaseerd op wat een partij voorstaat als het gaat om vraagstukken als voorzieningen, onderwijs, belastingen etc.? Het is toch niet in te schatten hoeveel mensen hun keuze baseren op het standpunt omtrent de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.? Dat zal toch slechts een gedeelte van de kiezers zijn?

Fractie W70

Dat is een aanname van GS. Daar kan ik een aanname tegenover zetten. Het gaat heel goed met alle voorzieningen in Nuenen en niemand maakt zich daar druk over. Wij zijn van mening dat de bestuurlijke toekomst wel een item wordt met de verkiezingen en dat de kiezer zijn keuze daarop zal baseren.

Fractie VVD

De VVD zal in haar programma duidelijk benadrukken dat naar een fusie toe en ook daarna alle voorzieningen op het gebied van cultuur, sport, ouderen, jeugd, zorg, veiligheid voor de inwoners van Nuenen gewaarborgd blijven. Kansen daarop worden vergroot als wij met een groter geheel gaan fuseren.

Fractie SP

In het verkiezingsprogramma komen veel thema's aan de orde en ook zal een standpunt over een mogelijke fusie worden opgenomen. Maar wat ons betreft wordt een standpunt over de bestuurlijke toekomst gescheiden van de verkiezingen. Er kan een keuze gemaakt worden voor een politieke partij en er kan een keuze gemaakt worden voor de bestuurlijke toekomst.

College van GS

U stelt dat een fusie met de gemeente Eindhoven leidt tot een grotere afstand tussen bestuur en bevolking. Onze ervaring is dat dit niet altijd zo hoeft te zijn. Een voorbeeld daarvan is de gemeente Oss, waar een fusie tussen Lith en Oss juist heeft geleid tot een betere serviceverlening aan de inwoners.

In hoeverre gaat u hierbij uit van veronderstellingen?

Heeft u overwogen om zelf instrumenten te zoeken om de nabijheid van bestuur te waarborgen bij een fusie?

Antwoord minderheid raad

Een fusie met een gemeente van dezelfde grootte geeft een andere verbinding dan een fusie met een grote gemeente als Eindhoven. Onze aanname is dat de afstand tussen bestuur en bevolking in een grotere gemeente groter is dan in een kleine gemeente. Wij hebben geen wetenschappelijke onderbouwing voor dit standpunt en daarom is er sprake van een aanname. Net zomin is er zicht op

het meest optimale inwonertal in een gemeente: is dat 50.000 - 80.000 of 100 of 250.000 inwoners? Dat is niet bekend.

Fractie VDB

Gerwen is een kleine kern van de gemeente Nuenen c.a., een klein dorp met een eigen dorpsraad. Dat werkt perfect, bleek uit een artikel in het ED. Dus een dorpsraad kan prima functioneren binnen een grotere gemeente, zoals Gerwen binnen Nuenen c.a.

Fractie Combinatie Nuenen c.a.

In Lith en Oss is ook sprake van een ander aantal inwoners dan in de gemeente Nuenen c.a. De verhoudingen liggen daar anders. Een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Helmond zou ook compleet anders zijn dan een fusie met de gemeente Eindhoven.

De laatste annexatie/fusie van de gemeente Eindhoven is met kerkdorp Acht. Het is heel lang goed gegaan, maar vorig jaar heeft de gemeente Eindhoven de wijk-/dorpsraad opgeheven. Acht maakt nu onderdeel uit van Eindhoven en de laagdrempelige inbreng is verdwenen. Binnen de gemeente Nuenen c.a. zijn er ook goede structuren voor Gerwen en Nederwetten. Onze fractie vreest dat in Eindhoven - op termijn - met ons hetzelfde zal gebeuren als met Acht.

Fractie PvdA

De raad van de gemeente Nuenen heeft in het verleden ook wel tijden gekend van minder bezetting en minder continuïteit van de dorpsraden. Dat is een beweging van alle tijden. Het is dan zaak om daaraan op een professionele wijze invulling te geven en dan kan er geëist worden dat bewoners daar op een representatieve manier tegenover staan. Bewonersondersteuning moet het vertrekpunt zijn; dat levert de mooiste samenleving op.

College van GS

U stelt dat de gemeenteraad van Son en Breugel in zijn op 2 november jl. genomen besluit een fusie met Eindhoven expliciet uitsluit maar een fusie met de gemeente Nuenen c.a. niet. Wij hebben dat niet terug kunnen vinden in het raadsbesluit. Beschikt u op dat punt over nadere informatie?

Voorzitter raad

De gemeente Son en Breugel heeft aan de raad van de gemeente Nuenen c.a. haar raadsbesluit doorgestuurd. Daarin staat niet vermeld dat een fusie met de gemeente Eindhoven wordt uitgesloten. Dat stond wel in het raadsvoorstel, maar niet in het uiteindelijke besluit. Het college van de gemeente Son en Breugel heeft dat besluit wel genomen.

College GS

Met andere woorden: in het raadsbesluit staat niets over een expliciete uitsluiting van een fusie met de gemeente Eindhoven.

U overweegt in uw besluit dat "... een besluit moet leiden tot voordeel voor de inwoners van de gemeente Nuenen op bestuurlijk, sociaal en economisch terrein.

Kunt u schetsen hoe een fusie met de gemeente Son en Breugel tot voordelen leidt en waarom een fusie met de gemeente Eindhoven niet?

Antwoord meerderheid raad

Bij een fusie met de gemeente Son en Breugel is er weliswaar sprake van een grotere bestuurslaag - qua aantallen - maar de verbindingen tussen inwoners en bestuurlijke organisatie blijven gelijk. Het is meer van hetzelfde.

College van GS

Waar baseert u dat op?

Antwoord meerderheid raad

Op de demografie en hoe wij zijn georganiseerd en hoe zij zijn georganiseerd. Dan spreek je over twee gelijken, die je op elkaar gaat leggen en dat is wat anders dan wanneer je twee tegenstellingen op elkaar gaat leggen. Economisch kunnen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel elkaar versterken. De gemeente Son en Breugel heeft geen ruimte meer om te kunnen bouwen, maar wij kunnen dat wel.

Lijst Pijs

Eén van de redenen voor de aversie tegen een fusie met de gemeente Eindhoven is de vrees dat Nuenen volgebouwd zal worden, bijvoorbeeld met hoogbouw. Nu wordt er gesteld dat Nuenen kan gaan bouwen, omdat Son en Breugel daar zelf de capaciteit niet voor heeft. Dat is heel tegenstrijdig.

Antwoord meerderheid raad

Wij hebben een bepaalde organisatie die zich bezighoudt met mensen die hulp nodig hebben, het CMD (Centrum Maatschappelijke Deelname). In de gemeente Son en Breugel is er een gelijksoortige organisatie, maar in de gemeente Eindhoven is er sprake van een andere aanpak. Dus ook op sociaal niveau kunnen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel elkaar versterken.

College van GS

Wij hopen van u verbindende documenten te ontvangen als onderbouwing van beide fusieopties.

Antwoord minderheid raad

Wij verbazen ons over hetgeen hier wordt gezegd, aangezien het vertrekpunt van gedeputeerde staten was en is: fuseren en majeure taken en bevoegdheden overdragen naar een groter geheel. Daarover wordt niet gesproken. Er zijn al langer taken overgedragen, omdat wij die als gemeente niet alleen kunnen klaren. Voor alle duidelijkheid: wij zijn voor een fusie met de gemeente Eindhoven, maar niet tegen een fusie met de gemeente Son en Breugel. Wij denken dat het beter is om te fuseren met Eindhoven, omdat een fusie met de gemeente Son en Breugel volgens ons een tussenstap zou vormen naar het grotere geheel.

College van GS

U stelt dat een fusie met de gemeente Son en Breugel een tussenstap zou vormen naar een groter geheel. Uit non-verbale communicatie bij andere raadsleden blijkt hiervoor instemming te bestaan. In de besluitvorming van de raad wordt hier echter niets over vermeld.

Fractie VDB

Dan gaat het over de visie op deze regio. Onze fractie is van mening dat we in Europees verband moeten gaan denken, groter dan de grenzen van Nuenen. Wij moeten naar een groot Eindhoven toe, bij voorkeur met meer dan 500.000 inwoners zodat we ook in Nederland de derde stad zijn en de Brainport-gedachte veel verder kunnen door-ontwikkelen.

Fractie D66

Wij zijn voor een fusie met de gemeente Son en Breugel op niet al te lange termijn. Wij zien een parallel traject en willen graag meewerken aan een stabiele regio. Een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel past daarin. Tegelijkertijd realiseren we ons dat we gelegen zijn in een sterk SGE, dat grote stappen maakt. Die grote stappen zien wij graag versterkt doorgaan. In

onze visie is dit niet de eindsituatie en zal het SGE doorgroeien naar een krachtige entiteit. Wellicht groeien we door naar een regiogemeente. Het genomen raadsbesluit is hiermee niet strijdig al staat dit alles er niet expliciet in. Dat is voor ons een duidelijke nuance die in het raadsbesluit zit verankerd.

Fractie W70

Wij verwijzen naar de woordvoerder van de meerderheid van de raad die ons standpunt helder heeft verwoord.

College van GS

Voor ons is dat niet helder. De woordvoerder heeft toegelicht wat het besluit inhoudt maar niets verteld over een tijdsbeeld en het feit dat een fusie met de gemeente Son en Breugel kan worden gezien als een opstap naar een groter geheel.

Antwoord meerderheid raad

Dat is een aspect dat we per partij niet op elkaar hebben afgestemd. Daar kan geen eensluidend beeld over geformuleerd worden vanuit de 6 partijen en zeker niet raadsbreed.

Fractie PvdA

De democratie bestaat bij de gratie van de sprekende minderheid heb ik geleerd.

Het is opmerkelijk dat de meerderheid zich laat vertegenwoordigen door de kleinste fractie van die meerderheid.

Het is merkwaardig dat zorginstellingen wel over gemeentegrenzen kunnen werken - zelfs in alle drie de gemeenten waarover vandaag wordt gesproken -, dat ondernemers in de commissievergadering wat hebben ingebracht namens een substantiële groep en dat enquêtes bepaalde uitkomsten tonen. Bij Ekkersrijt en Ikea wordt niet aan Son en Breugel gedacht maar aan Eindhoven. Ook dat is maatgevend.

Wij willen graag vanuit kracht en met een partner die ons graag wil hebben snel doorpakken en stappen zetten. Wij zijn benieuwd of gedeputeerde staten de Arhi-procedure gaan voortzetten. Voor onze kiezers zou het goed zijn als gedeputeerde staten nog vóór de verkiezingen in maart 2018 daarover duidelijkheid geven.

College van GS

In uw besluit concludeert u onder bullit 6 "... dat voorzieningen van de fusiegemeente efficiënter over de kernen kunnen worden verdeeld waardoor behoud hiervan kan worden geborgd en risico's op financieel en sociaal vlak worden verkleind'.

Kunt u voorbeelden geven van het efficiënter verdelen van voorzieningen over de kernen?

Antwoord meerderheid raad

Wij kunnen daarvan geen voorbeelden geven. Er moet nog onderzoek plaatsvinden waarin dit soort zaken wordt toegelicht. Dat heeft u zelf aangegeven.

College van GS

U concludeert dat in uw raadsbesluit en het zit dus ingebakken in uw raadsbesluit. Maar we moeten nu vaststellen dat u zich daarover nog niet helder kunt uitspreken.

Fractie PvdA

We kunnen eigenlijk concluderen dat we iets besloten hebben waarvan we de reikwijdte niet kunnen overzien. In de volksmond noemen we dit 'kiezersbedrog'.

Fractie W70

Wij hebben in meerderheid een raadsbesluit genomen en wat de meerderheid besluit is juridisch wettelijk. U probeert nu dingen te duiden die onder de overwegingen staan, maar we weten allemaal wat daarmee bedoeld wordt. Het besluit is juridisch genomen en wat er onder de overwegingen staat moet nog verder worden uitgekristalliseerd. Maar het juridisch genomen besluit is leidend.

College van GS

Het besluit is duidelijk, maar in deze fase van open overleg willen wij graag uw overwegingen, uw gedachten erbij vernemen. Wij willen zoveel mogelijk informatie boven tafel krijgen en in uw overwegingen zitten allerlei gedachten achter uw besluit. Hoe beter wij die begrijpen hoe beter wij die een plek kunnen geven in het proces. Wij willen voorkomen dat u ons later het verwijt maakt dat wij iets verkeerd begrepen hebben.

Fractie W70

Wij zijn als raad van de gemeente Nuenen c.a. ook heel erg benieuwd naar en gebaat bij de feitelijke overwegingen van gedeputeerde staten die tot deze stappen en deze procedure hebben geleid en die de toekomst van de gemeente Nuenen c.a. bepalen.

Wij hechten er veel waarde aan om ook nog vragen te kunnen stellen aan gedeputeerde staten.

3. en 4. Vanuit de door uw raad aangestelde Begeleidingsgroep zijn er gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel over de bestuurlijke toekomst van uw gemeente.

Hoe kijkt u aan tegen dit proces, wat heeft u bij deze gemeenten opgehaald en wat is de betekenis daarvan geweest in het kader van uw raadsbesluit?

Antwoord raad

Ter informatie: voor beantwoording van de vragen die betrekking hebben op de Begeleidingsgroep zal mevrouw Donkers het woord voeren.

De vragen 3 en 4 van de vragenlijst zijn identiek, alleen is er sprake van twee verschillende gemeenten.

Er zijn twee documenten die door de betreffende gemeenten zijn geproduceerd. Wij kunnen daarop niet inhoudelijk reageren, eventuele vragen dienen neergelegd te worden bij de betreffende gemeenten. De documenten zijn door de Begeleidingsgroep aan de raad aangeboden en iedere partij heeft de documenten beschouwd en overwogen. Ook gedeputeerde staten hebben de documenten ontvangen en kunnen zich daarover een mening vormen. De Begeleidingsgroep heeft geen advies gevoegd bij het overhandigen van de documenten aan de raad. De Begeleidingsgroep heeft opdracht gekregen om met de buurgemeenten te gaan praten en informatie op te gaan halen. Dat hebben we gedaan, en niet meer dan dat.

College van GS

In het raadsvoorstel op pagina 2 schetst u onder het kopje 'kanttekeningen' iets over het proces.

Inzake het proces met de gemeente Son en Breugel stelt u: "De Begeleidingsgroep is niet betrokken geweest bij de totstandkoming van deze reactie". Dus de gemeente Son en Breugel heeft echt gereageerd op uw profiel.

Vervolgens staat vermeld dat de Begeleidingsgroep inhoudelijk heeft gesproken met een delegatie van de gemeente Eindhoven over thema's uit het profiel van de gemeente Nuenen en dat deze gesprekken input hebben gegeven aan het Memorandum of Understanding (het verdiepingsdocument). Er staat vermeld "Dit document is in samenspraak opgesteld". Dit is niet hetgeen er zojuist naar voren is gebracht. Uit uw woorden is begrepen dat er bij de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven sprake was van identieke processen.

Antwoord raad

Het zijn andere processen en ook andere gesprekken geweest. Maar voor de inhoud zijn wij niet verantwoordelijk, maar de beide betreffende gemeenten. De gemeente Eindhoven heeft een meer beschrijvend verhaal opgesteld en de gemeente Son en Breugel heeft een andere keuze gemaakt en heeft een reactie langs het profiel gezet. Het is de keuze van die gemeenten geweest om het op die manier te doen.

College van GS

Waaruit bestond dan de samenspraak?

Antwoord raad

De samenspraak bestond uit de gezamenlijke gesprekken. Vanuit de gemeente Eindhoven zijn er vragen gesteld en daar hebben wij antwoord op gegeven. Bijvoorbeeld over hoogbouw. De gesprekken waren dus meer verduidelijkend en niet afstemmend. Er zijn geen verwachtingen gewekt dat hierover al afspraken zijn gemaakt.

College van GS

Hoe beschouwt u de documenten die u van de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven hebt gehad? Beschouwt u die als meningen van de betreffende gemeenten waarover u nog verder kunt discussiëren en te bezien of deze kloppen?

Antwoord raad

Wij beschouwen de documenten als de mening van de gemeente Son en Breugel respectievelijk de mening van de gemeente Eindhoven. Als er een vervolgproces komt, dan worden de documenten gezien als een basis voor verdere gesprekken.

College van GS

Klopt het dat de twee documenten die u van de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel hebt ontvangen en waarin hun mening staat verwoord als onderlegger heeft gebruikt om uw raadsbesluit op te baseren?

Antwoord raad

De raad heeft die documenten ontvangen om daarop een besluit te baseren.

College van GS

Kunnen deze documenten dan ook als basis dienen voor de uitwerking van een mogelijke fusie?

Antwoord raad

Verderop in het proces, als er wordt gekozen voor een fusiepartner - in dit geval de gemeente Son en Breugel - dan zal de raad een nieuwe Begeleidingsgroep moeten samenstellen en die een nieuwe opdracht geven. En dan zal het document van de gemeente Son en Breugel - naast andere documenten - gebruikt kunnen worden bij een verdere verkenning en samenwerking.

College van GS

Kan zo'n document dan een goede basis zijn voor een eventueel gemeentelijk herindelingsontwerp of begint u dan opnieuw?

Antwoord raad

Het is niet de bedoeling om alles weer opnieuw te doen, dat zou jammer zijn. Er liggen ook andere documenten die de ambtelijke organisatie in samenspraak met het college heeft gemaakt.

5. Ook de gemeenteraden van Son en Breugel en Eindhoven hebben een standpunt ingenomen over hun bestuurlijke toekomst. Hoe kijkt u tegen deze standpunten aan?

Voorzitter raad

Wij hebben met interesse kennis genomen van het raadsbesluit van de gemeente Son en Breugel van 2 november 2017 en van de notitie die in maart 2017 door de gemeente Eindhoven is geproduceerd.

College van GS

In eerdere gesprekken met de colleges is gesproken over mogelijke grenscorrecties als er sprake zou zijn van een gemeentelijke herindeling. Zijn er delen of streken of buurten die bij een gemeentelijke herindeling een andere vorm zouden moeten krijgen?

Antwoord raad

De gemeente Nuenen c.a. is niet splitsbaar; wij willen als gehele gemeente fuseren.

Fractie VDB

Tussen Son en Nuenen ligt een raar gebiedje en bij een gemeentelijke herindeling zou het goed zijn om de grens dan met het kanaal gelijk te maken. Dat schept veel duidelijkheid voor alle diensten en voor alle burgers.

College van GS

Wij doelen niet meteen op kernen, maar meer op een stuk weiland of een stuk bos. Wij willen weten of dit zou kunnen spelen want dan nemen wij dat mee in onze overwegingen.

Antwoord minderheid raad

Het groene gebied tussen Nuenen en Eindhoven moet behouden blijven. Dat gebied mag niet volgebouwd worden om de gemeenten met elkaar te verbinden. De groene long moet behouden worden.

Antwoord meerderheid raad

Landgoed Gulbergen heeft een dierenrijk met een entree in Mierlo, terwijl alles in Nuenen ligt. Dit is niet van belang in het kader van grenscorrecties, maar er zou wel over gesproken moeten worden.

Fractie VDB

Als je de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel tegelijk met de gemeente Eindhoven fuseert dan heb je twee vliegen in één klap.

College van GS

Als dit een te overwegen optie zou kunnen zijn, dan zou dat in het verbindend document meegenomen kunnen worden. Hoe beter u de informatie uitwerkt in verbindende documenten, des te beter gedeputeerde staten dat mee kunnen nemen in een conclusie over deze fase van open overleg.

Voorzitter raad

Het college heeft gisteren aan de raad laten weten dat de raad uiteraard betrokken wordt bij de opstelling van de verbindende documenten. Uw boodschap zal ook worden doorgegeven aan het college.

Antwoord minderheid raad

Een fusie met de gemeente Son en Breugel zou een opmaat kunnen zijn voor een fusie met de gemeente Eindhoven, dus wat de fractie VDB naar voren heeft gebracht is zo gek nog niet.

7. Welke afspraken wilt u maken over de vertrouwelijkheid van dit overleg?

Antwoord meerderheid raad

Wettelijk is er geen plicht tot vertrouwelijkheid, maar we kunnen wel gezamenlijk afspraken maken over de vertrouwelijkheid. Dat dient dan wel in overleg te gebeuren, want op de een of andere manier lukt het in Nuenen altijd om vertrouwelijke informatie toch naar buiten te brengen. Daarom is ons voorstel om geen vertrouwelijkheid te betrachten over dit overleg.

College van GS

U hebt gelijk dat het wettelijk niet verplicht is om vertrouwelijkheid te betrachten. De ervaring elders leert dat het proces gebaat is bij vertrouwelijkheid totdat wordt besloten om een herindelingsontwerp vast te stellen. Daarmee wordt dan de vertrouwelijkheid opgeheven. De belangrijkste reden voor vertrouwelijkheid is dat iedereen zich vrij moet kunnen uitspreken. Als er geen sprake is van vertrouwelijkheid kan iedereen doen wat hij wil met alle informatie en dat is niet bevorderlijk voor het proces.

Die vertrouwelijkheid is trouwens ook afgesproken tijdens de startbijeenkomst op 28 augustus 2017 en het is goed om die afspraken nogmaals te bevestigen.

Fractie W70

Meer mensen maken zich zorgen over vertrouwelijkheid want op de een of andere manier worden er regelmatig documenten gelekt naar - met name - het ED. Daar hebben wij last van.

Fractie VVD

Het lijkt me logisch dat het verslag vertrouwelijk is want daarin staan allerlei details. Vraag is wel: wat meld je aan de pers en wat niet? Het is niet aan anderen om te bepalen wat je als fractie wel of niet zegt. Het overleg is vertrouwelijk, maar het fractiestandpunt mag gerust naar buiten worden gebracht.

College van GS

Wij zullen niet meer melden dan dat wij een verhelderend overleg met u hebben gehad dat in een prettige sfeer is verlopen. U kunt zeggen dat u uw raadsstandpunt heeft toegelicht en dat de pers alles al heeft gehoord tijdens de raadsvergadering van 16 november jl. Zo praktisch kunt u ermee omgaan.

Fractie W70

Een open overleg in goede sfeer. Wij zijn het eens met het tweede stukje, maar er is niet echt sprake geweest van een overleg. Wij zijn erg teleurgesteld dat wij onze vragen op geen enkele wijze hebben kunnen stellen. Het is een erg eenzijdig gesprek geweest. Daarom het voorstel en het verzoek om iedere fractie in de gelegenheid te stellen om twee vragen op papier te stellen aan gedeputeerde staten die die vragen vervolgens ook daadwerkelijk beantwoorden.

College van GS

Als wij uw vragen vooraf hadden kunnen ontvangen, hadden wij een andere indeling van het overleg kunnen maken. Bij vraag 7 wordt er ruimte geboden om nog iets in te brengen, maar als pas aan het begin van de vergadering wordt aangegeven dat alle 11 fracties nog 1 tot 2 vragen willen stellen dan is het niet waarschijnlijk dat dat nog inpasbaar is in het overleg. Daarom wordt het voorstel van de fractie W70 als praktische oplossing overgenomen.

De vragen en antwoorden zullen integraal onderdeel vormen van het verslag van dit open overleg en dienen als zodanig ook vertrouwelijk behandeld te worden.

Fractie VDB

Nog een laatste vraag: wat zijn de vervolgstappen en wat is de status van de Arhi-procedure?

College van GS

Op dit moment loopt nog de fase van het open overleg. Die gaan wij niet beëindigen naar aanleiding van uw raadsbesluit. Wij hebben vanavond veel vragen gesteld en veel informatie verzameld. Daar gaan wij goed over nadenken en ook de verbindende documenten worden afgewacht en beschouwd. De Arhi-procedure kan alleen worden voortgezet of beëindigd middels een besluit van gedeputeerde staten. Er zal een slotconclusie worden verbonden aan dit open overleg, binnen de wettelijke termijn van 6 maanden die daarvoor staat. De deadline staat op 15 februari 2018.

Fractie W70

Krijgen wij nog de gelegenheid om opmerkingen te plaatsen over het verslag als dat gereed is? Hierop wordt bevestigend geantwoord.

College van GS

Concreet worden alle fracties in de gelegenheid gesteld om maximaal 2 vragen voor te leggen aan gedeputeerde staten. Deze vragen dienen uiterlijk vrijdag 24 november a.s. om 17:00 uur bij de griffie te worden aangeleverd, die zal zorgdragen voor doorzending naar gedeputeerde staten. Het raadsbesluit van 16 november 2017 - met alle toelichting daarop - zal in het dossier van het verslag van dit open overleg worden gevoegd en vormt onderdeel van de vele documenten die door gedeputeerde staten worden meegenomen in de overwegingen.

4. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

Nuenen, 22 november 2017

VERSLAG van het open overleg tussen gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nuenen c.a. op 20 december 2017

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de Provincie Noord-Brabant:

Mw. A. Spierings (gedeputeerde)

Dhr. P. Tetteroo, dhr. M. van Osch (ambtelijke ondersteuning)

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nuenen

Dhr. M. Houben, burgemeester

Dhr. J. van Vlerken, gemeentesecretaris

Verslaglegging

Mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant)

Locatie

Provinciehuis, 's-Hertogenbosch

Opening

Mevrouw Spierings heet iedereen welkom en merkt op dat dit gesprek is belegd op verzoek van het college van de gemeente Nuenen c.a., in opdracht van de gemeenteraad (raadsbesluit 16 november 2017).

Aanleiding voor dit gesprek

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 16 november 2017 een besluit genomen inzake de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. Het betreft een raadsvoorstel dat door de Begeleidingsgroep is opgesteld. De raad heeft het voorstel geamendeerd en de volgende 6 beslispunten vastgesteld, te weten (kort samengevat):

1. De rapportage van de Begeleidingsgroep waarin wordt teruggeblikt op de gesprekken die zijn gevoerd met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven wordt voor kennisgeving aangenomen.
2. Een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven wordt afgewezen.
3. Voorkeur wordt gegeven aan een fusie met de gemeente Son en Breugel, mocht de situatie hiertoe aanleiding geven.
4. De samenwerking met de regiogemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven (hierna: SGE) dient geïntensiveerd te worden.
5. Aan het college wordt opdracht verstrekt om in overleg te treden met gedeputeerde staten teneinde de reikwijdte en comfort van dit besluit te bespreken.
6. In het overleg met gedeputeerde staten dient de Arhi-procedure ter discussie te worden gesteld.

In het kader van de beslispunten 5 en 6 is dit gesprek geïnitieerd. Binnen het college is bepaald dat de burgemeester samen met de gemeentesecretaris dit gesprek zullen voeren.

Het besluit dat door de raad is genomen op 16 november 2017 betekent tevens het eindpunt van de Begeleidingsgroep. De raad heeft de Begeleidingsgroep in de raadsvergadering van 14 december 2017 opgeheven.

Gedeputeerde Staten

Wat wordt verstaan onder reikwijdte en comfort?

College van Burgemeester en Wethouders

Het college heeft hieronder verstaan: welke invloed heeft het raadsbesluit van 16 november 2017 op de Arhi-procedure die gedeputeerde staten voeren? Voor alle duidelijkheid: er wordt geen verzoek ingediend om de Arhi-procedure te staken.

Beslispunt 6 houdt in dat er vraagtekens worden geplaatst bij de Arhi-procedure. College en raad van de gemeente Nuenen c.a. zijn van mening dat een gezamenlijk besluit van alle betrokken partijen meer duurzaamheid zou bieden dan een besluit dat genomen is door gedeputeerde staten. De Arhi-procedure zoals nu door gedeputeerde staten wordt gevoerd eindigt op 15 februari 2018, maar een fusieproces geïnitieerd door betrokken gemeenten zelf is veel duurzamer. Daarom heeft de raad aan het college de opdracht verstrekt om bij gedeputeerde staten de meerwaarde en de duurzaamheid te benadrukken van een intrinsiek gevoerd fusieproces door betrokken partijen.

Gedeputeerde Staten

Wat wordt er verstaan onder 'duurzamer' als de drie gemeenten dit proces zelf ter hand nemen?

College van Burgemeester en Wethouders

Als 2 of 3 gemeenten zelf komen tot een fusie dan duurt dat proces wellicht langer, maar dan is het wel een besluit van de betrokken raden zelf. Als gedeputeerde staten besluiten tot een herindelingsontwerp en dit voor zienswijzen voorleggen aan de raden dan wordt dit veel meer ervaren als een 'gedwongen fusie'. Een dergelijke fusie zal op minder draagvlak kunnen rekenen en is daarom per definitie minder duurzaam.

Gedeputeerde Staten

Waarop is dat beeld gebaseerd?

College van Burgemeester en Wethouders

Logisch beredeneerd kan gesteld worden dat iets dat is opgelegd minder vreugde zal geven dan iets dat vrijwillig is bereikt.

Gedeputeerde Staten

Blijkbaar bestaat er een verkeerd beeld over de procedure zoals deze wordt gevolgd. Als gedeputeerde staten na afloop van de open overleg-fase zouden besluiten om tot een herindelingsontwerp te komen, dan zal dat altijd in overleg met betrokken gemeenten gebeuren. In ieder geval heeft dat de sterke voorkeur van gedeputeerde staten.

College van Burgemeester en Wethouders

In Nuenen bestaat het beeld dat de Arhi-procedure op 15 februari 2018 stopt en dat daags erna wordt bepaald hoe de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. eruit zal zien. College en raad van de gemeente Nuenen c.a. willen graag aansturen op een gezamenlijk proces - met betrokken gemeenten - waarin gedeputeerde staten een nadrukkelijke rol spelen. Als gedeputeerde staten zelfstandig zouden besluiten welke gemeenten met elkaar moeten fuseren, dan zou dat besluit bij college en raad van de gemeente Nuenen c.a. op weerstand stuiten. Als er in gezamenlijk overleg en met respect voor elkaars standpunten en ambities conclusies worden bereikt, dan heeft dit voor alle partijen voordelen. Hierbij wordt uitgegaan van het standpunt dat gedeputeerde staten besluiten tot een herindelingsontwerp.

Gedeputeerde Staten

Voor gedeputeerde staten zijn er na afloop van de open overleg-fase twee mogelijkheden: de Arhi-procedure kan gestaakt worden of worden voortgezet.

Bij voortzetting dient een herindelingsontwerp opgesteld te worden. Op dat moment is duidelijk welke gemeenten betrokken zijn bij het herindelingsontwerp. In dat geval zullen colleges en raden van de betrokken gemeenten uitgenodigd worden om mee te denken over de invulling van het herindelingsontwerp. Gedeputeerde staten willen namelijk graag een dergelijk proces samen met de betrokken gemeenten doorlopen.

Indien de Arhi-procedure wordt gestaakt dan staat het de gemeente Nuenen c.a. vrij om zelf weer een mogelijk fusieproces ter hand te nemen.

College van Burgemeester en Wethouders

Is er wellicht een tussenvariant mogelijk? Bijvoorbeeld om na afloop van de open overleg-fase met betrokken partijen gezamenlijk terug te blikken op de procedure zoals deze tot nu toe is gevolgd en om vervolgens gezamenlijk te bezien of en zo ja hoe er duurzame resultaten kunnen worden bereikt?

Gedeputeerde Staten

Volgens de wet zijn er maar 2 mogelijkheden: voortzetten of stopzetten van de Arhi-procedure. Indien gedeputeerde staten besluiten tot voortzetting van de Arhi-procedure dient een herindelingsontwerp binnen 3 maanden gereed te zijn.

In dit kader wordt gewezen op het feit dat de raad van de gemeente Nuenen c.a. een fusie met de gemeente Eindhoven heeft afgewezen en dat de raad van de gemeente Son en Breugel op 2 november 2017 heeft besloten tot zelfstandigheid en pas in 2019 weer na zal gaan denken over de bestuurlijke toekomst van die gemeente.

Hoe kan er binnen deze kaders een gezamenlijk proces worden gevoerd?

College van Burgemeester en Wethouders

Fusie en herindeling zijn niet de enige varianten op korte termijn voor een intensieve samenwerking. Zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Son en Breugel werken reeds veel samen met de gemeente Eindhoven. Het besluit van de gemeente Son en Breugel betekent niet dat er tot 2019 geen gesprekken gevoerd kunnen worden. Daarom nogmaals het voorstel om met alle betrokken gemeenten gezamenlijk terug te blikken op de afgelopen maanden en de doorlopen procedure. In dit verband wordt tevens verwezen naar de verkiezingen die in maart 2018 plaatsvinden: als gevolg daarvan kan er straks sprake zijn van gewijzigde standpunten. Het zou jammer zijn als gedeputeerde staten een besluit nemen waar de gemeente Nuenen c.a. niet achter kan staan. Voorkomen moet worden dat partijen tegenover elkaar komen te staan.

Gedeputeerde Staten

Na afloop van de fase van open overleg *moeten* gedeputeerde staten een besluit nemen omtrent staken of voortzetten van de Arhi-procedure. Als onder druk van deze procedure gemeenten in beweging zijn gekomen en als er op basis van raadsbesluiten vertrouwen is gewekt dat gemeenten zelf tot een gemeentelijke herindeling kunnen komen, dan kan de Arhi-procedure gestaakt worden. Als dat vertrouwen ontbreekt dan zullen gedeputeerde staten na afloop van de open overleg fase moeten besluiten om de procedure voort te zetten. In dat geval dient er binnen 3 maanden een herindelingsontwerp te zijn.

De termijn van open overleggen - die 6 maanden duurt - is een termijn van orde. De termijn kan (zonder rechtsgevolg) in beperkte mate overschreden worden, maar daar zitten ook nadelen aan vast.

College van Burgemeester en Wethouders

De raadsbesluiten van de betrokken 3 gemeenten zijn duidelijk. Toch wordt ervoor gepleit om na de verkiezingen in maart 2018 opnieuw - gezamenlijk - te bezien hoe de situatie op dat moment eruit ziet en of de standpunten van de verschillende raden wellicht wat dichterbij elkaar zijn gekomen.

Gedeputeerde Staten

De kans dat gedeputeerde staten gaan besluiten tot 2 maanden verlenging van de open overleg-fase is nihil. Tevens kan gesteld worden dat er bij gedeputeerde staten geen vertrouwen bestaat - op grond van genomen raadsbesluiten - dat betrokken gemeenten zelf tot een succesvol fusieproces zullen komen.

College van Burgemeester en Wethouders

Vanuit de gemeente Nuenen c.a. zal er geen verzoek komen om de Arhi-procedure te staken. De kans dat de gemeente Nuenen c.a. zelf actie onderneemt vóór 15 februari 2018 om te komen tot een eigen herindelingsproces is eveneens nihil.

Gedeputeerde Staten

De mening van de nieuwe raad is onbekend. Het is geenszins de bedoeling om van het herindelingsontwerp en het gevolg daarvan een dictaat te maken. Gedeputeerde staten stellen het op prijs als de betrokken gemeenten zelf medewerking verlenen aan het vormgeven van het herindelingsontwerp, zodat er straks sprake kan zijn van een ontwerp van de nieuwe fusiegemeente en niet van een provinciaal ontwerp.

College van Burgemeester en Wethouders

Gedeputeerde staten hebben de Arhi-procedure heel bewust op 15 augustus 2017 gestart in de wetenschap dat er na 21 maart 2018 nieuwe colleges en raden worden gevormd en dat er vóór die datum een besluit moet worden genomen over het al dan niet voortzetten van de Arhi-procedure. De bestuurlijke toekomst van de betrokken gemeenten zal veel duurzamer zijn als een besluit daarover vanuit die gemeenten zelf komt dan wanneer gedeputeerde staten daarover beslissen.

Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde staten nemen uiterlijk 15 februari 2018 een besluit omtrent de Arhi-procedure. Als er wordt besloten om de procedure voort te zetten dient er binnen 3 maanden een herindelingsontwerp gereed te zijn. Mocht de verkiezingsuitslag leiden tot andere standpunten in één of meerdere gemeenten dan kunnen gedeputeerde staten - op basis van signalen vanuit die gemeenten - alsnog de afweging maken om de procedure af te maken of te staken.

College van Burgemeester en Wethouders

Met dit standpunt van gedeputeerde staten zijn raad en college van de gemeente Nuenen c.a. gelukkig, want dit betekent dat de meningen van de nieuwe raden en colleges alsnog worden betrokken bij de opstelling van een herindelingsontwerp.

Gedeputeerde Staten

Zoals gezegd hechten gedeputeerde staten veel waarde aan het zorgvuldig vormgeven van een ontwerp met input van de betrokken raden en colleges. Dit proces kan maximaal 3 maanden duren. Na afloop van de open overlegfase zullen gedeputeerde staten duidelijk maken of en zo ja met wie er een herindelingsontwerp zal worden opgesteld. Dat ontwerp is op dat moment niet af.

College van Burgemeester en Wethouders

In dit verband wordt gewezen op beslispunt 3 van het raadsbesluit van 16 november 2017: een voorkeur wordt uitgesproken voor een fusie met de gemeente Son en Breugel, mocht de situatie daartoe aanleiding geven. Die aanleiding kan ook vanuit gedeputeerde staten komen.

Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde staten zullen in de fase van het open overleg een besluit nemen. Mocht er besloten worden tot een herindelingsontwerp dan zal bezien worden welke gemeenten daarbij betrokken worden.

College van Burgemeester en Wethouders

In ieder geval kan geconcludeerd worden dat de gemeente Nuenen c.a. en gedeputeerde staten de ambitie hebben om met elkaar in gesprek te blijven - binnen de termijnen die de wet biedt.

Afspraken omtrent communicatie

De verslagen van de open overleggen worden vertrouwelijk behandeld. Dit geldt eveneens voor het verslag van dit gesprek. Dit verslag kan wel gebruikt worden voor vertrouwelijke terugkoppeling naar raad en college en kan verschillende interpretaties voorkomen.

De afspraak wordt gemaakt dat er ambtelijk over de procedure zal worden afgestemd en dat er na het kerstreces zal worden teruggekoppeld naar raad en college.

Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

's-Hertogenbosch, 20 december 2017

VERSLAG van het open overleg tussen gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant op basis van artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) met de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel op 23 januari 2018

Aanwezig:

namens gedeputeerde staten van de Provincie Noord-Brabant:

Mevrouw A. Spierings, de heer H. Swinkels (gedeputeerde)

De heer P.W. Tetteroo, de heer M. van Osch, de heer R. Peusens (ambtelijke ondersteuning)

Namens het college van de gemeente Eindhoven:

De heer J. Jorritsma, burgemeester

De heer W. Seuren, wethouder

Mevrouw V. van Nielen, ambtelijke ondersteuning

Namens het college van de gemeente Nuenen c.a.:

De heer M. Houben, burgemeester

De heer J. van Vlerken, gemeentesecretaris

Namens het college van de gemeente Son en Breugel:

De heer J. Gaillard, burgemeester

De heer M. Schalkx, gemeentesecretaris

Verslaglegging:

Mw. I. Brokken (notuleerbureau De Notulant)

Locatie

Provinciehuis, 's-Hertogenbosch

1. Opening en inleiding

De heer Swinkels heet iedereen welkom.

In het kader van het open overleg worden gedeputeerde staten geacht om binnenkort een besluit te nemen over het al dan niet opstellen van een herindelingsontwerp. Het uiteindelijke besluit is voorzien op 5 februari 2018. Vandaag, 23 januari 2018, hebben gedeputeerde staten een 'voorgenomen besluit' genomen.

Deze bijeenkomst is belegd om de colleges van de drie betrokken gemeenten gelijktijdig en op gelijke wijze te informeren over de inhoud van het voorgenomen besluit.

2. Toelichting voorgenomen besluit

Mevrouw Spierings schetst in het kort de voorgeschiedenis.

Op grond van de gevoerde gesprekken, uitgebrachte adviezen en onderzoeken is een veelheid aan opvattingen en feitelijke informatie verzameld. Alles afwegende komen gedeputeerde staten tot het oordeel dat een zelfstandige gemeente Nuenen c.a. geen optie is voor een duurzame versterking van

de bestuurskracht van deze gemeente in regionaal perspectief. Doorslaggevend voor dit standpunt is dat de belangrijkste voorwaarde die nodig is voor een duurzaam bestuurskrachtige zelfstandige gemeente Nuenen c.a., het politiek-bestuurlijk samenspel tussen college en raad, al jarenlang onvoldoende aanwezig is en er geen perspectief op verbetering is te zien.

Het politiek-bestuurlijk samenspel van college en raad is al vele jaren van dien aard dat gedeputeerde staten het gemeentebestuur van Nuenen c.a. niet in staat achten om bestuurlijk consistent en daarmee voorspelbaar te opereren. In dit opzicht onderscheidt de gemeente Nuenen c.a. zich in sterke mate van alle andere gemeenten in de regio. Daarnaast is er een aantal zaken die wellicht niet uniek zijn voor Nuenen c.a., maar die gecombineerd met het genoemde element van het politiek-bestuurlijk samenspel zwaar wegen: de gemeente Nuenen c.a. wordt niet als een professionele counterpart ervaren en de politiek-bestuurlijke verlamming werkt negatief door op het vermogen tot visievorming. Daarnaast blijven er zorgen over het ambtelijk apparaat: te weinig capaciteit, versnippering, verkokering en gebrek aan continuïteit. Een en ander wordt bevestigd door een onderzoek dat is uitgevoerd onder een aantal externe stakeholders die overigens ook de laatste 2 jaren geen verbetering ervaren.

Gedeputeerde staten zijn daarom voornemens een herindelingsontwerp op te stellen met de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven als beoogde fusiepartners.

De motivering voor dit besluit wordt als volgt verwoord:

Er is kennis genomen van het document van de gemeente Nuenen c.a., inclusief de motivering waarom uiteindelijk een fusie met de gemeente Son en Breugel meer voor de hand zou liggen, maar de volgende argumenten wegen volgens gedeputeerde staten zwaarder (de argumenten zijn niet uitputtend, het uiteindelijke besluit met onderbouwing is formeel leidend):

- een fusie met Eindhoven is in lijn met de maatschappelijke en economische inrichting van het gebied;
- een fusie met Eindhoven komt overeen met de opvattingen en daadwerkelijke oriëntatie van de inwoners (daily urban system);
- een fusie met Eindhoven is een duurzame oplossing: de nieuwe gemeente zal naar verwachting binnen afzienbare termijn niet opnieuw bij een herindelingsdiscussie worden betrokken.

De reden dat vandaag een *voornemen tot besluit* wordt uitgesproken en over 2 weken een *definitief* besluit wordt genomen, heeft te maken met het ingenomen standpunt van de gemeente Son en Breugel. Er zijn geen twijfels over de bestuurskracht van deze gemeente, maar samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven kan impact hebben op de gemeente Son en Breugel (bijv. in het kader van de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei). Veel belang wordt gehecht aan zorgvuldigheid binnen de Arhi-procedure en in dat kader willen gedeputeerde staten deze gemeente in de gelegenheid stellen om aan te geven of zij op grond van de nieuwe situatie al dan niet wil aansluiten bij de procedure tot vorming van de nieuwe gemeente. Dit verzoek aan het college van de gemeente Son en Breugel is op schrift gesteld en wordt hierbij overhandigd aan burgemeester Gaillard met het verzoek om hier uiterlijk 2 februari a.s. schriftelijk op te reageren. Het is uiteraard aan de gemeente Son en Breugel om te bezien of dit verzoek door het college, het presidium of de voltallige raad wordt behandeld.

De bijeenkomst van vandaag vindt nog steeds plaats in het kader van het open overleg. Met elkaar is een goede werkwijze opgebouwd voor wat betreft de vertrouwelijkheid. Partijen worden hiermee gecompimenteerd. Het wordt op prijs gesteld als dat ook de komende weken zoveel mogelijk het geval kan blijven. Beseft wordt dat dit enigszins op gespannen voet staat met het zojuist toegelichte verzoek aan de gemeente Son en Breugel en de mogelijke wens om de vraag aan deze gemeente in een openbaar raadsdebat te behandelen. Gedeputeerde staten zullen in geval van vragen van de pers reageren in de sfeer van 'een goed overleg in constructieve sfeer en tot de uiteindelijke besluitvorming worden er geen verdere mededelingen gedaan'.

3. Gelegenheid voor reacties

College gemeente Nuenen c.a.:

Dat gedeputeerde staten vandaag het voorgenomen besluit medelen en partijen niet verrassen met een definitief besluit wordt erg op prijs gesteld. Complimenten daarvoor. Op dit moment zal er niet inhoudelijk gereageerd worden op het voorgenomen besluit, een inhoudelijke reactie volgt later.

College gemeente Eindhoven:

De gemeente sluit zich aan bij de complimenten van de gemeente Nuenen c.a. voor het communiceren van het voorgenomen besluit. De gemeente Eindhoven heeft zich steeds neutraal opgesteld. Als een zelfstandige bestuurlijke toekomst niet langer houdbaar blijkt voor de gemeente Nuenen c.a., dan is een beweging richting Eindhoven voor de hand liggend. Vanuit de gemeente Eindhoven zal dat echter niet in gang gezet of geënthousiasmeerd worden. De periode tussen nu en het definitieve besluit is precair. Tot nu toe is het betrachten van vertrouwelijkheid goed gelukt, maar er dienen wel afspraken gemaakt te worden over de informatieverstrekking over dit overleg vandaag. Ditzelfde geldt voor de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel. Er dient sprake te zijn van een eenduidige wijze van informatieverstrekking, minimaal aan de fractievoorzitters.

College gemeente Son en Breugel:

Aan de gemeente Son en Breugel is een vraag gesteld die vóór 2 februari 2018 beantwoord moet worden. Die vraag zal echter in een openbare raadsvergadering behandeld moeten worden. Het is ondenkbaar dat er in een besloten raadsvergadering of door het college over de bestuurlijke toekomst van Son en Breugel wordt besloten. De termijn die hiervoor wordt gesteld is onaanvaardbaar kort.

College van GS:

De reactie van het college van de gemeente Son en Breugel vraagt om een verduidelijking van onze overwegingen. Op het moment dat er door gedeputeerde staten een definitief besluit is genomen zal er worden gestart met het opstellen van het herindelingsontwerp. Op dat moment kan daar geen andere gemeente meer bij aansluiten zonder dat dit gevolgen heeft voor de Arhi-procedure en de vertraging die dan optreedt. Dat betekent dat de heroverweging van de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel in 2019, zoals door de raad is besloten op 2 november 2017, kan plaatsvinden met dien verstande dat een fusie met de te vormen nieuwe gemeente van Nuenen c.a. en Eindhoven niet meer mogelijk is. Om die reden willen gedeputeerde staten de gemeente Son en Breugel de gelegenheid bieden om die heroverweging nu te doen.

Dit kan mogelijkwijze op het niveau van het presidium. Wij hebben u immers op dit moment - we zitten nog in de fase van het open overleg met de afspraak over vertrouwelijkheid - alleen deelgenoot gemaakt van het voornemen van ons college en hebben u zojuist de onderbouwing daarbij gegeven.

College gemeente Son en Breugel:

Er ligt een raadsbesluit over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Son en Breugel van 2 november 2017. Het kan niet anders zijn dan dat bij een heroverweging van dat standpunt de raad daarbij opnieuw wordt betrokken. Met betrekking tot de samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven. Meerdere malen is langs formele en informele weg gevraagd om te reageren op de agenda van het Stedelijk Gebied zoals die, parallel aan dit proces van Veerkrachtig bestuur, in het afgelopen jaar binnen het SGE tot stand is gekomen. Helaas is er geen reactie gekomen van gedeputeerde staten op deze agenda. De gemeente Son en Breugel wordt nu geconfronteerd met een voldongen feit, dat impliceert dat een gedeelte van het genomen raadsbesluit niet kan worden uitgevoerd: het bepalen van de bestuurlijke toekomst van onze gemeente in 2019. Dat betekent dat de raad moeten worden gevraagd of hij dat besluit wil heroverwegen. Daar is echter meer tijd voor nodig.

College van GS:

In de open overleggen zijn alle scenario's diepgaand aan de orde gesteld. Het lag dus in de lijn der verwachting dat iedereen over de consequenties van de scenario's zou nadenken. De gemeente Son en Breugel gaf steeds aan niet in te willen gaan op hypothetische situaties, hoewel ons college veelvuldig, tot lichte irritatie van de raad aan toe, hiernaar heeft gevraagd. Om de gemeente de gelegenheid te bieden om alsnog te kiezen voor aansluiting bij deze herindeling, is de keuze gemaakt om het voorgenomen besluit te communiceren. Nu is er nog tijd voor een heroverweging, na het definitieve besluit niet meer. Dan wordt met betrokken partijen een herindelingsontwerp opgesteld en volgt een traject dat waarschijnlijk enkele jaren gaat duren. Ook daarna dient er sprake te zijn van een stabiele situatie en zal het niet mogelijk zijn om in de eerste jaren daarna aan te sluiten bij de nieuwe gemeente.

Gedeputeerde staten vragen niet zondermeer van de gemeente Son en Breugel om een nieuw raadsbesluit te nemen, maar wijzen op het feit dat het voorgenomen besluit van gedeputeerde staten gevolgen zal hebben voor het genomen raadsbesluit van de gemeente Son en Breugel van 2 november jl.

College gemeente Nuenen c.a.

Er wordt een ingewikkelde vraag gesteld aan de gemeente Son en Breugel over een emotioneel onderwerp. Het kan niet anders dan deze vraag voor te leggen aan de raad en dat is amper mogelijk binnen de gestelde periode.

College van GS:

Dat realiseren wij ons, maar het betreft een onderwerp dat daadkracht vraagt.

College gemeente Son en Breugel:

Er staat een raadsvergadering gepland op 8 februari 2018. Is het mogelijk om de termijn om te voldoen aan het verzoek van gedeputeerde staten tot zover op te rekken?

College gemeente Eindhoven:

Wat zijn de consequenties als betreffende vraag door de gemeente Son en Breugel wordt beantwoord nadat het besluit door gedeputeerde staten is genomen? Het besluit hangt immers niet af van het standpunt van de gemeente Son en Breugel. Kan de gemeente Son en Breugel in de oriëntatiefase na 5 februari 2018 alsnog instappen?

College van GS:

De oriëntatiefase - het open overleg - loopt af op het moment dat gedeputeerde staten een besluit nemen, dus op 5 februari 2018. Na het nemen van het definitieve besluit is het voor de gemeente Son en Breugel niet meer mogelijk om aan te sluiten. Wellicht kan worden gezien of het mogelijk is dat gedeputeerde staten op 5 februari 2018 een besluit onder voorbehoud nemen, zodat de raad van de gemeente Son en Breugel op 8 februari 2018 haar eerder genomen besluit kan heroverwegen. In de week van Carnaval zouden gedeputeerde staten dan een definitief besluit kunnen nemen, rekening houdend met het nieuwe raadsbesluit van de gemeente Son en Breugel.

College gemeente Son en Breugel:

Voorafgaand aan dit overleg is gevraagd om een agenda voor vandaag. Deze werd niet beschikbaar gesteld. Partijen waren in de veronderstelling dat er vandaag nog overleg zou plaatsvinden voordat gedeputeerde staten een besluit zouden nemen. Als de inhoud van dit overleg bekend was geweest had de gemeente Son en Breugel wellicht een andere vertegenwoordiging kunnen sturen.

College van GS:

Gedeputeerde staten waren van mening dat het niet gepast was om dit voorgenomen besluit telefonisch of via de e-mail te communiceren. Het is niet zo dat er meteen een antwoord op de gestelde vraag wordt verwacht.

College gemeente Son en Breugel:

Wordt dit voorgenomen besluit met onderbouwing schriftelijk aan partijen voorgelegd?

College van GS:

Het voorgenomen besluit staat niet ter discussie en wordt derhalve niet schriftelijk gecommuniceerd met de betrokken gemeenten. Dat gebeurt met het definitieve besluit waarover alle drie betrokken gemeenten worden geïnformeerd. De reden voor deze tussenstap is niet om discussies of zienswijzen te kunnen ontvangen, maar omdat bekend is dat het besluit van gedeputeerde staten consequenties heeft voor het raadsbesluit van de gemeente Son en Breugel van 2 november jl. Daarom wordt deze gemeente ruimte geboden voor heroverweging.

Besluitvorming had direct kunnen plaatsvinden door gedeputeerde staten, zonder kennisgeving van een voorgenomen besluit. Door een fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven wordt een fusie met de gemeente Son en Breugel in de komende jaren uitgesloten. Een eventuele dergelijke fusie kan dan pas in de verdere toekomst plaatsvinden.

College gemeente Son en Breugel:

Welke informatie dient aan de raad te worden voorgelegd zodat hij haar besluit kan heroverwegen?

College van GS:

De onderbouwing van ons besluit gericht op de fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is niet relevant. Wel is relevant dat de gemeente Son en Breugel voornemens is om de samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei te intensiveren. Het wegvallen van een partner binnen dit samenwerkingsverband zal dan ook consequenties hebben voor de andere partners. Het kan zijn dat de raad van de gemeente Son en Breugel zich reeds heeft verdiept in het scenario dat nu voorligt en dat er geen heroverweging nodig is. Feit blijft dat er een ingewikkeld verzoek bij de gemeente Son en Breugel is neergelegd. Eerst zal worden bezien hoe de vraag wordt opgepakt voordat er vervolgspraken worden gemaakt.

College gemeente Nuenen c.a.:

Het is nu zaak om de colleges en de fractievoorzitters vertrouwelijk te informeren.

College gemeente Eindhoven:

De gemeente Eindhoven neemt kennis van het voorgenomen besluit, van het verzoek dat gedeputeerde staten aan de gemeente Son en Breugel hebben gedaan en van verder te maken procesafspraken. Verder zal de gemeente Eindhoven overal buiten blijven. Er dienen wel afspraken gemaakt te worden omtrent vertrouwelijkheid. Voorgesteld wordt om colleges en fractievoorzitters vertrouwelijk te informeren. Het zou wel kies zijn als gedeputeerde staten met hun definitieve besluit kunnen wachten tot de raad van de gemeente Son en Breugel op 8 februari 2018 een besluit heeft genomen.

College gemeente Son en Breugel:

Aangezien onze raad een besluit dient te nemen over de heroverweging zal de vraag van gedeputeerde staten worden voorgelegd aan de voltallige raad.

College van GS:

Is het mogelijk dat de raad van Son en Breugel in een extra vergadering volgende week bijeen komt?

College gemeente Son en Breugel

Dit is niet realiseerbaar. De raad dient geïnformeerd te worden en er zal sprake moeten zijn van een raadsvoorstel waarover besloten dient te worden. De heroverweging kan enkel plaatsvinden in een openbare raadsvergadering.

College van GS:

Het is niet de bedoeling dat het voorgenomen besluit dat vandaag gecommuniceerd is openbaar wordt gemaakt. Aangezien de gemeente Son en Breugel de discussie over een heroverweging wil doen in een openbare raadsvergadering dient er bepaald te worden of, en zo ja wanneer, het voorgenomen besluit openbaar gemaakt dient te worden.

College gemeente Nuenen c.a.

Deze week wordt het voorgenomen besluit bekend gemaakt bij college en fractievoorzitters. Wellicht dat zij dan ook aandringen op een openbare raadsvergadering. Gewezen wordt op de kans dat er kort daarna een publicatie over het voorgenomen besluit in het Eindhovens Dagblad staat.

Partijen nemen vandaag kennis van het voorgenomen besluit en van de vraag die is voorgelegd aan de gemeente Son en Breugel. Over de verdere procesgang dienen nog nadere afspraken gemaakt te worden. Partijen zullen hierover nog geïnformeerd worden.

4. Rondvraag

Vanuit het college van de gemeente Eindhoven worden gedeputeerde staten verzocht om, zodra het definitieve besluit is genomen, dit meteen bekend te maken evenals de verdere procedure. Belangrijk is dat gedeputeerde staten daarin dan meteen regie nemen om misinterpretaties te voorkomen.

Mevrouw Spierings geeft aan dat zodra gedeputeerde staten een definitief besluit hebben genomen er gestart zal worden met de opstelling van het herindelingsontwerp. De bedoeling is om dit in onderling overleg te doen met de betrokken gemeenten, aangezien het om hun bestuurlijke toekomst gaat.

5. Sluiting

Er zijn geen vragen of opmerkingen meer. De aanwezigen worden bedankt voor hun input en de bijeenkomst wordt gesloten.

's-Hertogenbosch, 23 januari 2018

Bijlagen II.

Reactienota zienswijzen

Reactienota zienswijzen

Samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

Provincie Noord-Brabant

Gemeente Nuenen

EINDHOVEN

's-Hertogenbosch
2 oktober 2018

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	5
1.1 Inleiding en achtergrond	5
1.2 Status van de Reactienota	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Zienswijzen in cijfers	6
3. Beantwoording zienswijzen	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Rolneming en aanpak provincie	10
3.3 Bestuurskracht	14
3.3.1 <i>Herindeling als 'oplossing'?</i>	15
3.3.2 <i>Bestuurskracht gemeente Nuenen c.a.</i>	17
3.3.3 <i>Bestuurskracht nieuwe gemeente</i>	23
3.4 Eindhoven als herindelingspartner	25
3.5 Interne samenhang en dorps- en kernenbeleid	29
3.6 Draagvlak	31
3.6.1 <i>Lokaal bestuurlijk</i>	31
3.6.2 <i>Maatschappelijk</i>	35
3.6.3 <i>Regionaal</i>	36
3.7 Duurzaamheid	38
3.8 Evenwichtige regionale verhoudingen	39
3.9 Financiële aspecten	42
3.9.1 <i>Financiën huidige gemeenten</i>	43
3.9.2 <i>Financiële aspecten herindeling</i>	43
3.10 Thema's en aandachtspunten nieuwe gemeente	45
3.11 Overige aspecten	48
4. Conclusies	52
Bijlage Verantwoording	54

Samenvatting

Het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven bevat de onderbouwing van het besluit van de provincie om deze twee gemeenten samen te voegen.

In deze Reactienota geeft het college van GS antwoord op de zienswijzen die zijn ingediend op het herindelingsontwerp. In de Reactienota geeft het college ook aan of en op welke punten zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot wijziging van het herindelingsadvies.

Reacties en zienswijzen

In totaal zijn er 677 reacties ontvangen, waarvan 673 zijn aangemerkt als zienswijzen en waarvan 6 zienswijzen zijn ingediend na de wettelijke termijn en die niet in behandeling zijn genomen. Van de 667 in behandeling genomen zienswijzen zijn 640 zienswijzen ingediend door burgers. Hiervan zijn 628 zienswijzen afkomstig van inwoners uit de gemeente Nuenen c.a., 7 zienswijzen van inwoners uit de gemeente Eindhoven en 5 zienswijzen van inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben 16 maatschappelijke organisaties en instellingen een zienswijze ingediend, waarvan 11 zijn gevestigd in Nuenen c.a. en 5 in andere gemeenten. Tot slot hebben 11 bestuurlijke organisaties een zienswijze ingediend. Hierin zijn de zienswijzen van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven meegeteld. In totaliteit zijn 6% van de zienswijzen positief tegenover de herindeling, 91,8% van de zienswijzen is negatief en 2,2% van de zienswijzen is als neutraal te kwalificeren. In hoofdstuk 2 worden deze en andere cijfers nader toegelicht.

Zienswijzen leveren veel en nuttige informatie, standpunten en argumenten op die een indicatie kunnen vormen voor het draagvlak voor de voorgestelde herindeling, al moet worden bedacht dat zij in absolute aantallen slechts een fractie vormen van het aantal inwoners, organisaties en instellingen in de beide betrokken gemeenten, de regio en daarbuiten. Om die reden is voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken ten aanzien van het draagvlak op basis van de ingediende zienswijzen en is het tevens van belang om andere onderzoeksgegevens te betrekken bij de beoordeling van het herindelingsvoorstel.

Provinciale rol noodzakelijk door zorgen over bestuurskracht Nuenen c.a.

De provincie heeft de wettelijke bevoegdheid om het initiatief te nemen tot een gemeentelijke herindeling, als dit zij dit noodzakelijk vindt. Dit staat in de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) en het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling. Het college van GS heeft op 30 januari 2018 het besluit genomen het wenselijk te vinden dat de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven per 1 januari 2021 een nieuwe gemeente gaan vormen.

Er zijn zienswijzen waarin wordt gesteld dat het handelen en de rolneming van de provincie echter niet rechtmatig of zorgvuldig is verlopen. Andere zienswijzen ondersteunen de rol en aanpak van de provincie. De visie van het college van GS op het lokaal bestuur in Brabant gaat uit van het uitgangspunt dat oplossingen voor de bestuurlijke organisatie door gemeenten op basis van vrijwilligheid de voorkeur hebben, maar dat dit geen vrijblijvend proces is. Dit betekent dat de provincie op grond van haar algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur regisserend kan optreden. In het geval van de gemeente Nuenen c.a. zijn er al jarenlang zorgen over haar bestuurskracht. Op basis van adviezen van twee onafhankelijke commissies, verschillende onderzoeken, gevoerde gesprekken en besluitvorming in de betrokken gemeenten, is het college van GS tot het oordeel gekomen dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. duurzaam dient te worden versterkt in regionaal perspectief door een herindeling met de gemeente Eindhoven. De ingediende zienswijzen hebben op dat punt niet tot nieuwe inzichten en een ander oordeel geleid over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. Wel hebben zienswijzen aanleiding gegeven om deze argumentatie in het herindelingsadvies - op onderdelen -

duidelijker uiteen te zetten, onderzoeksgegevens toe te lichten en om het actualiseren van ontwikkelingen na de vaststelling van het herindelingsontwerp.

Een deel van de indieners is van mening dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in de afgelopen twee jaren voldoende is verbeterd om zelfstandig te blijven, in andere zienswijzen worden daar juist zorgen over geuit. Het college van GS benadrukt dat de zorgen over de bestuurskracht over een langere periode spelen en op meer informatie is gebaseerd dan slechts een vergelijking van de bestuurskrachtonderzoeken uit 2015 en 2017. Ook het feit dat de gemeenteraad van Nuenen c.a. in een jaar (november 2016 – november 2017) van standpunt is veranderd bij gebrek aan een meerderheid voor een eenduidige oplossing, heeft het college van GS bij zijn overwegingen betrokken. Bovendien laat onafhankelijk representatief onderzoek zien dat het opgeven van zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op draagvlak kan rekenen onder inwoners en maatschappelijke organisaties in Nuenen c.a. Ook een herindeling met de gemeente Eindhoven kan blijkens dit onderzoek rekenen op draagvlak.

Herindeling regionaal evenwichtig en duurzaam

Sommige indieners vrezen dat de positie van de stad Eindhoven ten gevolge van deze herindeling nog sterker wordt en dat er geen bewijs wordt geleverd dat de nieuw te vormen gemeenten duurzamer of toekomstbestendiger is. Andere zienswijzen geven aan dat samenvoeging van de twee gemeenten geen wezenlijke invloed heeft op de bestuurlijke verhoudingen in de regio of zelfs de regionale bestuurlijke slagkracht zal versterken. Het college van GS geeft aan dat de herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven moet worden gezien als een duurzame oplossing voor versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. Andere denkbare herindelingspartners voor de gemeente Nuenen c.a. zijn in het gevolgde proces door de standpunten van omliggende gemeenten buiten beeld geraakt en niet (meer) aan de orde.

Stad, dorpen en kernen versterken elkaar

In zienswijzen worden vragen gesteld bij de keuze voor Eindhoven als herindelingspartner van Nuenen c.a. Het college van GS is van mening deze keuze op basis van onderzoek de meest logische is: veel Nuenenaren zijn maatschappelijk en economisch georiënteerd op Eindhoven en ook in ruimtelijk-fysieke zin is er sprake van een nauwe samenhang tussen beide gemeenten. In positieve zienswijzen wordt onderstreept dat het voordeel van een herindeling is dat inwoners van Nuenen c.a. kunnen meebeslissen over de voorzieningen in Eindhoven. In negatieve zienswijzen worden vooral zorgen geuit over het behoud van het dorpse karakter van Nuenen c.a. als gevolg van de herindeling met Eindhoven.

Het college van GS benadrukt de meerwaarde van een nieuwe gemeente waarin stad, dorpen en kernen elkaar kunnen versterken en tegelijk de eigenheid van gemeenschappen behouden zal blijven.

Bestuurlijk draagvlak in Eindhoven en de regio, niet in Nuenen c.a.

Het herindelingsontwerp kan op unanieme steun rekenen van de gemeenteraad van Eindhoven. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nuenen c.a. is tegen het voorstel en de gemeenteraad heeft (met 13 stemmen voor en 5 stemmen tegen) een negatieve zienswijze vastgesteld op het herindelingsontwerp. In zijn besluit van 16 november 2017 heeft de gemeenteraad als zijn standpunt bepaald dat er geen urgente noodzaak is om de zelfstandigheid van Nuenen c.a. op te geven. De gemeenteraad verzoekt om hen de ruimte te gunnen om eigenstandig tot verantwoorde keuze over de bestuurlijke toekomst van de gemeente te komen en de Arhi-procedure te beëindigen.

Op het moment dat een provincie wordt betrokken bij een Arhi-procedure is er per definitie geen sprake van unaniem draagvlak bij gemeentebesturen. Zowel in Eindhoven als in een groot deel van de regio kan de herindeling op steun rekenen. In samenhang gezien met de andere criteria en een zorgvuldig herindelingsproces, waarin gewerkt is aan een zo groot mogelijk bestuurlijk draagvlak en de betrokken gemeenten in staat zijn gesteld alternatieven aan te dragen is het college van mening dat er voldoende bestuurlijk draagvlak is.

Thema's en aandachtspunten voor de nieuwe gemeente

In de zienswijzen zijn veel thema's en aandachtspunten aangedragen die betrekking hebben op de vorming van de nieuwe gemeente. De belangrijkste zaken die in de zienswijzen naar voren zijn gebracht, zijn:

- geen hoogbouw, zeker niet buiten de kern;
- aandacht voor behoud van groen;
- voorzieningen op het vlak van thuishulp, maatschappelijk werk, gezinshuizen en ouderenzorg zoals WMO: samengevat het Sociaal Domein;
- aandacht voor het subsidie- en accommodatiebeleid;
- de invloed van de burgers op het toekomstige beleid van de nieuwe gemeente zoals bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, energietransitie en asielbeleid.

Het Verdiepingsdocument (hoofdstuk 5 van het herindelingsadvies) en het 'Commitment van de gemeente Eindhoven' (paragraaf 4.3 van het herindelingsadvies) bevatten waarborgen en uitgangspunten ter uitwerking om bovenstaande en andere wensen, zorgen en aandachtspunten van inwoners en organisaties te adresseren.

Tot slot

Het college van GS waardeert de betrokkenheid die blijkt uit de vele ingediende zienswijzen. De voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven biedt volgens het college een kans om een nieuwe gemeente te vormen die duurzaam bestuurskrachtig is in regionaal perspectief. Een nieuwe gemeente ook, waarin stedelijke en landelijke karakteristieken met elkaar worden verbonden en die elkaar kunnen versterken.

Na vaststelling van het herindelingsadvies door Provinciale Staten is het aan de Minister van BZK om op basis hiervan een wetsvoorstel in te dienen. Het college van GS ziet het vervolgproces met vertrouwen tegemoet.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Reactienota waarin een reactie wordt gegeven op de ontvangen zienswijzen op het 'Herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven'.

Op 15 mei 2018 hebben Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van de provincie Noord-Brabant het herindelingsontwerp vastgesteld voor de beoogde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven per 1 januari 2021. Op dit herindelingsontwerp kon 'een ieder' (artikel 8, derde lid, van de Wet algemene regels herindeling, hierna: Wet arhi) en de raden van de twee betrokken gemeenten een zienswijze indienen (artikel 8, vierde lid, van de Wet arhi). Tevens is het herindelingsontwerp verzonden aan de gemeenten Best, Oirschot, Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meierijstad, de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de Dienst Dommelvallei met het verzoek tot het geven van een zienswijze.

1.2 Status van de Reactienota

In deze Reactienota worden de ingediende zienswijzen door GS van een (geclusterde) reactie voorzien. In de Reactienota wordt tevens aangegeven of, en op welke punten, de zienswijzen naar het oordeel van GS aanleiding geven tot een aanpassing van het - vast te stellen - herindelingsadvies in vergelijking met het herindelingsontwerp. De Reactienota vormt een bijlage van het door Provinciale Staten (hierna: PS) vast te stellen herindelingsadvies. Na vaststelling door PS, wordt het herindelingsadvies verzonden naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

1.3 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk bevat een cijfermatig overzicht van de ingekomen zienswijzen. In hoofdstuk 3 zijn de geclusterde reacties van GS op de zienswijzen opgenomen en in hoofdstuk 4 wordt aangegeven wat de zienswijzen betekenen voor de tekst van het vast te stellen herindelingsadvies. In de 'Bijlage Verantwoording' wordt een toelichting gegeven op de wijze waarop de reacties en zienswijzen zijn geregistreerd en verwerkt.

De separate Bijlage III bij deze Reactienota bevat de zienswijzen van bestuursorganen en de reactie van GS daarop alsmede alle originele reacties en zienswijzen.

2. Zienswijzen in cijfers

GS van de provincie Noord-Brabant hebben op 15 mei 2018 het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven vastgesteld. Op 16 mei 2018 hebben de colleges van B en W van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven het herindelingsontwerp voor 8 weken ter inzage gelegd en de terinzagelegging bekend gemaakt. Van 16 mei tot en met 11 juli 2018 kon 'een ieder' een zienswijze indienen op het herindelingsontwerp. Dezelfde periode was van toepassing voor omliggende gemeenten, samenwerkingsverbanden en het waterschap om een zienswijze in te dienen. De raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven konden uiterlijk tot en met 29 augustus 2018 hun zienswijzen kenbaar maken.

Er is een onderscheid gemaakt naar zienswijzen van:

1. **burgers;** reacties van natuurlijke personen;
2. **maatschappelijke organisaties en instellingen;** reacties van (koepel-)organisaties en instellingen die actief zijn in de publieke sector, stichtingen (of andere organisatievormen) waarin burgers of belanghebbenden zich hebben verenigd;
3. **bestuursorganen:** de reacties van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, de besturen van overige gemeenten, samenwerkingsverbanden en overige publiekrechtelijke organisaties.

In totaal zijn er 677 reacties ontvangen. De gemeenten Best en Heeze-Leende, en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost geven in hun reactie expliciet aan dat zij geen zienswijze geven op het herindelingsontwerp. Daarnaast is er één niet-inhoudelijke reactie onder een fictieve naam en zonder te verifiëren NAW-gegevens ontvangen. Deze reactie en de drie voornoemde reacties zijn niet als zienswijzen aangemerkt.

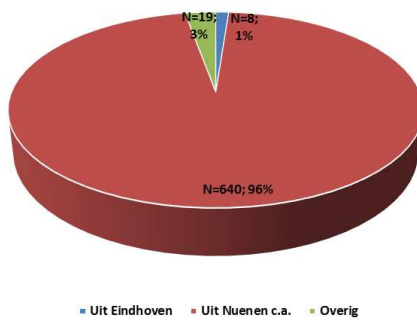
Van de 677 ontvangen reacties zijn er aldus 673 als zienswijzen aangemerkt. Van deze 673 zienswijzen zijn er 6 ontvangen na de datum van 11 juli 2018. Deze 6 zienswijzen zijn niet in behandeling genomen en niet meegenomen in deze Reactienota. De indieners van deze zienswijzen zijn per brief hierover geïnformeerd.

Van de 667 in behandeling genomen zienswijzen zijn 640 zienswijzen ingediend door burgers. Hiervan zijn 628 zienswijzen afkomstig van inwoners uit de gemeente Nuenen c.a., 7 zienswijzen van inwoners uit de gemeente Eindhoven en 5 zienswijzen van inwoners uit andere gemeenten. Daarnaast hebben 16 maatschappelijke organisaties en instellingen een zienswijze ingediend, waarvan 11 zijn gevestigd in Nuenen c.a. en 5 in andere gemeenten. Tot slot hebben 11 bestuursorganen een zienswijze ingediend. Hierin zijn de zienswijzen van de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven meegeteld.

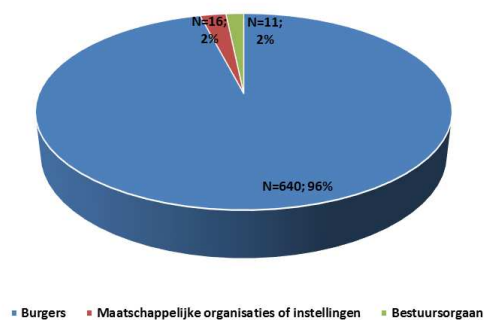
Van de in totaal 667 in behandeling genomen zienswijzen zijn er 612 *negatief*ten aanzien van de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, oftewel 91,8%. Het overgrote deel daarvan (506) betreft zienswijzen van inwoners van de gemeente Nuenen c.a. Daarnaast hebben 4 maatschappelijke organisaties en instellingen, 4 bestuursorganen en 4 inwoners van de gemeente Eindhoven een zienswijze ingediend waaruit geen steun blijkt voor het herindelingsvoorstel.

Er zijn 40 ingediende zienswijzen die *positief* zijn over de voorgestelde herindeling, oftewel 6% van het totaal aantal zienswijzen. Opnieuw is het merendeel daarvan (33) afkomstig van inwoners van de gemeente Nuenen c.a. Maar ook 3 inwoners van de gemeente Eindhoven hebben een positieve zienswijze ingediend. Daarnaast waren er 6 maatschappelijke organisaties en instellingen positief over de voorgestelde herindeling; het betreft 4 organisaties uit de gemeente Nuenen c.a. en 2 uit andere gemeenten. Ook de raad van de gemeente Eindhoven heeft een - unaniem vastgestelde - positieve zienswijze ingediend.

Aantal zienswijzen per gemeente

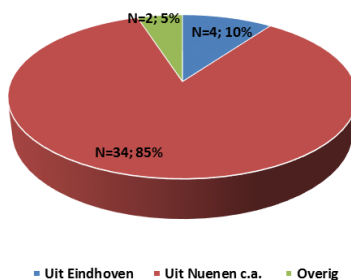

Aantal zienswijzen per categorie

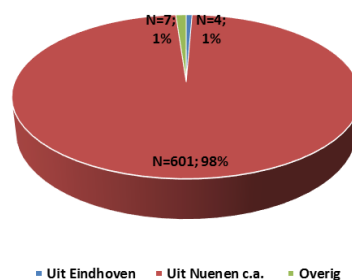

Tot slot zijn er nog 15 zienswijzen die zijn aangemerkt als *neutrale* zienswijzen, oftewel 2,2% van het aantal ingediende zienswijzen. Het betreft zienswijzen waarin de indieners zich niet uitspreken vóór of tegen de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, maar wel opmerkingen maken dan wel bepaalde zaken aan de orde stellen.

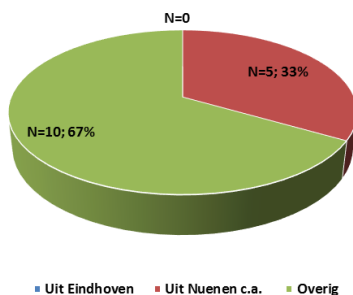
Aantal positieve zienswijzen

Aantal negatieve zienswijzen

Aantal neutrale zienswijzen

Zienswijzen leveren veel en nuttige informatie, standpunten en argumenten op die een indicatie kunnen vormen voor het draagvlak voor de voorgestelde herindeling, al moet worden bedacht dat zij in absolute aantallen slechts een fractie vormen van het aantal inwoners, organisaties en instellingen in de beide betrokken gemeenten, de regio en daarbuiten. Om die reden is voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken ten aanzien van het draagvlak op basis van de ingediende zienswijzen en is het tevens van belang om andere onderzoeksgegevens te betrekken bij onze toetsing.

Het overgrote deel (640 van de 667) van alle zienswijzen is afkomstig uit de gemeente Nuenen c.a. Daaruit mag worden geconcludeerd dat de voorgestelde herindeling in deze gemeente veel meer leeft dan in de gemeente Eindhoven dan wel leidt tot meer uitgesproken reacties. Er zijn 430 indieners die gebruik hebben gemaakt van één van de verschillende standaardformulieren die door het Actiecomité Nuenen c.a. zelfstandig in Nuenen c.a. huis-aan-huis zijn bezorgd. Dat is 64,5% van het totale aantal zienswijzen. Daarnaast zijn in veel van de zienswijzen, waarbij géén gebruik is gemaakt van het standaardformulier,

vergelijkbare argumenten als in de standaardformulieren van het 'Actiecomité Nuenen c.a. zelfstandig' terug te lezen.

Het voorgaande laat zich samenvatten in onderstaande tabellen.

Tabel 1. Totalen zienswijzen

Totalen zienswijzen		
	Aantallen	%
Ingeleverde reacties	677	
Reacties niet zijnde zienswijzen	4	
Te laat ingeleverde zienswijzen	6	
In behandeling genomen zienswijzen	667	
Uit Eindhoven	8	1,2
Uit Nuenen c.a.	640	96,0
Overig	19	2,8
Aantal standaardformulieren	430	64,5
Aantal positieve zienswijzen totaal	40	6,0
Uit Eindhoven	4	10,0
Uit Nuenen c.a.	34	85,0
Overig	2	5,0
Aantal negatieve zienswijzen totaal	612	91,8
Uit Eindhoven	4	0,7
Uit Nuenen c.a.	601	98,2
Overig	7	1,1
Aantal neutrale zienswijzen totaal	15	2,2
Uit Eindhoven	0	0,0
Uit Nuenen c.a.	5	33,3
Overig	10	66,7

Tabel 2. Zienswijzen verdeeld naar type afzender

	Totaal		Positief		Negatief		Neutraal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Burgers	640	96,0	33	5,2	604	94,4	3	0,5
Uit Eindhoven	7	1,1	3	9,1	4	0,7	0	0,0
Uit Nuenen c.a.	628	98,1	30	90,9	596	98,7	2	66,7
Overig	5	0,8	0	0,0	4	0,7	1	33,3
Maatschappelijke organisatie of instelling	16	2,4	6	37,5	4	25,0	6	37,5
Uit Eindhoven	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Uit Nuenen c.a.	11	68,8	4	66,7	4	100,0	3	50,0
Overig	5	31,3	2	33,3	0	0,0	3	50,0
Bestuursorganen	11	1,6	1	9,1	4	36,4	6	54,5
Uit Eindhoven	1	9,1	1	0,0	0	0,0	0	0,0
Uit Nuenen c.a.	1	9,1	0	0,0	1	25,0	0	0,0
Overig	9	81,8	0	0,0	3	75,0	6	100,0

3. Beantwoording zienswijzen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de reactie op de ontvangen zienswijzen op het herindelingsontwerp. Vanwege de grote hoeveelheid en verscheidenheid aan onderwerpen die in zienswijzen aan de orde worden gesteld, vindt de beantwoording op de essentie van de zienswijzen geclusterd plaats, dat wil zeggen (onderdelen van) de zienswijzen zijn geordend naar categorie. De onderstaande categorieën zijn daartoe gehanteerd:

1. rolneming en aanpak provincie;
2. bestuurskracht;
3. Eindhoven als herindelingspartner;
4. interne samenhang en dorps- en kernenbeleid;
5. draagvlak (lokaal bestuurlijk, maatschappelijk, regionaal bestuurlijk);
6. duurzaamheid
7. evenwichtige regionale verhoudingen;
8. financiële aspecten;
9. thema's en aandachtspunten voor nieuwe gemeente;
10. overige aspecten.

Per categorie wordt aangegeven welke (onderdelen van) zienswijzen van een reactie wordt voorzien door de reactienummers te vermelden die de indieners hebben ontvangen. Alle originele zienswijzen zijn opgenomen in de separate Bijlagen III, waarbij de NAW-gegevens en overige persoonlijke gegevens van burgers (natuurlijke personen) zijn geanonimiseerd.

We benadrukken dat deze Reactienota als één integraal document moet worden beschouwd. Dit omdat het niet altijd mogelijk is om opmerkingen en argumenten in een zienswijze volledig aan één categorie toe te wijzen en de verschillende aspecten nauw met elkaar verweven zijn.

3.2 Rolneming en aanpak provincie

Er zijn 215 zienswijzen ingediend die betrekking hebben op de rolneming van en aanpak van de provincie in dit herindelingsproces. Deze zienswijzen gaan over de rechtmatigheid van, en de wijze waarop de provincie gehandeld heeft (waaronder het proces) en de besluiten die zij genomen heeft.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

01A	39A	103A	157A	201	258	300	368A	401A	473A	505A	570A	600M
02A	40A	104A	159A	207	260	301	376A	402A	474A	507A	571A	607M
02M	42A	106A	160A	209	263	302	377A	403A	477A	508A	573M	614M
03M	45A	110A	162A	211	270	303	382A	407A	478A	512A	577M	615M
04A	51A	111A	163A	212	282	304	389A	408A	483A	514A	578M	616M
05 E	52A	119A	164A	214	285	305	391A	411A	485A	517A	580M	617M
06E	54A	120A	168A	218	288	306	398A	414A	487A	522A	581M	618M
09A	55A	122A	171A	219	296	308		416A	489A	523A	585M	619M
09M	56A	124A	172A	220		310		422A	490A	526A	586M	621
13A	57A	130A	173A	221		322A		425A	497A	527A	587M	625
13M	63A	132A	174A	223		324A		426A		528A	591M	627
14A	66A	134A	176A	229		329A		432A		532A	593M	629
16M	67A	140A	179A	232		337A		437A		537A	595M	630
17A	70A	142A	180A	233		345A		440A		540A	596M	646
21M	72A	143A	181A	235		347A		441A		547A	599M	647
22E	73A	146A	182A	237		355A		444A		548A		
27A	74A	147A	185A	238		356A		453A		553A		
31A	81A	148A	189A	239		357A		457A		554A		
34A	84A	152A	196A	249		358A		468A		558A		
37A	91A	154A	198A	255		365A		471A		564A		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

In een aantal zienswijzen wordt opgemerkt dat sprake is geweest van een zorgvuldig doorlopen proces daar waar andere indieners van zienswijzen twijfels hebben over bijvoorbeeld de uitkomsten van de enquête die gehouden is en de mate waarin sprake is geweest van het zogeheten open overleg in het kader van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). Twijfels worden tevens geuit over de volgorde van de besluitvorming, in die zin dat wordt opgemerkt dat voor de provincie op voorhand de herindeling al een voldongen feit zou zijn en dat de besluitvorming om te komen tot het provinciale initiatief tot herindeling gebaseerd zou zijn op inmiddels achterhaalde argumenten en te snel zou hebben plaatsgevonden.

Qua proces voeren indieners van zienswijzen aan dat de fase voor het indienen van een zienswijze in de zomer valt en dit wordt als onzorgvuldig en onwenselijk beoordeeld. Voorts wordt door enkele indieners van zienswijzen aangevoerd dat het provinciaal besluit tot het starten van de herindelingsprocedure en de hierin gemaakte keuzes enkel en alleen zijn genomen door de desbetreffende portefeuillehouder en dat aanvullend hierop de besluiten zoals die zijn genomen in strijd zouden zijn met de artikelen 21, derde lid, en 30 van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens (UVRM). Een indiener spreekt over het regentesk doordrukken van een herindeling op basis van manipulatie, list, zwendel en bedrog en de

mogelijke gevolgen hiervoor voor de provincie als bestuurslaag. Er is sprake van een onbetrouwbare overheid, is de stelling.

In enkele zienswijzen wordt gesteld dat herindelingen in principe van onderop dienen te komen en dat alleen bij financiële wanorde en bestuurlijke wanpraktijken van bovenaf mag worden ingegrepen. De indieners stellen dat van financiële wanorde en bestuurlijke wanpraktijken in dit geval geen sprake is. Verder wordt gesteld dat een gedwongen fusie, door enkelen annexatie genoemd, niet werkt en dat de provinciale besluitvorming is gebaseerd op het door het Eindhovens Dagblad gecreëerde negatieve beeld over de gemeente Nuenen c.a.

In andere zienswijzen wordt aandacht geschonken aan communicatieve aspecten van het proces. Er wordt gepleit om alle rapporten, adviezen en onderzoeken waarnaar in het herindelingsontwerp wordt verwezen als bijlage aan het herindelingsontwerp toe te voegen en tevens het herindelingsontwerp in geprinte vorm aan alle inwoners van de gemeente Nuenen c.a. aan te bieden.

Tot slot wordt in zienswijzen gerefereerd aan het door de raad van de gemeente Nuenen c.a. vastgestelde profiel en de reactie hierop van de gemeente Eindhoven wat heeft geleid tot het zogeheten 'Verdiepingsdocument' (*Memorandum of Understanding*). Over dit document, zo stellen indieners, dient nog verder onderhandeld te worden en indieners zijn van mening dat het een gemiste kans is dat het gemeentebestuur van Nuenen c.a. hier tot op heden nog geen werk van heeft gemaakt.

Reactie college van GS

In opdracht van ons heeft bureau Dimensus beleidsonderzoek een onderzoek uitgevoerd naar de opvattingen van de inwoners over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De conclusies zoals die staan genoemd in het herindelingsontwerp zijn overgenomen uit het door het bureau geleverde rapport. Het onderzoek zelf is te vinden op: www.brabant.nl/vkbnuenen.

Op de vraag of Nuenen c.a. moet fuseren of zelfstandig blijven, vond, om precies te zijn, 61% van de respondenten dat Nuenen c.a. moest fuseren en 34% vond dat de gemeente zelfstandig moest blijven. Het resterende percentage van de respondenten had geen mening. Vervolgens werd aan alle respondenten de vraag voorgelegd met welke andere gemeente de gemeente Nuenen zou moeten fuseren (los van de vraag of men wel of niet voor een fusie is). Op die vraag gaf 52% van de respondenten aan een voorkeur te hebben voor de gemeente Eindhoven en 40% voor de gemeente Son en Breugel. De overige 8% van de respondenten had ofwel geen mening, een andere mening/voorkeur of gaf aan dat men voorstander was van het zelfstandig blijven van de gemeente Nuenen c.a.

Wij zullen deze passage verduidelijken in het herindelingsadvies. Deze enquête voldoet aan de eisen die vanuit representativiteit mogen worden gesteld. Er is een steekproef getrokken van 2.000 huishoudens uit het doelgroepenbestand van Cendris, een onderdeel van PostNL. Dit bedrijf beschikt over een bestand van woonadressen waaruit een betrouwbare steekproef is te trekken. Deze adressen worden voortdurend gecontroleerd op correctheid. In minder dan 1% van de gevallen was er sprake van een foutieve tenaamstelling.

De fase van het zogeheten open overleg heeft plaatsgevonden in de periode 15 augustus 2017 tot 15 februari 2018. In die periode hebben wij afzonderlijke gesprekken gevoerd met zowel de colleges van B en W als (een vertegenwoordiging van) de raden van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel. Dat voor ons op voorhand een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven een gewenste en aanvaardbare oplossing was, is een onjuiste voorstelling van zaken. Mocht dit immers het geval zijn geweest dan hadden gesprekken met het gemeentebestuur van Son en Breugel niet voor de hand gelegen. Bovendien is aan de gemeente Nuenen c.a. in de fase vóór ons besluit tot het opstellen van het herindelingsontwerp volop de ruimte geboden zelf een fusiepartner te vinden. Voorafgaand daaraan hebben wij conform het advies van de door ons ingestelde commissie Demmers verkend of er in het Stedelijk Gebied Eindhoven ook een andersoortige oplossing mogelijk zou zijn waarbij gemeenten taken, bevoegdheden en middelen zouden kunnen worden overdragen aan hetzij de gemeente Eindhoven, hetzij een andere slagkrachtige bestuurlijke entiteit. De betrokken gemeenten hebben aangegeven hier niet voor te voelen.

Uit de verslagen van de open overleggen (bijlage I.vi van het herindelingsontwerp) kan worden opgemaakt dat ook is gesproken over andere bestuurlijke oplossingen (dan een herindeling) om de geconstateerde knelpunten in de bestuurskracht van Nuenen c.a. duurzaam op te lossen. Wij zijn echter van oordeel dat, alles afwegende, een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven de beste oplossing biedt. Voor onze argumenten en afwegingen, zie verder paragraaf 2.1 van het herindelingsontwerp.

In zienswijzen wordt het argument aangevoerd als zou sprake zijn van een door ons geschetst beeld dat de herindeling al een voldongen feit zou zijn. Gedoeld wordt hier waarschijnlijk op de in juni 2018 uitgegeven Herindelingskrant, waarin een beeld wordt geschetst van de toekomstige gemeente zoals die ontstaat per 1 januari 2021. Naast dit toekomstbeeld wordt in de genoemde krant tevens aangegeven dat het een *voorstel* van gedeputeerde staten (GS) betreft en worden nadrukkelijk twee inloopavonden aangekondigd waar men vragen kon stellen over het herindelingsontwerp, de visie op de nieuwe gemeente en waar men desgewenst een zienswijze in kon dienen. Op de laatste pagina van de krant wordt het democratische vervolgproces (behandeling in Provinciale Staten, Tweede Kamer en Eerste Kamer) uiteengezet, waaruit naar ons oordeel dient te worden afgeleid dat deze herindeling geen voldongen feit kan zijn.

Naast de inloopavonden in juni en juli 2018 zijn ook in de periode maart-april 2018 inwonersavonden gehouden in zowel Nuenen c.a. als Eindhoven. Het stond iedereen vrij deze avonden te bezoeken, ongeacht uit welke gemeente men afkomstig was. In die zin herkennen wij ons niet in de gemaakte opmerking als zou het ongepast zijn dat Eindhovense jongeren, van welke politieke kleur dan ook, aanwezig waren bij de jongerenavond in Nuenen c.a.

Voor wat betreft de termijn van indiening van zienswijzen door een ieder is sprake geweest van de toepassing van de wettelijke termijn van acht weken gedurende de terinzagelegging van het herindelingsontwerp. Beide gemeenten waren bereid op de kortst mogelijke termijn (per 16 mei 2018) het herindelingsontwerp ter inzage te leggen. De zienswijzetermijn sloot derhalve op 11 juli 2018. Aangezien de vakantieperiode in Regio Zuid aanving op 7 juli 2018 zijn wij van oordeel dat eenieder in ruime mate de gelegenheid heeft gehad tijdig te reageren.

Met klem wijzen wij erop, dat het besluit tot het op- en vaststellen van het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven een gezamenlijk en dus collegiaal genomen besluit is. Het is niet zo, zoals wordt gesuggereerd, dat de betrokken portefeuillehouder als het ware 'een eigen agenda' (zo dit al mogelijk is) hanteert. Daarnaast worden opmerkingen gemaakt als zouden wij ondemocratisch handelen en wordt verwezen naar de UVRM. In reactie hierop brengen wij onder de aandacht dat wij een eigenstandige verantwoordelijkheid hebben voor de kwaliteit van het lokaal en regionaal bestuur. In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling van 28 mei 2013 is daarover het volgende opgenomen:

'Provincies spelen vanuit hun algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur vaak een modererende rol in de discussie over bestuurskracht van gemeenten en kunnen deze ook in regionaal verband bezien. Vanuit deze rol als moderator dienen provincies indien nodig sturing te geven aan de discussie die kan leiden tot een herindelingsvoorstel'.

Wij hebben vanuit deze verantwoordelijkheid onder meer de bevoegdheid een procedure te starten om gemeenten samen te voegen. Onder onze regie wordt een herindelingsontwerp opgesteld, dat vervolgens leidt tot een herindelingsadvies van Provinciale Staten aan de Minister van BZK. Deze verantwoordelijkheid en bevoegdheid hebben wij op grond van artikel 8 van de Wet arhi en het Beleidskader gemeentelijke herindeling. Van de door een indiener van een zienswijze gebruikte termen als 'manipulatie, list, zwendel en bedrog' wordt door ons nadrukkelijk afstand genomen. Het op basis van de Wet arhi doorlopen proces is democratisch geborgd, zoals hierboven en in het herindelingsontwerp is omschreven.

De veronderstelling dat provinciale initiatieven tot gemeentelijke herindelingen alleen plaats kunnen vinden in het geval van financiële en bestuurlijke wanorde is onjuist. De bestuurskracht van gemeenten

betreft een breder perspectief dan de genoemde twee elementen. In essentie kan worden gesteld dat gemeenten bestuurskrachtig zijn als zij in staat zijn hun maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen waarbij recht wordt gedaan aan en in het belang van hun maatschappelijke omgeving wordt gehandeld. Dat stelt eisen aan de bestuurders (met de juiste kwaliteiten) als het gaat om bestuurlijke sturing te geven aan besluitvorming over, uitvoering van en verantwoording over beleid en aan een ambtelijke organisatie die voldoende robuust is en die in staat is taken en verantwoordelijkheden adequaat en op een professionele wijze uit te oefenen. Het politiek-bestuurlijk samenspel tussen B en W en raad is in Nuenen c.a. langdurig van dien aard dat wij het gemeentebestuur van Nuenen c.a. niet in staat achten om bestuurlijk consistent en daarmee voorspelbaar te opereren.

Ten onrechte wordt gesteld dat in de recente herindeling tussen de voormalige gemeenten Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel (Meierijstad) sprake zou zijn van een gedwongen fusie. Deze drie gemeenten hebben zelf het initiatief genomen om bestuurlijk te fuseren. Onderzoek naar heringedeelde gemeenten toont aan dat de meeste gemeentelijke herindelingen wel degelijk een succes zijn gebleken, in die zin dat de kwaliteit van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie toeneemt, de kwetsbaarheid daarvan afneemt en de dienstverlening verbetert. In paragraaf 3.3.1 van deze Reactienota gaan wij daarop nader in. Onze stellige indruk is dat inwoners van de voormalige gemeente Maasdonk - met de kernen Geffen, Nuland en Vinkel - over het algemeen tevreden zijn over de samenvoeging met 's-Hertogenbosch en Oss. Hetzelfde geldt voor de eerdere samenvoeging van de gemeente Lith met de gemeente Oss. Overigens hebben wij ons besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven niet gebaseerd op berichtgeving uit de media zoals het Eindhovens Dagblad maar op basis van verkregen informatie uit de gevoerde gesprekken, adviezen, onderzoeken en documenten.

De suggestie om alle rapporten, adviezen, onderzoeken en verslagen toe te voegen aan het herindelingsontwerp en vervolgens dit herindelingsontwerp aan alle inwoners van Nuenen c.a. aan te bieden, nemen wij niet over. De meerwaarde hiervan staat wat ons betreft niet in verhouding tot de kosten en de enorme hoeveelheden papier die hiermee gemoeid zouden zijn. Eens te meer daar dan ook aan alle inwoners van de gemeente Eindhoven een exemplaar van het herindelingsontwerp (en omvangrijke bijlagen) zou moeten worden aangeboden. Alle documenten, waar naar in het herindelingsontwerp wordt verwezen, zijn beschikbaar en voor iedereen toegankelijk op de volgende website: www.brabant.nl/vkbnuenen.

Wij hebben, tot slot, gedurende het gehele proces de gemeente Nuenen c.a. uitgenodigd voor alle bestuurlijke en ambtelijke overleggen om samen in gesprek te gaan in het belang van de inwoners van beide gemeenten.

Conclusies

De rode draad van de zienswijzen waarop in deze paragraaf gereageerd is, betreft de rechtmatigheid van het starten van de Arhi-procedure door de provincie conform artikel 8 van de Wet arhi, de representativiteit van de onderzoeken en de democratische legitimatie van het gevolgde proces en de besluitvorming. Wij hebben aan de hand van nadere toelichting en motivering bij ter discussie gestelde handelingen of besluiten uitgelegd waarom wij van mening zijn dat wij rechtmatig, zorgvuldig en behoorlijk gehandeld hebben.

De zienswijzen die ingaan op de provinciale rolneming geven ons geen aanleiding geven tot wijzigingen in het herindelingsadvies. Wel geven de zienswijzen ons aanleiding om een verduidelijkende passage op te nemen over de opzet en de cijfers van het representatieve onderzoek naar de opvattingen van de inwoners over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.

3.3 Bestuurskracht

Eén van de criteria waaraan herindelingsvoorstellen op grond van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling worden getoetst, is 'bestuurskracht'. Het criterium 'bestuurskracht' heeft ook sterke raakvlakken met en kan derhalve niet los worden gezien van het criterium 'duurzaamheid' (zie paragraaf 3.7) en de financiële positie van een gemeente (zie paragraaf 3.9). In totaal zijn er 513 zienswijzen die betrekking hebben op het criterium 'bestuurskracht'.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

01A	21A	61A	100A	163A	202	255	301	357A	404A	451A	501A	550A	600M
01E	21M	62A	101A	164A	204	256	302	358A	405A	453A	503A	551A	603M
02A	22E	63A	105A	165A	205	257	303	359A	408A	454A	504A	552A	604M
02M	22M	64A	107A	167A	206	259	304	360A	409A	455A	506A	553A	605M
03A	23E	65A	108A	170A	207	260	305	361A	410A	456A	507A	555A	606M
03E	23M	66A	109A	171A	208	261	306	363A	411A	457A	508A	556A	607M
04 M	24A	67A	110A	172A	209	262	307	364A	412A	458A	509A	557A	608M
04A	24E	68A	111A	173A	210	263	308	365A	413A	460A	510A	559A	609M
04E	24M	69A	112A	174A	213	264	309	367A	414A	462A	511A	561A	610M
05 E	25A	70A	113A	175A	214	265	310	369A	415A	464A	513A	562A	612M
05M	25E	71A	114A	176A	215	266	311	371A	416A	465A	514A	563A	614M
06E	26A	72A	115A	177A	216	267	312	373A	417A	466A	515A	565A	615M
07A	27A	74A	117A	178A	217	268	313	375A	418A	467A	516A	567A	616M
07E	28A	75A	118A	179A	218	269	318A	376A	419A	470A	517A	568A	617M
07M	28E	76A	120A	180A	219	270	319A	377A	420A	472A	518A	569A	618M
08A	29A	77A	121E	181A	221	271	322A	378A	421A	473A	519A	570A	619M
08M	29E	79A	124A	182A	223	272	323A	380A	422A	476A	521A	571A	620M
09M	30A	80A	126A	184A	224	273	324A	381A	423A	477A	522A	573M	620
10M	31A	81A	128A	185A	225	274	325A	382A	424A	479A	523A	574M	623
11A	33A	82A	129A	186A	226	275	326A	383A	427A	480A	524A	575M	625
11E	36A	83A	131A	187A	227	276	328A	386A	428A	481A	525A	577M	626
11M	37A	84A	132A	188A	228	277	330A	387A	429A	482A	526A	578M	627
12M	38A	85A	135A	190A	230	278	331A	388A	430A	483A	527A	579M	628
13A	39A	86A	136A	191A	232	279	332A	389A	432A	484A	528A	580M	629
13E	40A	87A	137A	192A	236	280	333A	392A	433A	485A	529A	581M	630
13M	43A	88A	138A	193A	237	283	334A	393A	434A	486A	530A	585M	633
14M	44A	89A	139A	194A	238	284	335A	394A	435A	487A	532A	586M	635
15A	45A	90A	141A	195A	239	285	337A	396A	436A	488A	533A	587M	636
15E	46A	93A	146A	196A	241	289	338A	397A	437A	489A	534A	588M	644
15M	48A	94A	147A	197A	242	290	340A	398A	438A	490A	535A	590M	645
16A	50A	95 A	149A		243	291	344A	399A	440A	491A	536A	591M	
16M	54A	96 A	151A		244	292	346A		441A	492A	538A	592M	
17A	55A	97 A	152A		245	293	348A		442A	493A	539A	593M	
17E	56A	99 A	153A		247	294	351A		443A	494A	540A	594M	
17M	57A		154A		248	295	352A		444A	495A	541A	596M	
18A	58A		155A		249	296	353A		446A	496A	542A	598M	
18M	59A		156A		250	297	354A		447A	497A	544A	599M	
19E	60A		157A		252	298			448A	498A	548A		
20			160A		253				449A	499A	549A		
			161A						450A				

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt 'bestuurskracht' als volgt omschreven: *"In essentie kan worden gesteld dat gemeenten bestuurskrachtig zijn als zij in staat zijn hun maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen waarbij recht wordt gedaan aan en in het belang van hun maatschappelijke omgeving wordt gehandeld"*.

Er zijn meerdere zienswijzen die in algemene zin ingaan op het thema gemeentelijke herindeling als 'oplossing' voor de versterking van bestuurskracht van gemeenten. Verder zijn er zienswijzen die specifiek ingaan op de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. Tot slot zijn er meerdere zienswijzen ingediend die tevens of uitsluitend ingaan op de bestuurskracht van de nieuw te vormen gemeente.

3.3.1 Herindeling als 'oplossing'?

In meerdere zienswijzen wordt gesteld dat er geen bewijzen zijn dat samenvoeging of bestuurlijke opschaling de bestuurskracht van gemeenten versterkt. De indieners van deze zienswijzen verwijzen naar het rapport van Partners+Pröpper (2018) waaruit zou blijken dat bestuurlijke schaalvergroting "op zichzelf niet voldoende is om gemeenten, provincies, of organisaties beter te laten functioneren". In andere zienswijzen wordt onderzoek door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) aangehaald waaruit zou blijken dat "de financiële situatie van een gemeente niet beter wordt door een fusie of herindeling".

Daarnaast zijn er zienswijzen waarin kritische opmerkingen worden gemaakt over de organisatorische effecten van herindelingen: "een groot aantal fusies levert niet het beoogde resultaat op vanwege verschillen in bedrijfscultuur, bestuurlijke professionaliteit en financiële onbalans". Andere indieners voeren verschillende nadelen van schaalvergroting aan: "uit de praktijk blijkt dat schaalvergroting niet leidt tot verbetering van de dienstverlening", "klanten hebben geen voordeel van grote organisaties", de *overhead* zal toenemen evenals "het afschuiven van verantwoordelijkheden", de betrokkenheid van werknemers onderling en met de organisatie neemt af, schaalvergroting leidt tot uniformiteit en standaardisatie van processen en toename van het aantal regels.

In enkele zienswijzen wordt gemeentelijke herindeling kritisch gezien vanuit het perspectief van lokale democratie: "de combinatie van herindelen en decentraliseren schaadt de lokale democratie" en het vormen van "steeds grotere gemeenten verzwakt en verduistert de rol van de provincie en het rijk" waarbij de "samenleving inboet aan transparantie". In sommige zienswijzen wordt de voorgestelde herindeling kritisch gezien vanuit het perspectief van onevenwichtigheid in het profijt die beide betrokken gemeenten ervan zouden hebben: "herindeling van een kleine gemeente met de grote stad is nog nooit goed gegaan", "het lijkt de bedoeling te zijn om Eindhovens beleid aan Nuenen op te dringen", "alleen Eindhoven heeft hier voordeel van, Nuenen alleen maar nadelen, met andere woorden: wat zijn de problemen die automatisch door samenvoeging met Eindhoven worden opgelost?" en "schaalvergroting leidt tot minder optimale oplossingen (...)" "Eindhoven en Nuenen kunnen nu nog van elkaar leren, dat kan na samenvoeging niet meer".

Reactie college van GS

De aangehaalde conclusie in het rapport 'Herijking van de bestuurskracht' van Partners+Pröpper (9 januari 2018), dat bestuurlijke schaalvergroting "op zichzelf niet voldoende is om gemeenten, provincies, of organisaties beter te laten functioneren" kunnen wij onderschrijven. Voor het beter laten functioneren ('bestuurskracht') van gemeenten zijn méér factoren van belang dan een bepaalde schaal, ofschoon met een samenvoeging van gemeenten bepaalde schaalvoordelen (*economies of scale*) kunnen worden behaald. In onze visie wordt bestuurskracht van gemeenten door verschillende, onderling samenhangende factoren bepaald: de aard en schaal van maatschappelijke opgaven; de kwaliteit van het lokaal bestuur, van de ambtelijke organisatie en van de gemeentelijke dienstverlening; de rolinvulling door de gemeente als lokale en bovenlokale belangenbehartiger en als partner van andere overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven; de financiële positie van een gemeente, en de wijze waarop een gemeente invulling geeft aan samenwerking in samenwerkingsverbanden.

De conclusie van het COELO dat "de financiële situatie van een gemeente niet beter wordt door een fusie of herindeling" geeft ons aanleiding tot het plaatsen van enige kanttekeningen. In de eerste plaats willen

wij benadrukken dat de voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven niet als oogmerk heeft om de financiële situatie van één of van beide betrokken gemeenten te verbeteren. De financiële positie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven geeft daartoe geen aanleiding. Daarnaast merken wij op dat de financiële positie van een heringedeelde gemeente in belangrijke mate wordt bepaald door lokale beleidskeuzes. Gemeentebesturen kunnen in vergaande mate sturen op uitgaven en kunnen ook daadwerkelijk besparingen realiseren. Dat geldt evenzeer voor heringedeelde gemeenten. Er zijn wel degelijk heringedeelde gemeenten die er in zijn geslaagd "de uitgaven te beheersen of die zelfs besparingen hebben gerealiseerd" (reactie van de Minister van BZK op COELO-onderzoek inzake kosten en baten van gemeentelijke herindeling, Kamerstukken II 2010/11, 28750, nr. 22).

Gemeentelijke herindeling kan leiden tot positieve effecten, tot kansen die kunnen worden benut. Evaluatieonderzoeken en casestudies naar heringedeelde gemeenten laten zien dat de bestuurskracht van de nieuw gevormde gemeenten aan kracht heeft gewonnen, in termen van toename van de professionaliteit van het ambtelijke apparaat, verbetering van de effectiviteit van het beleid, toename van de kwaliteit van het gemeentebestuur, versterking van de positie van de gemeente als samenwerkingspartner in de regio en in gemeenschappelijke regelingen, verbetering van de professionaliteit van en klantgerichtheid in de dienstverlening⁸⁷. Een belangrijke les uit onderzochte herindelingen, zo blijkt uit onderzoek, is dat de betrokken gemeenten actief moeten sturen op de doelstellingen die zij met de herindeling willen bereiken; als zij dat doen dan worden in het algemeen deze doelen ook behaald.⁸⁸

Bestuurlijke schaalvergroting kan nooit 'de' oplossing zijn voor alle vraagstukken die samenhangen met een duurzame versterking van de bestuurskracht van individuele gemeenten. Een herindeling van gemeenten schept ook uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van het organiseren van nabijheid van bestuur en dienstverlening, van burger- en overheidsparticipatie. Daarnaast zijn aan het fuseren van gemeenten typische organisatievraagstukken verbonden, zoals de inrichting van de organisatie, de plaatsing en positie van het personeel, het ontwikkelen van een nieuwe bedrijfscultuur, de inrichting van bedrijfsprocessen, de harmonisatie van regelgeving, belastingen en retributies, het formuleren van het dienstverleningsconcept, de gevolgen voor (deelname aan en personeel van) gemeenschappelijke regelingen, enzovoort. Het is van belang dat betrokken gemeenten zich goed (en tijdig) voorbereiden op het zogeheten organisatie- en veranderspoor⁸⁹ en in dat kader gezamenlijke antwoorden formuleren op de uitdagingen die aan de toekomstige schaalvergroting zijn verbonden.

De argumenten dat de combinatie van decentralisatie en herindelen "schadelijk is voor de lokale democratie" en gemeentelijke herindeling leidt tot "minder transparantie" voor de samenleving geven ons aanleiding tot een paar opmerkingen.

Het belangrijkste motief voor het decentraliseren van rijks- of provinciale taken naar gemeenten is dat gemeenten beter in staat zijn om deze taken zo dicht mogelijk bij inwoners uit te voeren en daarbij maatwerk kunnen leveren. Door de taakuitvoering op lokaal niveau te organiseren, krijgen inwoners - in hun hoedanigheid als kiezers of belanghebbenden - de mogelijkheid om rechtstreeks of indirect invloed en medezeggenschap uit te oefenen. Wij zien dit niet als een verzwakking van de lokale democratie, integendeel. Wel is het zo dat vergaande decentralisatie van taken naar gemeenten hogere eisen stelt aan de bestuurskracht van gemeenten, waarbij uiteindelijk bestuurlijke opschaling *een* oplossing kan zijn om de bestuurskracht van een individuele gemeente duurzaam te versterken in regionaal perspectief. Dit alles neemt niet weg, dat wij (h)erkennen dat herindeling nieuwe uitdagingen met zich brengt als het gaat om burgerparticipatie en het borgen van nabijheid van bestuur. De uitgangspunten met betrekking tot het thema 'Democratie, bestuur en participatie' in het zogeheten 'Verdiepingsdocument' (zie: herindelings-

⁸⁷ R. Fraanje en M. Herweijer, 'Effecten van herindeling', in: M.J. Fraanje en M. Herweijer, *Samen werken aan bestuurskracht - Intergemeentelijke samenwerking onderzocht*, Deventer 2011, p. 36. Het onderzoek had betrekking op zeven herindelingen in de provincie Zuid-Holland in de periode 2002-2006.

⁸⁸ M. Boogers, M. Mentink en S. Ruizendaal, *Gemeentelijke herindelingen: lessen en leerervaringen - Onderzoek naar ervaringen met recente herindelingstrajecten*, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, augustus 2014. Het betrof casestudies naar de nieuw gevormde gemeenten Peel en Maas, Bodegraven-Reeuwijk, Hollands Kroon, Molenwaard, Maasdonk, Oss en Den Bosch.

⁸⁹ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Handboek gemeentelijke herindeling - Stappen, bouwstenen en kaders voor het herindelingsproces*, maart 2014.

ontwerp, p. 54-55) en het 'commitment van de gemeente Eindhoven' (zie: herindelingsontwerp, p. 49) bieden naar ons oordeel een goede basis voor nadere uitwerking.

Tot besluit delen wij het argument niet dat de herindeling nadelig zou zijn voor Nuenen c.a. respectievelijk enkel voordelig zou zijn voor Eindhoven. Wij zien nadrukkelijk een meerwaarde in de vorming van de nieuwe gemeente, waarin stedelijk en landelijk gebied elkaar aanvullen en versterken. In hoofdstuk 4 van het herindelingsontwerp wordt uitgebreid ingegaan op de mogelijke kansen die deze herindeling kan bieden voor inwoners, organisaties en ondernemers in beide gemeenten alsook daarbuiten.

3.3.2 Bestuurskracht gemeente Nuenen c.a.

Het overgrote deel van de zienswijzen die zijn gerangschikt onder deze sub-paragraaf, gaat specifiek in op de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. Het betreft zowel positieve als negatieve zienswijzen. In deze zienswijzen worden vele, uiteenlopende argumenten aangevoerd die wij hebben gerangschikt onder de volgende 4 hoofdthema's:

1. politiek-bestuurlijk samenspel raad en college;
2. taakuitvoering, financiën, opgaven en bestuurlijke schaal;
3. samenwerking;
4. onderbouwing GS-standpunt in herindelingsontwerp.

Ad 1. Politiek-bestuurlijk samenspel raad en college

In veel zienswijzen die *positief* zijn over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. wordt gesteld dat het politiek-bestuurlijke samenspel tussen de raad en het college zal verbeteren. In meerdere zienswijzen wordt verwoord dat de nieuwe raad "een kans verdient", dat bestuurskracht geen statisch gegeven is en de samenstelling van de raad en het college alsook de inhoud van het coalitieakkoord elke vier jaar (deels) wijzigen. Na de verkiezingen in maart 2018 is "de raad minder versplinterd. De samenstelling roept de verwachting aan betere samenwerking op." In sommige zienswijzen wordt aangegeven dat lering is getrokken uit het verleden en ten goede zal keren in een zelfstandige gemeente Nuenen c.a. In andere zienswijzen wordt aangegeven dat de politieke versplintering in de vorige raadsperiode het gevolg was van politieke afsplitsingen ("zetelroof") en geen reden kan zijn voor herindeling van de gemeente Nuenen c.a.

Daarnaast wordt in een aantal zienswijzen het gebrekkige politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college gerelativeerd: "nagenoeg alle raadsvoorstellen zijn in de afgelopen raadsperiode unaniem of met grote meerderheid aangenomen", "de afstand tussen raad en college is niet groter dan in andere gemeenten" en ook in andere gemeenten is er weleens sprake van "gekrakeel". In een enkele zienswijze wordt het positieve van politieke fragmentatie in de raad benadrukt: "versplintering [brengt] tot uitdrukking dat de kiezer andere, open vormen van coalitiesamenwerking wenst, zonder strakke coalitiediscipline".

In zienswijzen die *negatief* zijn over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. worden (zeer) kritische opmerkingen gemaakt over het politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college: "er is al meer dan dertig jaar onenigheid in de raad van Nuenen. Als inwoner schaam ik me hier soms voor" en "het lijkt erop dat Nuenen politiek/bestuurlijk in rustiger vaarwater terecht is gekomen, maar dit is bedrog". In een enkele zienswijze wordt gesproken van "bestuurlijke chaos en onmacht van het bestuur, met name de minachting van het college versus de raad i.c. de oppositie", wat zou blijken uit de procedure met betrekking tot de "concept-zienswijze van het college" op het herindelingsontwerp. "Zonder dat de oppositie daarover was geïnformeerd, was in een bijlage bij de 2 lokale kranten (...) deze zienswijze bijgevoegd. De raad m.n. de oppositie voelde minachting van B&W naar de raad omdat er een procedure was afgesproken om zo veel mogelijk partijen achter de zienswijze te krijgen". In andere zienswijzen komt het argument naar voren dat "de nieuwe coalitie in Nuenen volledig [bestaat] uit tegenstanders van de fusie, waardoor er te weinig ruimte is voor de voorstanders" en de concept-zienswijze van de raad "is er een van de coalitie. Dat is reden voor oppositiepartijen om een eigen zienswijze in te dienen".

Tot slot, wordt in zienswijzen ingegaan op de afstand tot het lokale bestuur en de bestuurscultuur: "In Nuenen wordt alles onderling geregeld. Er is geen openheid" en "De bestuurders hebben te veel afstand tot de inwoners van Nuenen. Dit terwijl het huidige politiek klimaat vraagt om bestuur dicht bij de burger".

Reactie college van GS

Geconstateerd kan worden dat er uit zienswijzen twee tegenover elkaar staande opvattingen naar voren komen over het politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college van de gemeente Nuenen c.a. Er zijn zienswijzen waarin wordt gesteld dat het politiek-bestuurlijk samenspel zal verbeteren, gelet op de nieuwe samenstelling van college en raad en de ambities in het coalitieakkoord. Daartegenover staat de opvatting dat het politiek-bestuurlijk samenspel niet zal veranderen, gelet op de houding van het college richting de raad respectievelijk de oppositie in de raad.

Wij merken op dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. al jarenlang een reden is tot zorg. Twee onafhankelijke commissies - de zogeheten commissie Huijbregts en de commissie Demmers - kwamen tot de bevinding dat de gemeente Nuenen c.a. onvoldoende duurzaam bestuurskrachtig is om als zelfstandige gemeente te blijven functioneren. Het argument dat er ook in andere gemeenten sprake zou zijn van 'gedoe' en 'gekrakeel' doet niet ter zake voor ons oordeel over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. Een goed politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college is een belangrijke voorwaarde voor bestuurskracht van een gemeente. In het bestuurskrachtonderzoek 2015 van de gemeente Nuenen c.a. is deze voorwaarde als 'onvoldoende' aangemerkt en in de rapportage 'Herijking van de bestuurskracht' (9 januari 2018) wordt het politiek-bestuurlijk samenspel, evenals het aspect 'samenspel met de samenleving', wederom als 'onvoldoende' gekwalificeerd. De goede voornemens van het gemeentebestuur ten spijt, constateren wij dat dit vraagstuk al jarenlang reden geeft tot zorg en geven ons geen aanleiding om te veronderstellen dat dit in de toekomst significant zal verbeteren.

Ad 2. Taakuitvoering, financiën, opgaven en bestuurlijke schaal

Taakuitvoering

In meerdere zienswijzen wordt gesteld dat de gemeente Nuenen c.a. in de raadsperiode 2014-2018 de volgende slepende dossiers heeft opgelost: "Nuenen-West, Luistruik, Help Elkander, Coppelmans, sporthal Hongerman, scholenspreidingsplan en Het Klooster". In andere zienswijzen wordt naar voren gebracht dat de gemeente Nuenen c.a. de drie decentralisaties op het Sociaal Domein op een goede, adequate wijze heeft afgewikkeld.

Daartegenover staan zienswijzen waarin kritiek wordt geleverd op de wijze waarop de gemeente bepaalde dossiers heeft afgewikkeld en/of bepaalde taken uitvoert. Concreet worden genoemd: "kap van berkenbomen, KAFI-affaire, contract met Van der Heijden, uitbesteding kunstwerken, gang van zaken het Klooster, overschot op het sociaal domein" (...) en "Er wordt te veel geld uitgegeven aan grondaankopen en er worden te veel vergunningaanvragen afgewezen". In een enkele zienswijze wordt gesteld dat "14 jaar lang geen beslissing genomen is over de renovatie en sanering van de Sinti-locaties Bosweg in Gerwen en Kremersbos in Nuenen is het dieptepunt van bestuurskracht van Nuenen. In het raadsvoorstel van het college van B. en W. werd aan de raad het bestaan van een rapport verzwegen dat de grond onder de locatie Bosweg ernstig verontreinigd is. Het in oktober 2017 opgestelde rapport werd pas op 29 mei 2018 aan de Sinti in Gerwen bekend gemaakt en op 31 mei 2018 aan de gemeenteraad van Nuenen." (...) "Bodemsanering gaat vele miljoenen euro extra kosten. Deze komen nog bovenop de al gereserveerde drie miljoen".

Financiën

In sommige zienswijzen wordt erop gewezen dat er financiële offers zijn gebracht en wordt de spaarzaamheid door de gemeente Nuenen c.a. positief gewaardeerd: "We hebben als dorp zelf pijn geleden toen we het niet goed aanpakten" en "De financiële situatie van de gemeente Nuenen is weer op orde. Dat heeft de gemeente zelf voor elkaar gekregen".

Opgaven, bestuur en ambtelijke organisatie, bestuurlijke schaal

In een aantal zienswijzen gaan de indieners in op de opgaven/taken waarvoor de gemeente Nuenen c.a. zich gesteld ziet waarbij wordt aangegeven dat de gemeente "de ambtelijke en bestuurlijk kwaliteit [mist] om deze opgaven aan te gaan". "De in de nabije toekomst over te hevelen taken naar het gemeentelijke niveau vragen om een adequaat bestuur en een capabel ambtelijk apparaat. Dit is nu afwezig en het is niet te verwachten dat dit in de nabije toekomst wel het geval zal zijn". In sommige zienswijzen leggen de indieners een directe koppeling met de schaal (inwonertal) van de gemeente Nuenen c.a.: "Een gemeente met zo'n 22.000 inwoners is niet in staat een capabele ambtelijke staf te financieren bij een groeiend takenpakket" en "de schaal van Nuenen en die van andere randgemeenten te klein is om in de toekomst zelfstandig belangrijke taken (volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, bedrijfsterreinen, sociaal domein, mobiliteit, etc.)" zelfstandig uit te voeren en "Het is niet meer van deze tijd dat elk dorp van 20.000 inwoners een eigen (onbekwaam) bestuur moet hebben". "Veel zaken dienen vanuit hogere hand bestuurd te worden: wegen, woningbouw, industrieterreinen en sociale voorzieningen. Een dorp als Nuenen kan dat niet zelf."

Reactie college van GS

Taakuitvoering

Wij hebben kennisgenomen van de verschillende opvattingen over en voorbeelden van 'slepende dossiers' die al dan niet zijn opgelost in de gemeente Nuenen c.a. Wij hebben in het herindelingsontwerp (p. 12) die langlopende dossiers benoemd die wij als illustratief zien voor het gebrekkige politiek-bestuurlijk samenspel tussen raad en college en die afkomstig zijn uit de rapportage 'Herijking van de bestuurskracht' (Partners+Pröpper, 9 januari 2018). Dat er met het verstrijken van de tijd bepaalde dossiers tot een goed einde kunnen worden gebracht ontkennen wij niet, net zo goed dat wij niet uit kunnen sluiten dat er nieuwe slepende dossiers kunnen ontstaan.

De gemaakte opmerkingen in de zienswijze inzake de verontreiniging van de grond onder de locatie Bosweg, is voor ons aanleiding geweest om nadere feitelijke informatie in te winnen bij de Omgevingsdienst. In 2004 is er op de locatie Bosweg een bodemonderzoek uitgevoerd. In 2017 is er een nieuw bodemonderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente. Hieruit blijkt de toplaag (ook) verontreinigd te zijn met zware metalen. Daarnaast is er een kleine plek met benzeen aangetroffen. De aangetroffen verontreiniging zorgt niet voor risico's voor mens of natuur. Er is nog niet gekeken of het grondwater ook verontreinigingen bevat. De provincie is bevoegd gezag in het kader van de Wet Bodembescherming en ernstige gevallen van bodemverontreinigingen moeten door de gemeente bij ons gemeld worden. De gemeente Nuenen c.a. heeft na het ontvangen van de onderzoeksresultaten eind 2017 een melding bij de provincie gedaan.

Financiën

Wij onderschrijven het standpunt in zienswijzen dat de verbetering van de financiële positie van de gemeente Nuenen c.a. mede het gevolg is van financiële offers die door inwoners zijn opgebracht. Dit komt mede tot uitdrukking in de relatief hoge woonlasten in de gemeente Nuenen c.a.

Opgaven, bestuur en ambtelijke organisatie, bestuurlijke schaal

Het naar voren gebrachte argument dat een bestuurskrachtige gemeente vraagt om een bestuur en ambtelijke organisatie, die in staat zijn om (huidige en toekomstige) taken en opgaven goed aan te kunnen, onderschrijven wij. Op de zorgen die wij hebben over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. gaan wij in deze Reactienota en in het herindelingsontwerp uitgebreid in.

Wij zien, anders dan in sommige zienswijzen wordt gesteld, geen direct verband tussen het inwonertal en de bestuurskracht van een gemeente. De bestuurskracht van een gemeente wordt in onze visie door verschillende factoren in hun onderlinge samenhang bepaald.

Ad 3. Samenwerking

In een aantal zienswijzen wordt ingegaan op samenwerking van de gemeente Nuenen c.a. met andere gemeenten als een aspect van bestuurskracht. De waardering van deze samenwerking wordt door indieners verschillend gewaardeerd. In meerdere zienswijzen wordt gesteld dat "samenwerken de kwaliteit

van het ambtelijk werk [verhoogt] en zo kan de raad effectiever besturen, dat heet ook wel meer bestuurskracht. Nuenen werkt intensief samen in de regio en hoeft dus niet te fuseren". Daartegenover staan zienswijzen waarin wordt gewezen op specifieke nadelen van taakuitvoering door samenwerkingsverbanden: "De vorming van de dienst Dommelvallei heeft geleid tot meer afstand tot de raad en zeker tot de inwoners. Tegelijkertijd is er in de stukken geen toename van de kwaliteit te zien. Hetzelfde geldt voor andere samenwerkingsvormen". "De noodzaak om in regionaal verband samenwerking (in een wirwar van verbanden) te zoeken om taken uit te voeren, daarvan afhankelijk te zijn en waarbij de democratische controle op afstand wordt gezet achten wij onwenselijk. De burger komt hierdoor op steeds grotere afstand te staan".

Reactie college van GS

De gemeente Nuenen c.a. werkt op relatief veel terreinen samen met andere Brabantse gemeenten, waaronder Eindhoven. Het overzicht in Bijlage I.iii van het herindelingsadvies geeft daarvan een beeld. Een niet onaanzienlijk deel van de bedrijfsvoering en taakuitvoering - in termen van jaarlijkse bijdrage in euro's en fte's - heeft de gemeente Nuenen c.a. ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei.

Dat een gemeente een deel van haar taken en opgaven in gezamenlijkheid met andere gemeenten uitvoert, is volkomen legitiem. Iedere gemeente, groot of klein, werkt met andere gemeenten samen. Intergemeentelijke samenwerking is inherent aan het grensoverschrijdende karakter van maatschappelijke opgaven die vragen om een integrale, gezamenlijke bestuurlijke aanpak. Ook kunnen door organisatorische samenwerking bepaalde schaalvoordelen worden behaald.

Samenwerking in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden heeft echter ook keerzijden. De taakuitoefening, en daarmee de bestuurskracht en zelfstandigheid van een gemeente, moeten niet té afhankelijk zijn of worden van samenwerkingsrelaties en -verbanden. Wij zien het als een bezwaar dat een gemeente in de nabije toekomst op veel terreinen noodzakelijkerwijs is aangewezen op intergemeentelijke samenwerking. Consequentie daarvan is namelijk dat verantwoordelijkheden en taken van een gemeente op grotere afstand van de raad en het college worden gezet, hetgeen spanning oplevert met de democratische legitimatie van en controle op het gevoerde beleid. Daarnaast zegt de mate waarin een gemeente haar taken onderbrengt in of afhankelijk maakt van samenwerkingsverbanden iets over de bestuurskracht van de gemeente. Dit is ook in lijn met het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling (blz. 4), waarin wordt aangegeven dat gemeenten voldoende bestuurskrachtig zijn als zij het vermogen hebben om "*bestuurlijke sturing te geven aan besluitvorming over, uitvoering van en verantwoording over beleid zonder daarbij al te veel afhankelijk te zijn van samenwerkingsverbanden*".

Ad 4. Onderbouwing GS-standpunt in herindelingsontwerp

Er zijn meerdere zienswijzen ontvangen die betrekking hebben op argumenten, overwegingen en conclusies van ons college in het herindelingsontwerp met betrekking tot de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. Hieronder vatten wij de gemaakte opmerkingen geclusterd samen.

Herijking bestuurskracht (Partners+Pröpper)

Er zijn meerdere, veelal standaardzienswijzen ontvangen die specifiek ingaan op het deelrapport 'Herijking van de bestuurskracht', dat in opdracht van de gemeente Nuenen c.a. is uitgevoerd door het bureau Partners+Pröpper en is opgeleverd op 9 januari 2018.

Deze zienswijzen hebben, samengevat, de volgende argumentatie gemeenschappelijk. Het onderzoek door Partners+Pröpper laat zien dat de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. wel degelijk is verbeterd ten opzichte van het bestuurskrachtonderzoek in 2015. De gemeente Nuenen c.a. scoort op 5 van de 6 onderdelen een voldoende tot redelijk cijfer: politiek-bestuurlijk leiderschap, samenspel met samenleving, regionale samenwerking, organisatie en financiën. Daarmee ontbreekt de grond voor een herindeling, zo wordt gesteld, met verwijzing naar de conclusies in het rapport dat "er geen acute noodzaak [is] op korte termijn tot geforceerde actie te komen" en dat de "herijking van de bestuurskracht laat zien dat de huidige bestuurskracht van gemeente Nuenen c.a. voldoende is". Dat er geen sprake zou zijn van zicht op verbetering van de bestuurskracht van deze gemeente is een "persoonlijk oordeel van de Gedeputeerde,

mevrouw Spierings, en haar medewerkers", zo wordt gesteld. "De provincie", zo stellen indieners, "onderbouwt niet feitelijk waarom ze in de verbetering van de bestuurskracht [volgens Partners+Pröpper] geen reden ziet, af te zien van de herindeling met Eindhoven" en "De conclusie dat de bestuurskracht onvoldoende was en onvoldoende blijft" zou ons college ten onrechte uit dit rapport halen. In een enkele zienswijze wordt een *tegenovergesteld* argument gebruikt: "Ofschoon in het rapport van Partners en Pröpper nergens wordt geconcludeerd dat Nuenen over voldoende bestuurskracht beschikt om zelfstandig te blijven, wordt dit wel door de gemeente Nuenen geconcludeerd".

Overige voorbeelden gebrekkig politiek-bestuurlijk samenspel

Er zijn de volgende zienswijzen ontvangen, die specifiek ingaan op de door ons college genoemde zaken in het herindelingsontwerp (p. 12) ter illustratie van het gebrekkig politiek-bestuurlijk samenspel:

- "de rol die de raad heeft bedongen bij het goedkeuren van het convenant stedelijk gebied (SGE) wordt aangehaald als een van de voorbeelden van het gebrekkige bestuurlijk samenspel tussen raad en college. Maar het sluiten van dergelijke overeenkomsten is primair een bevoegdheid van de gemeenteraad (art. 108 gemeentewet). Dat de gemeenteraad hier een rol in heeft gepakt is dus alleen zorgvuldig en heeft niets met wantrouwen te maken";
- het "regelmatig lekken van vertrouwelijke informatie wordt genoemd als voorbeeld van gebrekkig bestuurlijk samenspel. Maar dit gebeurde vooral door één raadslid die ondertussen niet meer in de raad zit. Bovendien wordt ook in Den Bosch, Roermond, Amsterdam en de Tweede Kamer gelekt. Dit is dus geen exclusief Nuenens probleem";
- in "het KAFI onderzoek hebben College en raad juist gepaste afstand genomen. Bij de gang van zaken naar aanleiding van het uitgebrachte rapport zijn college en raad onjuist geïnformeerd door de door hen ingeschakelde juridische adviseurs. Dat is iets heel anders dan het ontbreken van regie." Daar tegenover staat de opvatting dat "de gemeenteraad van Nuenen een evaluatie van KAFI heeft gehouden zonder onafhankelijk onderzoek, hoewel eerder wel besloten dat te doen, laat zien dat de bestuurskracht nog steeds onvoldoende is";
- de "gemeente Nuenen wordt verweten het dossier rondom Van Gogh en citymarketing onvoldoende op te pakken. Maar verderop in het herindelingsontwerp (p. 32-37) wordt juist beschreven hoe sterk het dorp is verbonden met de schilder Van Gogh".

Stakeholdersonderzoek

In een enkele zienswijze wordt specifiek ingegaan op passages in het herindelingsontwerp met betrekking tot het zogeheten stakeholdersonderzoek: in het herindelingsontwerp "is sprake van kritiek door maatschappelijke organisaties op het samenspel tussen raad en B&W maar hun kritiek is toch vooral gericht op de in gebreke blijvende ambtelijke organisatie [herindelingsontwerp, p. 15, laatste alinea]. Hierbij is overigens niet aangegeven wie deze maatschappelijke organisaties zijn".

Reactie college van GS

Rapportage 'Herijking van bestuurskracht'

Zoals aangegeven, dienen onze zorgen over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in de tijd en in een bredere context te worden geplaatst. In onze voorgaande reactie gingen wij reeds in op de bevindingen van de onafhankelijke commissies Huijbregts en Demmers en op de conclusies uit het bestuurskrachtonderzoek 2015 van de gemeente Nuenen c.a. In het herindelingsontwerp is aangegeven dat wij bij ons oordeel de opvattingen van inwoners uit de representatieve enquête en van maatschappelijke stakeholders hebben meegewogen.

Tevens roepen wij in herinnering dat de raad van de gemeente Nuenen c.a. op 17 november 2016 heeft besloten "*herindeling/fusie als richtinggevend vast te stellen als voorkeursvariant*", wat wij niet anders kunnen duiden dan dat hij van oordeel was dat de bestuurskracht van de gemeente door middel van herindeling duurzaam versterkt moet worden. En tot slot wijzen wij erop dat de raad in zijn besluit van 16 november 2017 een voorkeur uitspreekt "*voor een fusie met Son en Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven*". Waarom zou de raad deze voorkeur uitspreken indien hij er vast van overtuigd is dat de bestuurskracht van de gemeente daartoe geen aanleiding geeft, is een vraag die bij ons opkomt.

Kortom, onze zorgen over en ons oordeel ten aanzien van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. zijn op meer bevindingen gebaseerd dan slechts een vergelijking van de bestuurskrachtonderzoeken 2015 en 2017.

In het herindelingsontwerp (p. 12) wordt aangegeven dat uit de rapportage 'Herijking van de bestuurskracht' naar voren komt dat de bestuurskracht op de onderdelen politiek-bestuurlijk leiderschap, regionale samenwerking, organisatie en financiën is verbeterd. Wij hebben kritische kanttekeningen geplaatst bij de onderzoeksmethode (meer geraadpleegde interne dan externe sleutelfiguren), het moment van verschijnen van de rapportage (na het raadsbesluit van 16 november 2017) en het ontbreken van inzicht in de wijze waarop verbeteringen en knelpunten zijn gewogen voor het aspect 'politiek-bestuurlijk leiderschap'. De in zienswijzen aangehaalde conclusie uit het rapport dat "de huidige bestuurskracht van gemeente Nuenen c.a. voldoende is" delen wij niet. Wel geven de zienswijzen ons aanleiding om de bevindingen uit het voornoemde rapport ten aanzien van de aspecten politiek-bestuurlijk samenspel en samenspel met de samenleving integraal op te nemen als bijlage van het herindelingsadvies, opdat een ieder zich daarover een eigen oordeel kan vormen.

Tot slot, nemen wij afstand van de opmerking dat het herindelingsvoorstel een persoonlijke mening van gedeputeerde Spierings en haar medewerkers zou zijn. Er is in deze Arhi-procedure sprake van afwegingen, standpunten en besluiten van ons college.

Overige voorbeelden

Met de passage in het herindelingsontwerp over de rol van de raad van de gemeente Nuenen c.a. inzake de goedkeuring van het convenant samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven hebben wij niet beoogd zijn wettelijke bevoegdheid in twijfel te trekken. Dit neemt niet weg dat wij onze mening handhaven dat de gekozen rolverdeling geen blijkt geeft van vertrouwen van de raad in het college. Wij hebben begrepen dat de raad van de gemeente Nuenen c.a. de enige is in SGE-verband die deze goedkeurende rol heeft bedongen, terwijl de colleges van de overige SGE-gemeenten daartoe mandaat van hun raden hebben gekregen. Wij zullen dit punt als zodanig in het herindelingsadvies verduidelijken.

Wat betreft de gemaakte opmerkingen over het regelmatig lekken van vertrouwelijke raadsinformatie, zijn wij van mening dat het enkele feit dat dit praktijk is geweest, niet door de beugel kan. Het argument dat er in andere gemeenten ook vertrouwelijke raadsinformatie zou worden gelekt, doet niet ter zake voor ons oordeel over deze praktijk in de gemeente Nuenen c.a. die wij in het herindelingsontwerp aan de orde hebben gesteld. Wij kunnen niet beoordelen of het gebrek aan regie van de raad van de gemeente Nuenen c.a. ten tijde van het KAFi-onderzoek verband houdt met advies van juridische adviseurs. Wel constateren wij dat zaken niet goed zijn gegaan en wij handhaven het standpunt dat dit dossier illustratief is voor een gebrekkig samenspel tussen college en raad. Feitelijk zullen wij in het herindelingsadvies toevoegen dat onlangs door de gemeente een schikking in deze zaak is getroffen.

De vermeende discrepantie tussen de twee passages in het herindelingsontwerp over de dossiers Van Gogh en *city-marketing* laat zich als volgt toelichten. Het onvoldoende oppakken van beide genoemde dossiers is een bevinding in het rapport 'Herijking van de bestuurskracht' (Partners+Proppers, 9 januari 2018) en de passage waarin wordt beschreven hoe sterk het dorp Nuenen verbonden is met de schilder Van Gogh is opgenomen in het Verdiepingsdocument dat tot stand is gebracht op basis van de gezamenlijke gesprekken tussen de 'Begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst' uit de Nuenense raad en de delegatie van het college van B en W van de gemeente Eindhoven. Een sterke verbondenheid van het dorp Nuenen met Vincent van Gogh en het beter benutten van de toeristische mogelijkheden voor Nuenen als Van Goghs geboorteplaats, hoeven elkaar niet uit te sluiten.

Stakeholdersonderzoek

Onder verwijzing naar hetgeen is opgenomen in het herindelingsontwerp op de pagina's 79 en 80, komt daaruit naar voren dat de kritiek van geïnterviewde maatschappelijke stakeholders wel degelijk breder is dan alleen op de ambtelijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a. De kritiek richt zich bijvoorbeeld ook op de politieke verdeeldheid en het gebrek aan doortastendheid van het gemeentebestuur. Het is juist

dat niet is aangegeven welke de betrokken maatschappelijke stakeholders zijn, omdat is toegezegd dat opvattingen van deelnemers geanonimiseerd zouden worden.

3.3.3 Bestuurskracht nieuwe gemeente

De zienswijzen die expliciet ingaan op de bestuurskracht van de nieuwe te vormen gemeente zijn overwegend kritisch als het gaat om de (te verwachten) democratische invloed en betrokkenheid van burgers van Nuenen c.a. in de nieuwe gemeente. "Nuenen heeft 1 raadslid op 1210 inwoners, Eindhoven 1 raadslid op 5111 inwoners. Na een fusie is dat 1 op 5644 inwoners". In een andere zienswijze stelt de indiener dat "inwoners van Nuenen meer vertrouwen hebben in hun politici dan de inwoners van Eindhoven in die van hun", waarbij wordt verwezen naar het verschil in opkomst bij raadsverkiezingen ("minder dan de helft van de inwoners van Eindhoven neemt nog de moeite om te gaan stemmen. In Nuenen is dit ruim 60%"). In meerdere zienswijzen wordt gesteld dat Nuenense "bestuurders en raadsleden alleen aandacht [hebben] voor Nuenen, dat is in de nieuwe gemeente niet meer zo. De bestuurders van Nuenen kunnen dus veel beter waken over de belangen van Nuenen. Dit beschermt ons groen en dorps karakter veel beter dan de toezeggingen die nu worden gedaan in het herindelingsontwerp".

In een enkele zienswijze wordt als argument aangevoerd dat Nuenen c.a. door de herindeling met Eindhoven "een stadswijk wordt en de gemeente Nuenen c.a. daarmee in de structuren en processen van de stad terecht[komt]. Grote processen die echt nodig zijn om een stad te regeren. Maar daarmee lopen we het risico dat dorpse problemen ondergeschikt worden aan stadse problemen". Tot slot wordt in een enkele zienswijze naar voren gebracht dat de gemeente Eindhoven "twee keer zoveel ambtenaren per inwoner als Nuenen" heeft en de samenvoeging "efficiencyverlies" zal opleveren.

Reactie college van GS

Het argument dat de herindeling zal leiden tot een vermindering van democratische invloed vanuit Nuenen c.a. in de nieuwe gemeente, vinden wij niet terecht. Er ontstaat met de samenvoeging een nieuwe gemeente. De raad is geen optelsom van samenstellende delen van een gemeente: hij wordt gekozen door en vertegenwoordigt alle inwoners. Bovendien krijgen inwoners van Nuenen c.a. als ingezetenen van de nieuwe gemeente ook medezeggenschap en invloed over bijvoorbeeld voorzieningen in de huidige gemeente Eindhoven waarvan zij nu gebruik maken. Dat is winst in termen van lokale democratie.

Een onderlinge vergelijking van het aantal ambtenaren tussen beide gemeenten achten wij weinig zinvol zonder daarbij acht te slaan op de structuurkenmerken en de maatschappelijke opgaven die in deze gemeenten aan de orde zijn. Het aantal ambtenaren in Eindhoven als grote stad kan bijvoorbeeld niet los worden gezien van haar stedelijke opgaven en bij het aantal ambtenaren in Nuenen c.a. moet worden bedacht dat de uitvoering van verschillende taken (en fte's) is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei. Op grond van het 'commitment van de gemeente Eindhoven' (zie herindelingsadvies, p. 42), hebben wij er vertrouwen in dat er voldoende aandacht en middelen zullen zijn voor de Nuenense vraagstukken. Het feit dat er in de gemeente Eindhoven meer ambtenaren per burger zijn dan in de gemeente Nuenen c.a. zou in dat opzicht ook kunnen worden gezien als een kans.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. De zienswijzen hebben ons de mogelijkheid geboden om het begrip 'bestuurskracht' te duiden en nader toe te lichten. De zienswijzen leiden evenwel voor ons college niet tot een ander oordeel over de reële zorgen die wij hebben over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. en tot een andere oplossing om de bestuurskracht duurzaam en in regionaal perspectief te versterken dan een herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven. Tevens zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op de bestuurskracht van de nieuw te vormen gemeente. Deze zienswijzen geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies. De zienswijzen geven ons wel aanleiding om het volgende in het herindelingsadvies te verduidelijken of aan te vullen:

- de conclusies en bevindingen ten aanzien van 'politiek-bestuurlijk samenspel' en 'samenspel met de samenleving' uit het rapport 'Herijking van de bestuurskracht' (Partners+Pröpper, 9 januari 2018) zullen wij integraal opnemen als bijlage van het herindelingsadvies;
- aanpassing van de passage over de rol van de raad van de gemeente Nuenen c.a. inzake de goedkeuring van het convenant samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE);
- opnemen van een passage dat inzake de afwikkeling van het KAFI-dossier onlangs door de gemeente Nuenen c.a. een schikking is getroffen.

3.4 Eindhoven als herindelingspartner

Er zijn in totaal 284 zienswijzen die ingaan op onze overwegingen en keuze voor de gemeente Eindhoven als herindelingspartner van de gemeente Nuenen c.a.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

02A	25E	102A	174A	201	262	301	373A	405A	511A	579M	606M
02M	27A	108A	176A	205	263	302	376A	406A	500A	585M	610M
03E	27E	111A	179A	206	266	303	377A	411A	503A	587M	614M
04A	29E	113A	180A	208	273	304	380A	412A	507A	589M	615M
05 A	30E	126A	184A	209	274	306	381A	415A	508A	590M	616M
05M	31A	129A	185A	210	275	308	382A	418A	509A	591M	617M
06A	32A	131A	186A	213	276	309	386A	421A	515A	592M	618M
06M	33A	136A	188A	215	280	310	392A	422A	516A	595M	619M
07A	39A	137A	193A	217	284	311	394A	427A	517A	598M	620
08M	40A	138A	194A	218	285	314		429A	518A	599M	623
09E	41A	139A	197A	219	287	318A		432A	519A		626
09M	44A	140A	198A	223	292	319A		433A	520A		627
10A	45A	142A	199A	224		322A		437A	521A		628
10M	46A	144A		225		323A		440A	522A		630
11M	50A	145A		226		326A		442A	523A		637
12E	52A	146A		227		331A		443A	525A		645
12M	54A	147A		228		335A		447A	526A		647
13M	55A	148A		230		337A		448A	527A		
14A	57A	150A		231		338A		450A	528A		
14M	58A	151A		232		344A		459A	531A		
15E	63A	154A		233		345A		462A	532A		
15M	66A	156A		235		346A		471A	535A		
16E	67A	157A		236		347A		478A	536A		
16M	72A	158A		237		348A		479A	539A		
17A	74A	159A		239		356A		483A	540A		
17E	77A	160A		240		359A		485A	542A		
18M	81A	162A		241		361A		486A	544A		
21A	83A	166A		242		364A		488A	547A		
21M	84A	167A		249		366A		489A	548A		
22A	86A	169A		251		367A		490A	552A		
24E	90A	172A		255		370A		491A	555A		
24M		173A		257		372A		497A	573M		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

In veel zienswijzen worden zorgen uitgesproken over de bestuurskracht van de gemeente Eindhoven, waarbij met name wordt verwezen naar de financiële situatie (in het bijzonder op het gebied van de zorg), sommigen indieners menen zelfs dat de herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven bedoeld is om deze situatie op te lossen en vrezen dat de inwoners van de gemeente Nuenen c.a. moeten betalen voor de problemen van de gemeente Eindhoven. In sommige zienswijzen wordt naar voren gebracht dat de financiële problemen van de gemeente Nuenen c.a. als gevolg van woningbouwafspraken zijn veroorzaakt door de gemeente Eindhoven en dat de gemeente Nuenen c.a. deze de afgelopen jaren zelf heeft weten op te lossen. In een enkele zienswijze wordt daarentegen aangegeven dat de berichtgeving over de gemeente Eindhoven op dit punt te negatief zou zijn.

Vrij recente wethouderswisselingen en korte dienstverbanden van twee gemeentesecretarissen worden in enige zienswijzen gezien als een teken van gebrek aan bestuurskracht bij de gemeente Eindhoven. Eindhoven zou de enige gemeente zijn waar geen bestuurskrachtonderzoek is uitgevoerd, terwijl de financiële situatie hier alle aanleiding toe geeft.

Ten aanzien van de thema's voorzieningen en democratische zeggenschap komt uit zienswijzen een wisselend beeld naar voren: in een aantal zienswijzen wordt aangegeven dat de democratische invloed bij herindeling met een grote buurgemeente wordt 'verdund'. Anderen stellen dat een herindeling er daarentegen voor zorgt dat Nuenenaren democratische zeggenschap krijgen over een aantal grootstedelijke voorzieningen waar ze nu reeds al feitelijk gebruik van maken. In een enkele zienswijze wordt gesteld dat de huidige situatie prima is: Nuenenaren kunnen nu al gebruik maken van de grootstedelijke voorzieningen en democratische zeggenschap over deze voorzieningen is onnodig.

De omvang van de gemeente Eindhoven ten opzichte van de gemeente Nuenen is een veelvoorkomend punt van zorg in zienswijzen: er wordt gesteld dat het woord 'annexatie' meer op zijn zou plaats zijn dan 'fusie', waardoor Eindhoven alles in Nuenen kan bepalen. Tegelijkertijd wordt ook enige zienswijzen aangegeven dat deze angst voor de grote stad onterecht is. De meeste indieners die op dit punt hun zorgen uitspreken zijn van mening dat, indien de gemeente Nuenen c.a. al zou moeten herindelen, een herindeling met een in omvang gelijkwaardige gemeente meer voor de hand zou liggen. De gemeente Son en Breugel wordt in dat verband het vaakst genoemd, al dan niet aangevuld met een of twee andere gemeenten "om een buffer te vormen tussen Eindhoven en Helmond". In een enkele zienswijze wordt geopperd dat, als de gemeente Nuenen c.a. toch met de gemeente Eindhoven zou moeten herindelen, de gemeente Son en Breugel zich hierbij zou moeten aansluiten. Ook wordt gesteld dat de gemeente Eindhoven een verzameling van dorpen is met een, voor een stad van deze omvang, uitzonderlijk lage bevolkingsdichtheid. Toevoeging van Nuenen c.a. als "extra dorp" zou de problemen alleen maar groter maken, zo wordt gesteld. Tot slot wordt er in sommige zienswijzen het argument naar voren gebracht dat de gemeente Eindhoven meer aandacht zou hebben voor 'expats' dan voor de lokale bevolking.

In een aantal zienswijzen wordt gesproken over het perspectief op (on)veiligheid en afnemend woongenot bij een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Daarbij wordt aangevoerd dat Eindhoven een hoge plaats inneemt op de lijst van onveilige gemeenten en dat Nuenen c.a. in een recent uitgevoerd onderzoek door Elsevier en Bureau Louter op positie 42 staat van de gemeenten met een fijne leefomgeving en Eindhoven op positie 280 op een totaal van 380 Nederlandse gemeenten.

Een aantal zienswijzen gaat in op het bredere perspectief waarin deze herindeling zou moeten worden geplaatst: de nieuwe gemeente Eindhoven wordt de vijfde stad in ons land en krijgt daardoor meer 'invloed in Den Haag'. Daarnaast is het volgens sommige indieners goed om een bestuursstructuur te creëren die aansluit bij de schaal en ambities van de Brainportregio. Hierdoor zou het gemakkelijker zijn om een nog beter vestigingsklimaat te creëren alsmede betaalbare grootstedelijke voorzieningen. Andere indieners daarentegen zijn van mening dat het creëren van de vijfde gemeente van Nederland feitelijk de enige reden zou zijn om de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven te laten herindelen en dat over deze reden open kaart zou moeten worden gespeeld.

Reactie college van GS

Bestuurskracht gemeente Eindhoven

Voor onze reactie op de zienswijzen waarin wordt ingegaan op de financiële positie van de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. verwijzen wij naar paragraaf 3.9 van deze Reactienota.

Het argument dat de uit woningbouwafspraken voortvloeiende financiële problemen van de gemeente Nuenen c.a. zijn veroorzaakt door de gemeente Eindhoven, geven ons aanleiding tot de volgende opmerking. Begin van deze eeuw zijn tussen de gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven (prestatie)afspraken gemaakt om te voorzien in de bouw van woningen voor de Eindhovense behoefte. Het besluit van de gemeente Nuenen c.a. hieraan invulling te geven door het voeren van actieve grondpolitiek en daarmee gemeentelijke grondposities (met bijbehorende risico's) in te nemen, is een eigen beslissing van de gemeente Nuenen c.a. en staat daar feitelijk los van. Andere gemeenten hebben op een minder risicovolle manier invulling gegeven aan deze afspraak.

Voorzieningen en democratische zeggenschap

Onder verwijzing naar onze reactie in paragraaf 3.3.3, delen wij het argument dat sprake is van 'verdunding' of afnemende democratische invloed vanuit Nuenen c.a. op voorzieningen in de nieuwe gemeente, niet.

Omvang van de gemeente Eindhoven ten opzichte van de gemeente Nuenen c.a.

Wij realiseren ons dat de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. (sterk) van elkaar verschillen in vele opzichten, waaronder het verschil in bevolkingsomvang en bevolkingsdichtheid. Tegelijk zijn wij van mening dat een gemeente als bestuurlijke entiteit iets anders is dan een gemeenschap en de (identiteit van de) gemeenschappen in Nuenen, Gerwen, Nederwetten en Eindhoven zijn sterk. In hoofdstuk 5 van het herindelingsontwerp, getiteld 'Visie op de nieuwe gemeente', is het Verdiepingsdocument opgenomen dat de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven samen tot stand hebben gebracht. Hierin staan waarborgen om de eigen identiteit van de gemeenschappen en het dorpse karakter van Nuenen c.a. te behouden. In het 'Commitment van de gemeente Eindhoven' benadrukt deze gemeente nogmaals (paragraaf 4.3) de onderschreven uitgangspunten die aansluiten op de door inwoners meest geuite zorgen, wensen en kansen.

Onder verwijzing naar het 'Commitment van de gemeente Eindhoven' (geen hoogbouw, geen aantasting van de groene buffers, ondersteuning van de dorpsraden) zijn wij ervan overtuigd dat op genoemde punten geen wezenlijke veranderingen zullen plaatsvinden en dat Nuenen c.a. - als herkenbare gemeenschap - Nuenen c.a. zal blijven. Overigens is ook de huidige gemeente Eindhoven historisch gezien een aaneenschakeling van dorpen die nog steeds een eigen identiteit kennen. De zorg die in zienswijzen naar voren komt, dat het toevoegen van 'weer een dorp' voor extra problemen zou zorgen, delen wij niet. Met de herindeling ontstaat een nieuwe gemeente, waarin stedelijke en landelijke karakteristieken met elkaar worden verbonden en die elkaar kunnen versterken.

Wij herkennen ons niet in de kwalificatie 'annexatie' voor de voorgestelde herindeling in plaats van 'fusie': ons voorstel behelst het opheffen en samenvoegen van beide gemeenten in plaats van een zogeheten lichte samenvoeging, waarmee de gelijkwaardigheid van en dezelfde rechtsgevolgen voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven worden geaccentueerd.

Voor wat betreft herindelingsmogelijkheden voor de gemeente Nuenen c.a. met andere, min of meer gelijksoortige gemeenten, zijn wij van mening dat de maatschappelijke oriëntatie van inwoners op een andere gemeente een belangrijk criterium is bij de keuze van een herindelingspartner. Uit de, in onze opdracht uitgevoerde, onderzoeken naar verplaatsingsstromen en ruimtelijke samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, blijkt heel duidelijk dat Nuenenaren sterk op Eindhoven zijn gericht en er sprake is van een zeer nauwe ruimtelijk-fysieke samenhang tussen beide gemeenten. Ook in de door ons uitgevoerde representatieve enquête onder inwoners van de gemeente Nuenen c.a. blijkt dat de gemeente Eindhoven het vaakst als preferente fusiepartner wordt genoemd.

Overigens merken wij op dat de gemeente Nuenen c.a. in april 2017 met vijf omliggende gemeenten – Eindhoven, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo en Helmond - oriënterende gesprekken heeft gevoerd over een herindeling. De gemeenten Laarbeek, Geldrop-Mierlo en Helmond *"hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan verdere vervolgesprekken met de gemeente Nuenen over een bestuurlijke fusie"* en *"De gemeente Eindhoven en Son en Breugel gaven tijdens de eerste oriënterende gesprekken aan graag verder te willen praten over een mogelijke fusie met Nuenen"* (raadsbesluit d.d. 29 juni 2017 van de gemeente Nuenen c.a.).

Tot slot wijzen wij erop dat de raad van de gemeente Son en Breugel ten tijde van het open overleg tot tweemaal toe nadrukkelijk heeft aangegeven dat hij in het jaar 2019 zijn standpunt wenst te bepalen over de "bestuurlijke vorm". Gelet op dat standpunt en omdat wij geen redenen zien om de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel ter discussie te stellen, hebben wij de Arhi-procedure voor deze gemeente beëindigd. Daarmee is de mogelijkheid om de gemeente Son en Breugel op te nemen in ons voorstel niet meer aan de orde.

Het naar voren gebrachte argument dat Eindhoven meer aandacht zou hebben voor 'expats' dan voor de 'lokale bevolking' kunnen wij niet plaatsen.

(On)veiligheid en afnemend woongenot

(On)veiligheid en woongenot binnen een buurt, wijk of dorp wordt, naar onze mening, veroorzaakt door een complex aan factoren (infrastructuur, aanwezigheid van groen, soort bebouwing, sociale cohesie, algemene sociaal-economische situatie, enzovoort). Zoals eerder aangegeven, zijn in hoofdstuk 5 van het herindelingsontwerp ('Visie op de nieuwe gemeente') en in het 'Commitment van de gemeente Eindhoven' uitgangspunten en waarborgen opgenomen om de eigen identiteit van de gemeenschappen en het dorpse karakter van Nuenen c.a. te behouden. Uitgangspunten en waarborgen die aansluiten op de door inwoners meest geuite zorgen, wensen en kansen.

Breder perspectief van herindeling tussen Nuenen c.a. en Eindhoven

Wij zijn het programma (Veer)Krachtig Bestuur een aantal jaren geleden gestart met de vraag of de Brabantse gemeenten hun huidige en toekomstige opgaven in voldoende mate aankunnen. Wij zijn van oordeel dat dat bij een aantal Brabantse gemeenten niet het geval is en bij sommige, waaronder de gemeente Nuenen c.a., vinden wij een herindeling de beste oplossing tot een duurzame versterking van de bestuurskracht in regionaal perspectief.

De in zienswijzen naar voren gebrachte opvatting dat alle randgemeenten met Eindhoven zouden moeten fuseren is iets dat, gesteld dat wij dat al zouden overwegen, op gespannen voet staat met ons uitgangspunt dat herindeling op basis van vrijwilligheid de voorkeur geniet, tenzij de bestuurskracht van een of meer gemeenten aanleiding geeft om de regie op het proces (over) te nemen. Gelet op de ons bekende bestuurlijke opvattingen binnen deze gemeenten zien wij zo'n beweging naar bestuurlijke opschaling overigens niet in de nabije toekomst ontstaan.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op onze overwegingen en keuze voor de gemeente Eindhoven als herindelingspartner van de gemeente Nuenen c.a. De zienswijzen leiden voor ons college niet tot andere inzichten ten aanzien van ons standpunt en geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.5 Interne samenhang en dorps- en kernenbeleid

In het herindelingsontwerp wordt ingegaan op de interne samenhang en het dorps- en kernenbeleid van de nieuw te vormen gemeente. Interne samenhang heeft ook raakvlakken met het aanvullende provinciale criterium 'schaalniveau'. Voor de beoordeling van dit criterium is ook het toekomstperspectief voor de nieuwe gemeente van belang, dat in hoofdstuk 5 van het herindelingsontwerp is beschreven. De zienswijzen die in deze paragraaf aan de orde komen, hebben ook relaties met thema's en aandachtspunten voor de nieuwe gemeente (paragraaf 3.10). Er zijn in totaal 298 zienswijzen die ingaan op de interne samenhang en/of het dorps- en kernenbeleid.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

01A	30A	101A	155A	201	267	301	378A	400A	471A	500A	573M	600M
02M	33A	104A	157A	202	270	302	381A	402A	472A	501A	574M	605M
03M	37A	105A	158A	211	272	305	382A	406A	474A	504A	576M	606M
05M	39A	109A	161A	212	275	307	388A	408A	476A	505A	577M	607M
06A	41A	111A	165A	215	280	309	390A	409A	477A	507A	579M	610M
06E	48A	112A	166A	216	284	310	391A	410A	478A	508A	586M	612M
07E	53A	113A	167A	218	285	321A	394A	411A	479A	509A	588M	615M
07M	62A	115A	168A	219	286	325A	395A	412A	480A	510A	590M	616M
08M	63A	116A	169A	220	288	327A	399A	413A	482A	513A	591M	617M
09E	64A	121E	170A	221	295	328A		417A	483A	515A	592M	618M
09M	66A	123A	171A	222	296	332A		418A	485A	516A	598M	619M
10M	67A	125A	172A	223	297	333A		422A	488A	519A	599M	620M
13M	69A	126A	173A	230	299	338A		425A	492A	522A		620
14M	72A	128A	174A	232		340A		428A	498A	523A		623
15A	73A	129A	175A	237		344A		430A		525A		627
16A	74A	130A	176A	239		346A		431A		526A		630
17A	76A	131A	177A	241		347A		432A		527A		633
17E	79A	132A	178A	242		350A		439A		528A		635
18A	82A	133A	179A	244		351A		442A		534A		637
21A	84A	136A	180A	245		352A		444A		541A		645
21M	85A	137A	183A	246		354A		455A		548A		647
23A	91A	138A	185A	247		356A		458A		551A		
23E	92A	139A	187A	250		360A		460A		555A		
24E	93A	143A	188A	254		362A		462A		562A		
24M	94A	147A	190A	256		363A		465A		564A		
25A	96 A	150A	196A	258		371A		466A		565A		
27E	97 A	151A		261		375A		467A		567A		
28A	98 A	153A		262		376A		468A		568A		
29E	99 A	154A		265		377A		469A		569A		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

In verschillende zienswijzen worden zorgen geuit met betrekking tot de interne samenhang van de nieuwe gemeente. Deze zorgen worden vooral ingegeven op grond van het argument dat Nuenen c.a. een dorp is en Eindhoven "de grote stad". Indieners wijzen op het feit dat Nuenen c.a. bestaat uit kleine gemeenschappen die bereid zijn verantwoordelijkheid te dragen en mee te werken aan een fijne

samenleving. Het dorp heeft een unieke en herkenbare identiteit met uitstekende voorzieningen en een rijk verenigingsleven. Dit alles mag niet verloren gaan. “Een mooier dorp dan Nuenen is er niet te vinden”. In een aantal zienswijzen wordt gewezen op het belang van nabijheid van een laagdrempelig bestuur en ambtenarenapparaat dat specifieke kennis heeft van haar burgers en grondgebied. Een bestuur dat mede ertoe heeft bijgedragen dat Nuenen c.a. is zoals ze is.

Meerdere zienswijzen gaan in op de rol en de positie van de dorps- en wijkraad. Er wordt benadrukt dat deze raden ook in de nieuwe gemeente zeggenschap en budget moeten hebben om invloed te kunnen uitoefenen op zaken die van invloed zijn op de leefbaarheid van de dorpsgemeenschappen. In een aantal zienswijzen wordt een verband gelegd met de voormalige dorpsraden in Acht en Woensel (gemeente Eindhoven). Ook Prinsenbeek en Rosmalen worden in dat verband genoemd, daarmee onderstrepend de vrees dat de positie van dorps- en wijkraden in Nuenen c.a. als gevolg van de herindeling met Eindhoven wordt aangetast en de dorpen transformeren naar een stadse omgeving.

Er zijn ook zienswijzen ontvangen met positieve argumenten op dit punt. In deze zienswijzen wordt benadrukt dat in het herindelingsontwerp voldoende waarborgen worden genoemd opdat Nuenen c.a. haar specifieke dorpse kenmerken kan behouden. Daarnaast wordt naar voren gebracht dat met het oog op de toekomst ook aandacht moet worden geschonken aan de motieven van de jongere generatie en Nuenenaren die voorstander zijn van de herindeling met Eindhoven. Het belang van de regio en het aantrekkelijk zijn en blijven voor (buitenlands) talent en eigen inwoners zijn daarbij een aandachtspunt.

Tot slot zijn er zienswijzen waarin wordt aangegeven dat indieners liever zien dat de huidige aanwezige energie van de Nuenenaren wordt ingezet om samen met Eindhoven te kijken naar een fusieproces waarbij Nuenen c.a. – na de herindeling - haar kracht houdt.

Reactie college van GS

Wij nemen de geuite zorgen en wensen met betrekking tot de identiteit(en) van Nuenen c.a., de verschillende gemeenschappen, de dorpsraden, de nabijheid van bestuur uiterst serieus. Naar onze opvatting zal de nieuwe gemeente oog moeten hebben voor wat de inwoners van Nuenen c.a. belangrijk vinden: Nuenen blijft Nuenen, met respect voor het groende dorpse karakter, de verschillende gemeenschappen en identiteiten.

Wij hebben er alle vertrouwen in dat de gemeente Eindhoven samen met de gemeente Nuenen c.a. komt tot een nadere uitwerking van de visie op de nieuwe gemeente die recht doet aan de kern van de wensen en opvattingen van alle inwoners. De in hoofdstuk 5 van het herindelingsontwerp verwoorde visie op de nieuwe gemeente, waarin het ‘Verdiepingsdocument’ is opgenomen dat Nuenen c.a. en Eindhoven samen tot stand hebben gebracht, en het in hoofdstuk 4 opgenomen ‘Commitment van de gemeente Eindhoven’ bieden hiertoe passende waarborgen en een goede basis.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op het criterium ‘interne samenhang/dorps- en kernenbeleid’. Deze zienswijzen hebben ons niet tot andere inzichten geleid en geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.6 Draagvlak

Eén van de criteria waaraan herindelingsvoorstellen worden getoetst is 'draagvlak'. 166 van de ingediende zienswijzen hadden betrekking op dit criterium.

Evenals in het Beleidskader gemeentelijke herindeling maken wij daarbij een onderscheid in lokaal bestuurlijk, regionaal bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. De (onderdelen van) zienswijzen die zijn gerangschikt in deze paragraaf en kritisch van inhoud zijn, hebben veelal nauwe verwantschap met de zienswijzen in paragraaf 3.2, waarin wordt gesteld dat de provincie niet rechtmatig, dan wel niet zorgvuldig zou handelen door het herindelingsvoorstel door te zetten tegen de wil van het Nuenense gemeentebestuur en de Nuenense bevolking.

In deze paragraaf wordt - samenvattend - ingegaan op de zienswijzen van: de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, van politieke partijen en raadsfracties, van maatschappelijke organisaties en instellingen, omliggende gemeenten en overige bestuurlijke organisaties en op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen van burgers met de volgende nummers:

01A	41A	102A	175A	200	251	301	376A	400A	469A	502A	585M	609M
02M	50A	107A	176A	201	252	302	382A	406A	475A	507A	587M	610M
04A	53A	116A	177A	207	254	305	389A	411A	483A	508A	595M	612M
04E	54A	125A	179A	209	255	310	390A	414A	496A	517A	599M	615M
05 A	55A	127A	180A	218	261	311	395A	416A		522A		616M
05 E	57A	142A	182A	219	263	314		422A		523A		617M
06E	59A	144A	183A	222	274	335A		426A		526A		618M
09M	63A	145A	189A	223	276	350A		432A		527A		620
10M	66A	147A		226	277	362A		439A		529A		625
13A	71A	154A		230	282	366A		440A		530A		627
13M	72A	159A		232	284	367A		443A		532A		630
14E	74A	160A		234	285	368A		445A		546A		632
14M	78A	166A		237	287	370A		452A		548A		637
17A	90A	171A		239	292	372A		456A		554A		
21M	92A	172A		240		373A		459A		560A		
29E	98 A	173A		246		374A		460A		571A		
38A		174A		247		375A		463A		573M		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

3.6.1 Lokaal bestuurlijk

In deze sub-paragraaf reageren wij ook op de zienswijzen die ingediend zijn door de besturen en/of raadsfracties van politieke partijen uit de gemeenten Nuenen c.a. Dit zijn de PvdA-Nuenen c.a., bestuur GroenLinks afdeling Geldrop-Mierlo e.o., raadsfractie VVD Nuenen c.a. en de politieke partij Combinatie Nuenen c.a. Ook deze zienswijzen zijn integraal in de separate Bijlagen III bij deze Reactienota opgenomen. Omdat in deze sub-paragraaf alleen aandacht wordt besteed aan het criterium 'lokaal bestuurlijk draagvlak' komt onze inhoudelijke reactie op de overige zorg- en aandachtspunten uit de zienswijzen van de besturen en/of raadsfracties van de politieke partijen elders in deze Reactienota aan de orde.

Ten slotte hebben wij onder deze sub-paragraaf ook de zienswijzen geschaard van andere dan bovengenoemde partijen, maar die qua inhoud verwijzen naar het criterium 'lokaal bestuurlijk draagvlak'. Op deze zienswijzen gaan wij in deze paragraaf inhoudelijk in.

Zienswijze van de raad van de gemeente Nuenen c.a.

De zienswijze van de raad van Nuenen c.a. is besproken en vastgesteld (13 stemmen voor, 5 tegen) in zijn vergadering van 23 augustus 2018. De kern van deze zienswijze geven wij hieronder weer. De gehele zienswijze en onze reactie zijn opgenomen in de Bijlagen III bij deze Reactienota.

In zijn zienswijze geeft de raad van de gemeente Nuenen c.a. aan *"de argumenten voor opheffing van de gemeente per 1-1-2021 eenzijdig, onzorgvuldig en onjuist [te vinden]. Het voorstel tot herindeling levert een negatieve bijdrage aan de breed gedragen wens om de bestuurskracht regionaal en voor de individuele gemeenten te stroomlijnen. De gemeenteraad acht het ontwerp tot herindeling in strijd met het door de minister van BZK gehanteerde Beleidskader [gemeentelijke] herindeling, met name op de punten draagvlak, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid.*

- *Aan het voorstel ligt geen visie op de regionale bestuurlijke ontwikkeling binnen de regio Eindhoven ten grondslag. De provincie heeft zelfs geen moeite gedaan zo'n visie te formuleren.*
- *De wijze waarop het proces is uitgevoerd, drijft bestuurlijke partijen eerder uit elkaar dan dat het constructieve samenwerking bevordert.*
- *De bestuurskracht van Nuenen c.a. is zeker voldoende om de komende jaren een zelfstandig voortbestaan te rechtvaardigen, om tijd te nemen te komen tot een regionale oplossing voor versterking van de regionale bestuurskracht in zijn geheel, waarbij fusie van en of meerdere gemeenten niet wordt uitgesloten. Ook een nieuw regionaal orgaan zou tot de oplossing kunnen behoren. De gemeenteraad opteert voor een positief, evenwichtig proces om de regionale bestuurskracht te versterken met alle belanghebbenden, om zo de opgaven op de verschillende schaalniveaus adequaat aan te kunnen pakken.*

De gemeenteraad roept Provinciale Staten op niet in te stemmen met het herindelingsontwerp. We verzoeken u een evenwichtig, onderbouwd, eerlijk en zorgvuldig proces te starten tot versterking van de regionale bestuurlijke ontwikkeling. De gemeenteraad van Nuenen c.a. zal daar constructief aan meewerken en is bereid alle toekomstige opties serieus te overwegen met alle bestuurlijk partijen, voor een duurzame en breed gedragen aanpak".

Zienswijze van de raad van de gemeente Eindhoven

De zienswijze van de raad van Eindhoven is besproken en unaniem vastgesteld in zijn vergadering van 28 augustus 2018. De kern van deze zienswijze geven wij hieronder weer. De gehele zienswijze en onze reactie zijn opgenomen in de Bijlagen III bij deze Reactienota.

In zijn zienswijze constateert de raad dat het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven aansluit op de Eindhovense visie op regionale bestuurskracht. Naar het oordeel van de Eindhovense raad ligt er met het beschreven perspectief voor inwoners, organisaties en ondernemers en de visie op de nieuwe gemeente een goede basis om met de gemeente Nuenen c.a. de samenvoeging van beide gemeenten voortvarend en constructief en met wederzijds respect vorm en inhoud te geven. *"De gemeenteraad van Eindhoven zet van harte de in het herindelingsontwerp verwoorde uitnodiging aan de gemeente Nuenen c.a. kracht bij om samen de visie op de nieuwe gemeente uit te werken en de organisatorische integratie van onze gemeenten voor te bereiden in het belang van ons beider inwoners en bevestigt het in het herindelingsontwerp op pagina 49 opgenomen zogeheten 'Commitment van de gemeente Eindhoven'."*

De raad van de gemeente Eindhoven onderschrijft de in het herindelingsontwerp in hoofdstuk 7 opgenomen uitgangspunten voor de herindeling. Hierbij wordt opgemerkt, dat mocht uit de zienswijze van de raad van de gemeente Nuenen c.a. blijken dat er draagvlak is voor de figuur van de zogeheten 'lichte samenvoeging', de gemeente Eindhoven hierover graag het gesprek aan gaat.

De raad constateert vervolgens dat door de samenvoeging van beide gemeenten de regionale verhoudingen niet wezenlijk zullen veranderen en dat de constructieve samenwerking in regionaal verband van belang blijft. De herindeling past naar het oordeel van de raad prima in de samenwerkingsagenda's van regionale verbanden als het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) en de Metropoolregio Eindhoven (MRE). Tot slot verzoekt de raad in het op te stellen herindelingsadvies ten aanzien van de financiële paragraaf de meest recente (jaarrekening)cijfers te gebruiken.

Zienswijzen besturen en/of fracties politieke partijen

De ontvangen zienswijzen van besturen en raadsfracties van politieke partijen zijn zonder uitzondering afkomstig van (politieke) afdelingen die gerelateerd kunnen worden aan de gemeente Nuenen c.a., dan wel aan een lokale partij uit Nuenen c.a. Er zijn zienswijzen ontvangen van drie oppositiepartijen in de raad en van één coalitiepartij. Uit de gemeente Eindhoven zijn geen zienswijzen ontvangen van politieke partijen. De kern van deze zienswijzen geven wij hieronder weer. De gehele zienswijzen zijn opgenomen in Bijlagen III bij deze Reactienota.

Twee van de drie oppositiepartijen uit Nuenen c.a. (VVD en PvdA) staan positief tegenover de samenvoeging met de gemeente Eindhoven. De oppositiepartij Combinatie Nuenen c.a. en de coalitiepartij GroenLinks zijn tegenstander van de samenvoeging. GroenLinks is van mening dat er geen noodzaak is om Nuenen c.a. her te indelen, omdat de gemeente vooral de laatste jaren sterk aan bestuurskracht heeft gewonnen en bovendien een herindeling met de gemeente Eindhoven zeer nadelige en zelf schadelijke gevolgen kan hebben voor de samenwerkingsverbanden Dienst Dommelvallei en Stedelijk Gebied Eindhoven. GroenLinks geeft aan de samenhang van het voorstel met het stedelijk gebied te missen en stelt dat de gemeente Nuenen c.a. geïsoleerd wordt behandeld. De politieke partij Combinatie Nuenen c.a. heeft bedenkingen bij wat nu de werkelijke aanleiding en de motieven zijn geweest voor het provinciale initiatief tot de gemeentelijke herindeling. Bovendien vraagt men zich af waarom er geen bestuurskrachtonderzoek bij de gemeente Eindhoven is uitgevoerd. Combinatie Nuenen c.a. constateert aanzienlijke verbeteringen in de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. en in de gemeente Eindhoven een verslechtering. Duidelijkheid dient ook verkregen te worden over de status van het zogeheten 'verdiepingsdocument' waarin afspraken tussen Nuenen c.a. en Eindhoven zijn opgenomen. De indiener stelt de vraag welke garanties deze afspraken op (de lange) termijn bieden. Combinatie Nuenen c.a. pleit tevens voor dorps- en wijkraden met voldoende bevoegdheden. De indiener geeft aan zich niet te herkennen in de constatering dat de Eindhovense kernen Gestel en Acht hun eigen karakter hebben behouden en de indiener acht het op termijn toch mogelijk dat gemeenten uit het stedelijk gebied taken en bevoegdheden gaan overdragen. Voorts vraagt Combinatie Nuenen c.a. aandacht voor het verenigingsleven en acht zij een samengaan van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Son en Breugel op termijn nog steeds mogelijk. Over het algemeen genomen acht deze indiener een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven niet in het belang van de inwoners van Nuenen, Gerwen en Nederwetten.

De fractie VVD-Nuenen c.a. heeft een eigen zienswijze ingediend omdat in de concept-zienswijze van de gemeenteraad van Nuenen c.a. sprake zou zijn van een ongenueanceerd beeld. De VVD-fractie constateert dat het een zienswijze is van de coalitiepartijen en de zienswijze van de VVD-fractie hierin niet is opgenomen. De zienswijze van de VVD-fractie is vooral gericht op het verwachte resultaat van de herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Deze indiener heeft de stellige overtuiging dat de huidige gemeente Nuenen c.a. zeker in de toekomst niet in staat is de vele en steeds complexer wordende vraagstukken het hoofd te bieden. De VVD-fractie stemt derhalve in met een herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven en refereert ook aan het 'Verdiepingsdocument' waarover - zo neemt de indiener aan - binnen de beide gemeenten in hoge mate overeenstemming over bestaat over de daarin genoemde thema's. De VVD-fractie geeft aan dan ook in te stemmen met de visie op de nieuwe gemeente, zoals opgenomen in het herindelingsontwerp. Op negen in deze visie genoemde thema's wil de VVD-fractie graag met Eindhoven concrete afspraken maken.

Tot slot wordt een pleidooi gehouden om in het kader van deze herindeling als gemeente Nuenen c.a. mee te werken en te spreken, zou een loketfunctie/dependance moeten worden behouden, mogen de

gemeentelijke lasten niet stijgen en zouden de plaatsnaam Nuenen c.a. als het dorpse karakter behouden moeten blijven.

De PvdA Nuenen c.a. geeft aan in te stemmen met de voorgenomen herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Als belangrijkste reden om te fuseren geven zij aan dat de schaal van Nuenen c.a. te klein is om alle taken voor de toekomst aan te kunnen waarbij het onwenselijk is dat deze taken in een samenwerkingsverband worden opgepakt. Door een wirwar aan samenwerkingsverbanden dient zich het probleem rondom de democratische legitimiteit aan. Schaalvergroting is nodig om op die wijze meer financiële slagkracht te krijgen, een sterker en professioneler bestuurscentrum, meer invloed op gemeenschappelijke samenwerkingsverbanden en versterking van de centrumpositie in nationale en internationale economische centra. Deze indiener ziet deze herindeling als een opmaat naar de samenvoeging van meer randgemeenten bij een groter Eindhoven. Een en ander zal leiden tot minder gemeenschappelijke regelingen wat ten goede komt aan de democratische legitimiteit van het bestuur. De indiener stelt vragen bij de motivering van het besluit van de provincie om de gemeenten Nuenen c.a. bij Eindhoven te voegen. De PvdA vindt de motivering zoals door hen verwoord beter passen, maar vindt ons besluit desondanks mede gelet op de voorgeschiedenis zorgvuldig en logisch. De PvdA geeft aan dat de bestuurskracht wat lijkt te verbeteren maar geeft tevens aan dat dit gelet op het bestuurlijke verleden van de gemeente geen reden is tot veel optimisme. De weigering van de gemeenten Son en Breugel en Geldrop-Mierlo om tot een herindeling met de gemeente Nuenen c.a. te komen, is in dat opzicht tekenend, aldus de indiener. De PvdA pleit voor een provinciale visie op de bestuurlijke toekomst van Eindhoven en de randgemeenten, behoud van de eigenheid van de gemeente Nuenen c.a. in de meest ruime zin en de woonplaatsaanduiding 'Nuenen'. Tot slot wordt het van belang geacht de burgers van Nuenen c.a. en de politieke voorstanders van de herindeling in het vervolgproces te betrekken.

Overige zienswijzen verwijzend naar lokaal bestuurlijk draagvlak

In een aantal zienswijzen wordt aangegeven dat het gebrek aan lokaal bestuurlijk draagvlak slechts ten dele waar is: een aantal politieke partijen heeft wel een voorkeur voor een herindeling, zo wordt gesteld. Tot slot wordt in andere zienswijzen aangegeven dat een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel de voorkeur heeft, omdat zowel de gemeente Nuenen c.a. als de gemeente Son en Breugel niet met de gemeente Eindhoven willen fuseren.

Reactie en conclusie van college GS 'lokaal bestuurlijk draagvlak'

Onze reactie op de door de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ingediende zienswijzen is integraal opgenomen in de separate Bijlagen III bij deze Reactienota. Korte tijdshalve wordt daarnaar verwezen.

Onderstaand is weergegeven de algemene reactie en conclusie van ons college op de zienswijzen die betrekking hebben op het (sub-)criterium 'lokaal bestuurlijk draagvlak'.

Geconcludeerd kan worden dat het lokaal bestuurlijk draagvlak voor het voorstel niet unaniem is. Het voorstel kan rekenen op unaniem draagvlak bij de raad van de gemeente Eindhoven. De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft in zijn besluit van 16 november 2017 aangegeven "geen acute noodzaak te zien om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven". Het college van B en W van Nuenen c.a. is tegen het voorstel en de raad van deze gemeente heeft op 23 augustus 2018 met 13 tegen 5 stemmen zijn zienswijze vastgesteld, waaruit geen steun blijkt voor ons voorstel. Daarbij tekenen wij het volgende aan.

Op het moment dat een provincie het initiatief neemt tot het starten van een Arhi-procedure is er per definitie geen sprake van unaniem draagvlak bij de betrokken gemeenten. Naast dit gegeven, is naar ons oordeel voor wat betreft het criterium 'lokaal bestuurlijk draagvlak' ook het volgende van belang. Vanwege het gebrek aan voldoende bestuurskracht heeft de toenmalige raad van de gemeente Nuenen c.a. op 17 november 2016 zelf besloten '*herindeling/fusie richtinggevend vast te stellen als voorkeursvariant*' voor de bestuurlijke toekomst. Aan dit door ons als moedig gekarakteriseerde besluit verbonden wij de voorwaarde dat de raad uiterlijk 1 juli 2017 een fusiepartner zou kiezen. Echter, op 29

juni 2017 besloot de raad uiterlijk in november 2017 een besluit te willen nemen over de beoogde fusiepartner. Daarbij heeft de Begeleidingsgroep in het raadsvoorstel dat op 29 juni 2017 is behandeld, het volgende aangegeven: *"het doel blijft ongewijzigd. Op basis van een zorgvuldig proces neemt de raad in november 2017 een definitief besluit inzake de beoogde fusiepartner"*. Als gevolg hiervan besloten wij de regie over het proces over te nemen door het starten van een Arhi-procedure. De reden waarom wij tot dit besluit kwamen, had vooral te maken met de sterk uiteenlopende opvattingen binnen de raad over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a., hetgeen van invloed was op het gewenste tempo en de kwaliteit van het te doorlopen proces.

Als het gaat om het lokaal bestuurlijk draagvlak constateren wij dat binnen het tijdsbestek van circa één jaar de besluitvorming in de gemeente Nuenen c.a. gericht was op een herindeling/bestuurlijke fusie (zie raadsbesluiten 17 november 2016 en 29 juni 2017) om vervolgens op 16 november 2017 te constateren dat de raad afziet van een bestuurlijke fusie, omdat er naar zijn oordeel geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven. Dit oordeel kon niet gebaseerd zijn op de bevindingen uit de op 9 januari 2018 verschenen rapportage 'Herijking van de bestuurskracht'.

De in zienswijzen naar voren gebrachte conclusie dat de gemeente Son en Breugel (op termijn) niet zou willen herindelen met de gemeente Eindhoven kan, naar ons oordeel, op grond van het dictum van het raadsbesluit van 2 november 2017 niet worden getrokken, zoals wij in het herindelingsontwerp (p. 28, voetnoot 43) reeds hebben aangegeven.

De constatering in zienswijzen dat in de raad van de gemeente Nuenen c.a. sprake is van (gedeeltelijk) bestuurlijk draagvlak vóór het herindelingsvoorstel is juist, wanneer daarbij wordt gekeken naar de stemverhoudingen waarmee de raadsbesluiten van 17 november 2016, 29 juni 2017, 16 november 2017 en de zienswijze van de raad op 28 augustus 2018 zijn vastgesteld. Ook de hiervoor aan bod gekomen positieve zienswijzen van de VVD-fractie en PvdA Nuenen c.a. bevestigen die conclusie.

3.6.2 Maatschappelijk

Van de volgende maatschappelijke organisaties en instellingen zijn zienswijzen ontvangen: de LEV-groep, de Adviesraad sociaal domein Nuenen c.a., CNV Overheid en FNV Overheid, gezinshuis Driestroomhuis Rakker, Fontys Hogescholen, de dorpsraden Gerwen en Nederwetten en de wijkraad Eeneind, Ondernemerscontact Nuenen, Stichting actiecomité Nuenen c.a. zelfstandig, de Bibliotheek Dommeldal, Stichting Vrienden van Eindhoven, de Eindhovensche Fabrikantenkring en VNO-NCW Brabant Zeeland.

De LEV-groep, de Adviesraad sociaal domein Nuenen c.a., CNV Overheid en FNV Overheid, de dorpsraden Gerwen en Nederwetten en de wijkraad Eeneind en de Bibliotheek Dommeldal hebben een neutrale zienswijze ingediend, in die zin dat geen uitspraak wordt gedaan over het voorstel om de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven samen te voegen. Van het gezinshuis Driestroomhuis Rakker en de 'Stichting actiecomité Nuenen c.a. zelfstandig' is een zienswijze ontvangen, waaruit blijkt dat er geen steun bestaat voor de voorgestelde herindeling.

De opmerkingen, zorg- en aandachtspunten uit de zienswijzen van bovenstaande maatschappelijke organisaties komen in deze Reactienota elders aan de orde.

In de overige zienswijzen die betrekking hebben op het lokaal maatschappelijk draagvlak wordt vaak verwezen naar de uitslag van de laatste raadsverkiezingen die, aldus de indieners, laat zien dat inwoners van de gemeente Nuenen c.a. in meerderheid tegen de herindeling van de gemeenten Nuenen en Eindhoven zijn. Bovendien worden twijfels geuit over de representativiteit en de interpretatie van de uitslag van de in – onze opdracht - uitgevoerde enquête naar het draagvlak onder de inwoners van de gemeente Nuenen c.a. voor een herindeling. Daarnaast stelt men dat de keuze van de kiezers op partijen die tegen een herindeling zijn mede bepaald zou zijn door een stroom aan desinformatie over met name de rol en het gesuggereerde belang van Eindhoven. Dit terwijl niet de gemeente Eindhoven het initiatief tot het herindelingsvoorstel nam maar de provincie.

Reactie college van GS

In welke mate de uitslag van de raadsverkiezingen van 21 maart 2018 een betrouwbare afspiegeling vormt van voor- en tegenstanders van een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven valt niet te duiden. Er zijn, naar onze mening, meerdere issues en factoren die van invloed zijn op het stemgedrag van kiezers.

Voor onze reactie op de onderzoeksopzet en de cijfers van de in onze opdracht gehouden representatieve enquête wordt verwezen naar de paragraaf 3.2 'Rol en aanpak provincie'. Daar wordt geconcludeerd dat de enquête is uitgevoerd door een onafhankelijk en professioneel bureau en dat de enquête voldoet aan de eisen die vanuit representativiteit mogen worden gesteld.

De constatering dat niet de gemeente Eindhoven, maar wij de Arhi-procedure tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven zijn gestart, is juist. In welke mate, zoals wordt gesteld, sprake is van desinformatie rondom dit gegeven en de invloed hiervan op het stemgedrag tijdens de jongste raadsverkiezingen lijkt ons lastig te kwantificeren, omdat vele andere factoren van invloed zijn op het stemgedrag.

Wij zijn op de hoogte van het feit dat op woensdag 10 oktober 2018 in de gemeente Nuenen c.a. een raadplegend referendum wordt gehouden over de voorgenomen samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven. Wij zullen door middel van een aanvullende brief aan Provinciale Staten hen nader informeren.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op het sub-criterium 'maatschappelijk draagvlak'. Deze zienswijzen leiden voor ons college niet tot andere inzichten ten aanzien van ons standpunt en geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.6.3 Regionaal

In deze sub-paragraaf wordt een reactie gegeven op het criterium 'draagvlak' in de zienswijzen van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Helmond, Son en Breugel, Meierijstad, Veldhoven en Waalre alsmede van de GR Dienst Dommelvallei, het waterschap De Dommel en het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven.

De zienswijzen en integrale reactie van het college van GS op deze zienswijzen zijn opgenomen in de separate Bijlagen III bij de Reactienota.

Naast bestuurlijk draagvlak in de raden van de betrokken gemeenten, is ook het 'regionaal draagvlak' voor een herindelingsvoorstel van belang.

In het vigerende Beleidskader gemeentelijk herindeling wordt gesteld dat herindelingsvoorstellen die op de steun van alle betrokken raden kunnen rekenen weliswaar de voorkeur hebben van het kabinet, maar dat voorkomen moet worden dat "door één gemeente feitelijk een veto kan worden uitgesproken over een herindeling waar andere gemeenten groot belang bij hebben of die een positieve bijdrage levert aan de regionale bestuurskracht, dan wel de regionale bestuurlijke verhoudingen (regionaal draagvlak). Het kabinet wil bovendien voorkomen dat herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een bevredigende uitkomst of dat urgente herindelingen niet doorgaan omdat een van de andere gemeenten geen steun aan de herindeling geeft. Het kabinet vraagt gemeenten en provincies daarom bij een herindeling de omliggende of anderszins betrokken gemeenten te vragen een zienswijze in te dienen. (...) Het draagvlak voor een herindeling wordt door het kabinet daarom vanuit de regionale opgave en verhoudingen bekeken. Het kabinet kijkt dus niet alleen naar het draagvlak bij de direct betrokken gemeenten en hun inwoners, maar ook naar de opvatting van de provincie en de buurgemeenten."

Om het 'regionaal (bestuurlijk) draagvlak' voor de beoogde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven inzichtelijk te krijgen, hebben wij het herindelingsontwerp aan de omliggende gemeenten Best, Oirschot, Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meierijstad verzonden met het verzoek tot het geven van een zienswijze. Eenzelfde verzoek hebben wij gedaan aan de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de Dienst Dommelvallei.

Er zijn geen reacties ontvangen van de gemeenten Eersel, Laarbeek, Oirschot en de Metropoolregio Eindhoven (MRE), waaruit wij menen te kunnen opmaken dat bij deze gemeenten en bij de MRE geen overwegende bezwaren leven tegen de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Ontvangen reacties niet-zijnde zienswijzen

Zoals toegelicht in hoofdstuk 2, hebben de gemeenten Best en Heeze-Leende en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost in hun reacties expliciet aangegeven geen zienswijze te zullen geven op het herindelingsontwerp. Deze reacties zijn aldus niet aangemerkt als zienswijzen en worden hier verder buiten beschouwing gelaten. In de separate Bijlagen III bij deze Reactienota is de correspondentie van en onze reactie aan deze gemeenten en de Veiligheidsregio opgenomen.

Ontvangen zienswijzen

Wij hebben zienswijzen ontvangen van de colleges van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Helmond, Meierijstad, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven, het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam (gemeenschappelijke regeling) Dienst Dommelvallei en het dagelijks bestuur van het waterschap De Dommel. Deze zienswijzen zijn integraal opgenomen in de separate Bijlagen III bij de Reactienota.

In verschillende zienswijzen worden specifieke opmerkingen gemaakt over het herindelingsontwerp of wordt aandacht gevraagd voor bepaalde vraagstukken. Wij hebben ervoor gekozen om deze zienswijzen afzonderlijk en integraal van een reactie te voorzien. Onze reactie op deze zienswijzen zijn opgenomen in de separate Bijlagen III bij deze Reactienota.

Hieronder beperken wij ons tot de essentie van deze zienswijzen als het gaat om het 'draagvlak' voor de voorgestelde herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Conclusies college van GS ten aanzien van 'regionaal draagvlak'

Voor wat betreft de zienswijzen van de overige bestuursorganen in de regio is het algemene beeld als volgt: de meeste bestuursorganen hebben geen uitgesproken opvatting over ons initiatief tot samenvoeging. Nader uitgesplitst: 7 gemeenten hebben een zienswijze ingediend. Daarvan hebben vier gemeenten geen uitgesproken opvatting aangegeven over ons voorstel tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven als zodanig, twee gemeenten vragen in het verdere verloop aandacht voor mogelijke gevolgen voor draagvlak en regionale samenwerkingsverbanden en één gemeente ondersteunt ons initiatief niet. Alles overziend, achten wij daarmee het regionaal draagvlak voor het voorstel voldoende.

3.7 Duurzaamheid

Eén van de criteria waaraan herindelingsvoorstellen worden getoetst is 'duurzaamheid'. Daarmee wordt bedoeld dat een gemeente zodanig duurzaam in staat moet zijn de gemeentelijke taken (zelfstandig) uit te voeren, dat voorkomen wordt dat de nieuwe gemeente binnen afzienbare termijn wederom bij een herindeling wordt betrokken. Het criterium 'duurzaamheid' heeft ook een sterke relatie met en kan derhalve niet los worden gezien van de criteria 'bestuurskracht' (zie paragraaf 3.3), 'evenwichtige regionale verhoudingen' (zie paragraaf 3.8) en de financiële positie van de betrokken gemeente(n) (zie paragraaf 3.9). Er zijn 4 zienswijzen die (voor het betreffende onderdeel) zijn gecategoriseerd onder dit criterium.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

02M	175A	598M	627
-----	------	------	-----

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

In een zienswijze wordt gesteld dat ons college "grootschalige herindelingen op de schaal van ZO-Brabant, dus van 21 gemeenten", "op de schaal van het stedelijk gebied Eindhoven met negen gemeenten" of "een herindeling van drie of vier gemeenten (Eindhoven, Waalre, Nuenen en Son en Breugel)" niet heeft aangedurfd dan wel een stap te ver vond gaan. In dat perspectief zou ons college bij de keuze voor het samenvoegen van de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. "dan ook niet de regionale bestuurbaarheid op het oog gehad". Wat er voor ZO-Brabant "overbleef van alle ambities was alleen het opheffen van Nuenen c.a. als zelfstandige gemeente en annexatie door Eindhoven", aldus de indiener. In dezelfde zienswijze wordt gerefereerd aan opmerkingen van de burgemeester van Eindhoven waaruit zou kunnen worden opgemaakt dat de nieuwe gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw bij herindelingsperikelen betrokken zal raken en dat er om die reden geen sprake is van een duurzame nieuwe gemeente.

Reactie college van GS

Wij herkennen ons niet in het opgeworpen beeld dat wij een grootschalige herindeling op de schaal van Zuid-Oost-Brabant, het stedelijk gebied Eindhoven of op een beperktere schaal van drie of vier gemeenten zouden nastreven, maar evenwel niet zouden hebben aangedurfd. Herindeling is geen doel op zich, maar zien wij als een oplossing voor duurzame versterking van de bestuurskracht van gemeenten indien daartoe aanleiding bestaat. In onze visie op het lokaal bestuur in Brabant (opgenomen in het herindelingsadvies) geven wij aan dat oplossingen zoveel mogelijk van onderop moeten komen maar dat is geen vrijblijvend proces. Daar waar wij dat vanuit onze algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur nodig achten, zullen wij regisserend optreden. Dat hebben wij dan ook gedaan ten aanzien van de gemeente Nuenen c.a. wat heeft geleid tot ons voorstel tot samenvoeging van deze gemeente met de gemeente Eindhoven. Wij treden niet in uitspraken van lokale bestuurders en de duiding daarvan. Voor ons is het standpunt van de raad van de gemeente Eindhoven van belang, namelijk dat hij een positieve zienswijze heeft gegeven op de voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven levert naar ons oordeel wel degelijk een nieuwe bestuurskrachtige en robuuste gemeente op die voor een reeks van jaren duurzaam zal zijn. Uit de respectievelijke visies op de bestuurlijke toekomst van de omliggende gemeenten en uit de ingediende zienswijzen is ons gebleken dat herindeling geen onderdeel uitmaakt van de beoogde oplossingen om te

borgen dat deze gemeenten de komende periode de maatschappelijke opgaven op adequate wijze tegemoet kunnen treden.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op het criterium 'duurzaamheid'. De zienswijzen leiden voor ons college niet tot andere inzichten ten aanzien van ons standpunt en geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.8 Evenwichtige regionale verhoudingen

Eén van de criteria waaraan herindelingsvoorstellen worden getoetst is 'evenwichtige regionale verhoudingen'. Dat wil zeggen dat herindelingsvoorstellen worden beoordeeld aan de hand van de vraag hoe de schaal van de gemeente zich verhoudt tot het regionale opgavenprofiel. Omdat afwegingen met betrekking tot het criterium 'duurzaamheid' ook in een regionale context inzichtelijk moeten worden gemaakt, zijn de criteria 'duurzaamheid' (zie paragraaf 3.7) en 'evenwichtige regionale verhoudingen' nauw met elkaar verbonden. Er zijn 148 zienswijzen die (voor het betreffende onderdeel) zijn gecategoriseerd onder dit criterium.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

02A	30E	101A	174A	204	298	301	408A	489A	507A	590M	603M
03A	33A	102A	175A	218	299	302	411A	497A	508A	591M	604M
03M	36A	107A	176A	219		309	413A		511A	593M	605M
04A	37A	111A	179A	230		310	422A		515A	594M	606M
05 A	38A	121E	180A	232		323A	432A		517A	598M	609M
05M	44A	122A	185A	237		329A	434A		522A	599M	610M
09M	45A	130A	189A	238		330A	450A		523A		615M
11M	54A	133A		239		353A	453A		527A		616M
13M	55A	145A		242		358A	454A		531A		617M
16M	57A	146A		251		376A	455A		539A		618M
17A	63A	147A		252		382A	470A		540A		619M
18E	66A	150A		271		383A	473A		548A		621
18M	68A	154A		273		389A	474A		570A		630
21M	72A	157A		285		390A	477A		578M		636
24M	74A	160A		286			481A		580M		645
25E	84A	171A		291			483A		586M		
29A	92A	173A		295			485A		587M		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

Enkele indieners van zienswijzen wijzen ten aanzien van het criterium evenwichtige regionale verhoudingen op het belang van bestuurlijke daadkracht in de regio. Er dient sprake te zijn van een democratisch gelegitimeerd orgaan die de grote opgaven van het stedelijk gebied of de Metropoolregio gaat bespreken en er daadwerkelijk beslissingen over kan nemen. Door op deze manier de bestuurskracht te versterken hoeven er geen (grootschalige) gemeentelijke herindelingen plaats te vinden.

In andere zienswijzen wordt naar voren gebracht dat het advies van de toenmalige commissie Demmers (voorstel tot overdracht van taken en bevoegdheden) in het herindelingsontwerp wordt genegeerd. In dit verband wordt ook gesteld dat de provincie samen met de gemeente Eindhoven dient te komen tot een visie op de hele stadsregio/stedelijk gebied. Mocht dit leiden tot een grootschalige herindeling dan is dat een goede zaak, maar de huidige aanpak lijkt op een salamitactiek en wekt wantrouwen bij de inwoners van Nuenen, aldus enkele indieners van zienswijzen. De provincie mag er niet vanuit gaan dat de huidige aanpak leidt tot een verdere gemeentelijke herindeling van onderop binnen het stedelijk gebied. In de gewenste regionale visie kan, volgens indieners, tevens worden ingegaan op het instellen van deelgemeenten en de her-locatie van traditionele taken van de provincie. Kleinere gemeenten kunnen zo een tegenwicht vormen voor de economische drive van Eindhoven en Brainport.

In een enkele zienswijze wordt gesteld dat de gemeente Eindhoven zelf te klein is voor de huidige en toekomstige opgaven. Wil de gemeente Eindhoven haar rol als trekker van Brainport waar kunnen blijven maken dan is een sterkere, gemeente-overstijgende structuur noodzakelijk. De indiener pleit voor een herindeling van de gemeente Eindhoven met alle randgemeenten en niet alleen de gemeente Nuenen c.a. De zienswijze bevat een oproep voor een visie op de gewenste omvang van Eindhoven en de intergemeentelijke relaties in Zuidoost-Brabant. Daarbij moet tevens gedacht worden aan bestuurlijke innovaties waarbij aandacht is voor de kracht van lokale gemeenschappen. Het gaat om bestuursvormen die ruimte bieden aan kleine zelfstandige gemeenten met een beperkt takenpakket.

In een zienswijze wordt de vraag gesteld of een herindeling tussen de gemeente Helmonden (automotive en food) en Veldhoven (ASML) niet meer in de rede had gelegen vanuit het oogpunt van concurrentie met internationale vestigingsplaatsen. Vervolgens wordt het belang aangegeven van een slagvaardige overheid die inspeelt op de behoeften van innovatieve en goed draaiende ondernemingen, groot en klein. Het gaat dan met name om openbare voorzieningen en ruimtelijke ordening. De indiener van de zienswijze stelt zich de vraag of dit alleen bereikt kan worden door een grote stad als Eindhoven, of zijn bestuurlijke fijnmazigheid en betrokkenheid van alle gemeenten in de regio bij hun ondernemers niet ook van groot belang. Er wordt een pleidooi gehouden voor het vormen van één of twee grote randgemeenten rondom Eindhoven zodat er bestuurlijke balans blijft binnen de regio. Een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven zou door de provincie moeten worden voorkomen, omdat daardoor te veel macht ontstaat bij één bestuurlijke organisatie, aldus een indiener van een zienswijze.

Tot slot wordt in zienswijzen opgemerkt dat in relatie tot het criterium evenwichtige regionale verhoudingen er zorg- en aandachtspunten naar voren worden gebracht door een aantal omliggende gemeenten en het samenwerkingsverband Dienst Dommelvallei.

Reactie college van GS

Het belang van voldoende bestuurlijke daadkracht in de regio Zuidoost-Brabant wordt door ons volledig onderschreven. Het is ook om die reden dat de door ons ingestelde commissie 'bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.' (commissie Demmers) niet alleen de bestuurskrachtproblemen in Nuenen c.a. in ogenschouw nam, maar tevens de belangen van de aangrenzende gemeenten en van het stedelijk gebied in zijn geheel. Aan de hand van het advies van de commissie Demmers stelden wij ons op het standpunt dat de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Son en Breugel dient te fuseren in combinatie met een nader te definiëren overdracht van taken, bevoegdheden en middelen op in ieder geval het gebied van wonen, werken en voorzieningen aan de gemeente Eindhoven of naar een andere slagkrachtige bestuurlijke entiteit voor het stedelijk gebied als geheel. Ook werd toentertijd aangegeven dat indien "men (de gemeente Nuenen c.a.) dit niet wenst of indien dit om andere redenen niet mogelijk blijkt te zijn wij van mening zijn dat een bestuurlijke fusie tussen Nuenen c.a. en Eindhoven de enige overige reële optie is". Binnen het SGE-samenwerkingsverband werd op 4 november 2016 besloten niet in te stemmen met ons voorstel om taken, bevoegdheden en middelen over te hevelen aan de gemeente Eindhoven of een andere slagkrachtige bestuurlijke entiteit voor het stedelijke gebied als geheel. Op de pagina's 20 t/m 22 van het herindelingsontwerp wordt naar ons oordeel uitvoerig ingegaan op de uitkomsten en het vervolg op de activiteiten van de commissie Demmers.

Met betrekking tot de vraag om een door de provincie en de gemeente Eindhoven vast te stellen toekomstvisie merken wij het volgende op. In het kader van het programma Veerkrachtig Bestuur hebben wij alle gemeenten verzocht een toekomstvisie op te stellen. De basisvraag daarbij was en is tot op vandaag: 'zijn de Brabantse gemeenten in staat om de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen?'. Het is dus in eerste instantie aan de gemeenten zelf om na te denken over de bestuurlijke inrichting. Een door de provincie en de gemeente Eindhoven op te stellen visie voor de stadsregio/stedelijk gebied ligt dan niet voor de hand. Hoewel het geen vrijblijvend proces is, is de door ons gehanteerde lijn dat oplossingen zoveel mogelijk van onderop dienen te komen. Daar waar wij dat vanuit onze algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal openbaar bestuur nodig achten, zullen wij regisserende optreden, waarbij wij op voorhand geen blauwdruk voor de bestuurlijke inrichting van Brabant hebben. In het geval van de gemeente Nuenen c.a. zijn wij van mening dat wij onze verantwoordelijkheid moesten nemen en is een provinciale Arhi-procedure gestart.

Ten aanzien van de keuzemogelijkheden voor nieuwe bestuurlijke (samenwerkings-)vormen constateren wij dat hier niet of nauwelijks sprake van is. Gemeenten kiezen over het algemeen voor bestaande modellen zoals intergemeentelijke samenwerking op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In dit verband merken wij op dat met de wijziging van de Gemeentewet het sinds 2014 niet meer is toegestaan deelgemeenten te vormen.

Overigens zien wij in relatie tot deze herindeling geen noodzaak om een discussie te starten over de herallocatie van (traditionele) provinciale taken. Wij zien ook niet het nut in van het door kleine gemeenten tegenwicht bieden aan de economische 'drive' van Eindhoven en Brainport. Wij zijn van oordeel dat deze economische 'drive' juist een positieve bijdrage levert aan de welvaart en het welzijn van de inwoners van de Brainportregio. Een 'drive' die alleen bereikt kan worden door constructieve samenwerking tussen gemeenten onderling en juist niet door tegenwichten te bieden.

De stelling dat de gemeente Eindhoven te klein zou zijn om zelfstandig haar toekomstige opgaven aan te kunnen, onderschrijven wij niet. Het pleidooi om alle randgemeenten bij Eindhoven te voegen ook niet. Zoals eerder aangegeven, is het aan gemeenten zelf om na te gaan of zij voldoende toekomstbestendig zijn. Wij zien, behoudens voor de gemeente Nuenen c.a., op dit moment geen aanleiding om meerdere randgemeenten bij Eindhoven te voegen. De oproep om te komen tot innovatieve vormen van bestuur hebben wij middels het programma Veerkrachtig Bestuur meermaals gedaan. Enkele gemeenten hebben gehoor gegeven aan deze oproep, maar overall zijn de resultaten op dit vlak tot op heden beperkt gebleven. Het voor dit gebied door de commissie Demmers uitgedachte vernieuwende concept, werd zoals inmiddels bekend, door de gemeenten niet omarmd.

Wij achten het van belang om erop te wijzen dat de reden van door ons voorgestelde samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is gelegen in het gebrek aan bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. en niet tot doel heeft de internationale concurrentiepositie van de gemeente Eindhoven te versterken. In hoeverre een herindeling tussen de – overigens niet aan elkaar grenzende - gemeenten Veldhoven en Helmond bijdraagt aan hun internationale concurrentiepositie is in dit verband niet relevant.

In het herindelingsontwerp constateren wij dat, gegeven de belangrijkste samenwerkingsverbanden in de regio (SGE en MRE) het de verwachting is dat door deze fusie de regionale verhoudingen niet wezenlijk zullen wijzigen. Met andere woorden: de gemeente Eindhoven zal haar belangen en die van de randgemeenten onverkort en zo nodig op alle, zowel nationale als internationale, bestuurlijke niveaus behartigen. De angst dat sprake zou zijn van machtsconcentratie na de herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven achten wij om die redenen dan ook onterecht.

Voor onze reactie op de zienswijzen van omliggende gemeenten en de Dienst Dommelvallei, verwijzen wij korthedshalve naar onze brieven die zijn opgenomen in de separate Bijlagen III bij deze Reactienota.

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op het criterium 'evenwichtige regionale verhoudingen'. De rode draad van de zienswijzen, waarop wij in deze

paragraaf reageren, betreft het belang van bestuurlijke daadkracht in de regio, het belang van een regionale visie (op te stellen door de provincie en de gemeente Eindhoven), de uitkomsten en de reactie van de bevindingen van de commissie Demmers en het belang om ook na te denken over vernieuwing in het openbaar bestuur als oplossing voor bijvoorbeeld het probleem rondom democratische legitimiteit binnen samenwerkingsverbanden.

Met de fusie van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ontstaat een nieuwe, robuuste gemeente van 250.000 inwoners, die als vijfde gemeente van Nederland een belangrijke motor van de Nederlandse economie is en als centrumgemeente van sociaal-culturele voorzieningen haar rol voor de regio verder kan versterken. Bestuurlijke opschaling van de gemeente Nuenen c.a. kan bijdragen aan meer evenwicht in de regionale verhoudingen, gelet op de maatschappelijke opgaven die zich op diverse terreinen als woningbouw, werken en voorzieningen op het niveau van het stedelijk gebied afspelen. In lijn met de conclusie van de raad van de gemeente Eindhoven is het niet onze verwachting dat deze herindeling de regionale verhoudingen wezenlijk zullen wijzigen. Zowel binnen het SGE als de MRE blijft sprake van een samenstelling van gemeenten van diverse omvang. Wij constateren dat zeer grote samenwerkingsverbanden minder slagkrachtig zijn en dat, als er al een effect is op de MRE, dit eerder positief dan negatief zal zijn.

Met inachtneming van het bovenstaande, leiden de zienswijzen voor ons college niet tot andere inzichten ten aanzien van het criterium 'evenwichtige regionale verhoudingen' en geven de zienswijzen ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.9 Financiële aspecten

Er zijn 182 zienswijzen waarin wordt ingegaan op de financiële positie van de huidige gemeenten en 84 zienswijzen die (mede) ingaan op de financiële effecten van de herindeling.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

02A	57A	111A	194A	208	273	301	372A	400A	488A	503A	540A	609M
03M	63A	136A	197A	210	274	302	373A	405A	489A	507A	542A	614M
04 M	66A	137A	199A	213	277	303	376A	408A	490A	508A	544A	615M
04A	72A	138A		218	278	304	377A	411A	491A	511A	547A	616M
09M	74A	139A		219	280	306	380A	415A	492A	514A	548A	617M
10M	84A	147A		223	284	310	382A	418A	493A	515A	549A	618M
11M		156A		224	285	314	386A	421A	497A	516A	552A	619M
13M		159A		226	292	326A	392A	422A	498A	518A	555A	620M
16M		162A		230	295	331A		429A		519A	573M	620
17A		172A		232		335A		432A		520A	578M	622
17E		173A		236		337A		433A		521A	579M	623
21A		174A		237		338A		440A		522A	585M	625
21M		175A		239		344A		447A		523A	587M	626
22E		176A		241		345A		451A		525A	591M	628
33A		180A		249		359A		454A		526A	592M	630
36A		184A		251		361A		459A		527A	594M	637
38A		185A		255		364A		479A		528A	598M	
54A		188A		263		366A		483A		532A	599M	
55A		193A		266		370A		485A		539A		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

3.9.1 Financiën huidige gemeenten

In veel zienswijzen wordt opgemerkt dat de gemeente Nuenen c.a. ten onrechte wordt aangemerkt als een financieel kwetsbare gemeente. Een aantal indieners van zienswijzen spreekt hun zorg uit over de financiën van Eindhoven. Men is bang dat financiële problemen ook de inwoners van Nuenen c.a. zullen raken. Daarbij wordt verwezen naar het onderzoek van de toezichthouder naar de begroting 2018 en risico's die op dit moment spelen bij de afvalverwerking.

Reactie college van GS

Wij kunnen ons niet herkennen in het beeld als zouden wij de gemeente Nuenen c.a. aanmerken als financieel kwetsbare gemeente. In het herindelingsontwerp is opgenomen dat voor het begrotingsjaar 2018 voor beide gemeenten het gebruikelijke repressieve toezicht van toepassing is. Naar onze mening is Eindhoven in staat de financiële uitdagingen die het sociaal domein met zich meebrengt het hoofd te bieden. De reserves van beide gemeenten zijn van voldoende omvang om alle berekende risico's af te dekken. Beide gemeenten kunnen als financieel gezond worden aangemerkt. Zoals aangekondigd zijn de resultaten van de jaarrekeningen 2017 toegevoegd in het herindelingsadvies. De bijdragen afvalverwerking aan de gemeenschappelijke regeling Cure vertonen een stijgende lijn. Cure onderzoekt welke kostenbesparingen kunnen worden gerealiseerd om de lasten voor de burgers niet verder te laten stijgen.

3.9.2 Financiële aspecten herindeling

Belastingen

Indieners van zienswijzen menen dat bij de vergelijking tussen de woonlasten van de gemeenten alleen is gekeken naar de ozb en zouden graag willen zien dat alle woonlasten worden meegenomen. Daarnaast zou de verhoging in Eindhoven en de verlaging in Nuenen c.a. niet zijn meegenomen. Ook zijn andere heffingen, zoals de hondenbelasting, niet betrokken bij deze vergelijking. Ook menen indieners van zienswijzen dat de milieubelasting en de legeskosten in Eindhoven relatief hoog zijn.

Kosten en baten als gevolg van herindeling

Diverse indieners van zienswijzen vragen zich af welke problemen ontstaan als gevolg van een herindeling en welke kosten dit met zich meebrengt. Uittreding uit het samenwerkingsverband Dienst Dommelvallei zal tot hoge ontmantelingskosten leiden. De gemeenschappelijke regeling heeft in haar zienswijze ook aandacht gevraagd voor de lasten van de overige deelnemende gemeenten.

Indieners van zienswijzen wijzen op onderzoeken (COELO) waaruit is gebleken dat de financiële situatie van een gemeente niet beter wordt door een fusie of herindeling. De efficiencywinst blijft doorgaans uit.

Zorg over continuïteit van huidig beleid

In het licht van de onder preventief financieel toezicht plaatsing van de gemeenten (aanwijzingsbesluit ex artikel 21 Wet arhi) vragen indieners van zienswijzen aandacht voor het borgen van reeds gemaakte afspraken, onder andere over gezamenlijke investeringen in samenwerkingsverbanden, omdat heroverweging van de afspraken jarenlange voorbereiding teniet kan doen gaan.

Overig

Indieners van zienswijzen denken dat het salaris van burgemeester Jorritsma zal stijgen, omdat de salariëring van een burgemeester gekoppeld is aan het aantal inwoners van de gemeente. Ook verzekeringen zijn onderwerp van inspraakreacties: vanwege de grotere omvang van de criminaliteit in Eindhoven zouden verzekeringen in Nuenen c.a. na de herindeling duurder kunnen worden.

Reactie college van GS

Belastingen

Om voor de inwoners een vergelijk in woonlasten te maken hebben wij aangesloten bij de gebruikelijke informatie vanuit het COELO. In deze woonlasten zijn naast de ozb ook de riool- en afvalstoffenheffing opgenomen. De ozb is opgenomen conform de verordeningen op de heffing en invordering van

onroerendezaakbelastingen 2018 van beide gemeenten, waarin de ozb-verlaging in Nuenen c.a. is verwerkt. De eigen inkomsten van de beide gemeenten bestaan op dit moment uit meerdere heffingen. De keuze om bepaalde heffingen in te voeren is een bevoegdheid van de nieuw te kiezen raad. Wij herkennen niet het beeld dat de belastingdruk van de milieuheffingen in beide gemeenten veel van elkaar verschilt. De belastingtarieven in de beide gemeenten kennen een eigen tariefopbouw voor de rioolheffing (milieuheffing). Hierdoor kan de belastingdruk bij individuele huishoudens (één/meerpersoons) van elkaar verschillen.

Kosten en baten als gevolg van herindeling

Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam Dienst Dommelvallei heeft in zijn zienswijze een inschatting opgenomen van mogelijke ontmantelingskosten ten gevolge van uittreding van de (rechtsopvolger van de) gemeente Nuenen c.a. uit deze gemeenschappelijke regeling. De omvang van de kosten is op dit moment niet zeker en is mede afhankelijk van de toekomst van de gemeenschappelijke regeling. Uittredingskosten uit bestaande gemeenschappelijke regelingen kunnen gerekend worden tot de normale frictiekosten die optreden bij een herindeling. De nieuwe gemeente krijgt vanuit het Rijk een bedrag beschikbaar voor het opvangen van frictiekosten. In de bijlage Financiële aspecten, tabel 15 in het Herindelingsontwerp is opgenomen welke kosten normaliter kunnen optreden bij een herindeling. Een uittreding van een gemeente uit een gemeenschappelijke regeling zal van invloed zijn op de financiële bijdrage van de overige deelnemende gemeenten.

In hoeverre de herindeling zal leiden tot een efficiencyslag, waarbij de nieuwe gemeente structureel lagere kosten zou hebben dan de twee oude gemeenten samen, is op voorhand niet te zeggen. Financiële argumenten zijn niet doorslaggevend geweest bij de overwegingen tot het besluit tot herindeling. Uit het onderzoek dat wij hebben gedaan naar de financiële positie van de nieuwe gemeente is gebleken dat er een goede basis is voor een financieel gezonde gemeente.

Zorg over continuïteit van huidig beleid

Allereerst merken wij op dat de nieuwe gemeente de rechtsopvolger is van de beide op te heffen gemeenten. Dat betekent dat de nieuwe gemeente de taken van de twee voormalige gemeenten (ook in regionaal verband) zal overnemen. Tot het moment van herindeling kunnen beide gemeenten afspraken uit samenwerkingsverbanden uitvoeren. Als er in de periode tot herindeling nieuwe afspraken gemaakt worden in regionaal verband, die ter goedkeuring aan ons moeten worden ingezonden, wordt in onze toetsing rekening gehouden met het algemeen belang van deze afspraken. De herindeling hoeft derhalve niet te leiden tot stagnatie van lopende besluitvorming.

Het door een indiener van een zienswijze benoemde concrete besluit over het vervolg Vallestap e.o. is reeds door ons goedgekeurd op 22 juni 2018.

Overig

Door deze herindeling ontstaat een nieuwe gemeente die meer inwoners heeft dan de huidige gemeente Eindhoven. Het inwoneraantal van een gemeente is van invloed op de bezoldiging van de burgemeester, wethouders en raadsleden. De nieuwe gemeente valt, net als de huidige gemeente Eindhoven, in de categorie 150.001 t/m 375.000 inwoners. De bezoldiging van de burgemeester van de nieuwe gemeente Eindhoven zal gelijk zijn aan de bezoldiging van de burgemeester van de huidige gemeente Eindhoven. De premies van verzekeringen kunnen gerelateerd zijn aan postcodegebieden. Dit is gebaseerd op o.a. criminaliteitscijfers in de diverse postcodegebieden. Een wijziging van een gemeentegrens is niet van invloed op postcodegebieden.

Conclusies

De zienswijzen waarin opmerkingen gemaakt zijn over de financiële positie van de huidige gemeenten, de nieuw te vormen gemeente en de financiële aspecten van een herindeling geven ons geen aanleiding om de teksten hierover in het herindelingsadvies aan te passen. Wel hebben wij de laatste jaarrekeningcijfers 2017 in het herindelingsadvies opgenomen.

3.10 Thema's en aandachtspunten nieuwe gemeente

In het herindelingsontwerp wordt in hoofdstuk 5 een visie op de nieuwe gemeente gegeven. 231 van in de ingediende zienswijzen hadden betrekking op ambities, aandachts- en zorgpunten voor de nieuw te vormen gemeente.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen met de volgende nummers:

01E	31A	103A	176A	202	272	301	383A	400A	483A	500A	545A	620
02E	54A	105A	180A	204	274	302	387A	404A	485A	501A	547A	625
03E	55A	107A	183A	208	280	309	391A	408A	486A	504A	548A	630
05 E	57A	108A	188A	213	285	310	392A	409A	487A	507A	549A	602M
07A	58A	110A	199A	214	286	315A	394A	411A	492A	508A	552A	603M
07E	60A	111A		215	287	318A	396A	414A	494A	510A	555A	607M
09M	61A	116A		218	290	319A		417A	495A	511A	557A	614M
10A	62A	118A		219	291	323A		418A	499A	512A	563A	615M
10E	63A	126A		224	292	325A		419A		513A	565A	616M
12E	65A	131A		231	293	327A		422A		515A	569A	617M
13M	66A	141A		232	294	331A		424A		516A	571A	618M
14E	67A	147A		233	296	334A		427A		520A	573M	620M
15A	68A	149A		234	298	346A		432A		521A	580M	
17A	69A	150A		237	299	351A		435A		522A	587M	
19E	70A	155A		239		354A		436A		523A	591M	
19M	72A	158A		241		359A		440A		524A	592M	
20A	74A	162A		242		362A		449A		527A	594M	
21M	75A	163A		245		364A		460A		528A	598M	
23E	76A	166A		250		376A		463A		529A	599M	
24A	80A	167A		253		377A		465A		535A		
24M	83A	169A		257		378A		467A		536A		
28A	86A	170A		259		380A		472A		538A		
28E	88A	171A		264		381A		479A		540A		
30A		173A		271		382A		480A		542A		

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

Veel thema's en aandachtspunten die in zienswijzen worden aangedragen, hebben betrekking op de uitdagingen van de nieuwe gemeente die te maken hebben met de nabijheid van het bestuur, het behoud van de groene omgeving en (speel)voorzieningen, spreiding van scholen in de kernen, bereikbaarheid (doorstroming van verkeer), leefbaarheid en eigenheid en de aandacht voor veiligheid en bestrijding criminaliteit.

De belangrijkste zaken die in de zienswijzen naar voren zijn gebracht, zijn:

- geen hoogbouw, zeker niet buiten de kern;
- aandacht voor behoud van groen;
- voorzieningen op het vlak van thuishulp, maatschappelijk werk, gezinshuizen en ouderenzorg zoals WMO: samengevat het Sociaal Domein;
- aandacht voor het subsidie- en accommodatiebeleid;
- de invloed van de burgers op het toekomstige beleid van de nieuwe gemeente zoals bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, energietransitie en asielbeleid.

In meer algemene zin wordt aandacht gevraagd voor afstemming van beleid tussen de beide gemeenten zoals de woonvisie (sociale woningbouw). Maar ook wegenonderhoud, (geen) hondenbelasting, (geen stijgende) toeristenbelasting, inpassing WOZ en (geen) betaald parkeren. Vanuit de lokale Nuenense ondernemers wordt aandacht gevraagd voor het behoud van korte lijnen met de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Daarnaast heeft het volgens een indiener de voorkeur om te werken volgens de wijkgerichte aanpak met wijkbestuurders die betrokken zijn bij Nuenen. In een zienswijze wordt een voorstel gedaan om het Dommeldal te ontsluiten als stadspark. Het dorpse karakter van Nuenen c.a. draagt zo bij aan een prettige woonomgeving onder de vleugels van een moderne en toekomstgerichte gemeente Eindhoven.

Een indiener houdt een pleidooi voor versterking van het milieu- en duurzaamheidsbeleid en verwacht dat de samenvoeging van beide gemeenten nieuwe inzichten zal brengen op dat gebied. Op toeristisch gebied stelt een indiener dat gewaakt moet worden dat door het succes van Van Gogh de gemeente Nuenen een soort openbaar pretpark wordt. De vraag wordt gesteld of het initiatief rondom Van Gogh ook met passende subsidies vanuit de gemeente Eindhoven zal worden ondersteund. Ook worden zorgen geuit over de bibliotheekvoorziening, zeker omdat de kwaliteit van de voorzieningen in Eindhoven de laatste jaren enorm is gedaald, aldus een indiener van een zienswijze.

In zijn algemeenheid worden zorgen geuit over de fysieke bereikbaarheid van het gemeentehuis in Eindhoven voor zaken als paspoort e.d. en de verschillen in woonklimaat; Nuenen is kleinschalig en dat dient behouden te blijven.

Op het dossier Sociaal Domein wordt door een indiener van een zienswijze geadviseerd op dit moment afspraken te maken omtrent de regelgeving, ongeacht of de herindeling door gaat of niet. Dat biedt de gemeente Nuenen c.a. en andere betrokken gemeenten duidelijkheid. In een zienswijze wordt een pleidooi gehouden voor 'right to challenge': het recht om de gemeente uit te dagen taken efficiënter en goedkoper door inwoners uit te laten voeren. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor het in stand houden van het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD), zoals dat in de gemeente Nuenen c.a. functioneert. Een indiener vraagt specifiek aandacht voor de bijzondere waarden van het landgoed Soeterbeek en de spanning die kan ontstaan door verstedelijking. Soeterbeek en Nuenen c.a. hebben een speciale band en die dient ook in het grotere geheel behouden te blijven.

Ook wordt er in zienswijzen aandacht besteed aan werkgelegenheid voor Nuenenaren en voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen in Nuenen. Ten aanzien van het beleid rondom coffeeshops en sexinrichtingen enz. willen indieners geen wijzigingen in het beleid zoals dat thans in de gemeente Nuenen c.a. wordt gevoerd. Specifiek op het dossier bereikbaarheid wordt door een indiener de wens uitgesproken om te komen tot het realiseren van een kleine 'Ruit', blauwe zones in de bebouwde kern, een tunnel onder het spoor op de Collse Hoefdijk vanwege de bereikbaarheid van Eeneind, het openstellen van Soeterbeek en een innovatieve oplossing voor de geluidshinder en fijnstof als gevolg van de A270.

Tot slot, wordt in een enkele zienswijze voorgesteld om de nieuw te vormen gemeente de naam 'Eindhoven cum annexis' te geven.

Reactie college van GS

Door de indieners van de zienswijzen zijn veel zorgen, opvattingen, wensen en kansen onder onze aandacht gebracht. Deze zienswijzen hebben vooral betrekking op het beleid zoals dat door de nieuwe gemeente zal worden vastgesteld. Ook op de door ons in beide gemeenten georganiseerde inwonersavonden kwamen dergelijke punten regelmatig aan de orde.

In de periode mei-september 2017 zijn gesprekken gevoerd tussen de 'Begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst' uit de raad van Nuenen c.a. en een door de Eindhovense raad gemandateerde delegatie van het College. Dit heeft geresulteerd in het zogeheten 'Verdiepingsdocument'. De inhoud van dit document is als hoofdstuk 5 ('Visie op nieuwe gemeente') opgenomen in het herindelingsontwerp. Veel van de door de indieners geuite zorgen, opvattingen, wensen en kansen hebben een plek gekregen in dit hoofdstuk.

Graag verwijzen wij de indieners naar dit hoofdstuk. Op pagina 49 van het herindelingsontwerp is het zogeheten 'Commitment van de gemeente Eindhoven' opgenomen. Via het commitment (afgeleid van het Verdiepingsdocument) herhaalt de gemeente Eindhoven de door haar onderschreven uitgangspunten die aansluiten op de door de inwoners meest geuite zorgen, opvattingen, wensen en kansen. Voor de volledigheid herhalen wij hier die uitgangspunten:

- er zal geen hoogbouw plaatsvinden in de Nuenense kernen, ook niet na een bestuurlijke fusie en bij eventuele (wettelijke noodzakelijke) herzieningen van bestemmingsplannen;
- de bestaande groene buffers blijven behouden;
- burgerparticipatie en wijk- en dorpsraden in Eeneind, Gerwen, Nederwetten, Nuenen en Eindhoven blijven geborgd. Daartoe kent de nieuwe gemeente een verordening. De huidige (publiekrechtelijke) positionering van de dorps- en wijkraden in Nuenen c.a. blijft via de verordening in stand en wordt waar mogelijk naar behoefte van inwoners aangevuld en versterkt met elementen uit het inwonersparticipatie instrumentarium zoals de gemeente Eindhoven dat momenteel kent. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de autonoom besteedbare buurtbudgetten zoals die momenteel al in de gemeente Eindhoven voor bewonersorganisaties beschikbaar zijn. (Nieuwe) dorps- en wijkraden kunnen worden ingesteld op initiatief van de inwoners zelf;
- hoogwaardige en nabije gemeentelijke dienstverlening is en blijft belangrijk. Als er bij de Nuenense bevolking behoefte blijkt te zijn aan een gemeentelijke dependance dan wordt deze gerealiseerd;
- nabijheid, herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van bestuur voor de inwoners van Nuenen c.a. en Eindhoven zijn belangrijke uitgangspunten bij de vorming van het bestuur voor de nieuwe gemeente;
- bij de harmonisatie van beleid en werkwijzen van de nieuwe gemeente staat de gemeente Eindhoven ervoor open om te leren van de aanpak in de gemeente Nuenen c.a. zoals op het gebied van het sociale domein.

Voor wat betreft specifiek het Sociaal Domein constateren wij dat beide gemeenten hierover dezelfde visie hebben. Op pagina 53 van het herindelingsontwerp wordt aandacht geschonken aan het Sociaal Domein. Ten aanzien van de uitvoering op het Sociaal Domein hebben de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. verschillende keuzen gemaakt. De gemeente Eindhoven geeft aan op dit dossier te willen leren van de gemeente Nuenen c.a. Ook wordt aangegeven dat niet wordt uitgesloten dat in de toekomst de verschillende werkwijzen naast elkaar blijven bestaan. Deze uitgangspunten bieden onzes inziens voldoende houvast om de zorgen die er leven te kanaliseren en het hoofd te bieden.

Ook op het vlak van subsidie- en accommodatiebeleid zijn er veel overeenkomsten tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Het zelf-organiserend vermogen wordt nu en in de toekomst gekoesterd en waar nodig door de (nieuwe) gemeente ondersteund met een adequaat en 'klantvriendelijk' subsidie- en accommodatiebeleid. Gedeelde kernwaarden daarbij zijn respect voor elkaars accommodaties, verenigingen en evenementen, zelforganisatie en levensvatbaarheid. Sport en cultuur zijn dus nadrukkelijk geen zaak van 'efficiency'. Ook na een eventuele herindeling blijven deze kernwaarden van kracht. Niet uitgesloten wordt dat men in de toekomst verschillende werkwijzen handhaaft.

Op de vraag wat de invloed van burgers op het nieuwe beleid kan zijn, is antwoord gegeven in paragraaf 5.2 onder 'Democratie, bestuur en participatie (waaronder dorps- en wijkraden) van het herindelingsontwerp. Ook is over dit onderwerp een passage opgenomen in het bovengenoemde 'Commitment van de gemeente Eindhoven'.

Ook op de thema's woonvisie (sociale woningbouw), wegenonderhoud, duurzaamheid, natuur en milieu, veiligheid, onderwijs en de bibliotheek hebben beide gemeenten het gesprek gevoerd en uitgangspunten geformuleerd in het Verdiepingsdocument.

Enkele indieners van zienswijzen noemen, als het ware, concrete wensen voor de nieuwe gemeente. Niet limitatief noemen wij enkele voorbeelden: geen of geen stijgende gemeentelijke lasten, het ontsluiten van Dommeldal als stadspark, right to challenge, het slopen van achterstandswijken in Eindhoven, de speeltuin de Kievit die Nuenens moet blijven en de terughoudendheid zoals Nuenen die betracht ten aanzien van de

vestiging van coffeeshops en seksinrichtingen. Wij herkennen deze wensen en roepen de beide gemeenten op hierover gezamenlijk het gesprek te voeren.

Tot slot sluiten wij ons aan bij het standpunt van de gemeente Eindhoven dat 'Eindhoven' een (inter)nationale merknaam is die op die manier door inwoners, ondernemingen en organisaties wordt herkend en zien wij geen reden om 'Eindhoven cum annexis' in het herindelingsadvies op te nemen als voorgestelde naam van de nieuw te vormen gemeente.

Conclusies

De door de indieners in hun zienswijzen geuite zorgen, opvattingen, wensen en kansen herkennen wij. Veel van deze punten hebben ook hun verdiende aandacht gekregen in het 'Verdiepingsdocument (opgenomen als hoofdstuk 5 'Visie op de nieuwe gemeente' in het herindelingsontwerp) en het 'Commitment van de gemeente Eindhoven'. Wij hebben vertrouwen in deze uitgangspunten. Nogmaals roepen wij het bestuur van de gemeente Nuenen c.a. op hierover met de gemeente Eindhoven het gesprek te voeren.

De zienswijzen leiden voor ons niet tot andere inzichten en geven ons geen aanleiding tot aanpassingen in het herindelingsadvies.

3.11 Overige aspecten

Tot de categorie 'overige aspecten' behoren (onderdelen van) zienswijzen die niet zijn ondergebracht onder de één van de voorgaande categorieën. Het betreft een scala van uiteenlopende, soms hele specifieke onderwerpen. Het betreft 13 van de ingediende zienswijzen.

De (betreffende onderdelen van de) zienswijzen die zijn gerangschikt onder de categorie 'overige aspecten' worden hieronder weergegeven en tevens van onze reactie voorzien.

In deze paragraaf wordt een reactie gegeven op (het betreffende onderdeel van) de zienswijzen van het Ondernemers Contact Nuenen, CNV/FNV Overheid en van burgers (natuurlijke personen) met de volgende nummers:

02M	401A	545A	615M
19A			621
36A			622
37A			627
			606M
			613M
			619M

A = zienswijze ingediend per post in fase 1

M = zienswijze ingediend per e-mail

E = zienswijze ingediend per E-formulier

Nummers zonder toegevoegde letter = zienswijze ingediend in fase 2

Reactie college van GS

Het Ondernemers Contact Nuenen geeft in zijn zienswijze aan kennis te willen maken met het college van B en W van de gemeente Eindhoven. Wij hebben dit verzoek inmiddels overgebracht aan de gemeente Eindhoven.

In een enkele zienswijze wordt gesteld dat als het nieuwe Beleidskader gemeentelijke herindeling "essentiële wijzigingen bevat ten opzichte van het thans vigerende Beleidskader, de indieners van zienswijzen het recht dienen te krijgen hun zienswijze aan te passen aan het nieuwe Beleidskader".

De vaststelling van het nieuwe Beleidskader gemeentelijke herindeling heeft vertraging opgelopen. Het is niet bekend wanneer het nieuwe Beleidskader wordt vastgesteld en aangeboden aan de Tweede Kamer en daarmee openbaar wordt gemaakt. Het voorliggende herindelingsadvies is tot stand gekomen met toepassing van de Arhi-procedure die is gestart ten tijde van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling van 28 mei 2013. Het herindelingsvoorstel is derhalve door ons getoetst aan de criteria van het Beleidskader dat nog steeds van toepassing is. Wij zullen dit aangeven in het herindelingsadvies.

In een andere zienswijze wordt naar voren gebracht dat het provinciaal 'Ontwikkeld kader samenwerking en herindeling' niet als bijlage is toegevoegd aan het herindelingsontwerp en dit document ook niet terug te vinden zou zijn op de website van de provincie Noord-Brabant. Wij hebben er niet voor gekozen om alle documenten waarnaar wordt verwezen in het herindelingsontwerp afzonderlijk als bijlagen op te nemen. Het klopt, dat het bedoelde document niet is geplaatst op de provinciale website. Het document is inmiddels geplaatst op de website en te raadplegen via: <https://www.brabant.nl/subsites/veerkrachtig-bestuur/visie/gemeenten/nuenen>.

In een enkele zienswijze wordt als standpunt ingenomen dat het democratische systeem "ziek is", "mensen niet meer gaan stemmen" en daarom "een kiesdrempel" zou moeten worden ingevoerd, "ook bij de landelijke verkiezingen".

Het invoeren van een kiesdrempel bij verkiezingen voor volksvertegenwoordigende organen vereist wijziging van de (Grond)wet en is derhalve een aangelegenheid van de (grond)wetgever.

Een enkele zienswijze bevat de uitnodiging aan ons college om een bezoek te brengen aan een locatie voor gezinsopvang te Gerwen, dit in de context van zorgen over het hanteren van een financieel zorgplafond door de gemeente Eindhoven. Het belang van goede gezinsopvang onderschrijven wij vanzelfsprekend, maar wij merken op dat het gaat om een gemeentelijke taak en verantwoordelijkheid. Wij hebben het verzoek voor het brengen van een bezoek aan de desbetreffende locatie daarom overgebracht aan de gemeente Eindhoven.

In een enkele zienswijze wordt het verzoek gedaan aan ons college en beide betrokken gemeenten om in gesprek te gaan over de verdere uitwerking van de visie op de nieuw te vormen gemeente in relatie tot de visie op het landgoed Soeterbeek.

Wij hebben de beide betrokken gemeenten inmiddels geïnformeerd over deze zienswijze.

Een enkele zienswijze bevat de oproep aan ons college om "de Nuenense politieke groeperingen die voorstander zijn van een fusie" te betrekken bij en meer te informeren over onze besluitvorming en stappen in het vervolgproces.

Een dergelijk onderscheid is niet toegestaan en achten wij eveneens onwenselijk. In een provinciale Arhi-procedure zijn het de raad en het college van B en W van beide gemeenten die een formele rol hebben en die wij hebben te informeren en te betrekken bij het proces. Het maken van enig onderscheid door ons college tussen politieke groeperingen al naar gelang hun standpunt met betrekking tot een herindeling staat daarmee op gespannen voet.

In een enkele zienswijze worden specifieke vragen gesteld over en verzoeken gedaan met betrekking tot de bijeenkomst op 23 april 2018, die speciaal bedoeld was voor de jongere inwoners van de gemeente Nuenen c.a.

Onze reactie op de gestelde vragen en verzoeken hebben wij afzonderlijk doen toekomen aan de indiener van deze zienswijze.

Tot slot wordt in de gezamenlijke zienswijze van CNV en FNV Overheid aandacht gevraagd voor en worden zorgen geuit over de gevolgen van de herindeling voor het personeel van beide betrokken gemeenten en het personeel dat in dienst is van de Dienst Dommelvallei. De zorgen van beide bonden richten zich, samengevat, op de volgende drie punten:

1. artikel 59 van de Wet arhi dat de overgang van het personeel regelt, zou juridisch uitgaan van de rechtsvorm van een lichte samenvoeging (één gemeente wordt opgeheven, niet beiden) en niet van toepassing zijn op een samenvoeging (beide gemeenten worden opgeheven);
2. een "tweede probleem is de invoering van de nieuwe wetgeving voor het ambtenarenrecht. De Wet arhi gaat nog uit van de Ambtenarenwet 1929. De beoogde datum van herindeling is 1 januari 2021. Dan geldt naar verwachting de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (hierna: Wnra). Ook voor de gemeenteamttenaren en voor de ambtenaren van de Dienst Dommelvallei". Een "complicerende factor bij de huidige herindelingsplannen", "mede omdat wij niet de indruk hebben dat partijen thans op orde zijn met hun functiewaarderingssysteem";
3. niet alleen het personeel van de twee gemeenten speelt bij deze herindeling een rol, maar ook dat van de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei waarbij de gemeente Nuenen c.a. thans nog een van de drie deelnemers is.

Hieronder gaan wij nader in op deze drie punten.

Ad 1. Artikel 59 Wet arhi

De aanname dat artikel 59 van de Wet arhi niet van toepassing zou zijn op een samenvoeging van gemeenten is onjuist. Deze bepaling is óók van toepassing op alle samenvoegingen en alle bij de herindeling betrokken gemeenten. Dat is in de eerste plaats op te maken uit de tekst zelf: *"de ambtenaren werkzaam bij een op te heffen gemeente gaan over naar de gemeente aan wie het gebied van de op te heffen gemeente wordt toegevoegd"*. In het geval van een (reguliere) samenvoeging worden *alle* betrokken gemeenten opgeheven en hun grondgebied gaat over naar de nieuwe gemeente. Het blijkt in de tweede plaats ook uit de Memorie van toelichting bij de invoering van de Wet arhi, *Kamerstukken II 1980/81, 16 405, nr. 3, p. 11 (e.v.): "In de aanhef van deze memorie heb ik in een algemene beschouwing al even stilgestaan bij de mogelijkheden ter verbetering van de overgang van een bestaande naar een nieuwe bestuurlijke situatie, in het bijzonder met oog op de personele aspecten die aan de samenvoeging van gemeenten verbonden zijn."*

Ad 2. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

Hieronder schetsen wij eerst de belangrijkste uitgangspunten van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra).⁹⁰

Ambtenaren krijgen zoveel mogelijk dezelfde rechten als werknemers in het bedrijfsleven. Voor ambtenaren geldt straks het private arbeidsrecht, net als voor werknemers in het bedrijfsleven nu al het geval is. De Eerste Kamer heeft op 8 november 2016 ingestemd met het wetsvoorstel. Het voornemen is dat de wet ingaat op 1 januari 2020. De ambtelijke status verdwijnt niet. Iedere medewerker in dienst van een overheidswerkgever blijft ambtenaar. De overheid is er voor het algemene belang. Daarom blijven de speciale regels voor ambtenaren bestaan. Deze komen te staan in een nieuwe Ambtenarenwet.

De aanstelling voor ambtenaren verdwijnt. Ambtenaren krijgen een arbeidscontract, net als werknemers in het bedrijfsleven. Collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) komen in plaats van rechtspositieregelingen. Voor ambtenaren gaat het private arbeids- en ontslagrecht gelden. Dit betekent dat een ambtenaar bij onenigheid met zijn werkgever of bij ontslag naar de kantonrechter gaat. Hij kan niet langer in bezwaar bij de eigen werkgever en in beroep bij de bestuursrechter. Voor ontslag moeten het UWV of de kantonrechter toestemming geven. De procedure bij ontslag verandert dus, maar de werkgever moet nog steeds een goede reden hebben voor ontslag. Net als onder het ambtenarenrecht.

Op grond van informatie van het ministerie van BZK kunnen wij het volgende berichten over de stand van zaken van de Wnra.

De Wnra en Aanpassingswet Wnra zijn in internetconsultatie geweest.⁹¹ Inmiddels zijn de reacties verwerkt en ligt het gewijzigde voorstel voor advisering bij de Raad van State. Met de Aanpassingswet Wnra wordt 'Hoofdstuk VIII Rechtspositie van het personeel' van de Wet arhi opnieuw vastgesteld, en artikel 59 wordt vernummerd tot artikel 57. Het uitgangspunt is dat de Wnra en de Aanpassingswet Wnra

⁹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidspersoneel/werknemer-bij-de-overheid/nieuwe-rechtspositie-ambtenaren>.

⁹¹ <https://www.internetconsultatie.nl/normaliseringrechtspositieambtenaren>.

aan de hoofdregel van de Wet arhi niets veranderen: al het personeel van op te heffen gemeenten gaat op gelijke voet over. Binnen zes maanden geeft het bevoegd gezag van de nieuwe gemeente aan of de aanstelling alsnog wordt beëindigd of in gewijzigde vorm wordt voortgezet. Deze termijn kunnen door gedeputeerde staten met ten hoogste zes maanden worden verlengd. De Wet arhi wordt aangepast om deze hoofdregel aan te laten sluiten op het privaatrechtelijke kader van de arbeidsovereenkomst. Het streven is om de wet per 1 januari 2020 in werking te laten treden en zij is in dat geval van toepassing op de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Ad 3. Personeel Dienst Dommelvallei

Wij realiseren ons dat herindeling van de gemeente Nuenen c.a. gevolgen *kan* hebben voor de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei en aldus voor het 'Nuenense' aandeel in het personeel dat in dienst is van dit openbaar lichaam.

De Wet arhi (artikel 41) en de gemeenschappelijke regeling zelf bevatten bepalingen over wijziging en opheffing van de gemeenschappelijke regeling en het toe- en uittreden van deelnemers. Kort samengevat komt het erop neer dat het aan de deelnemers is om - uiterlijk 6 maanden na de herindeling - de (juridische, personele, organisatorische en financiële) gevolgen in goed overleg te regelen. Het verdient aanbeveling dat de deelnemers – de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Geldrop-Mierlo - daarover in overleg treden. De gemeente Eindhoven heeft aangegeven hierin vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel mee te denken over passende oplossingen voor alle betrokken partijen en de nieuwe gemeente Eindhoven.

Wat de gevolgen betreft voor het Nuenense aandeel in het personeel dat in dienst is van de gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei, verwijzen wij naar hetgeen onder paragraaf 5.5 'Personeel en organisatie' is opgenomen in het Verdiepingsdocument (opgenomen in het herindelingsontwerp, p. 58): *'we [gaan] er vanuit dat geen enkele ambtenaar, noch van de gemeente Eindhoven, noch van de gemeente Nuenen, noch van de dienst Dommelvallei (Nuenens aandeel) zijn/haar baan verliest ten gevolge van de samenvoeging'.*

Conclusies

In deze paragraaf zijn wij in onze reactie ingegaan op de zienswijzen die betrekking hebben op uiteenlopende onderwerpen. De gezamenlijke zienswijze van de CNV en FNV Overheid is voor ons aanleiding om in het herindelingsadvies een nadere toelichting te geven op het wettelijk kader voor de rechtspositie van het personeel bij een herindeling (artikel 59 Wet arhi) en op de stand van zaken van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en Aanpassingswet Wnra.

4. Conclusies

De zienswijzen die wij ontvangen hebben in de 8 weken (een ieder) dat het 'herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ter inzage heeft gelegen en de ruim 3 maanden waarbinnen de raden van de beide betrokken gemeenten hun zienswijze konden geven, toont een grote betrokkenheid bij het voorstel. Aangezien het een provinciale Arhi-procedure - een voorstel tot herindeling op initiatief van de provincie - betreft, lag dat op zich in de lijn der verwachting. Veel zienswijzen zijn kritisch over dit feit op zich en stellen vragen bij de rechtmatigheid en zorgvuldigheid van het besluit van de provincie om de procedure te starten en bij haar overwegingen en argumenten. Onze reactie in paragraaf 3.2 'Rolneming van de provincie' en in paragraaf 3.3 'Bestuurskracht' is dan ook uitvoeriger dan de andere paragrafen van hoofdstuk 3.

In deze Reactienota hebben wij gereageerd op de essenties van de door ons ontvangen zienswijzen, geclusterd in een aantal categorieën. Hoewel wij ook positieve zienswijzen ontvangen hebben, ligt het in de aard van een Reactienota dat vooral ingegaan wordt op de zorgen en kritiek die er over het voorstel leven. Dat deze veelal betrekking hebben op de wens tot behoud van bepaalde waarden en sociale of fysieke elementen in de gemeente Nuenen c.a., is te verklaren uit het feit dat 96% van de zienswijzen afkomstig is uit de gemeente Nuenen c.a.

Zienswijzen leveren veel en nuttige informatie, standpunten en argumenten op die een indicatie kunnen vormen voor het draagvlak voor een voorgestelde herindeling, al moet worden bedacht dat zij in absolute aantallen slechts een fractie vormen van het aantal inwoners, organisaties en instellingen in de beide betrokken gemeenten, de regio en daarbuiten. Om die reden is voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken over de gevoelens die leven onder inwoners of ten aanzien van het draagvlak op basis van de ingediende zienswijzen. De ingediende zienswijzen leiden voor ons college in ieder geval niet tot een ander oordeel over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. en de door ons gevoelde noodzaak om de bestuurskracht van deze gemeente duurzaam te versterken in regionaal perspectief door middel van een herindeling met de gemeente Eindhoven.

Naast het in beeld krijgen van standpunten en argumenten ten aanzien van de voorgestelde herindeling, heeft de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen ook ten doel te bezien of, en op welke wijze het herindelingsadvies aangepast moet worden ten opzichte van het herindelingsontwerp. De zienswijzen geven voor ons college aanleiding tot de volgende wijzigingen in het herindelingsadvies:

- actualisering van de ontwikkelingen inzake de 'aanleiding en voorgeschiedenis' in hoofdstuk 2 van het herindelingsadvies;
- opnemen van een verduidelijkende passage over de cijfers van het representatieve onderzoek naar de opvattingen van de inwoners over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. (Dimensus beleidsonderzoek, 22 december 2017);
- opnemen van een passage dat inzake de afwikkeling van het KAFI-dossier onlangs door de gemeente Nuenen c.a. een schikking is getroffen;
- actualisering van Bijlage I.v 'Financiële aspecten' met de bevindingen van de jaarrekening 2017 van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven;
- de conclusies en bevindingen ten aanzien van 'politiek-bestuurlijk samenspel' en 'samenspel met de samenleving' uit het rapport 'Herijking van de bestuurskracht' (Partners+Pröpper, 9 januari 2018) worden opgenomen als bijlage van het herindelingsadvies;
- de passage over de mogelijke vestiging van recreatiewoningen op het landschapspark Gulbergen in paragraaf 5.4 wordt geschrapt naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Helmond, omdat wij in het kader van deze Arhi-procedure niet willen treden in de lopende planvorming voor dit gebied;
- opnemen van een passage dat bij de standpuntbepaling over de bestuurlijke toekomst door de raad van de gemeente Son en Breugel sprake is geweest van een interactief proces met de samenleving;

- aanpassing van de passage over de rol van de raad van de gemeente Nuenen c.a. inzake de goedkeuring van het convenant samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE);
- verduidelijking van het wettelijk kader voor de gevolgen van een herindeling voor gemeenschappelijke regelingen (artikel 41 van de Wet arhi);
- toelichting op het wettelijk kader voor de rechtspositie van het personeel bij een herindeling (artikel 59 Wet arhi) en de stand van zaken van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en Aanpassingswet Wnra;
- toelichting op de stand van zaken van de herziening van het Beleidskader gemeentelijke herindeling en de betekenis daarvan voor de toetsing van het voorliggende herindelingsvoorstel;
- toevoeging van het woord 'rechtstreekse' (vertegenwoordiging van de gemeente Nuenen c.a. in Den Haag en Brussel) in paragraaf 4.2 van het herindelingsadvies;
- verduidelijking van het standpunt van ons college op de voorgestelde grenzen van de nieuw te vormen gemeente in relatie tot eventuele grenswijzingen en/of grenscorrecties die door de gemeenten Son en Breugel en Helmond aan de orde zijn gesteld.

Bijlage. Verantwoording

De ingediende zienswijzen zijn op een zorgvuldige wijze van een reactie voorzien. In deze bijlage wordt de gehanteerde aanpak beschreven. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de verschillende typen indieners, de mogelijkheden waarop zienswijzen konden worden ingediend en de wijze waarop de zienswijzen door GS van een reactie zijn voorzien.

Indieners van zienswijzen

Er is in de ontvangen zienswijzen een onderscheid gemaakt naar de volgende typen indieners met de respectievelijke reactietermijnen:

- 'een ieder', gedurende een periode van 8 weken (16 mei t/m 11 juli 2018), nader onder te verdelen in:
 - . burgers (natuurlijke personen);
 - . (maatschappelijke) organisaties en instellingen;
- de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven (16 mei t/m 29 augustus 2018);
- overige bestuursorganen: om het zogeheten 'regionaal draagvlak' in beeld te kunnen brengen, is het herindelingsontwerp verzonden naar de gemeenten Best, Oirschot, Eersel, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek, Son en Breugel en Meijerstad met het verzoek een zienswijze op het herindelingsontwerp in te dienen en de raden daarbij op passende wijze te informeren en desgewenst te betrekken. Tevens is het herindelingsontwerp verzonden aan de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, het waterschap De Dommel, de Metropoolregio Eindhoven, het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en de Dienst Dommelvallei een aantal samenwerkingsverbanden en het waterschap met hetzelfde verzoek. Zienswijzen konden ingediend worden gedurende een periode van 8 weken (16 mei t/m 11 juli 2018).

Verwerking en registratie van zienswijzen

Een zienswijze kon op de volgende manieren worden ingediend:

- via het E-formulier op de website www.brabant.nl/vkbnuenen;
- per e-mail via herindelingnuenen@brabant.nl
- per brief gericht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, o.v.v. 'zienswijze herindelingsontwerp Nuenen c.a. en Eindhoven', Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch;
- mondeling: op afspraak kon een zienswijze mondeling worden gegeven op het provinciehuis die schriftelijk wordt opgetekend
- tijdens de twee inloopavonden op 19 juni 2018 in Eindhoven en op 4 juli 2018 in Nuenen c.a. waarbij men via het E-formulier of schriftelijk een zienswijze kon indienen.

Elke zienswijze is na ontvangst beoordeeld, geregistreerd en voorzien van een volgnummer. Indieners van een zienswijze via het E-formulier en overige indieners die hun NAW-gegevens en/of (e-mail-)adres bij de zienswijze hebben vermeld, hebben van de provincie een ontvangstbevestiging ontvangen met een volgnummer. Aan de hand van het volgnummer kan de indiener zien in welke paragraaf of paragrafen de (elementen van de) zienswijze van een reactie is voorzien.

Uit overwegingen van privacy en om te waarborgen dat een ieder zich vrij voelt zijn of haar zienswijze te geven, zijn alle ingediende zienswijzen van burgers (natuurlijke personen) geanonimiseerd verwerkt. Dit is conform het beleid van het ministerie van BZK dat zienswijzen anonimiseert in het herindelingsadvies, zoals dat wordt geplaatst op www.rijksoverheid.nl. Zienswijzen van maatschappelijke organisaties, instellingen, bedrijven, politieke partijen en van besturen van gemeenten of andere publiekrechtelijke organisaties zijn niet geanonimiseerd vanwege hun openbare karakter en doelstelling.